

ŘEŠENÍ RODINNÉ POLITIKY OPTIKOU SOUČASNÉ SPOLEČNOSTI

Bc. Hynek Dvořáček MBA

Diplomová práce
2022



Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Hynek Dvořáček, MBA**
Osobní číslo: **H180059**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Řešení rodinné politiky optikou současné společnosti**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti rodiny, rodinného práva a rodinné politiky.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

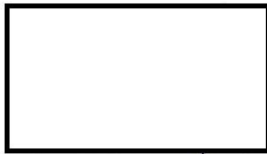
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

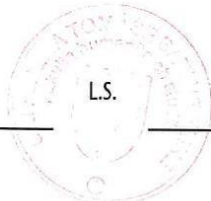
Seznam doporučené literatury:


- HENDL, Jan a Jiří REMR, 2017. Metody výzkumu a evaluace. Portál. ISBN 978-80-262-1192-1.
HRUŠÁKOVÁ, M., Z. KRÁLÍČKOVÁ, L. WESTPHALOVÁ a kol., 2017. Rodinné právo. Praha: Nakladatelství C.H.Beck-CZ. ISBN: 978-80-7400-644-9.
SOBOTKOVÁ, Irena, 2012. Psychologie rodiny. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0217-2.
TOMÁNEK, Pavol, 2013. Základy andragogiky a rodinnej výchovy pre sociálnych pracovníkov. Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-263-0301-5.
Československo. Zákon č. 94/1963 Sb. ze dne 13. 12. 1963 zákon o rodině, In Sběrka zákonů Československé socialistické republiky. 1963, částka 53, s. 340-350.
Česko. Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 22. 03. 2012 občanský zákoník, In Sběrka zákonů České republiky. 2012, částka 33, s. 1026-1368.
Česko. Zákon č. 359/1999 Sb. ze dne 30. 12. 1999 o sociálně-právní ochraně dětí, In Sběrka zákonů České republiky. 1999, částka 111, s. 349-362.

Vedoucí diplomové práce: **doc. PhDr. Lenka Haburajová Ilavská, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **12. ledna 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **22. dubna 2022**


Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan


L.S.


doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 12. ledna 2022

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne 21. 4. 2022

.....
podpis studenta

Děkuji paní doc. PhDr. Lence Haburajové Ilavské, PhD. za podporu, cenné rady, metodické vedení, ochotu a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Děkuji také své rodině a blízkým za podporu, stejně tak všem respondentům za ochotu při vyplňování dotazníku.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá pohledem současné společnosti na rodinu a rodinnou politiku ČR. Teoretická část, opírající se o poznatky odborné literatury, seznamuje čtenáře se základními pojmy spojenými s rodinou a výchovou dítěte, také s prostředím rodinné politiky. Praktická část se zaměřuje prostřednictvím dotazníku na kvantitativní zjištění názorů respondentů na rodinu a rodinnou politiku ČR a vlivu příslušnosti k vybrané sociální skupině na tyto názory.

Klíčová slova:

Rodina, výchova dítěte, rodinná politika.

ABSTRACT

The thesis deals with

The diploma thesis deals with the view of contemporary society on the family and family policy of the Czech Republic. The theoretical part, based on the knowledge of professional literature, acquaints the reader with the basic concepts associated with the family and the upbringing of the child, as well as with the environment of family policy. The practical part focuses through the questionnaire on the quantitative determination of respondents' opinions on the family and family policy of the Czech Republic and the impact of belonging to a selected social group on these opinions.

Key words:

Family, upbringing of the child, family policy.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 RODINA	10
1.1 DEFINICE RODINY	10
1.2 MODEL RODINY	14
1.3 FUNKCE RODINY	16
1.4 HISTORICKÝ POHLED NA RODINU	18
1.5 SOUČASNÝ POHLED NA RODINU.....	21
2 RODINNÁ POLITIKA	24
2.1 HISTORIE RODINNÉ POLITIKY	24
2.2 TYPOLOGIE RODINNÉ POLITIKY	26
2.3 NÁSTROJE RODINNÉ POLITIKY	28
2.4 INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ RODINNÉ POLITIKY	35
2.5 SLAĎOVÁNÍ RODINNÉHO A PRACOVNÍHO ŽIVOTA	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
3 VÝZKUMNÁ ČÁST	40
3.1 PŘEDMĚT VÝZKUMU	40
3.2 CÍL VÝZKUMU	41
3.3 METODIKA VÝZKUMU	41
3.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	41
4 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	42
4.1 VYHODNOCENÍ SOCIODEMOGRAFICKÉ ČÁSTI DOTAZNÍKU	42
4.2 VYHODNOCENÍ ODBORNÉ ČÁSTI DOTAZNÍKU DLE ZVOLENÝCH KRITÉRIÍ	45
4.3 SHRnutí VÝZKUMU	87
ZÁVĚR	91
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	92
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	98
SEZNAM OBRÁZKŮ	99
SEZNAM TABULEK	100
SEZNAM GRAFŮ	101
SEZNAM PŘÍLOH	102

ÚVOD

Rodina je považována za nejdůležitější stavební jednotkou každé společnosti. Role rodiny má neoddiskutovatelný význam při tvorbě sociálních vztahů, z nichž je nejvýznamnější rodičovství a péče o děti. Její funkce se v průběhu času mění v závislosti na rozvoji společnosti, tradicích a vývoji politické situace. Zažitý model rodinné politiky České republiky vychází vstříc především rodinám žijících v tradičním typu partnerského soužití stojících na konzervativních normách, ve kterých muž zastával primárně úlohu živitele. V průběhu let se následkem změny typu státního zřízení z totalitního na demokratický, a postupným rozbíráním stereotypních bariér, objevila minoritní skupina rodičů, prosazujících alternativní způsob rodinného života. Především v očích mladé generace se ubíhajícím časem a postupnou generační obměnou začal měnit pohled na model konzervativní rodiny. Téma diplomové práce se věnuje problematice rodinné politiky z pohledu současné společnosti. Diplomová práce je tvořena z teoretické a praktické části. Teoretická část se skládá ze dvou hlavních kapitol. První z nich se věnuje rodině všeobecně, historickému vývoji modelu rodiny a zjištění aktuálního stavu rodiny v rámci ČR. Druhá kapitola teoretické části se zabývá problematikou rodinné politiky, její historií, typologií, nástroji, institucionálním zajištěním a srovnáním rodinné politiky ČR v mezinárodním kontextu. Praktická část je věnována výzkumu s cílem zjistit, jak současná společnost vnímá pojmy rodina, rodinná politika ČR, jaké mají názory na jednotlivé typy rodiny a možnost výchovy dětí v těchto typech nebo zda považují státní podporu rodin za adekvátní. Nejdříve je popsána metodologie samotného výzkumu, pro který byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu. Výzkum bude probíhat formou dotazníkového šetření. Výzkumný vzorek byl vybrán záměrným výběrem, aby byla zachována heterogenost skupiny a bylo tak možné dosáhnout relevantních výsledků mapujících situaci v celé společnosti zohledňujících zejména genderové hledisko, věk, bydliště a náboženskou příslušnost. Získané výsledky budou poté interpretovány s cílem zodpovědět na jednotlivé výzkumné otázky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

1.1 Definice rodiny

„Rodina je skupina lidí se společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním vzájemně propojených transakčních vztahů. Členové jsou často, ale ne nutně, vázáni hereditou, legálními manželskými svazky, adopcí nebo společným uspořádáním života v určitém úseku jejich životní cesty. Kdykoli mezi blízkými lidmi existují intenzivní a kontinuální psychologické a emocionální vazby, může být užíván pojem rodina, i když jde o nesezdaný pár, náhradní rodinu atd.“ (Sobotková, 2012, s. 24).

Jako rodinu definujeme sociální skupinu, která je považována za základ sociální struktury a základní ekonomickou složku, která má plnit celou řadu funkcí např. biologickou, ekonomickou, reprodukční, socializační atd. Rodinu lze v určitém úhlu pohledu vyjádřit jako tzv. kulturní univerzálii, neboť ji znají všechny známé kultury. Rodinné prostředí, které by mělo být harmonické a klidné, kde by její členové měli nacházet zejména bezpečí, lásku a pochopení, má vytvářet podmínky, které umožňují rodičům učit svoje děti od narození jejich tradice, obvyklé zvyky společnosti nebo normy etického chování (Sekot, 2008).

„Rodina ve svém souhrnu zajišťuje mnoho činností – zabezpečuje své členy hmotně, pečuje o zdraví, výživu a kulturní návyky svých členů, vytváří specifické socializační a výchovné prostředí pro děti, předává jim kulturní dědictví, vštěpuje jim morální postoje, ovlivňuje je, usměrňuje, chrání a podporuje.“ (Kraus, Poláčková, 2001, s.79).

Z jiného úhlu pohledu je definována rodina jako základní sociální instituce společnosti utvářející zázemí, které má za úkol současně chránit před složitým a dynamickým vnějším světem, stejně tak jako být jeho důležitým spolutvůrcem (Možný, 2008).

Rodina ovšem nemůže existovat jako samostatná jednotka. Externě je formována širší sociální jednotkou – společností, jejíž normy, kultura, tradice a nálady ovlivňují samotnou rodinu (Tománek, 2013).

Není jednotná definice manželství, co má obsahovat, jaké jsou její normativy chování. Je to dané zejména různorodostí kultury, náboženským vyznáními a tradicemi v konkrétní zemi. Historicky lze manželství vnímat pokaždé pouze jako vztah – závazek mezi ženou a mužem, ale v současnosti už je v mnoha zemích uzákoněno a postaveno na rovno manželství i pouto mezi dvěma ženami nebo pouto mezi 2 muži (osobami stejného pohlaví), tzn. registrované partnerství.

Definici manželství v českém právu lze nalézt § 655 Zákona č. 89/2012 Sb, (občanský zákoník), kde je uvedeno: „*Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon.*“ Manželství je zakládáno za účelem soužití dvou lidí opačného pohlaví, kteří tímto krokem založí svou rodinu, ve které se předpokládá řádná výchova jejich potomků. Během uzavírání manželství dochází ke slibu lásky, vzájemné pomoci a ochoty. České právo tedy nedává registrované partnerství plnohodnotně na úroveň manželství.

Manželství bylo v minulosti chápáno jako závazné institucionalizované jednání. Bylo považováno za nezbytnou podmínku společného soužití páru a založení rodiny. Změna vnímání instituce manželství se objevila v rámci významných společenských změn datované druhou polovinou dvacátého století. Lidé začali klást větší důraz na skutečnost, zda vztah, při vzniku a jeho existenci obsahuje také lásku. Na rozdíl od minulosti dochází v pojetí manželství k jeho romantizaci, přestává být typem čistě institucionálního jednání (Fučík, Chromková Manea, Rabušic, 2019).

Cherlin považuje deinstitucionalizaci za oslabení norem, kterými lze definovat takové chování lidí v sociální instituci – manželství, které předpokládá, že s ohledem posunu lidí směrem k individualizaci, dojde také ke změně v samotné instituci manželství. Můžeme mluvit o vnitřní nebo vnější deinstitucionalizaci manželství. Za vnitřní deinstitucionalizaci se považuje stav, kdy se mění normy, které z manželství dělaly typ institucionálního chování. Vnější deinstitucionalizaci je definována jako stav, kdy se dá očekávat změna typu soužití partnerů (Cherlin, 2020).

Vnitřní deinstitucionalizace zůstala nepotvrzena. Osoby žijící v rámci manželství stále vykazují prvky neměnného chování nepostížené individualizací, např. finance jsou pořád spravovány dohromady a nikoliv zvlášť. Také chod domácnosti společně zabezpečují oba manželé také a neustále se v podstatě udržuje i tradiční uspořádání genderových rolí (Cherlin, 2020).

K vnější deinstitucionalizaci manželství ovšem dochází a důkazem toho je i přístup k rozvodu. Pokud lidé jeví ochotu se rozvádět, naznačuje to stav, kdy manželství už nemá tak pevnou a neochvějnou pozici jak v původní společnosti. Postoj k rozvodu je tak jedním z ukazatelů, který nám poskytuje informaci o tom, jak si stojí manželství v dané zemi. Postoj k rozvodu pak můžeme chápat ve dvou rovinách. Tou první rovinou je individuální přístup každého jedince, který lze chápat jako součást systému jeho osobních hodnot zapříčiněné individuální socializací a zkušenostmi a otevřeností směrem k vlastnímu rozvodu či ostatním rozvodům (Hrušáková, Králíčková, Westphalová, 2017).

Druhá rovina postoje k rozvodům souvisí s jeho společenským přijetím považované za součást kulturního a hodnotového systému, které deinstitucionalizuje manželství a rodinu, destigmatizuje netradiční rodinné chování a mění se genderové role. S postojem k rozvodu souvisí také fakt, jak důležitý je pro celou populaci partnerský život, instituce rodiny, obecně i celkové pojetí lásky (Hrušáková, Králíčková, Westphálová, 2017).

Manželství vznikne sňatkem (civilním, církevním), zanikne úmrtím nebo prohlášením za mrtvého jednoho z partnerů, soudním prohlášením uzavření sňatku za neplatné nebo rozvodem. (Kuchařová a kol., 2019).

Institut rozvodu známe v naší zemi už od roku 1919. Je to možnost, jak zrušit manželství v období, kdy jsou oba manželé na živu. Rozvod je v českém právním řádu determinován hmotněprávní v zákoně č. 89/2012 Sb. – Občanském zákoníku (dále jen NOZ) a procesně v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů. Manžele může rozvést pouze soud za splnění daných podmínek, manželství zaniká na základě jeho rozhodnutí. Aby mohlo být manželství rozvedeno, musí být soužití manželů „*tak trvale, hluboce a nenapravitelně rozvráceno, že nelze očekávat jeho obnovení*“ (NOZ). I když bude tato podmínka splněna, nemusí dojít k rozvodu, je-li to v rozporu se zájmem některého z manželů nebo nezletilého dítěte (tzv. tvrdostní klauzule) tzn. např. pro případ invalidity nebo závažného psychického či fyzického postižení. Soud může i tak manželství rozvést, nežijí-li spolu manželé déle než tři roky. Smluvený „*nesporný*“ rozvod bez zjišťování příčiny rozvratu a za splnění dalších podmínek je založen na společném návrhu manželů nebo připojení se k návrhu druhého z manželů. Rozvod (nedohoda manželů) u kterého soud zjišťuje příčiny rozvratu (pro případ uplatnění tvrdostní klauzule, nebo stanovení nároku na výživné manžela bez viny na rozvratu) se označuje jako sporný (NOZ). Katolická církev považuje manželství za celoživotní pouto a neumožňuje manželům rozvod jako takový, může zaniknout jenom smrtí jednoho z partnerů. Existují pouze výjimečné specifické podmínky pro rozvázání manželství – pavlovské privilegium, rozvázání nedokonaného manželství, privilegium výběru manžela/manželky, privilegium zjetí nebo rozloučení ve prospěch víry (Hrušáková, Králíčková, Westphálová, 2017).

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů stanoví, že takové partnerství je trvalé společenství dvou svéprávných osob stejného pohlaví starších 18 let. Lze ho ukončit návrhem k soudu o zrušení partnerství. Registrovaní partneři nemají společné ani po sobě automaticky nedědí. Pokud spolu vychovávají děti, je oficiální rodič dítěte však pouze jeden z partnerů.

Nesezdané soužití není právně ukotveno, pro vznik i zánik nesezdaného soužití tak není potřeba naplnění žádných formálních podmínek, je to stav mezi dvěma osobami stejného nebo opačného pohlaví společně žijící a uhrazující náklady na svoje potřeby bez uzavření manželství nebo registrovaného partnerství. K nesezdanému partnerství se ovšem v NOZ vztahují některé specifické pojmy. Objevují se termíny jako osoba blízká, osoba spolu žijící a domácnost s jejími podtypy společná domácnost a rodinná domácnost. Zákon nedává u nesezdaného soužití nárok na výživné ani na setrvání v nemovitosti, bez ohledu na délku trvání soužití, věk nebo zdravotní stav druhu. Současné právní uchopení tak může být výhodnější pro ekonomicky silnějšího z páru. Za splnění zákonem stanovených podmínek posuzují ovšem některé zákony druhu s družkou, stejně jako manžele, společně. Druh a družka díky nim mohou dosáhnout na dávky díky zákonu o nemocenském pojištění, nesezdaní partneři jsou zmiňované také v zákonu o státní sociální podpoře, o pomoci v hmotné nouzi a o životním a existenčním minimu. V případě úmrtí jednoho z partnerů ale pozůstalému partnerovi nevzniká nárok na vdovský/vdovecký důchod. Jsou-li rodiče dítěte manželi a chtěli by se nechat rozvést, musí být jejich rozvod vždy stanoven soudním rozsudkem, jinak nedojde k rozvodu manželství. A to dokonce ani v případě jejich vzájemné dohody, musí následně soud tuto dohodu ještě schválit. Když se rozchází druh s družkou, stát do tohoto rozhodování nijak nezasahuje. Nesezdané soužití zanikne rozchodem za života obou partnerů. Uspořádání práv a povinností k dítěti v době po rozchodu stanovuje soud pouze v případě, když jeden z partnerů dá k zahájení řízení podnět sám nebo základě podnětu orgánu sociálně-právní ochrany dětí (Tománek, 2013).

Soužití partnerů nabývá kromě formy manželství, registrovaného partnerství a nesezdaného soužití heterosexuálních partnerů ve společné domácnosti buď s jejich vlastními dětmi nebo bez nich, také další formy. Zahrnují např. rekonstituovanou rodinu (s vlastními a/nebo nevlastními dětmi), soužití stejnopohlavních párů, specifickou formou pak jsou tzv. LAT soužití (living apart together, spolu ale odděleně) bez dětí, ale i s dětmi nebo tzv. empty shell families (společné bydlení bez emocionální podpory); (Možný, 2008).

Když budeme mluvit o tzv. osamělém rodičovství, v současnosti jsou sólo rodiči jsou vedle osamělých rozvedených či ovdovělých rodičů, také svobodná matka žijící s partnerem, který není biologickým otcem jejich dětí, rozvedená matka s novým partnerem, svobodná matka záměrně žijící bez partnera nebo matka žijící v homosexuálním partnerství (Fučík, Chromková Manea, Rabušic, 2017).

1.2 Model rodiny

Typologie rodin umožňuje snadnější pochopení a rozřídění rodinného systému, pochopit jeho proměnlivost, míru otevřenosti/uzavřenosti, funkčnost, apod. Na modely rodin lze použít hned několik úhlu pohledu a různá kritéria.

J. Skopalová (2014) uvádí asi nejznámější dělení rodin podle její velikosti:

- Nukleární (jádrová, základní,) rodina je tvořena pouze nejbližšími příbuznými, tzn. společně žijícími oběma rodiči a jejich dětmi.
- Širší (vícegenerační, rozšířená) rodina je taková rodina, která zahrnuje i širší příbuzenstvo jako je prarodič, teta, strýc, bratranec nebo sestřenice. Může tak být chápána i početnější skupina osob, jež kromě pokrevního pouto jsou svázány také tradicemi, postoji či zvyky.

Také lze rozeznávat následující modely rodin:

- Orientační (primární, prvotní) rodina označujeme tu rodinu, do níž se daný jedinec narodil a ve které společně s ostatními vyrůstal.
- Prokreační rodina je rodina nově vzniklá a založená manželstvím.

Podle typu párového soužití definujeme následující modely rodin:

- Monogamní rodina je definována párovým soužitím dvou jedinců opačného pohlaví (nejčastější model v naší kultuře).
- Polygamní rodina je definována soužitím jedince jednoho pohlaví s více jedinci druhého pohlaví (v muslimských zemích).

Další model je založen na vnímání dvou základních dimenzí života rodiny. Za veřejnou dimenzi považujeme roli živitele rodiny, který primárně zajišťuje nezbytné finanční prostředky pro chod domácnosti, tradičně jim byl muž. Dimenze soukromého života je spojená s péčí o závislé členy rodiny a zajištění chodu domácnosti. Tyto dimenze rozlišuje dle partnerského soužití v domácnosti šest základních typů (Pfau-Effinger, 2014):

1. The family economic gender model – do pracovního procesu jsou rovnoměrně zapojeni oba hlavní členové nukleární rodiny, žena a muž. Ekonomiku domácnosti podporují dvě samostatné činnosti každého partnera. Rozdělení domácích prací je většinou založené na konzervativních rolích v tradičním manželství. Pozdější životní fáze zapojuje do ekonomické činnosti také dostatečně způsobilé děti k práci. Za typické vyznačovače tohoto modelu jsou považovány malé rodinné firmy a její členové.

2. The male breadwinner/ female home carer model – známe zejména z období industrialismu. Jedná se o klasický rodinný model, kde jsou povinnosti rozděleny dle pohlaví na veřejnou dimenzi pro muže, který z pozice živitele zajišťuje dostatečný přísun financí do rozpočtu rodiny. a soukromou dimenzi, kde má ženu na starost péči o členy a chod domácnosti.
 3. The male breadwinner/ female part-time carer model – model je založen na pracovní rovnosti mezi oběma pohlavími, ale pouze do okamžiku narození prvního potomka. Tímto okamžikem se muž stává hlavním živitelem rodiny, zatímco žena má přenést svoji hlavní pozornost z práce směrem k rodině a svoji další kariéru řešit částečným pracovním úvazkem na úkor starosti o děti.
 4. The dual-breadwinner/ state-carer model – je založen na plnohodnotné a společné práci obou partnerů na zajištění finančního příjmu do rozpočtu rodiny. Péče o děti je zajištěna pomocí jiných institucionálních forem, jež jsou povětšinou zřizovány státem. Stát přebírá funkci hlavního zajišťovatele dětské péče a dává tak prostor rodičům k soustředění na jejich výdělečnou činnost sloužící pro materiální zajištění rodiny.
 5. The dual-breadwinner/ dual-carer model – je také založen na plnohodnotné a společné práci obou partnerů na zajištění finančního příjmu do rozpočtu rodiny. Na rozdíl od předcházejícího modelu ale není péče o děti na straně státu, ale tuto zodpovědnost mají oba rodiče dítěte. Vzájemná povinnost péče o děti a zároveň skutečnost, že oba partneři plnohodnotně pracují, vede k jejich časové vytíženosti, která nutně vede k rovnoměrné dělbě rodinných povinností.
 6. The dual-breadwiner/ marketised female carer model – s rozvojem komerčního sektoru služeb došlo k vytvoření zcela nového konceptu přístupu v péči o dítě, kde je starost a zodpovědnost o dítě přenesena na nerodinného příslušníka zastoupeného chůvou, pečovatelem atd. Každý z rodičů dítěte se tak může soustředit na rozvoj svoji pracovní kariéry a přenechává péči o svoje potomky profesionálnímu pracovníkovi.
- Způsob rozložení rodinných rolí partnerů úzce souvisí s úrovní přikládanou významu úlohy otce v dané společnosti. Na existenci těchto rolí má vliv a současně ovlivňuje daný stát s normativními, institucionálními a strukturálními prvky rodinného života tohoto státu. Rodinná politika konkrétního státu poté vychází z těchto parametrů, které považuje za základ komplexu opatření, které úspěšně naplní cíl v kontextu aktuálních společensky uznávaných norem (Pfau-Effinger, 2014).

1.3 Funkce rodiny

Nezastupitelnou roli v celé společnosti má relativně malá sociální skupina – rodina. Tato role ve společnosti ovšem nezůstala v průběhu dějin neměnná a strnulá. Rodina má mít celou řadu funkcí, ovšem některé již ztratily hodnotu svého původního významu, změnily se, některé funkce současná rodina plní pouze nedostatečně, u jiných naopak došlo k významnému rozvoji. Vlivem vývoje moderní společnosti rodina o řadu funkcí přišla, je to spojené např. se změnou široké rodiny v rodinu nukleární anebo převzetí některých funkcí státními institucemi. Rodina posílila zejména svojí funkci emocionálního útočiště před veřejným světem a rodinné klima je protipólem veřejného prostoru (Kraus, 2014 a).

Výchovná funkce rodiny je považována za nejdůležitější pro správný vývoj dítěte. Od svého narození v rámci rodiny dochází u dítěte k osvojení základních návyků, přizpůsobování se životu, nabývá nové zkušenosti, vzory a základní morální hodnoty. Nedostatečná výchovná funkce, její charakter, styl výchovy může způsobit riziko neadekvátního deviantního chování dítěte. Takové chování u dítěte může způsobit, pokud rodiče dají přednost velmi liberálnímu tzn. vše dovolujícímu stylu výchovy, pokud existuje nejednotný nevyvážený přístup rodičů k výchově, ale také opačný extrém velmi přísná až agresivní výchova.

Ekonomická funkce rodiny významně ovlivňuje ekonomický rozvoj celé společnosti. V ČR je rodina jako samostatná základní ekonomická jednotka považována za významného účastníka spotřebního trhu, ale také za výrobní podnik. Případný hmotný nedostatek v rodině způsobí poruchu této funkce, jejichž start bývá spojen s nezaměstnaností a zvyšováním životních nákladů. Špatná ekonomická situace rodiny může být v praxi často spojená se šikanou dítěte z takové rodiny jako oběti. Na druhou stranu existuje mnoho rodin žijících v prostředí nadměrného blahobytu, kde může dojít k riziku tzv. „zpeněžování dětství“ spojené s neúměrnou výší kapesného. Tato situace může způsobit negativní projevy u dětí jako je alkohol, drogy, nebo patologické hráčství (Kraus, 2014 b.).

Biologická funkce rodiny má za úkol zajištění potomstva. Pro zajištění kontinuity a vývoje společnosti, její další perspektivy je nutná určitá reprodukční základna. V zájmu společnosti je nesporně určitý počet narozených dětí a taková prorodinná sociální opatření, která tento počet zajistí. Tato opatření nabývají v poslední době na větší důležitosti, protože dítě začíná být ve vyspělých zemích vnímáno za překážku profesního růstu a seberealizaci obou rodičů. Rodina s nižšími příjmy může dokonce vnímat dítě jako přepych. I tak může být dítě spouštěčem k založení rodiny a manželství a uspokojit potřeby pokračování rodu.

Emoční funkce rodiny se považuje za zcela zásadní. Žádná jiná instituce nedává takový prostor k vytvoření potřebného citového zázemí, pocitu bezpečí, sounáležitosti a lásky. Nedostatečnost plnění této funkce nebo její úplné selhání může přinést zejména dítěti neskutečné potíže pro jeho další život. V současnosti dochází k pozorování narůstajícího počtu rodin, kde můžeme tuto funkci označit za významně narušenou nebo téměř chybějící. Jako důsledek tohoto stavu se může projevit citová deprivace dítěte, jeho problém v mezilidských vztazích, nejrůznější psychické poruchy, neuspokojování základních potřeb, které mohou způsobit až sociálně delikventní jednání (Matějček, Dytrych, 2005).

Rodina je považována za primárního činitele pro výchovu dítěte, je to první prostředí, se kterým se dítě setkává. Rodina je pro počátky výchovy dětí garantem duševního a psychického růstu dítěte spojeného s předáváním základních dovedností a kulturních vzorců. Dětem se snažíme vštěpovat svoje hodnotová schémata a tím nové generaci předat svoje tradice. Rodina je také spojena s pocitem bezpečí, sounáležitosti, sociální ochranou nebo podporou v nouzi. Otec a matka jsou pro dítě v jeho nízkém věku považováni za autoritu. Později dítě chodí za rodičem s prosbou o pomoc nebo dobrou radu. Svým chováním a názory rodiče společně s atmosférou nastolenou v rodině zejména ovlivní u dítěte jeho sociální oblast, budoucí partnerské vztahy a také představy spojené s budoucí kariérou nebo uplatněním na trhu práce. Rodiny si tak trvale udržují svoje specifické emocionálně – zabezpečovací funkce, i když se vzděláním a výchovou již z větší části pomáhají školské instituce a výchovná centra (Sirovátka, Hora, 2008).

Ochrannou a zabezpečovací funkcí rodiny je v základním kontextu spojeno se zabezpečením životních potřeb pro všechny členy, zejména dítěte. Každý jednotlivý člen rodiny má svoji specifickou roli, kterou by měl naplnit. Celkovou atmosférou rodin dochází k silnému formování osobnosti dětí, které si takto vytváří pro modely svého budoucího chování (Langmaeier, Matějček, 2011).

Rodiny jsou po sametové revoluci mnohem více nuceny být aktivnější než za minulého režimu. Každý člen rodiny by se měl mít vzájemnou starost o ostatní, mělo by společně docházet ke sdílení veškerých radostí i starostí, a dále by mělo docházet ke společnému řešení jejich problémů. V rodinách by měly být takové podmínky, které by umožňovaly vzájemnou a neustálou komunikaci považovanou za velmi nezbytnou pro každého jejího člena. Rodič je příkladem pro své dítě a měl by život a čas přizpůsobit tak, aby nedošlo k zanedbání. I když se vzájemné vztahy v rodině neustále vyvíjí s průběhem životní etapy jedince, má být rodina pro svoje členy vždy oporou (Sirovátka, Hora, 2008).

1.4 Historický pohled na rodinu

Rodinu lze právem považovat za nejstarší instituci. Nejběžnějším modelem rodiny v současné společnosti je tzv. nukleární individuální monogamní rodina. Hlavním východiskem k vytvoření jejího modelu byl nejspíše dříve používaný model rodiny skupinové, který můžeme rozdělit na následující tři etapy:

1. prvotní neboli stádová rodina, ve které se mohli pohlavně stýkat všichni muži se všemi ženami. Lze ji tedy definovat současně jako polygamiu ze strany muže, tak polyandrii ze strany ženy, známe tedy pouze matku dítěte,
2. krevní rodina skupinová, kde docházelo k umožnění pohlavnímu styku již pouze mezi příbuznými za současného vyloučení potomků (ascendentů). Bratr tedy mohl být mužem své sestry, ale již byl zakázán pohlavní styk dětí s vlastními rodiči,
3. rodina punaloua, která už neumožňovala pohlavní styk mezi žádnými (ani vzdálenými) členy jednoho konkrétního rodu, ale sledována byli příbuzní pouze ze strany matky. Manželství ovšem neexistuje ani jako faktická ani jako formálně právní instituce (Veselá a kol., 2003).

Za další vývojový stupeň lze pravděpodobně považovat rodinu matriarchální a až poté nejspíše pokračoval jako další vývojový stupeň rodina patriarchální, velká rodina, někdy také označována jako zajednica, velká kuča. Konečným stupněm vývoje je v současnosti individuální monogamická rodina (Veselá a kol., 2003).

Typická evropská rodina má za kořeny Řecko a Řím, ale můžeme ji také nalézt v trochu jiné formě na území keltských a germánských společností, jejichž civilizace se vyskytuje zejména na severu a západu Evropy. Římská a řecká kultura se v té době rozvíjela na jihu Evropy. Oběma těmito směry se přičítá odpovědnosti za nejdůležitější znaky rodiny v pozdějším vývoji Evropy. Římu se přičítá hlavní vliv na rodinné právo a germánským kmenům na prvky bilaterálního odvozování příbuzenství a důraz na tzv. individualismus. V posledních dekádách se model rodiny, jež byl i v historii poměrně flexibilní, významněji proměňuje. Dochází ke zvyšování variability rodinných typů, která už nezahrnuje nejen úplnou vlastní rodinu, ale objevuje se i rodina neúplná, nevlastní a náhradní (Průcha, Walterová., Mareš, 2008).

Rodina považována za základní jednotku společnosti prošla za poslední století do té doby nevídaným tokem změn. Původně patriarchální uspořádání rodiny, které má jasně definované role a předem sjednané manželství, se v evropském prostředí formuje do jiných různorodých rodinných forem (Možný, 2008).

Základním hybatelem těchto změn můžeme vidět v tendenci k zrovnoprávnění žen, která vede k navyšování podílu žen na trhu práce, dochází k diverzifikace rolí rodiny a jejich forem. Moderní společnost s sebou nese vznik nových forem manželství, roste rozvodovost a počet opakovaných manželství. Ve stále větším měřítku je používán model rodiny nesezdaných párů. Důležitý znak těchto změn je individualizace (Beck, 2018).

Dochází také k proměně samotného charakteru rodiny. Dříve byla pro tradiční rodiny byla charakteristická její vícegeneračnost: *“Generace se překrývaly; domem rodiny procházel život jako plynulá řeka.”* (Možný, 2008, s. 258).

Vývoj po roce 1945 je jak v západní společnosti, tak i v kontextu českého státu spojen (i díky vlivu vysokých sňatečností a populačních explozí) s tendencí k vytváření nukleárních rodin, společně s růstem neolokality, tedy situací, kdy se novomanželé nestěhují do rodin svých rodičů, ale hledají si nové sídlo. Základním typem domácnosti se stává rodina složená z matky, otce a dvou dětí. Toto zásadně ovlivňuje redefinování struktury a fungování rodin, které až do této doby byly spíše rodinami vícegenerační. Stále častěji se také můžeme potkat s nárůstem rodin s pouze jedním dospělým (Možný, 2008).

Podle I. Možného (2002) mají tyto změny podstatné příčiny kořeny zviditelněné po druhé světové válce a mezi nejdůležitějšími vidí:

1. Manželství sloužilo primárně k reprodukčnímu cyklu lidského společenství. V křesťanském světě, jak uvedl A. Giddens (2000), nedocházelo k uzavírání manželství na podkladu sexuální lásky. Se zeslabujícím vlivem křesťanského řádu na manželství a společnost začal narůstat vliv manželské lásky a sexu. Tento vliv neustále sílil a U. Beck (2018) uvedl, že zejména v poválečné generaci došlo k uvolnění sexuálního chování a většímu sdílení sexuálních zkušeností.
2. Šedesátá léta 20. století přinesla pokrok nových technologií v antikoncepci a žena mohla větší mírou rozhodovat o plození dětí. Monopol u párové rodiny byl zrušen a konec století je spojen s prudkým nárůstem počtu nemanželských dětí. Ženská sexualita je svobodná a rozvíjená, ženy si již nenechají muži určovat normy.

3. O budoucnost další generací nejprve rozhodovali rodiče, kteří měli na starost výběr životního partnera pro své dítě v závislosti na jejich společenském postavení, sociálním statusu a velikosti majetku. S nástupem industrializace tato úloha rodiče zaniká, dochází k rozpadu velké příbuzenské rodiny, ke změně rodinného a dědického práva, majetek přestává být sdružovatelem rodinného společenství.
4. Uzavření církevního sňatku bylo dříve ze zákona povinné, tedy až na výjimky na celý život. Uzavření nového sňatku uzavřít bylo teoreticky možné, ale pojilo se s velkými obstrukcemi. Pokračování tohoto schématu bylo již neudržitelné, nevyhnutelně dochází k povolení oficiálního rozvodu. Pokračuje snižování významu a důležitosti rodiny, dochází ke zrušení monopolu církve. Liberalizace na počátku dvacátého století s sebou přinesla myšlenku lidské rovnosti neslučitelnou k dominancí muže v rodinách. Stále častěji se objevuje emancipační hnutí žen se základním směrem změny vedoucí k dosažení stejného práva žen na vzdělání jako u mužů spojené s ženskou profesní kariérou a možností vlastního ekonomického zabezpečení (Možný, 2002).

Nově vznikající stav výdělků u obou členů manželského páru se neztotožňoval se starými pořádky v rodinách, což mohlo vést ke stoupajícímu počtu konfliktů. Určený a přebíraný model starých pořádků, které se považovaly za samozřejmé až do šedesátých let minulého století byly založeny na třech základních prvcích: manželské lásce, přísné dělbě práce mezi pohlavími a pozornosti věnované dětem, jejich zdraví a výchově (Beck, 2018).

B. Kraus (2014 a) konstatuje, že šedesátá léta s sebou přinesla revoltu a nesouhlas se stávajícím společenským zřízením, které vedly k neuznání tradiční instituce mladými lidmi, a tím i ke změnám v pojetí rodiny jako takové. Stávající funkci ženy v rodině kritizuje zejména ženské sociální hnutí – feminismus. S výraznou emancipací obou pohlaví se jako následek objevuje nárůst rozvodovosti a ze skandinávských zemí přichází nové modely rodiny – partnerské spoluzití s dětmi bez uzavření manželství a ženy samoživitelky. Zvětšující podíl mladých lidí vidí rodinu jako omezení vlastní svobody (Francois de Singly, 1999).

Do dnešních dnů v průběhu celého svého historického vývoje dochází u rodiny ke mnoha problémům a změnám. Rodina je ale i tak stále považována za nepostradatelné útočiště a těžce nahraditelnou institucí pro dospělé i děti. Dochází zde k mezigeneračnímu předávání hodnot, tradic, zvyků, stojí na startu osobního rozvoje a s rozhodující silou ovlivňuje osobnost (Kraus, 2014 a).

1.5 Současný pohled na rodinu

Institut rodiny je během celé své historie podroben neustálému procesu přeměny, který mění její velikost, význam i princip začlenění do společnosti. Tradiční model manželství se pouze obtížně slučuje s pohledem současné společnosti založeném na rovnoprávném přístupu obou pohlaví a na individuální volbě a možnosti seberealizace. Dochází k přizpůsobování chování a postojů žen i mužů směrem k manželskému soužití, které v současnosti vede ke sňatkům v pozdějším věku, individualizaci životního stylu, redukci počtu dětí, někdy až k odmítání manželství jako takovému apod. (Šrajer, Musil, 2008).

V současnosti odborná veřejnost oprávněně kritizuje stav rodinného prostředí a otevřeně mluví o krizi rodiny. Rodiče se obvykle potýkají s nedostatkem času na vlastní potomky i prarodiče, do života mnoha rodin častěji vstupují problémy ekonomického rázu. Dochází k redukci společně stráveného času, mizí společné prožitky a činnosti. Moderní doba nabízí skladbu rodiny nejčastěji dvougenerační, jako hlavní trend lze vidět postupné opuštění trendu více dětí, častěji je používán model jednoho dítěte. České rodiny často negativně ovlivňuje obava o ztrátu zaměstnání, tedy problém nezaměstnanosti některého z rodičů. Dochází k výskytu mnoha dalších problémů v rodině např. nárůstu rozvodovosti (Přadka, Knotová, Faltýsková, 2004).

Rodina na začátku třetího tisíciletí zůstává v české společnosti považována za její důležitou hodnotu v samé podstatě, přesto rodina vykazuje znak normativní proměny. Nastupující a postupně se rozšiřující trend mladých párů je vytvoření samostatné domácnosti. Nová rodina považuje za důležité založit si vlastní domácnost a zajistit vhodné podmínky pro výchovu dítěte (jistota pracovního místa, zajištění vlastního bydlení, dostatku financí...), a to dříve, než se vlastní potomek vůbec narodí. Další běžný trend současného období je posunutí uzavření manželství nebo vůbec sňatek neplánovat. Institut manželství přestal být obecně spojován jako nezbytná podmínka založení rodiny. Mladá rodina očekává nejen pomoc od rodičů a členů širší rodiny, ale také významnou podporu společnosti. Předpokládá se, že určité státní instituce převezmou některé rodinné úlohy, což v podstatě následně pomáhá zachovat nukleární typ rodiny (Kuchařová a kol., 2017).

Vícegenerační domácnost je již poměrně vzácná, objevuje se méně častěji než v minulých dekádách. Je stále silněji uplatňován princip rovnosti postavení ženy a muže, i když podle mnohých výzkumů je stále potvrzena dominance muže a v rodinných rolích dochází i nadále k projevům genderové nerovnosti (Janoušková, Jarkovská 2008).

Na počátku devadesátých let minulého století se v Čechách objevuje nový trend – pokles porodnosti, odklad rodičovství, mimomanželské rodičovství a nárůst domácností s jedním z rodičů. Dochází ke zvyšování nesouladu mezi manželstvím a rodinným životem. Rodina se svými původními základními znaky – vnitřní solidarita, neformálnost, tradiční vztahy s důrazem stabilita páru s dětmi, dokázala dlouho odolávat moderním názorům. Proměny můžeme vysvětlit tak že s pozdní modernitou rodiny došlo k rozebrání, vnitřnímu rozkladu a nutnosti změn (Možný, 2002).

Dynamikou individualizace došlo k osvobození lidí z tradiční genderové formy a role, ale současně došlo k oslabení sociálních vztahů, pospolitosti, otevřenosti vůči druhému, nárůstu izolace vztahů mimo rodinu. Dochází ke vzniku konfliktů jak v manželských, tak v mimomanželských vztazích (Beck, 2018).

Jediným, kdo je považován za brzdu individualizace, je dítě. Základním párem je tak matka a dítě, nikoliv muž a žena, lze tvrdit, že rodičovství se stalo posledním primárním vztahem, který nepůjde nikdy zrušit. Nový tržní model společnosti si vyžaduje dostatek volnosti a nezávislosti jedince, možnost přizpůsobit se práci, splnit požadavky trhu. Ženy díky přeměně společnosti mají možnost se osvobodit od svojí tradiční role v domácnostech, mají silnou motivaci k ekonomické soběstačnosti, vyrovnání šanci na vzdělání, svobodnému plánování dětí a profesní motivaci, což může vést k silnému zásahu do rodiny (Možný, 2002).

Vývojové trendy posledních dekad způsobily, že dnešní rodinu charakterizují zejména následující tři základní rysy:

1. dochází k růstu diverzity forem rodinného soužití spojené s absolutním i relativním nárůstem nerodinných forem soužití včetně života singles,
2. destandardizují se životní dráhy, jejichž projevem jsou rozmanitější formy a nové časování přechodů do partnerství a rodičovství, opakované vstupy do partnerství nebo manželství,
3. zvyšuje se nestabilita rodin a partnerských vztahů, dochází k oslabení mezigeneračních vztahů (VÚPSV, 2020).

Nejvíce uznávanou formou soužití zůstává manželství, jako její hlavní alternativa nesezdané partnerství. Jako důvody při volbě manželství jsou uváděny ekonomická stálost, pocit právní jistoty nebo vize společného života. Výhody nesezdaného soužití jsou spojovány s manželstvím na zkoušku, odmítáním institucionalizace vztahu, obavami z jeho nestability, potřebou nezávislosti, finanční výhodností svobodné matky (Paloncyová, Šťastná, 2012).

K nesezdanému soužití a jeho dlouhodobosti přispěla jeho celospolečenská tolerance a oblíbenost společného soužití partnerů před vstupem do manželství hlavně u mladé generace (Rabušic, Chromková, Manea, 2018).

Na základě výzkumu lze tvrdit, že rodinu si osoby žijící s partnerem ztotožňují zejména s pocitem citového zázemí, a to téměř pro všechny dotázané bez rozdílu jejich typu partnerského vztahu. Výzkum také dokázal, že na ženu je naložena většina domácí práce, a to bez vlivu spojené s typem partnerství (Klímová Chaloupková, 2018).

I přes to, že rodiče ve svých postojích vyjádřili silnou podporu pro sdílení rodičovské role, v praxi je naopak zpravidla uplatňován model tradičního genderového modelu komplementární role otec živitel a matka pečovatelka. V poslední dekádě sice dochází ke zvyšování podpory aktivního otcovství a většího zapojení otců do přímé péče o dítě, ale i tak je nadále čas otce strávený s dítětem významně omezován jeho pracovním vytížením a jeho časový objem se pořád neskonalé nižší v porovnání s časovým rozsahem, který věnuje matka péči o dítě. Poměrně velká část otců neprojevila spokojenost s rozsahem, kolik svého času věnují svému dítěti, a rádi by jim věnovali větší objem času. Nadpoloviční většina otců žijících s partnerským vztahu s ženou vyjádřila současně spokojenost s podílem, jakým si rozdělili péči o děti a domácnost mezi obě poloviny páru. Mezi rolí otce a matky na rozdíl od minulosti dochází ke stírání rozdílů (VÚPSV, 2020).

K rostoucímu podílu dětí narozených mimo manželství se současná moderní společnost nestaví již negativně, což má nejspíše vztah ke skutečnosti, že se stále větší počet dětí objevuje u nesezdaného typu soužití, které jsou již dnes považovány za celkem běžnou formu rodiny. Určitý podíl společnosti i v současnosti ještě stále považuje za odchýlení od zažitých norem nebo za akt podivínství bezdětnost. Pokud se rozhodnete ve svém životě žít jako singles (nejspíše pouze dočasně), nebo odložit termín narození dětí do vyššího věku, bude to považováno za již společensky přijatelný trend (VÚPSV, 2020).

Česká společnost považuje za ideální dvoudětnou rodinu. Za ideální věk narození prvního dítěte dotázané ženy uvedly interval od 25. do 29. let, zatímco muži označili za ideální interval pro svůj počátek otcovství věk mezi 30 a 34 roky. Za ideální věk ženy pro uzavření manželství je považován u žen interval od 25 do 29 let, zatímco muži dávají přednost ke vstupu do manželství později mezi 30 a 34 roky (VÚPSV, 2020).

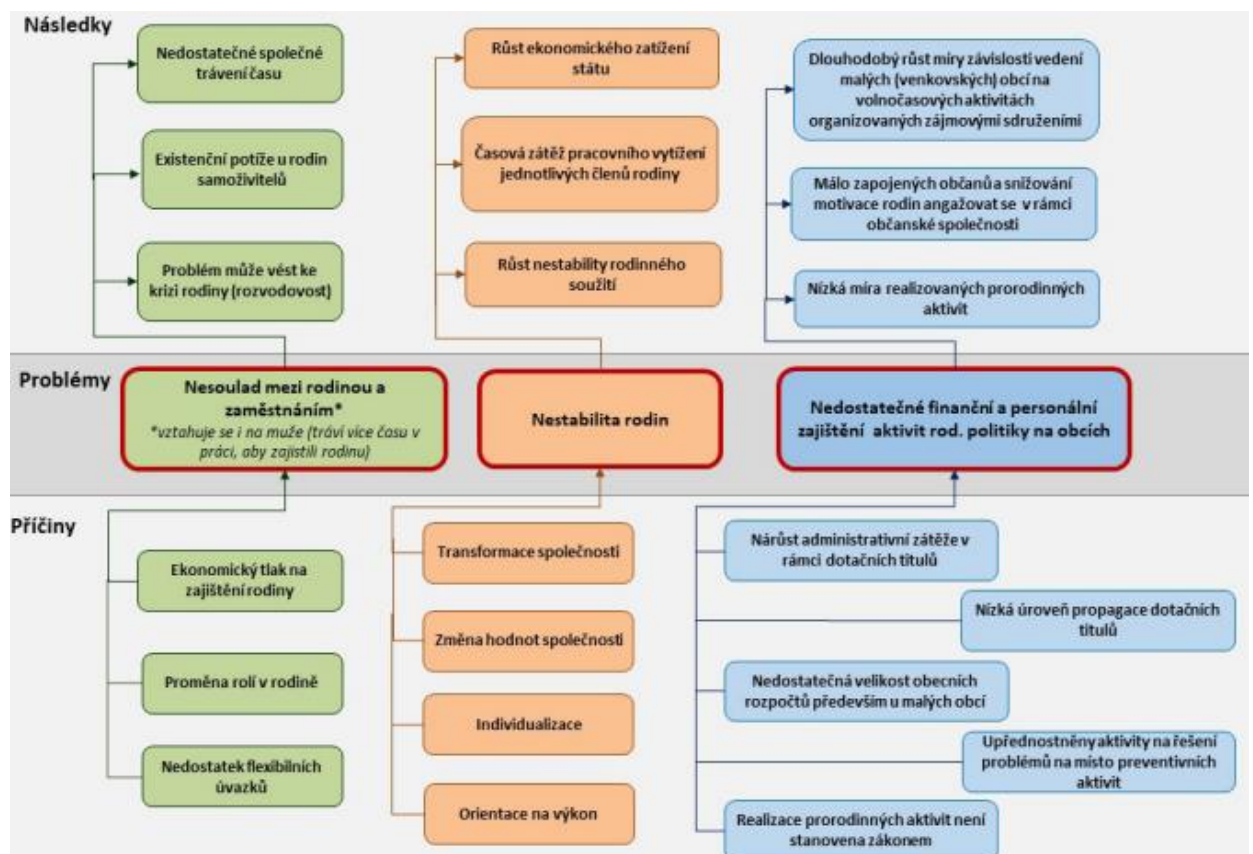
2 RODINNÁ POLITIKA

2.1 Historie rodinné politiky

Za rodinnou politiku (dále jen RP) považujeme takovou sociální politiku, jejichž adresátem je vlastní rodina. Pod tento název se zahrnují nejrůznější opatření (dávky, veř. služby, úlevy, právní ochrana) sloužící v prospěch rodiny. Jedná se o široký pojem, dá se totiž diskutovat jak definovat rodinu i prospěch. Vývoj i strukturu RP silně ovlivňuje populační politika daného státu, vliv ženského emancipačního hnutí, stav ochrany dítěte, kvalita institucionální soustavy sociálního zabezpečení, používaný systém rodinného práva, převažující trendy trhu práce. V praxi se také používá rozdělení na RP implicitní a explicitní. Implicitní RP jsou spojena s veškerými sociálními a politickými opatřeními, která jakýmkoliv prospívají rodinám. Explicitní RP bývá deklarována příslušným státem, který pro její podporu zřídil odpovídající státní orgán a bývá považována za širšího pokračovatele klasické populační politiky. Pokud budeme brát RP v širším pojetí tak její počátky lze nalézt v Evropě na konci první světové války. V tom čase se poprvé objevily dvě dodnes pořád asi nejčastější formy podpory rodiny s dítětem spojené s daňovými úlevami a rodinnými přídávky. Tyto opatření nebyla na začátku zaměřena primárně pro chudé, nejspíše je můžeme spojovat s nastupujícími ambicemi sociálních politik zejména průmyslovějších států k navýšení porodnosti (Nešpor, 2017).

Rodiny jsou ve středu zájmu RP – souhrnu zahrnující takové aktivity a opatření, které pomohou a podpoří rodinu ve vykonávání její přirozené funkce. RP má za cíl legislativní i nelegislativní cestou vytvořit takové podmínky a příznivé rodinné prostředí, kde mohou naplnit rodiny své potřeby, povedou k rozvoji a prosperitě. RP je souhrnem opatření a aktivit s jasně definovanými cíli a prioritami za účelem podporu rodin s daným cílem vytvoření prostředí přátelského k rodině. Je to tedy průřezová disciplína s přesahem zasahujícím různé veřejné oblasti života společnosti související např. s bydlením, školstvím, zdravotnictvím, trhem práce nebo také dopravní dostupností a vybaveností jednotlivých měst a obcí (občanskou vybaveností, veřejným prostranstvím, technickou a dopravní infrastrukturou). RP musí současně splňovat a respektovat podmínku autonomie a schopnosti rodin samostatného rozhodování, tzn. RP pomůže vytvářet prostředí pro správné fungování rodin, ale nesmí přímo zasahovat do jejího vnitřního fungování (KRPJMK 2020+, 2020).

K úspěšnému rozvoji RP se musí při její tvorbě a realizaci zapojit všichni příslušní aktéři, kteří budou spolupracovat jak na vertikální, tak na horizontální úrovni. Stěžejní oblasti podpory současné RP jsou spojeny se službami pro rodiny, sladováním rodinného a pracovního života, vytvářením prostoru přátelskému k rodině, materiální pomocí, komunikací a spoluprací, partnerskými a rodičovskými kompetencemi, mezigeneračním soužitím a solidaritou nebo institutem manželství a jeho společenskou prestiží. RP a její opatření musí zohlednit potřeby a impulzy rodin, jejich sdružení a odborných institucí. Prosazení takových opatření si však nelze představit bez dostatečného institucionálního zabezpečení na úrovni samosprávy podmíněné politickým zájmem. Jinak bude RP vykazovat krátkodobost, parciálnost a nekoncepčnost. Strom problémů na následujícím obrázku 1 přehledně představuje největší slabiny systému RP, poukazuje na příčiny jejich vzniku, zdůrazňuje možných následky a dopady v případě neřešení vytipovaných problémových oblastí (KRPJMK 2020+, 2020).



Obr. 1 Strom problémů RP (KRPJMK 2020+, 2020, s. 12)

2.2 Typologie rodinné politiky

System RP je založen na variabilní kombinacích souvisejících s různými formami podpory rodin, typy hlavních intervenčních opatření a odlišnými akcentacemi předpokládaných výsledků. Rozvětvená typologie možných variant RP logicky úzce koresponduje s odlišným hodnotovým zakotvením, kulturní tradicí a základním rysem politické kultury daného státu. Jednou z používaných typologií určujeme tři následující systémy RP:

1. Liberální systém, kde je dáván důraz na zodpovědnost každého jedince za svoje rozhodnutí. Stát tak garantuje podporu jenom rodině s nejnižšími příjmy. Značně se do aktivit RP zapojují nestátní organizace.
2. Sociálně tržní systém pracuje s předpokladem, aby potřeby rodin byly přednostně uspokojovány na základě pracovního výkonu a zásluhy. Státní dávky pro rodinu jsou poskytnuté podle testování příjmů. Dochází zde k částečné participaci nestátních subjektů při realizaci RP.
3. Univerzalistický systém je založen na značné redistribuci a dominanci státu. Státní instituce poskytují podporu U skoro všech rodin bez zjišťování sociální potřeby. Není zde téměř žádná participaci nestátních subjektů (Krebs, 2005).

Druhá používaná typologie hovoří o čtyřech následujících základních typech RP:

1. Německý model je založen na značné štedrosti k rodině v sociální a daňové oblasti a institucionální podpoře rodin, preferuje tradiční formu rodinného soužití a domácí péči o dítě hlavně do jeho 3 let věku ve snaze ochránit zdravý vývoj dětí.
2. Francouzský model, kde stát také poměrně štedře ekonomicky intervenuje v prospěch rodin při současném důrazu na maximální sloučení rodiny a zaměstnání, v podobě tzv. modelu dvou rolí (rodinné a pracovní, současně u jednoho rodiče).
3. Anglosaský model používající tradiční liberální koncepci vztahu mezi státem, společností a jednotlivcem. Rodina je privátní sférou bez jakéhokoliv zásahu státu. Podpora rodin spadá pouze do oblasti rámce sociální pomoci.
4. Skandinávský model se orientuje na rovnost žen a mužů a rovnou příležitost v zaměstnání. Vzhledem k ostatním modelům je ekonomická intervence ve prospěch rodin relativně nižší a typické zaměření RP jde spíše přímo pro jednotlivé členy rodin než na institucionální podporu rodiny jako celku (Mitchel, 2010).

Vzhledem k vývoji v tzv. postsocialistických zemích se lze v praxi také setkat následujícím členěním RP uvedeném v tabulce 1 používajícím 5 typů RP.

Tabulka 1 – Typologie RP

typ „státu blahobytu“	liberální (anglosaský)	sociálně-demokratický (skandinávský)	konzervativní (bismarckovský)	prorodinný (latinský)	postsocialistický
Obecné rysy	úloha trhu je prvořadá; pomoc státu náleží jen nejvíce potřebným; minimální stupeň přerozdělování zdrojů	sociální práva každému; stát zajišťuje práci tam, kde není v soukromém sektoru; zavedené vysoké daně a vysoký stupeň přerozdělování zdrojů	profesní sdružení zajišťují základní sociální práva; nízký stupeň přerozdělování zdrojů	diferenciace podle ekonomické aktivity; neexistuje definice minimální mzdy	vysoký stupeň přerozdělování zdrojů; postupný přechod od státního paternalismu k systému pomoci jen potřebným
efekt na sociální strukturu	existuje nerovnost mezi chudými a bohatými; zavedeno soukromé pojištění	univerzalizmus, solidarita; společnost rozšířena na úroveň střední vrstvy; zavedeno univerzální sociální pojištění	hierarchie ve společnosti, loajalita; stát podporuje zajištění minimální životní úrovně	hierarchie ve společnosti, loajalita	postupná diferenciac
podpora rodiny	není stanovena výše minimální mzdy ovlivňující životní minimum; odpovědnost za péči o děti spočívá na rodičích a soukromých institucích	plošné základní dávky rodinám; vysoké ostatní sociální dávky; dlouhá rodičovská dovolená; rozvinutý systém institucí péče o děti	tradiční rodina je základním prvkem sociální struktury, živitel je hlavním zdrojem příjmů; málo rozvinutý systém institucí péče o děti	nízká úroveň dávek, malá pomoc státu rodinám v péči o děti	vysoká zaměstnanost žen, dlouhá rodičovská dovolená, rozvinutý systém péče o děti, nárok na sociální dávky testovaný, jejich výše často demotivuje k pracovnímu zapojení
ovlivňování gender vztahů	nevměšování se	politika rovnosti pohlaví, podpora dvoupríjmového rodinného modelu	tradiční jednokariérový model	tradiční jednokariérový model	dvoupríjmový model rodiny
síť stát. institucí péče o děti	málo rozvinutá	velmi rozvinutá	velmi rozvinutá	málo rozvinutá	rozvinutá
forma rodinných dávek	daňové úlevy	univerzální nárokové dávky	dávky, odpočty z daní	dávky, odpočty z daní	především dávky
populační politika	neutrální	child-friendly policy	často propopulační cíle	neutrální	často propopulační cíle
stát	Austrálie, Kanada, Spojené státy, Japonsko, Velká Británie, Švýcarsko	Dánsko, Finsko, Norsko, Švédsko	Německo, Rakousko, Belgie, Francie, Irsko, Lucembursko, Nizozemsko	Španělsko, Řecko, Itálie, Portugalsko	Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovensko, Slovinsko

Zdroj: Matějková, Palonciová, 2005, s. 14

2.3 Nástroje rodinné politiky

RP má ve svém portfoliu celou řadu nástrojů určených napřímo rodině pro zachování jejich stabilních ekonomických, sociálních a ochranných funkcí. Mezi nejvíce významné nástroje lze zařadit tři základní typy dovolených při péči o dítě (mateřskou, rodičovskou a otcovskou), také sem spadá přímá finanční podpora formou několika druhů dávek státní sociální podpory (rodičovské příspěvky, přídavky na děti...) a nepřímá finanční podpora (daňová úleva či různé státní dotace). Lze sem také zařadit zvýhodněná úvěrová nabídka pro mladou rodinu s dítětem.

2.3.1 Typy dovolených při péči o dítě

Jednou z hlavní oblastí podpory života rodin, která je významně ovlivňovaná napřímo RP bezpochyby patří bonus formě náhrady ze mzdy a ochrany pracovního místa u dočasné pracovní nečinnosti způsobené kontinuální péčí o čerstvě narozené dítě.

Mateřská dovolená

Mateřská dovolená (dále také jen MD) představuje jednu ze základních forem ochrany diskriminace žen na trhu práce v období těhotenství. Právní základ má mateřská dovolená v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o dovolenou, která náleží zaměstnankyni za účelem porodu a následné péče o dítě. Mateřská dovolená v ČR přísluší zaměstnankyni po dobu 28 týdnů (u vícečetného porodu 37 týdnů). Termín nástupu si zaměstnankyně určuje sama, K čerpání MD těhotná žena nastupuje nejdříve osm a nejpozději šest týdnů před plánovaným termínem porodu (MPSV, 2021).

Základním principem tohoto nástroje je poskytnout ženě – rodičce potřebnou dobu se zotavit před a bezprostředně po vlastním porodu. Směrnice Evropské unie 92/85/EHS z roku 1992 zavedla pro ženu další důležitý prvek, kterým je ochrana těhotných žen v pracovním poměru před výpovědí zaměstnavatele z důvodu těhotenství nebo jiného typu amorálního jednání zaměstnavatele. Další mezinárodní smlouvou spojenou s garancí ochrany zdraví žen je Evropská sociální charta, která garantuje minimální trvání MD po dobu minimálně dvanácti týdnů (MPSV, 2017).

Delší a lépe ohodnocená MD měla ženám primárně dopomoci k harmonizaci práce a zaměstnání, ale výzkumy z několika států ukazují, že příliš silná podpora MD vykazuje spíše kontraproduktivní účinek při rozvoji pracovní kariéry ženy. Čím delší doba MD, tím pravděpodobněji nečeká ženu kariérní povýšení, navýšení mzdy, naopak se zvyšuje riziko propuštění či přesun na nižší úroveň pracovní pozice (Olivetti, Petrongolo, 2017).

Rodičovská dovolená

Zaměstnavatel je povinen poskytnout na jejich žádost své zaměstnankyni nebo zaměstnanci rodičovskou dovolenou. Dnes lze rodičovskou dovolenou čerpat až do tří let věku dítěte, a to jak matkou, tak otcem dítěte, jak uvádí Zákon č. 262/2006 Sb. Matka má nárok na rodičovskou dovolenou po ukončení své mateřské dovolené a otec od okamžiku narození dítěte. Zaměstnanec si může zvolit libovolnou délku trvání v rozmezí od narození dítěte do jeho 3 let a během tohoto čerpání je možné její délku měnit. Je tak možné pro případ nerozhodnutého termínu návratu do zaměstnání, nastavit si kratší dobu a postupně ji prodlužovat (MPSV, 2021).

Podmínky spojené s placenou rodičovskou dovolenou jsou v jednotlivých státech odlišné, v praxi je splňují a poté využívají zejména ženy. Intenzita využití muži je poměrně nízká, s výjimkou států s motivačními kvótami k dosažení genderově vyváženého finančního ohodnocení nebo jinou motivační odměnou vedoucí ke střídavé péči o dítě obou rodičů. Tuto výjimku tvoří převážně skandinávské státy s největší mírou využití rodičovské dovolené muži, kde k tomu dochází díky kulturním zvyklostem sociálního systému, nastavení kvót a vyšší hladiny poskytovaných financí (větší ekonomické výhodnosti) (OECD, 2016 a).

Otcovská dovolená

Otcovská dovolená je druh placené dovolené, v podstatě jde o dávku nemocenského pojištění pro účely otcovské poporodní péče. Od začátku roku 2022 došlo v ČR k prodloužení otcovské dovolené z původních sedmi na celých 14 kalendářních dní. Tato dávka se vyplácí se otcí, který si převzal dítě do péče po porodu (MPSV, 2021).

Otcovskou dovolenou tak, jak si ji představují RP některých států v obecně přijaté podobě, je spíše pouze určitou symbolikou pro podporu vztahu mezi dítětem a otcem. V současném provedení není stejně účelné při poporodní péči o dítě, jak je tomu u dovolené MD. Praktickým důkazem jsou dva typické znaky, a těmi jsou velmi krátká délka placené části (v praxi nejčastěji jeden až dva týdny) a současně nízká hladina vyplácené finanční náhrady při čerpání. V roce 2015 byla nabízena aspoň nějaká forma otcovské dovolené téměř u ¾ zemí OECD, ale u většiny z nich jde najít oba zmíněné znaky (OECD, 2016 a).

Zároveň je potřeba zmínit, že byl prokázán pozitivní dopad otcovské dovolené na úroveň partnerských vztahů. Sledovaný pár, u kterého muž využil možnost otcovské dovolené, vykazoval daleko vyšší spokojenost s životem rodiny než u páru, kde tomu tak nebylo. Zavedení otcovské dovolené lze tedy považovat za vstřícný krok k posílení podpory aktivního otcovství (Petts, Knoester, 2019).

2.3.2 Přímé finanční nástroje rodinné politiky

Kromě nepřímé podpory rodinného života poskytuje stát rodině celou řadu různých finančních stimulů. Tato státní finanční podpora má rodině pomoci se zajištěním lepších životních podmínek umožňujícím svobodnou volbu stylu výchovy, širšímu zapojení otce do péče a zachování určitého životního standartu i přes zvýšené náklady vyplývající z péče o děti. V praxi poměrně často ovšem tyto finanční stimuly spíše mají spojení se zajištěním nutné pomoci rodiny s nižším příjmem či dorovnávaním deficitu v příjmu rodiny. Úroveň intenzity poskytnutých financí do rodiny odpovídá určité míře defamilializace státu pracujícím s předpokladem, že navyšující státní pomoc současně způsobuje zvyšování nezávislosti jedince na rodině a tvorbě lepších předpokladů podpory aktivního otcovství.

Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek je sice spojován s institutem rodičovské dovolené, ale prakticky je samostatnou dávkou státní sociální podpory. Jeho primární cíl je rodiči pomoci s nahrazením ušlého finančního zisku vzniklého absencí v zaměstnání v průběhu rodičovských dovoleným. Nárokovat rodičovský příspěvek může ten z rodičů, jež po celý kalendářní měsíc splňuje podmínku osobní, celodenní a řádně péče o jedno nejmladší dítě v rodině. Příspěvek je poskytován v celkové výši 300 000 Kč na 1 dítě, nejdéle však do 4 let věku dítěte, pro případ dvou a více současně narozených dětí do výše 450 000 Kč. Lidé, kteří předtím nedosáhli na peněžitou pomoc v mateřství nebo měli malé příjmy, mohou čerpat rodičovský příspěvek maximálně ve výši 10 tisíc korun měsíčně. U vícero dětí se měsíční maximum zvyšuje na celkem 15 tisíc korun. Jestliže alespoň jednomu z rodičů v rodině (v případě obou rodičů se bere vyšší základ) lze stanovit k době narození dítěte 70 % 30-ti násobku denního vyměřovacího základu v částce převyšující 10 000 Kč, může rodič zvolit jako měsíční výši i tuto vyšší částku, u vícenásobného porodu může provést volbu až do výše jeden a půl násobku 70 % 30-ti násobku denního vyměřovacího základu i přesahujících 15 tis. Kč. Výši příspěvku je možné změnit jednou za kvartál. Nárok vzniká, pokud dítě do 2 let věku navštěvuje některé ze zařízení pro děti předškolního věku v rozsahu nepřevyšujícím 4 hodiny denně (u zdravotně postižené dítěte může navštěvovat max. 6 hodin denně). Dítě, jehož osamělý rodič nebo oba rodiče jsou závislí na pomoci jiné osoby ve stupni III nebo U dětí, starších 2 let věku, není rozsah docházky do tohoto typu zařízení nijak omezen (MPSV, 2021).

Možnost a podmínky nárokování této finanční podpory je odlišné stát od státu, důležitá je legislativa daného státu v závislosti na kulturních zvyklostech a aktuálně vládnoucí politické garnituře. Určité státy např. skandinávské země využívají střídání obou rodičů v určitém poměru při péči o své dítě, které vedou a motivují otce do většího zapojení. Existuje extrém u zemí neposkytujících žádnou finanční podporu, přestože jejich RP dává možnost nástupu k rodičovské dovolené, ale bez finanční podpory pouze s právním nárokem na ochranu zaměstnání (OECD, 2017).

Specifický druh podpory představuje „child-rearing benefit“ užívaný v několika zemích EU, na který se dá v určitém kontextu dívat jako na obdobu nebo doplněk rodičovského příspěvku. Je to specifická dávka nebo příspěvek, který má usnadnit péči a výchovu dětí, např. v Bulharsku je vyplacen jednorázový bonusový příspěvek rodičům s dítětem do 1 roku věku v případě matčina aktivního studia vysoké školy nebo v Norsku rodičům dosud školou povinným (CNAF, 2017).

Přídavek na dítě

Nárokovat přídavek na dítě může každé nezaopatřené dítě žijící v rodině s rozhodným příjmem nižším 3,4násobku částky životního minima rodiny. Nárokovat tuto dávku lze na základě doloženého příjmu za předchozí kalendářní čtvrtletí, do příjmu se zahrnuje také rodičovský příspěvek. Příjemce dávky je dítě, zletilé ji dostává přímo, nezletilé prostřednictvím zákonného zástupce. Vlastní výše dávky je spojená s věkem dětí, jak ukazuje následující tabulka 2.

Tabulka 2 – Přídavky na děti 2022

Věk nezaopatřeného dítěte	Základní výměra	Zvýšená výměra
Dítě do 6 let	630 Kč	1130 Kč
Dítě od 6 do 15 let	770 Kč	1270 Kč
Dítě od 15 do 26 let	880 Kč	1380 Kč

Zdroj: MPSV, 2021

Zvýšenou výměru přídavku na dítě lze nárokovat v případě, že alespoň jeden z rodičů dítěte měl příjem ze zaměstnání nebo podnikání, byl příjemcem dávky nemocenského či důchodového pojištění, podpory, příspěvku na péči o osobu do 18 let věku nebo rodičovského příspěvku (byl-li poskytnut po vyčerpání peněžité pomoci v mateřství). V ostatních případech vzniká nárok na přídavek na dítě v základní výměře (MPSV, 2021).

Podmínky vyplacení tohoto příspěvku jsou odlišné dle daného státu. Skupina evropských zemí nesvazuje nárok na základní přídavek s testováním příjmu rodiny. Tato dávka je tak solidární pro všechny rodiny s 1 dítětem, její výše závisí na věku dítěte. Teprve rodiny s větším počtem dětí nebo některým typem postižení jsou podrobeny zjišťování příjmu, dochází pak k navýšení podpory. Tento typ můžeme najít např. v Rakousku, Belgii, Lucembursku, Norsku nebo Estonsku. Nad rámec základního příspěvku na dítě se v praxi jednotlivých států můžeme také setkat s tzv. back-to-school bonusem – jednorázovou finanční dávkou, která je každý rok vyplácena dětem základních, středních a někdy dokonce vysokých škol. Podmínky variant této podpory se liší stát od státu. Nastavení odpovídající výše této dávky by mělo korespondovat se zajištěním dostatečných nákladů nutných k udržení adekvátní životní úrovně dítěte (CNAF, 2017).

Příspěvek na bydlení

Tento příspěvek je primárně určen pro pokrytí nákladů spojených s bydlením rodinám nebo jednotlivcům s nízkými příjmy. Nárok na něho získává vlastník nebo nájemce bytu, s trvalým pobytem, pokud 30 % (v Praze 35 %) příjmů domácnosti nebude stačit k pokrytí nákladů a zároveň těchto 30 % příjmů (v Praze 35 %) musí být nižší než normativní náklady stanovené zákonem, které jsou propočítány na základě tzv. přiměřené velikosti bytů pro konkrétní trvale bydlících počet lidí v domácnosti. Výplatu příspěvku na bydlení zákon časově omezuje na 84 měsíců pro období posledních 10 kalendářních let. Výjimku z tohoto omezení má domácnost skládající se pouze z osob starších 70 let nebo zdravotně postižené osoby bydlících v pro ně postavených nebo upravených bytech. (MPSV, 2021).

Podobný model lze najít v dalších státech EU. Ve Finsku navíc sledují i celkovou životní situaci rodiny, nejsou-li jejími členy studenti nebo invalidní důchodci. Obecně tento model cílí zejména k nízkopříjmovým a mladým rodinám. V určitých zemích se k nabízené pomoci k zajištění bydlení přidávají i různé účelové úvěry nebo podpory k úvěru určené k bydlení, např. v Estonsku mohou nízkopříjmové rodiny získat speciální příspěvek k renovaci či nákupu pomocí úvěru, pomoc se splácením úvěru nabízí také polská RP pro rodiče do 35 let (CNAF, 2017).

Porodné

Od prvního ledna 2015 má rodina nárok na porodné, pokud se jí narodí první nebo druhé živé dítě a pokud její příjem v kalendářním čtvrtletí předcházejícím narození dítěte byl nižší než 3,4násobek životního minima rodiny. Výše porodného v ČR činí 13 000 Kč na první živě narozené dítě, při narození druhého živého dítěte je to 10 000 Kč (MPSV, 2021).

2.3.3 Nepřímé finanční nástroje rodinné politiky

Nepřímou státní podporou rodiny jsou nejčastěji myšleny různé typy daňových úlev. Tento typ daňových úlev je většinou svázán s fyzickými osobami tedy podmínkou vykonávání pracovní činnosti a jeho přiznání je spojené s podáním daňového přiznání. Existují i některé případy spojení daňové úlevy napřímo s vybraným zbožím primárně používaným pro rodinnou péči jako je snížená daň z přidané hodnoty na dětskou výživu, hygienické potřeby apod.

Sleva daně na manželku/manžela

Poskytnutím slevy na dani jednomu z manželů lze označit za snahu státní správy vyjádřit podporu pro vytvoření rodiny v podobě partnerského života v manželství. Můžeme ji označit za jednu z mála dávek, která není primárně svázána s dítětem, ale je spojena jenom s partnerským soužitím a vykazuje známky motivačního dopadu směřujícímu k uzavírání manželství s teoretickým předpokladem budoucího založení klasické rodiny včetně dítěte. Má také významné znaky ochranného charakteru, protože může usnadnit manželské soužití v případě neutěšené životní situace spojené např. s výpadkem příjmu, vznikem zdravotní komplikace u jednoho z manželů či materiálním zajištěním v situaci, kdy, kdy jeden z manželského páru musí celodenně pečovat o děti a nemůžeme tak být ekonomickým přispěvatelem do společného rodinného rozpočtu (Zákon 586/1992 Sb.).

V případě že muž nebo žena nemají zdanitelné příjmy, může jeden z manželů uplatnit slevu na dani na vyživovanou manželku, resp. manžela:

Sleva na vyživovanou manželku/manžela – 24 840 Kč ročně.

Sleva na vyživovanou manželku/manžela ZTP – 49 680 Kč ročně.

Uplatnění nároku na slevu na manželku není podmíněno výchovou dětí (MPSV, 2021).

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

Poskytnutí úlevy na dani na vyživované dítě je určeno výhradně rodičům, kteří žijí ve společné domácnosti se závislými dětmi. Využití tohoto typu daňové výhody je ovšem podmíněně spojeno s nezbytností ekonomických aktivit některého z rodičů. Tento druh podpory se tak pojí hned s dvěma pozitivními rysy. Zaprvé tato subvence vede k podpoře náhrady ušlého zisku rodin spojené s jejich růstem výše nákladů při nezbytné péči o nezaopatřené děti a současně za druhé rodiče dodatečně vede k motivaci aktivně se zapojit na trhu práce (Zákon 586/1992 Sb.).

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě je následující:

U prvního dítě je sleva na dani 15 204 Kč za rok, tzn. 1267 Kč za měsíc.

U druhého dítě je sleva na dani 22 320 Kč za rok, tzn. 1860 Kč za měsíc.

U třetího a další děti je sleva na dani 27 840 Kč za rok, tzn. 2320 Kč za měsíc.

Pro případ postiženého dítěte jsou slevy na dani vyšší:

U prvního dítě (ZTP/P) je sleva na dani 30 408 Kč za rok, tzn. 2534 Kč za měsíc

U druhého dítě (ZTP/P) je sleva na dani 44 640 Kč za rok, tzn. 3720 Kč za měsíc

U třetího dítě (ZTP/P) je sleva na dani 55 680 Kč za rok, tzn. 4640 Kč za měsíc (MPSV, 2021).

Téměř všechny státy EU unie využívají model zacházející se slevou na dani jako v ČR. Výši sleva na dani je ovlivněna věkem dítěte a někdy také příjmem. Například na Slovensku je toto zvýhodnění používané pouze do 25 let věku dítěte, ale rodiče nesmí mít příjem vyšší než šestinásobek minimální mzdy. Ve Španělsku počítají se zdvojeným zdaněním obou rodičů u zaměstnané ženy s dítětem do 3 roků (CNAF, 2017).

Sleva na dani za umístění dítěte

Mezi specifické daňové úlevy patří sleva rodinám užívající služby formální péče o děti. Slevu na dani mohou uplatnit takoví rodiče, kteří mají dítě umístěné v předškolním zařízení. Mají tak nárok na takzvané školkovné. Za každé dítě činí tato sleva v roce 2022 maximálně 16 200 korun za rok. Dítě ve školce tedy snižuje přímo daňovou povinnost. Slevu však může uplatnit pouze jeden z rodičů a druhou podmínkou je, že musí rodič žít s dítětem v jedné domácnosti (MPSV, 2021).

Podobný model používá více evropských států k důležité podpoře formálních služeb péče o děti, kterým se urychlit snahu k rychlejšímu zapojení rodičů zpět na trhu práce při jejich nástupu do původního zaměstnání. Rakousko využívá tuto slevu na dani nejen při pobytu v mateřské škole, ale poskytují ji dětem až do 10 let věku, je-li dané dítě umístěno v akreditovaném centru denní péče o dítě a pokud se v této péči o něho starají kvalifikovaní pracovníci. Zajímavý druh podpory formální péče o dítě je poskytován ve Francii, kde jsou od daňové povinnosti osvobozeni registrovaní pečovatele, kteří poskytují formální péči dítěti ve věku do 6 let rodině přímo v místě jejího bydliště (CNAF, 2017).

2.4 Institucionální zajištění rodinné politiky

Tvorbou komplexní koncepce RP se zabývá nově vytvořený odbor rodinné politiky a sociální práce, které s cílem tvorby jednotné RP zařadilo do své organizační struktury MPSV, do jejíž působnosti tato oblast nepochybně patří. V tomto odboru se můžeme setkat se dvěma samostatnými útvary – oddělením sociálně-právní ochrany dětí a oddělením RP. Zpracovávání koncepčních materiálů je spojeno přímo s oddělením RP, které má pověření při současné spolupráci ostatních resortů sledovat vývoj postupně se rozvíjejícího souboru legislativních a nelegislativních opatření, které určitým způsobem mají vliv na podmínky života rodiny v ČR. Problematika rodin je natolik široká, že samozřejmě přerůstá institut MPSV a jsou tak pro ni i kompetentní některé další útvary centrálních orgánů státní správy, které mají ve svém hledáčku oblasti bezprostředně se dotýkající rodiny. Týká se to zejména resortu zdravotnictví, školství mládeže a tělovýchovy, místního rozvoje, vnitra nebo spravedlnosti. Je však spíše výjimkou (např. Ministerstva zdravotnictví ČR se svým samostatným oddělením pro matku a dítě), že daný resort věnuje problematice rodiny v rámci své organizační struktury samostatný úsek nebo oddělení. Je také nesporné, že do komplexní RP je nutné zapojit kromě nejvyšších státních institucí, také orgány na nižších úrovních – krajích a jednotlivých obcích (viz následující Obr.2), které mají vytvořit potřebné a adekvátní prorodinné prostředí.



Obr. 2: Schéma tří úrovní RP (KRPJMK 2020+, 2020, s. 9)

V této oblasti rodinné podpory můžeme ve srovnání s výše uvedenými dvěma typy finančních nástrojů mimo státní opatření najít zvýšený význam nestátních a soukromých institucí. Za nejdůležitější nástroj pomáhající skloubit rodině s malým dítětem její rodinný a pracovní život se považuje institucionální zabezpečení služeb pro malé děti. Rodiče v prostředí ČR svěřují péči o dítě před nástupem do základní školy předškolním registrovaným školským zařízením, nejčastěji se jedná o veřejné nebo soukromé jesle a mateřské školy. Jesle je zdravotnické zařízení s denním (výjimečně týdenním) provozem v kompetenci Ministerstva zdravotnictví ČR, které má plynule navazovat na péči o dítě v rodině a má vést k zabezpečení všestranného rozvoje dítěte většinou do tří roků věku dítěte. Mateřskou školou je myšleno předškolní zařízení poskytující všestrannou péči dítěti ve věku od tří do šesti (eventuálně do 7 let), které má navázat na výchovu dítěte v rodině. Její prostředí by mělo inspirovat a vést k osobnostnímu rozvoji dětí, pomoci získat sociální zkušenosti, základní poznatky o okolním světě a umožnit specifickou přípravu k pokračujícímu vzdělání. Důsledkem potřeby doplnění nabídky o další formu denní péče o dítě vznikají od 2014 dětské skupiny – nezisková forma poskytování služby péče o děti v rozsahu nejméně 6 hodin denně s vysokou variabilitou poskytovaných služeb a jejich flexibilitou pro potřeby rodiče a dítěte v rozmezí mezi jedním rokem a zahájení jeho docházení do školy (Kuchařová a kol., 2017).

Vzhledem k omezenému a většinou nedostačujícímu počtu míst v jeslích a mateřských školách je nezbytným doplňkem tohoto typu podpory funkční a dostupná alternativní forma denní péče o dítě. Možnou alternativou ke státnímu zařízení péče o dítě je nabídka soukromé placené péče, realizovaných prostřednictvím agentury na hlídání dítěte, chůvy nebo soukromé školky. Tuto formu péče využívají rodiče zejména ve větších městech, kde je lépe dostupná slouží hlavně ke krátkodobému hlídání dětí. Bohužel díky vysoké finanční nákladnosti soukromé péče nejsou tyto služby zatím příliš rozšířené, rodiče zůstávají věrní institucionální péči, popřípadě s péči o nejmenší dítě pomáhají členové širší rodiny či známí (Kuchařová a kol., 2017).

Hlavní role při službě péče o dítě školního věku je poté svěřená základním školám, jež mají kromě vzdělávání poskytnout dětem v odpoledních hodinách následnou péči ve školní družině, školním klubu nebo jiné formě vzdělávací aktivity za účelem zabezpečit zájmovou činnost, odpočinek a rekreaci žáka po vyučování, mít dozor nad žákem, než ho bude moci vyzvednout výdělečně činný rodič po skončení svoji pracovní doby (Kuchařová a kol., 2017).

2.5 Slad'ování rodinného a pracovního života

Podporu slad'ování rodinného a pracovního života může být poskytnout jak podnik, tak stát. Funkce státu v harmonizaci je pomoc v aktivní politice zaměstnanosti, ve tvorbě potřebné legislativy obsahující nárok na pracovní volno zaměstnance pečujícího o malé děti, umožňující flexibilní pracovní úvazky, udržovat funkční systém rodinných dávek a pro možnost brzkého návratu rodiče na trh práce by stát měl zajistit dostatek kvalitní a cenově dostupné služby pro péči o děti (Höhne a kol., 2010).

Podnik může dopomoci k harmonizování rodinného a pracovního života podporou úpravy pracovní doby, změnou místa výkonu práce nebo přiznáním určitého příspěvku nebo benefitu. Úprava pracovní doby je spojena s částečným pracovním úvazkem, pružnou pracovní dobou či stlačeným pracovním týdnem. Jestliže to umožňuje obsah pracovní náplně, může podnik sáhnout k nabídce práce z domova nebo sdílená pracovní pozice, kde je jedno pracovní místo rozděleno mezi dva zkrácené úvazky. Podnik může také dále nabídnout nelegalizovaný příspěvek na péči o dítě nebo určitý počet volných dnů pro rodiče s malým dítětem (Armstrong, Taylor, 2015).

V praxi nejvíce žádanou, ale současně i diskutovanou formou je částečný pracovní úvazek. Zkrácení úvazku je spojeno se snížením pracovního příjmu, někdy také dostupnosti firemního nebo jiného benefitu. Neexistuje také žádný právní nárok na pozdější vrácení na plný úvazek, dostatečná nabídka ze strany podniků, naopak je plný úvazek považován za tradiční úvazek a někdy to nedovolí samotný charakter práce. V praxi však matky malého dítěte vyžadují, což může souviset se zájmem ženy o brzký nástup do pracovního vytížení, bez současné nutnosti razantně snížit čas věnovaného péči o děti (Palonciová a kol., 2019). Pružná pracovní doba uvádí v existenci institut základní pracovní doby, ve které musí být zaměstnanec na svém pracovišti a institut volitelné pracovní doby, kde si může zaměstnanec sám zvolit jak začátek, tak konec směny při splnění podmínky odpracování své stanovené týdenní pracovní doby, popřípadě sjednané kratší pracovní doby (Kuchařová a kol., 2017). Za stlačený pracovní týden se považuje zákonem neupravený, ale v praxi často používaný model způsobu rozvržení pracovní doby, který je založen na rozvržení stanovené týdenní pracovní doby zaměstnanci do nižšího počtu delších směn, někdy je také označován termínem krátký – dlouhý týden.

Sdílené pracovní místo v praxi nejčastěji ve formě dvou zkrácených úvazků, také umožní zaměstnanci úpravu výkonu práce podle jeho potřeby. Nevýhoda pro zaměstnavatele je spojená s vyšší administrativní a organizační náročností a omezenou nabídkou vhodných pracovních míst pro sdílení (Kuchařová a kol., 2017).

Další možností vedoucí ke sladování rodinného a pracovního života může být práce z domova – home office. Nesporná výhoda se pojí s časem ušetřeným při dojíždění do vlastní práce a s větší možností rozvržení pracovní dobu dle vlastních představ. V praxi se ale občas můžeme potkat s kontraproduktivním přístupem, jak ze strany zaměstnavatele, který přestane respektovat obecně uznávané časové hranice pracovního času, tak ze strany druhého z partnerů, který začne klást zvýšené požadavky na péči o dítě a udržování domácností se zdůvodněním, že je fyzicky přítomen v domácnosti a neodchází pracovat (Kuchařová a kol., 2017).

Musíme zdůraznit, že rovnováha mezi pracovním a osobním/rodinným životem není trvalý stav, ale nekončící proces hledání a zajištění fungující a přijatelné kombinace placené a neplacené práce. Pro český pojem rovnováha mezi rodinným a pracovním životem jsou v západní literatuře používány pojmy work-life balance nebo familyfriendly policy, všechny jsou definovány podobně jako kontrola nad svým pracovním a osobním životem spojené s možností rozhodovat se kdy, kde a jak pracovat a žít, ale se současným uvědoměním, že je nejedná o statický stav, ale dynamickou rovnováhu (Plasová, 2017).

V této souvislosti je vhodné zmínit Směrnici o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob (tzv. směrnici Work-life Balance) z roku 2019, která si vzala za cíl zvýšení účasti žen na trhu práce, zlepšení využívání pracovního volna z rodinných důvodů a pružného uspořádání práce. Implementace musí být do 3 let a stanoví např. 10 pracovních dnů otcovské dovolené nebo individuální právo na 4 měsíce rodičovské dovolené (2 měsíce jsou placené a mezi rodiči nepřenosné) (MPSV, 2019).

Řešením rozporu mezi profesní ambicí a rodičovským plánem se v minulosti i dnes zabývají mnohé analýzy s cílem zjistit, kterými problémy, limity a kontroverzemi je nutné se zabývat pro jejich opakovaný nebo trvalý výskyt v této oblasti. Odborná veřejnost mezi hlavní faktory vymezující strategii a úspěšnost sladování pracovní a rodinné role zařazuje zejména situaci na pracovním trhu, otevřený přístup a adekvátní reakce zaměstnavatele k potřebě zaměstnance-rodiče, správné nastavení RP, hodnotovou orientaci a preferenci a také vyvážení genderové nerovnosti (Palonciová a kol., 2019).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1 Předmět výzkumu

Praktická část je věnována výzkumu s cílem zjistit, jak současná společnost vnímá rodinu a rodinnou politiku ČR, jaký má názor na jednotlivé typy rodiny a možnost výchovy dětí v těchto typech nebo zda považuje státní podporu rodin za adekvátní. Nejdříve je popsána metodologie samotného výzkumu, pro který byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu. Výzkum bude probíhat formou dotazníkového šetření šířeného díky epidemiologické situaci výhradně elektronickou formou. Budou používány uzavřené otázky typů – škálové (Likertova škála), výběr položek, seřazení položek. Dotazník je hojně využívaným nástrojem, který primárně slouží ke zjišťování informací od cílové skupiny. Dotazník je seznam otázek, přičemž počet a typ otázek je daný účelem zjišťování a cílovou skupinou, pro kterou je určený. Dotazníky jsou převážně samonaváděcí, tzn. že dotazovaný si přečte pokyny a sám (dotazník vyplní (Hendl, Remr, 2017).

Výzkumný vzorek byl vybrán záměrným výběrem, aby byla zachována heterogenost skupiny a bylo tak možné dosáhnout relevantních výsledků mapujících situaci v celé společnosti zohledňujících příslušnost k vybraným sociálním skupinám, které byly vybrány na základě následujících kritérií – genderové hledisko, věk, bydliště a náboženská příslušnost respondenta. Získané výsledky budou poté interpretovány s cílem zodpovědět na hlavní a dílčí výzkumné otázky:

HVO: *Ovlivňuje příslušnost ke konkrétní sociální skupině její názory na rodinu a rodinnou politiku ČR?*

První dílčí výzkumná otázka **DVO 1: *Ovlivňuje genderové hledisko názory na rodinu a rodinnou politiku ČR?***

Druhá dílčí výzkumná otázka **DVO 2: *Ovlivňuje názory na rodinu a rodinnou politiku ČR příslušnost respondentů k sociální skupině rozlišené dle věku – mladší a starší než 46 let?***

Třetí dílčí výzkumná otázka **DVO 3: *Ovlivňuje názory na rodinu a rodinnou politiku ČR bydliště (město/vesnice) respondenta?***

Čtvrtá dílčí výzkumná otázka **DVO 4: *Ovlivňuje názory na rodinu a rodinnou politiku ČR skutečnost, zda respondent patří mezi ateisty nebo věřící?***

3.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jak současná společnost vnímá pojmy rodina, rodinná politika ČR, jaké mají názory na jednotlivé typy rodiny a možnost výchovy dětí v těchto typech nebo zda považují státní podporu rodin za adekvátní. Cílem výzkumu je zmapovat situaci v celé společnosti v závislosti na příslušnosti k vybrané sociální skupině na základě 4 kritériích-genderové hledisko, věk, bydliště a náboženská příslušnost. Získané výsledky budou poté interpretovány s cílem zodpovědět na jednotlivé výzkumné otázky.

3.3 Metodika výzkumu

Strukturu dotazníku jsme navrhli takto:

- Sociodemografická část – položky 1 až 8 se věnují sociodemografickým údajům a základním charakteristikám respondentů
- Rodina – položky 9 až 24 zjišťují názory respondentů na rodinu
- Rodinná politika ČR – položky 25 až 30 se zabývají názory respondentů na rodinnou politiku ČR

Pro vyhodnocení dat byly použity matematicko-statistické metody. Data jsme také přehledně znázornili za pomoci vhodných grafů.

3.4 Výzkumný soubor

Dotazníkové šetření proběhlo v termínu 8. 2. 2021 až 25. 3. 2021 elektronickou formou na stránkách společnosti www.survio.com prostřednictvím sdílení příslušného odkazu. Celé znění dotazníku je uvedené v příloze P I. Celkový počet respondentů, který odpověděl na všechny otázky je 189.

4 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

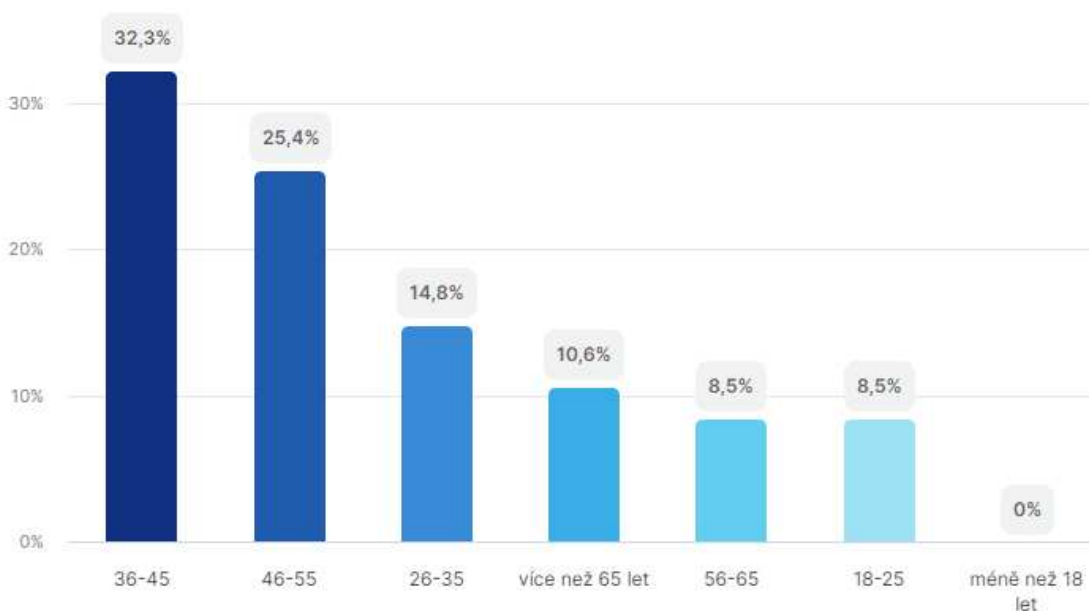
Při interpretaci výsledků jsme výzkum rozdělili na 3 samostatné části – sociodemografickou část dotazníku (otázky 1-8), názory respondentů na rodinu (otázky 9-24) a názory na rodinnou politiku ČR (otázky 25-30). Druhé dvě části sledují kromě odpovědi celkového souboru, také podsoubory na základě 4 následujících kritérií- gender, věk, bydliště, vyznání.

4.1 Vyhodnocení sociodemografické části dotazníku

Úvodními položkami jsme zjišťovali sociodemografické údaje o výzkumném souboru. Zajímali nás podíl pohlaví ve vzorku, věkové rozvrstvení, podíl jednotlivých stupňů vzdělání, apod. Data jsou deskriptivně popsána, v případě potřeby dokumentována graficky, příp. jsou doplněna komentáři. Šetření se účastnilo celkem 189 respondentů, z toho 57,14 % žen a 42,86 % mužů. Věkové složení výzkumného souboru ukazuje následující graf 1.

Graf 1 – Věkové složení výzkumného souboru – otázka 2

2. Uved'te prosím Váš věk:



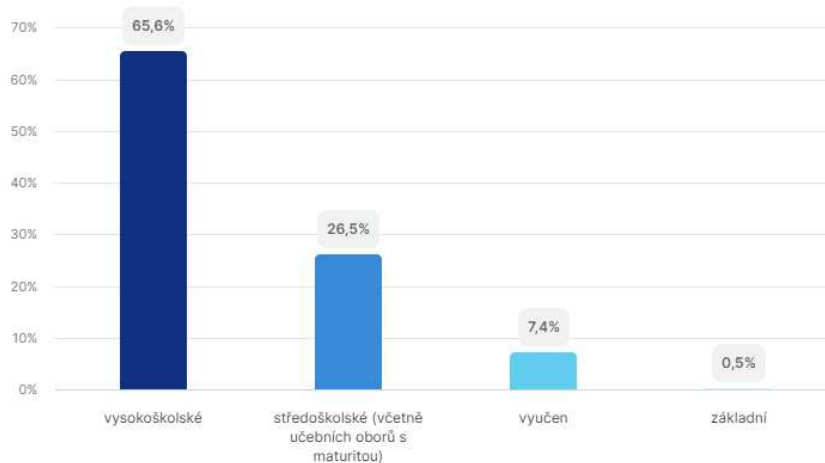
Zdroj: vlastní

Pro potřeby našeho výzkumu jsme následně rozdělili soubor na respondenty do věku 46 let, kterých bylo 55,56 % a na osoby starší 46 let, kterých bylo 44,44 % z celkového souboru. Z města pocházelo 68,78 % a z vesnice 31,22 % respondentů.

Dosažené vzdělání výzkumného souboru ukazuje následující graf 2.

Graf 2 – Dosažené vzdělání výzkumného souboru – otázka 4

4. Nejvyšší dosažené vzdělání:



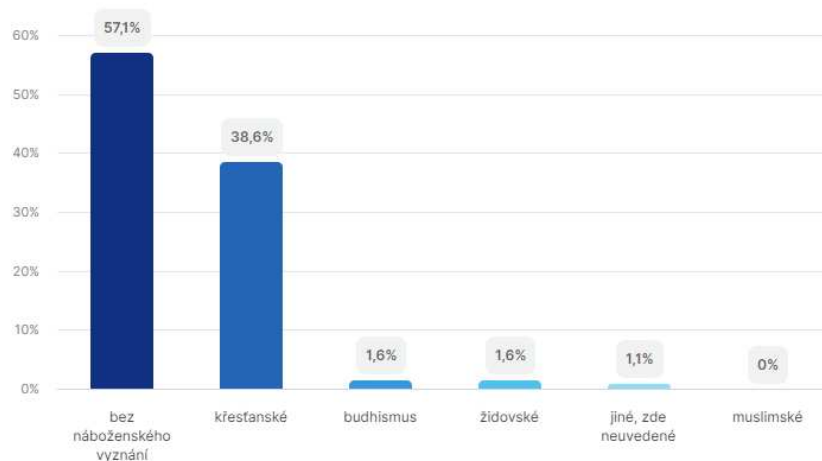
Zdroj: vlastní

Nejvyššího – vysokoškolského vzdělání dosáhlo 65,61 % respondentů, nejnižšího – základního 0,53 % dotázaných.

Náboženské vyznání výzkumného souboru ukazuje následující graf 3.

Graf 3 – Náboženské vyznání výzkumného souboru – otázka 5

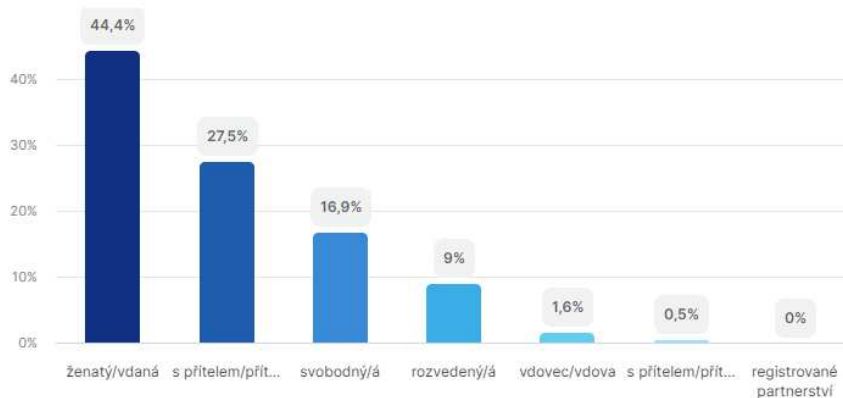
5. Vaše náboženské vyznání:



Zdroj: vlastní

Pro potřeby našeho výzkumu jsme následně rozdělili soubor na respondenty bez vyznání, kterých bylo 57,14 % a na osoby věřící, kterých bylo 42,86 % z celkového souboru.

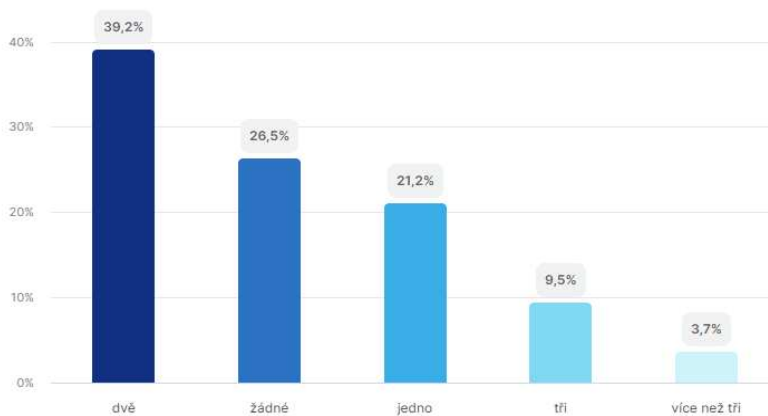
Současný partnerský vztah respondentů ukazuje následující graf 4.

Graf 4 – Současný partnerský vztah respondentů – otázka 6**6. Váš současný partnerský vztah:**

Zdroj: vlastní

Nejvíce respondentů 44,44 % žije v manželství, následuje skupina 27,51 % respondentů, kteří žijí s přítelem/přítelkyní opačného pohlaví ve společné domácnosti. Svobodných je 16,93 % dotázaných, 8,99 % svobodných. Vdovců/vdov je 1,59 %, 0,53 % dotázaných žije s přítelem/přítelkyní stejného pohlaví ve společné domácnosti.

Počet dětí dotázaných ukazuje následující graf 5.

Graf 5 – Počet dětí respondentů– otázka 7**7. Kolik máte dětí:**

Zdroj: vlastní

Nejvíce respondentů 39,15 % uvádí 2 děti, následuje skupina 26,46 % respondentů, kteří nemají děti. Jedno dítě má 21,16 % dotázaných, tři 9,52 % a více než tři 3,7 % dotázaných. Téměř všichni 97,88 % jsou heterosexuální, 1,59 % je homosexuálních a pouze 0,53 % respondentů je bisexuálních.

4.2 Vyhodnocení odborné části dotazníku dle zvolených kritérií

V následující části budou otázky vyhodnoceny kromě odpovědí celkového souboru i v podsouborech v závislosti na vybraných kritériích – pohlaví, věku, bydliště a víry.

4.2.1 Vyhodnocení odborné části dotazníku dle genderového hlediska

Šetření se účastnilo celkem 189 respondentů, z toho 57,14 % žen a 42,86 % mužů. Odpovědi na otázku se vyhodnocovaly jak v celkovém souboru, tak zvlášť u mužů a žen formou grafů a sledovaly se rozdíly v pořadí odpovědí. Vyhodnoceny formou grafu byly vyhodnoceny všechny odpovědi, pro přehlednost jsou ve vlastní práci pouze grafy u odpovědí, které vykazují velmi významný rozdíl v pořadí tj. již na prvním místě. Grafy u ostatních otázek byly umístěny do příloh a otázky byly vyhodnoceny pouze slovně.

Na otázku **9. *Jaký je podle Vás ideální partnerský život?*** (viz graf P1 v příloze II) byla nejčastější odpovědí mužů (65,43%) i žen (66,67%) – uzavření manželství bez předchozího společného bydlení. Odpověď -nejprve si vyzkoušet společné bydlení a později se vzít, uvedli muži (23,46%) na druhém místě, zatímco ženy(12,04 %) ji uvedly až na třetím místě. Odpověď -společný život bez sňatku, je pro muže (7,41 %) na třetím místě, zatímco ženy (13,89 %) ji uvedly už na místě druhém. Pro muže (1,23 %) mají ostatní odpovědi – mít partnera a nebydlet s ním v jedné domácnosti, registrované partnerství, žít bez partnera – stejnou váhu, zatímco ženy (5,56 %) dávají přednosti odpovědi – mít partnera a nebydlet s ním v jedné domácnosti.

Na otázku **10. *Jaké věkové rozpětí považujete za ideální pro uzavření manželství?*** (viz graf P2 v příloze II) bylo nejčastější odpovědí mužů (59,26 %) i žen (76,85 %) věkové rozpětí 24-29 let. Na druhém místě muži (27,16 %) i ženy (17,59 %) uvedli věkové rozpětí 30-35 let. U ostatních odpovědí se pořadí liší:

dříve než před 18 rokem– muži 6. místo (0 %), ženy 4.-5.místo (0,93 %)

18-23 let – muži 3. místo (7,41 %), ženy 4.-5.místo (0,93 %)

36-41 let– muži 5. místo (2,47 %), ženy 3. místo (3,7 %)

později než ve 42 letech– muži 4. místo (3,7 %), ženy 6. místo (0 %).

Na otázku **11. Schvalujete, když spolu partneři žijí, aniž by uzavřeli manželství?** (viz graf P3 v příloze II) byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 1. místo (43,21 %), ženy 1. místo (48,15 %).

spíše ano – muži 3. místo (15,52 %), ženy 2. místo (24,07 %).

neutrální postoj – muži 2. místo (24,69 %), ženy 3. místo (20,37 %).

spíše ne – muži 4. místo (9,88 %), ženy 4. místo (5,56 %).

určitě ne – muži 5. místo (3,7 %), ženy 5. místo (1,85 %).

Shoda mezi muži a ženami existuje na 1., 4. a 5. místě, liší se v pořadí na 2. a 3. místě.

Na otázku **12. Myslíte si, že partnerský vztah v manželství je kvalitnější než u nesezdaného soužití?** (viz graf P4 v příloze II) byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 2. místo (16,05 %), ženy 5. místo (10,19 %).

spíše ano – muži 3. místo (13,58 %), ženy 3. místo (14,81 %).

neutrální postoj – muži 1. místo (53,09 %), ženy 1. místo (48,15 %).

spíše ne – muži 5. místo (7,41 %), ženy 4. místo (11,11 %).

určitě ne – muži 4. místo (9,88 %), ženy 2. místo (15,74 %).

Shoda mezi muži a ženami existuje pouze na 1. a 3. místě, ostatní pořadí se liší.

Na otázku **13. Z jakých důvodů si myslíte, že lidé neuzavírají manželství?** (seřadte podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 5- nejméně důležitá)?, (viz graf P5 v příloze II) byly následující odpovědi:

neplánují děti – muži 4. místo (3,457), ženy 3. místo (2,806)

chtějí nejprve vztah na zkoušku – muži 5. místo (3,469), ženy 4. místo (3,537)

snadnější rozchod než rozvod v případě manželství – muži 3. místo (2,851), ženy 5. místo (3,62)

svobodnější rozhodování – muži 2. místo (2,827), ženy 2. místo (2,648)

nechtějí se vázat – muži 1. místo (2,395), ženy 1. místo (2,387).

Shoda mezi muži a ženami existuje pouze na 1. a 2. místě, ostatní pořadí se liší.

Na otázku **14. *Mělo by se dítě podle Vás narodit do manželství?*** (viz graf P6 v příloze II) byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 3. místo (23,46 %), ženy 3. místo (12,96 %)

spíše ano – muži 2. místo (37,04 %), ženy 2. místo (34,04 %)

neutrální postoj – muži 1. místo (39,51 %), ženy 1. místo (46,30 %)

spíše ne – muži 4.- 5. místo (0 %), ženy 5. místo (0 %)

určitě ne – muži 4.- 5. místo (0 %), ženy 4. místo (3,7 %)

Shoda mezi muži a ženami existuje téměř na všech pořadích, pouze existuje rozdíl u odpovědi určitě ne, kterou odpovědělo 3,7 % žen, zatímco muži vůbec.

Na otázku **15. *Jaké věkové rozpětí matky považujete za ideální pro její první dítě?*** (viz graf P7 v příloze II) bylo nejčastější odpovědí mužů (80,25 %) i žen (86,11 %) věkové rozpětí 24-29 let. Na druhém děleném místě muži (9,88 %) a ženy na druhém (9,26 %) uvedli věkové rozpětí 30-35 let. Na třetím děleném místě muži (9,88 %) a ženy na třetím (3,7 %) uvedli věkové rozpětí 18-23 let. Ostatní odpovědi – dříve než před 18 rokem, 36-41 let, později než ve 42 letech – muži nepoužili vůbec, u žen 0,93 % odpovědělo rozpětím 36-41 let.

Na otázku **16. *Myslíte si, že hranici mateřství posouvá dnešní trend vyššího vzdělání a popřípadě kariéra u žen?*** (viz následující graf 6) byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 1. místo (46,91 %), ženy 2. místo (44,44 %)

spíše ano – muži 2. místo (44,44 %), ženy 1. místo (45,37 %)

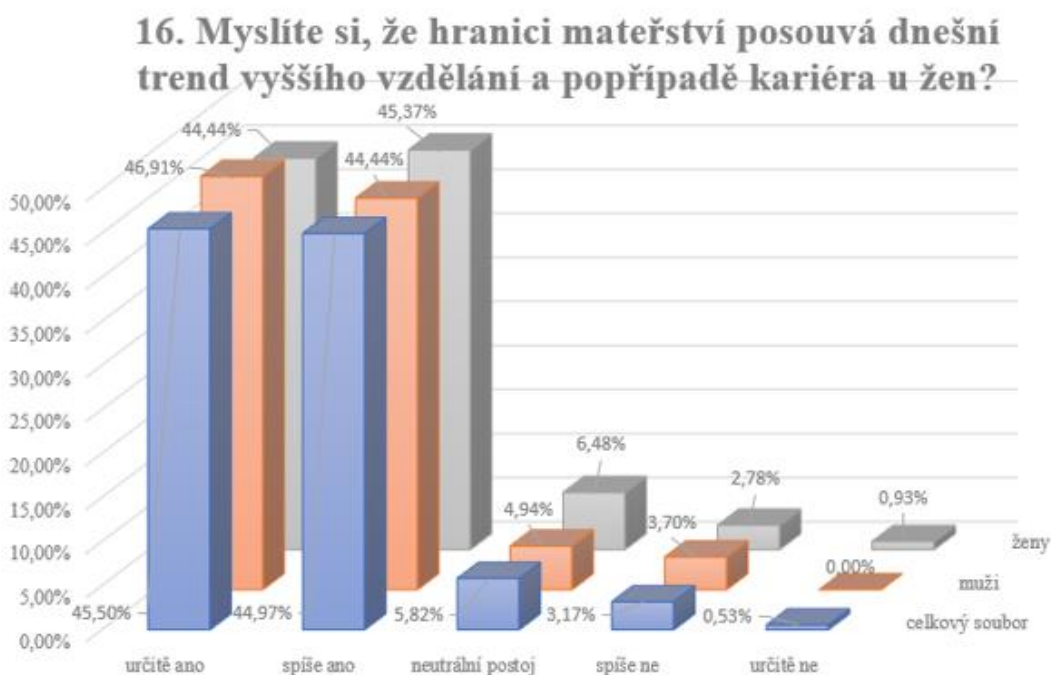
neutrální postoj – muži 3. místo (4,94 %), ženy 3. místo (6,48 %)

spíše ne – muži 4. (3,7 %), ženy 4. místo (2,78 %)

určitě ne – muži 5. místo (0 %), ženy 5. místo (0,93 %)

Shoda mezi muži a ženami existuje na 3.-5. pořadích, existuje rozdíl v pořadí na prvním a druhém místě.

Graf 6 – Posun hranice mateřství – otázka 16 – gender



Zdroj: vlastní

Na otázku **17. Ideální počet dětí?** (viz graf P8 v příloze II), byly následující odpovědi:

žádné – muži 4.-5. místo (0 %), ženy 5. místo (0,93 %)

jedno – muži 4.-5. místo (0 %), ženy 4. místo (1,85 %)

dvě – muži 1. místo (70,37 %), ženy 1. místo (86,11 %)

tři – muži 2. místo (25,93 %), ženy 2. místo (6,48 %)

více než tři – muži 3. místo (3,7 %), ženy 3. místo (4,63 %).

Neexistuje rozdíl v pořadí mezi muži a ženami, ale je zajímavé zjištění, že muži chtějí alespoň 2 děti, zatímco existují ženy, které nechtějí žádné nebo jenom 1 dítě. Také je zajímavé, že 3 děti chce 25,93 % mužů, ale pouze 6,48 % žen.

Na otázku **18. Je pro Vás důležité, jestli dítě vychovává klasický pár otec-matka?** (viz graf P9 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 1. místo (65,43 %), ženy 1. místo (33,33 %)

spíše ano – muži 2. místo (20,99 %), ženy 3. místo (23,15 %)

neutrální postoj – muži 4. místo (3,7 %), ženy 2. místo (25,93 %)

spíše ne – muži 5. (2,47 %), ženy 4. místo (11,11 %)

určitě ne – muži 3. místo (7,41 %), ženy 5. místo (6,48 %)

Shoda mezi muži a ženami existuje pouze na 1. pořadí, a i zde existuje významný rozdíl v podílu odpovídajících mezi muži a ženami.

Na otázku **19. *Měli by homosexuální páry adoptovat děti ?*** (viz graf P10 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 5. místo (6,17 %), ženy 2. místo (27,78 %)

spíše ano – muži 4. místo (17,28 %), ženy 4. místo (12,96 %)

neutrální postoj – muži 1. místo (30,86 %), ženy 1. místo (37,04 %)

spíše ne – muži 2. místo (27,16 %), ženy 3. místo (16,67 %)

určitě ne – muži 3. místo (18,52 %), ženy 5. místo (5,56 %)

Shoda mezi muži a ženami existuje pouze na 1. a 4. pořadí, existuje významný rozdíl u odpovědi určitě ano a určitě ne v podílu odpovídajících mezi muži a ženami.

Na otázku **20. *Myslíte si, že homosexuální pár dokáže dítěti nahradit "klasické" rodinné prostředí?*** (viz následující graf 7), byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 5. místo (8,46 %), ženy 1. místo (34,26 %)

spíše ano – muži 2. místo (24,69 %), ženy 4. místo (16,67 %)

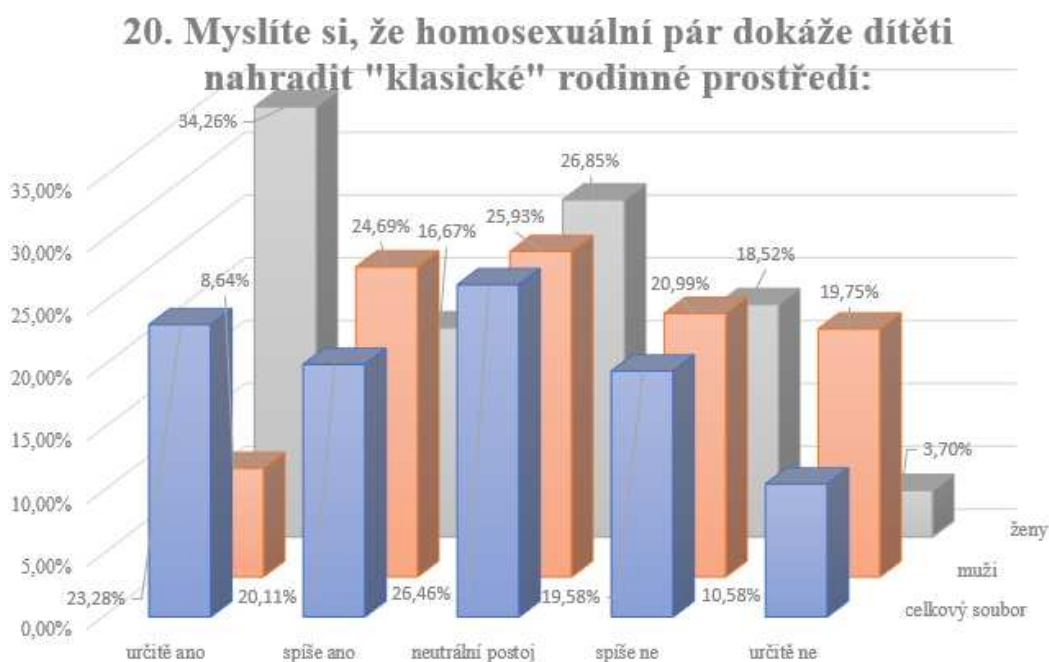
neutrální postoj – muži 1. místo (25,93 %), ženy 2. místo (26,85 %)

spíše ne – muži 3. místo (20,99 %), ženy 3. místo (18,52 %)

určitě ne – muži 4. místo (19,75 %), ženy 5. místo (3,70 %)

Shoda mezi muži a ženami existuje pouze na 3. pořadí, existuje významný rozdíl u odpovědi určitě ano a určitě ne v podílu odpovídajících mezi muži a ženami.

Graf 7 – Schopnost homosexuálního páru nahradit dítěti rodinu – otázka 20 – gender



Zdroj: vlastní

Na otázku **21. *Myslíte si, že dvě matky dokážou vychovat dítě lépe než dva otcové?*** (viz graf P11 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 5. místo (3,7 %), ženy 5. místo (0,93 %)

spíše ano – muži 2. místo (18,52 %), ženy 2. místo (15,74 %)

neutrální postoj – muži 1. místo (53,09 %), ženy 1. místo (57,41 %)

spíše ne – muži 3. místo (14,81 %), ženy 4. místo (12,04 %)

určitě ne – muži 4. místo (9,88 %), ženy 3. místo (13,89 %)

Shoda mezi muži a ženami existuje na 1., 2. a 5. pořadí, pouze pořadí na 3. a 4. pořadí je u mužů a žen opačné.

Na otázku **22. *Rodina je nejstarší a základní jednotka společnosti: zakroužkujte 3 odpovědi, které podle Vás nejvíce vystihují rodinu?*** (viz graf P12 v příloze II), byly odpovědi:

klasické pojetí rodiny – matka + otec + děti- muži – 1. místo (67), ženy 1. místo (60)

partnerský vztah mezi 2 lidmi (i stejného pohlaví) – muži – 9. místo (5), ženy 9. místo (11)

láska- muži -2.- 3. místo (30), ženy 2. místo (52)

společná výchova dětí- muži – 4. místo (29), ženy 4. místo (37)

společné bydlení – domov- muži – 2.- 3. místo (30), ženy 3. místo (40)

péče o členy rodiny (děti, prarodiče) – muži – 5. místo (25), ženy 6. místo (29)

finanční jistota- muži – 10. místo (4), ženy 10. místo (8)

pocit bezpečí – muži – 7. místo (13), ženy 5. místo (30)

vzájemná pomoc mezi partnery- muži – 6. místo (16), ženy 7. místo (25)

odpovědnost- muži – 8. místo (7), ženy 8. místo (21).

První čtyři pořadí a 8. až 10. pořadí jsou shodné, liší se pouze pořadí na 5. až 7. místě.

Na otázku **23. *Seřad'te základní funkce rodiny podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4- nejméně důležitá)?*** (viz následující graf 8), byly následující odpovědi:

výchovná – muži 4. místo (3,463), ženy 4. místo (3,204)

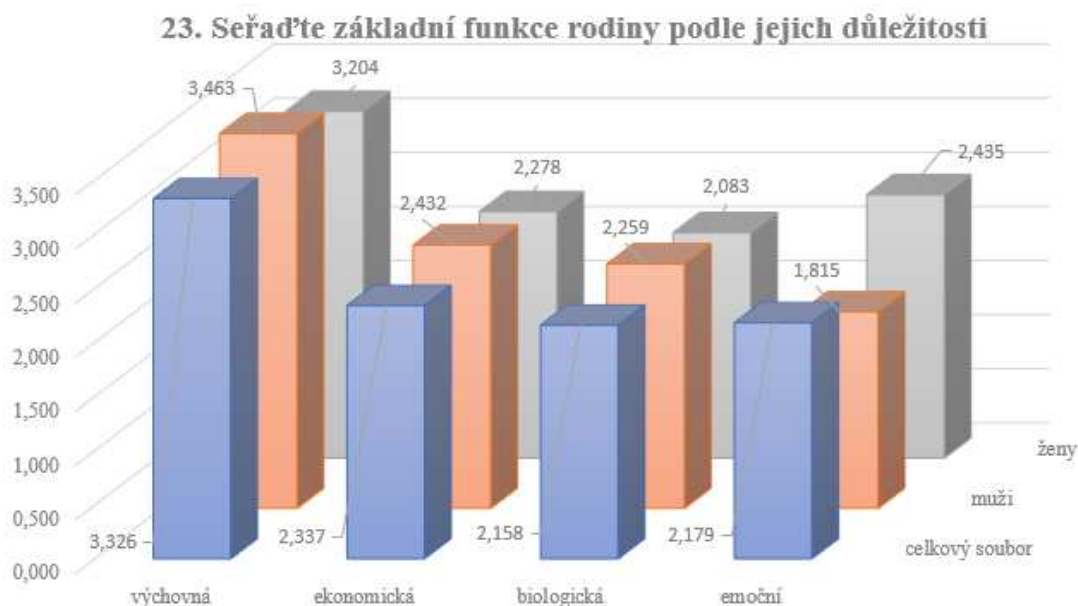
ekonomická – muži 3. místo (2,432), ženy 2. místo (2,278)

biologická – muži 2. místo (2,259), ženy 1. místo (2,083)

emoční – muži 1. místo (1,815), ženy 3. místo (2,435).

Shoda mezi muži a ženami existuje pouze na 4. místě, ostatní pořadí se liší. Muži staví na první místo v důležitosti emoční funkce rodiny, která je u žen až na třetím místě. Jako nejdůležitější vidí ženy biologickou funkci rodiny, kterou muži zařadili na místo druhé.

Graf 8 – Funkce rodiny podle důležitosti – otázka 23 – gender



Zdroj: vlastní

Na otázku 24. *Myslíte si, že nejčastější typ rodiny v ČR je tzv. nukleární (dvougenerační) rodina – tzn. že ve společné domácnosti žije pouze manžel, manželka a jejich děti?* (viz graf P13 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 2. místo (27,16 %), ženy 2. místo (23,15 %)

spíše ano – muži 1. místo (59,26 %), ženy 1. místo (64,81 %)

neutrální postoj – muži 4. místo (6,17 %), ženy 3. místo (6,48 %)

spíše ne – muži 3.místo (7,41 %), ženy 4. místo (5,56 %)

určitě ne – muži 5. místo (0 %), ženy 5. místo (0 %)

Shoda mezi muži a ženami existuje na 1., 2. a 5. pořadí, pouze pořadí na 3. a 4. pořadí je u mužů a žen opačné.

Na otázku 25. *Seřad'te oblasti podpory rodin s dětmi podle jejich důležitosti?* (viz následující graf 9), byly následující odpovědi:

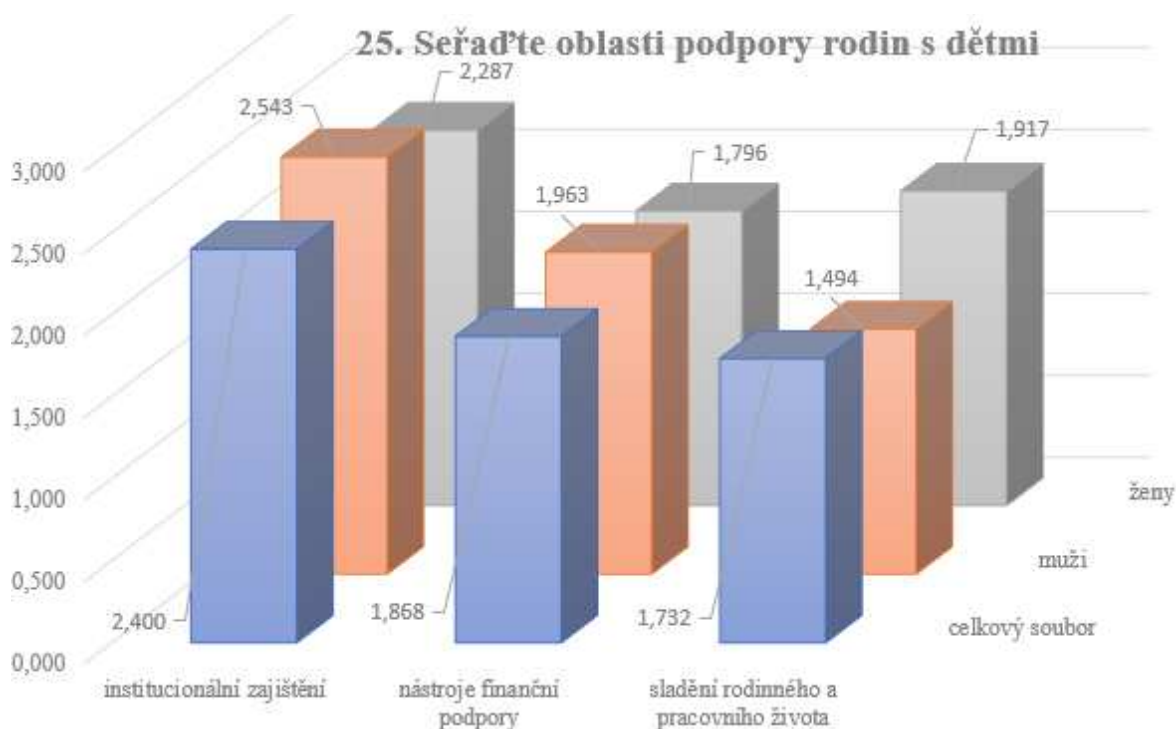
institucionální zajištění (dostatek škol a školek, poradenské služby) – muži 3. místo (2,543), ženy 3. místo (2,287)

nástroje finanční podpory (příspěvky na děti, porodné, rodičovský příspěvek, slevy na dani – muži 2. místo (1,963), ženy 1. místo (1,796)

sladění rodinného a pracovního života (podpora zkrácených úvazků, možnost brzkého návratu do práce apod.) – muži 1. místo (1,494), ženy 2. místo (1,917).

Shoda mezi muži a ženami existuje pouze na 3. místě, muži považují sladění rodinného a pracovního života za důležitější než nástroje finanční podpory, ženy to vidí naopak.

Graf 9 – Oblasti podpory rodin s dětmi – otázka 25 – gender



Zdroj: vlastní

Na otázku 26. *Vámi preferovaná možnost po narození dítěte?* (viz graf P14 v příloze II), byly následující odpovědi:

rychlý návrat do práce formou plného úvazku – muži 3. místo (11,11 %), ženy 3. místo (5,56 %).

rychlý návrat do práce formou zkráceného úvazku – muži 2. místo (25,93 %), ženy 2. místo (31,48 %).

setrvání doma s dítětem po co nejdelší dobu – muži 1. místo (62,96 %), ženy 1. místo (62,96 %).

Shoda mezi muži a ženami existuje na všech pořadích.

Na otázku 27. *Seřad'te přímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4- nejméně důležitý)?* (viz následující graf 10), byly následující odpovědi:

peněžitá pomoc v mateřství – muži 4. místo (3,506), ženy 4. místo (3,556)

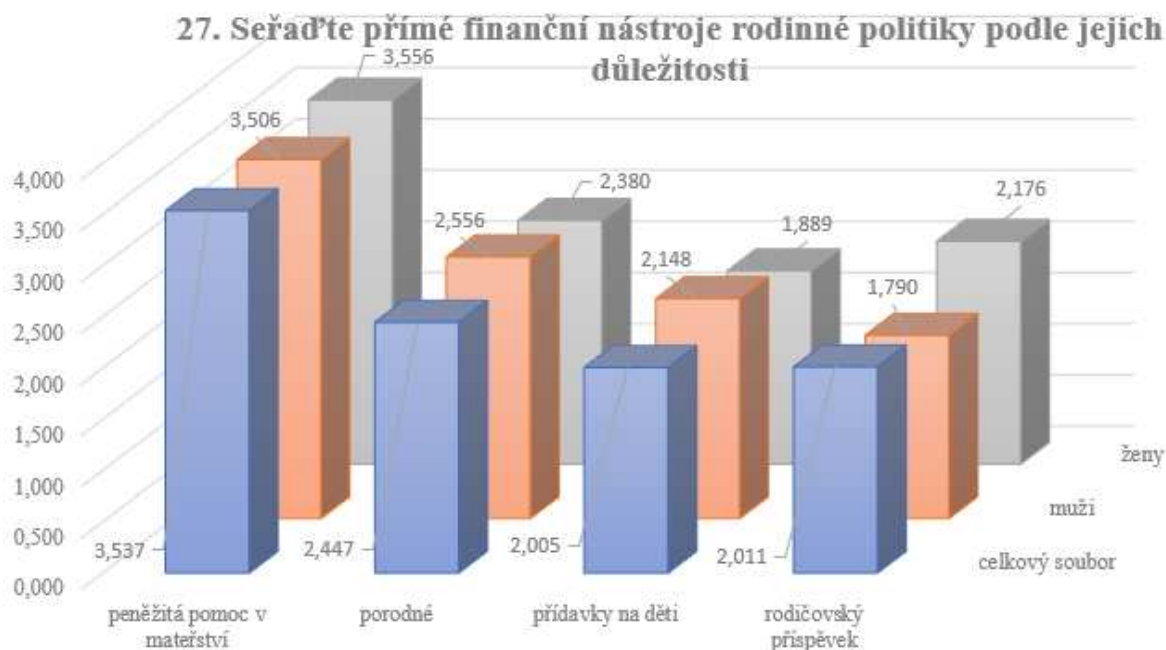
porodné – muži 3. místo (2,556), ženy 3. místo (2,380)

přídavky na děti – muži 2. místo (2,148), ženy 1. místo (1,889)

rodičovský příspěvek – muži 1. místo (1,790), ženy 2. místo (2,176).

Shoda mezi muži a ženami existuje na 3. a 4. místě, jinak muži považují rodičovský příspěvek za důležitější než přídavky na děti, ženy to vidí opačně.

Graf 10 – Přímé finanční nástroje rodinné politiky– otázka 27 – gender



Zdroj: vlastní

Na otázku 28. *Seřad'te nepřímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 3- nejméně důležitý)?* (viz graf P15 v příloze II), byly následující odpovědi:

daňové zvýhodnění na vyživované dítě – muži 3. místo (2,840), ženy 3. místo (2,852)

sleva na dani za umístění dítěte v předškolním zařízení – muži 2. místo (1,815), ženy 2. místo (1,778)

sleva na manžela/manželku – muži 1. místo (1,346), ženy 1. místo (1,370).

Shoda mezi muži a ženami existuje na všech pořadích.

Na otázku 29. *Důležitější typ rodinné politiky je?* (viz graf P16 v příloze II), byly následující odpovědi:

přímá finanční podpora (příspěvky a přídavky) – muži 1. místo (58,02 %), ženy 1. místo (62,04 %)

nepřímá finanční podpora (slevy na dani) – muži 2. místo (41,98 %), ženy 2. místo (37,96 %).

Shoda mezi muži a ženami existuje na všech pořadích.

Na otázku 30. *Souhlasíte s tím, že se stát stará o rodinu s dětmi dostatečně?* (viz následující graf 11), byly následující odpovědi:

určitě ano – muži 5. místo (6,17 %), ženy 5. místo (7,41 %)

spíše ano – muži 1. místo (39,51 %), ženy 2. místo (25,93 %)

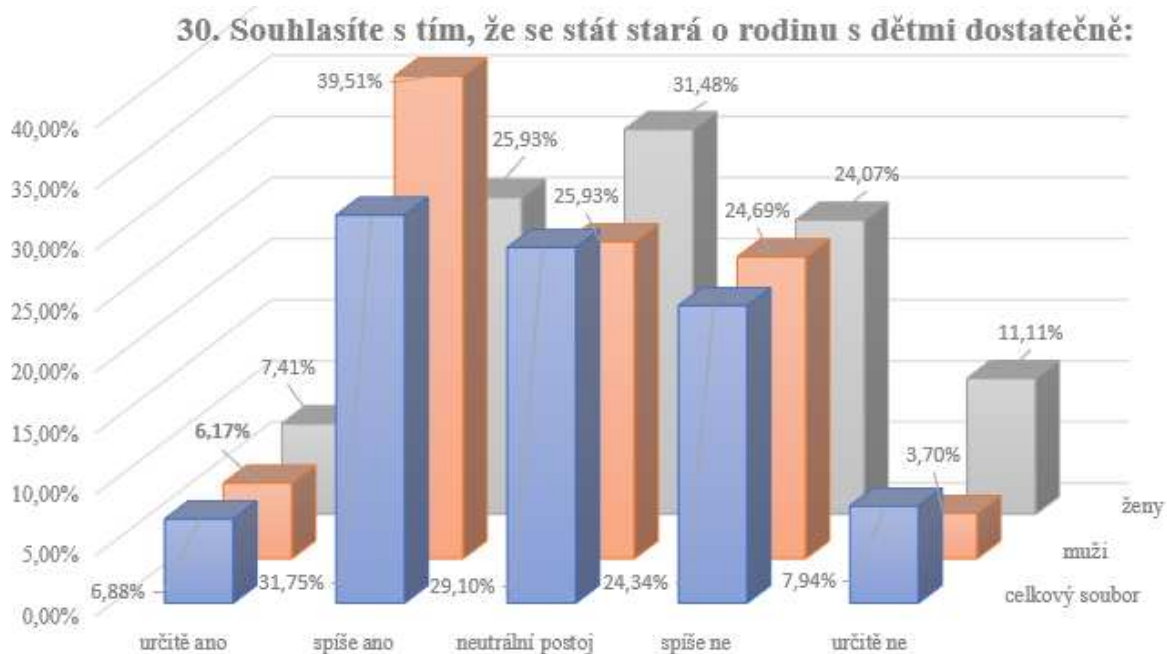
neutrální postoj – muži 2. místo (25,93 %), ženy 1. místo (31,48 %)

spíše ne – muži 3. místo (24,96 %), ženy 3. místo (24,07 %)

určitě ne – muži 4. místo (3,70 %), ženy 4. místo (11,11 %)

Shoda mezi muži a ženami existuje na 3. až 5. pořadí, pouze pořadí na 1. a 2. pořadí je u mužů a žen opačné.

Graf 11 – Stará se stát o rodinu s dětmi dostatečně? – otázka 30 – gender



Zdroj: vlastní

Naprostá shoda v pořadí všech odpovědí při vyhodnocení z pohledu genderového hlediska existuje pouze u 7 otázek – 14, 15, 17, 22, 26, 28 a 29. Velmi významný rozdíl v pořadí již na prvním místě se objevuje u 6 otázek – 16, 20, 23, 25, 27 a 30. Významný rozdíl v pořadí na druhém místě se objevuje u 5 otázek – 9, 11, 12, 18 a 19. Méně významný rozdíl v pořadí na třetím a dalších místech pořadí existuje u 4 otázek – 10, 13, 21 a 24. Naprostá shoda existuje u 7 otázek z 22, dalších 15 odpovědí vykazuje odlišnost odpovědí.

Na základě vyhodnocení otázek můžeme odpovědět na první dílčí výzkumnou otázku

DVO 1: Genderové hledisko ovlivňuje názory na rodinu a rodinnou politiku ČR.

4.2.2 Vyhodnocení odborné části dotazníku dle věku

Šetření se účastnilo celkem 189 respondentů, z toho respondentů do věku 46 let bylo 55,56 % a osob starších 46 let, kterých bylo 44,44 % z celkového souboru. Odpovědi na otázku se vyhodnocovaly jak v celkovém souboru, tak zvlášť u osob do 46 let věku a osob nad 46 let věku formou grafů a sledovaly se rozdíly v pořadí odpovědí. Vyhodnoceny formou grafu byly vyhodnoceny všechny odpovědi, pro přehlednost jsou ve vlastní práci pouze grafy u odpovědí, které vykazují velmi významný rozdíl v pořadí tj. již na prvním místě. Grafy u ostatních otázek byly umístěny do příloh a otázky byly vyhodnoceny pouze slovně.

Na otázku **9. Jaký je podle Vás ideální partnerský život?** (viz graf P17 v příloze II) byla nejčastější odpovědí osob do 46 let věku (77,14 %) i osob nad 46 let věku (52,38 %) – nejprve si vyzkoušet společné bydlení a později se vzít. Odpověď – společný život bez sňatku, uvedli osoby do 46 let věku (8,57%) na druhém místě, zatímco osoby nad 46 let věku (14,29 %) ji uvedly až na třetím místě. Odpověď – uzavření manželství bez předchozího společného bydlení. je pro osoby do 46 let věku (7,62 %) na třetím místě, zatímco osoby nad 46 let věku (28,57 %) ji uvedly už na místě druhém. Odpověď – mít partnera a nebydlet s ním v jedné domácnosti, uvedli osoby do 46 let věku (8,57%) na čtvrtém místě, zatímco osoby nad 46 let věku (1,19 %) ji uvedly až na děleném 5.-6. místě. Odpověď – registrované partnerství, uvedli osoby do 46 let věku (0,95 %) na pátém místě, zatímco osoby nad 46 let věku (1,19 %) ji uvedly na děleném 5.-6. místě. Odpověď – žít bez partnera uvedli osoby do 46 let věku (0 %) na šestém místě, zatímco osoby nad 46 let věku (2,38 %) ji uvedly už na čtvrtém místě.

Na otázku **10. Jaké věkové rozpětí považujete za ideální pro uzavření manželství?** (viz graf P18 v příloze II) bylo nejčastější odpovědí osob do 46 let věku (60,95 %) i osob nad 46 let věku (79,76 %) věkové rozpětí 24-29 let. Na druhém místě osob do 46 let věku (29,52 %) i osob nad 46 let věku (11,90 %) uvedli věkové rozpětí 30-35 let.

U následujících odpovědí se pořadí liší:

36-41 let– osoby do 46 let věku 3. místo (4,76 %), osoby nad 46 let věku 4.-5.místo (1,19 %)
18-23 let – osoby do 46 let věku 4.-5.místo (1,90 %), osoby nad 46 let věku 3. místo (0,93 %)
Shoda je u odpovědí – později než ve 42 letech – osob do 46 let věku 4.-5.místo místo (1,90 %), osoby nad 46 let 4.-5.místo (1,19 %) a dříve než před 18 rokem– osob do 46 let věku 6. místo (0,95 %), osoby nad 46 let věku 6. místo (0 %)

Na otázku 11. *Schvalujete, když spolu partneři žijí, aniž by uzavřeli manželství?* (viz graf P19 v příloze II) byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 1. místo (50,48 %), osoby nad 46 let věku 1. místo (40,48 %)

spíše ano – osoby do 46 let 2. místo (25,71 %), osoby nad 46 let věku 3. místo (16,67 %)

neutrální postoj – osoby do 46 let 3. místo (19,05 %), osoby nad 46 let věku 2. místo (26,19 %)

spíše ne – osoby do 46 let 4. místo (2,86 %), osoby nad 46 let věku 4. místo (13,10 %).

určitě ne – osoby do 46 let 5. místo (1,90 %), osoby nad 46 let věku 5. místo (3,57 %).

Shoda mezi osobami do 46 let a osobami nad 46 let věku existuje na 1., 4. a 5. místě, liší se v pořadí na 2. a 3. místě.

Na otázku 12. *Myslíte si, že partnerský vztah v manželství je kvalitnější než u nesezdaného soužití?* (viz graf P20 v příloze II) byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 4. místo (10,48 %), osoby nad 46 let věku 3. místo (15,48 %).

spíše ano – osoby do 46 let 5. místo (8,57 %), osoby nad 46 let věku 2. místo (21,43 %).

neutrální postoj – osoby do 46 let 1. místo (54,29 %), osoby nad 46 let věku 1. místo (45,24 %).

spíše ne – osoby do 46 let 3. místo (11,43 %), osoby nad 46 let věku 5. místo (7,14 %).

určitě ne – osoby do 46 let 2. místo (15,24 %), osoby nad 46 let věku 4. místo (10,71 %).

Shoda mezi osobami do 46 let a osobami nad 46 let věku existuje pouze na 1. místě, ostatní pořadí se liší.

Na otázku 13. *Z jakých důvodů si myslíte, že lidé neuzavírají manželství? (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 5- nejméně důležitá),* (viz následující graf 12) byly následující odpovědi:

neplánují děti – osoby do 46 let 1. místo (2,371), osoby nad 46 let věku 5. místo (3,853)

chtějí nejprve vztah na zkoušku – osoby do 46 let 4. místo (3,445), osoby nad 46 let věku 4. místo (3,580)

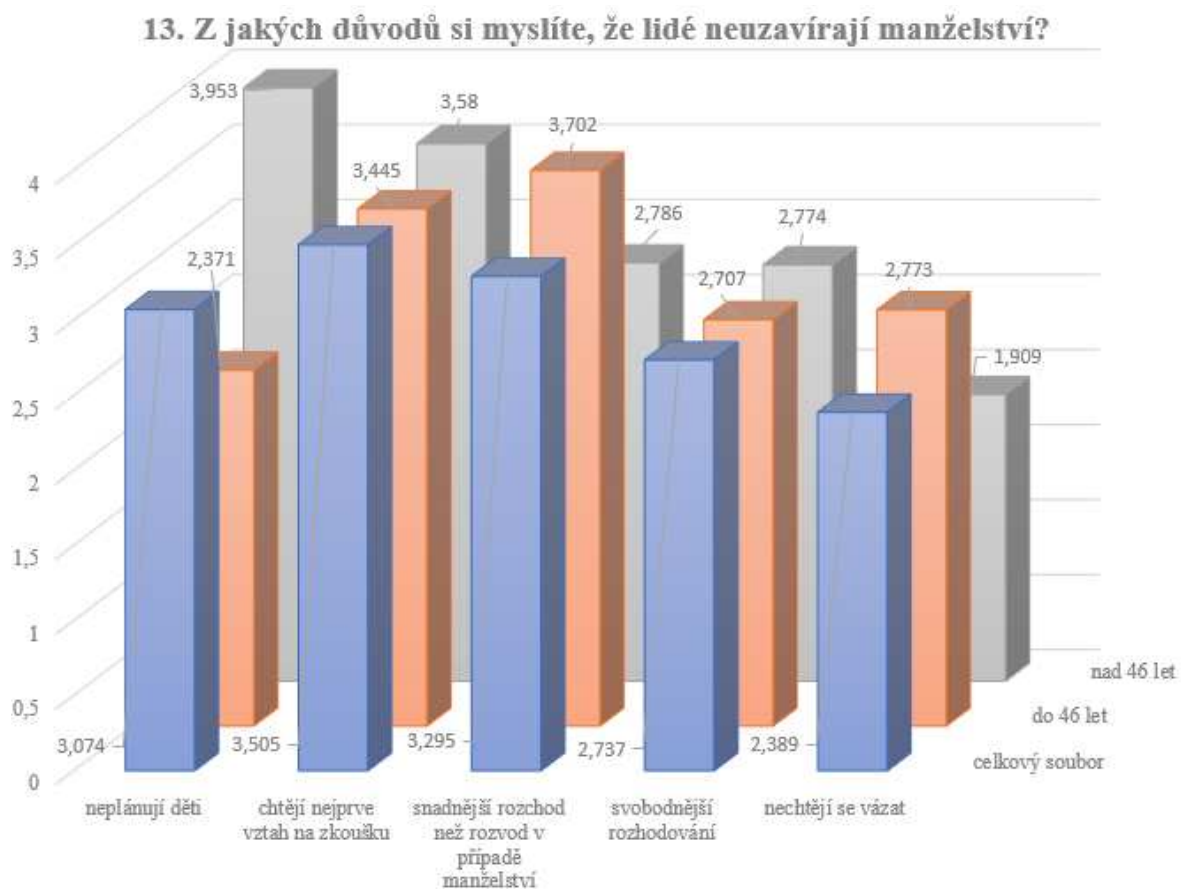
snadnější rozchod než rozvod v případě manželství – osoby do 46 let 5. místo (3,702), osoby nad 46 let věku 3. místo (2,786)

svobodnější rozhodování – osoby do 46 let 2. místo (2,707), osoby nad 46 let věku 2. místo (2,774)

nechtějí se vázat – osoby do 46 let 3. místo (2,395), osoby nad 46 let věku 1. místo (1,909).

Shoda mezi osobami do 46 let a osobami nad 46 let věku existuje pouze na 2. a 4. místě, ostatní pořadí se liší, zajímavé pořadí je zejména u odpovědi – neplánují děti.

Graf 12 – Důvody k neuzavírání manželství – otázka 13 – věk



Zdroj: vlastní

Na otázku 14. *Mělo by se dítě podle Vás narodit do manželství?* (viz následující graf 13) byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 3. místo (15,24 %), osoby nad 46 let věku 3. místo (20,24 %)

spíše ano – osoby do 46 let 2. místo (28,57 %), osoby nad 46 let věku 1. místo (47,62 %)

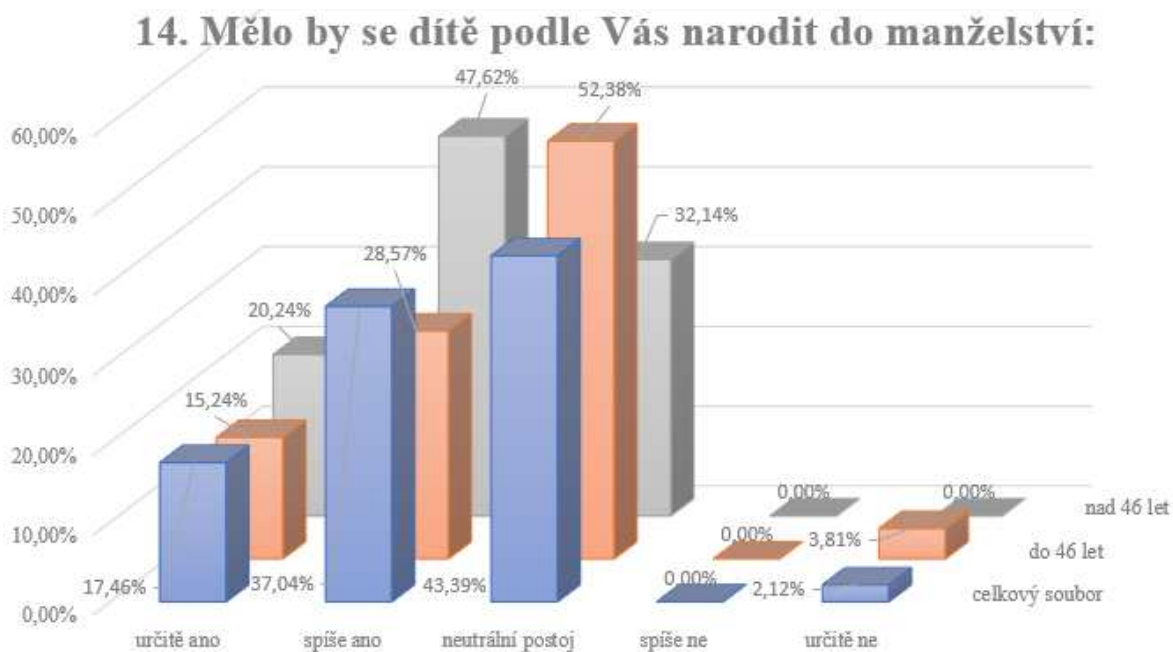
neutrální postoj – osoby do 46 let 1. místo (52,38 %), osoby nad 46 let 2. místo (32,14 %)

spíše ne – osoby do 46 let 5. místo (0 %), osoby nad 46 let věku 4.- 5. místo (0 %)

určitě ne osoby do 46 let 4. místo (3,81 %), osoby nad 46 let věku 4.- 5. místo (0 %)

Liší se pořadí již na prvním místě, osoby starší 46 let dávají přednost odpovědím určitě ano a spíše ano (67,86 %), zatímco u osob mladších 46 let je to pouze 43,81 %. Shoda mezi osoby do 46 let a osoby nad 46 let věku existuje téměř na všech zbývajících pořadích, pouze existuje rozdíl u odpovědi určitě ne, kterou odpovědělo 3,81 % osob do 46 let, zatímco u osob nad 46 let vůbec.

Graf 13 – Narození dítěte do manželství – otázka 14 – věk



Zdroj: vlastní

Na otázku **15. Jaké věkové rozpětí matky považujete za ideální pro její první dítě?** (viz graf P21 v příloze II) bylo nejčastější odpovědi osob do 46 let (79,05 %) i osob nad 46 let věku (89,29 %) věkové rozpětí 24-29 let. Na druhém místě osoby do 46 let (15,24 %) uvedly věkové rozpětí 30-35 let, u osob nad 46 let věku bylo toto rozpětí na třetím místě (2,38 %). Na třetím místě uvedly osoby do 46 let (4,76 %) věkové rozpětí 18-23 let, u osoby nad 46 let věku bylo toto rozpětí na již na druhém místě (8,33 %). Ostatní odpovědi – dříve než před 18 rokem, 36-41 let, později než ve 42 letech – osoby nad 46 let nepoužily vůbec, osoby do 46 let věku 0,95 % odpovědělo rozpětím 36-41 let.

Na otázku **16. Myslíte si, že hranici mateřství posouvá dnešní trend vyššího vzdělání a popřípadě kariéra u žen?** (viz následující graf 14) byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 2. místo (41,90 %), osoby nad 46 let věku 1. místo (50 %)

spíše ano – osoby do 46 let 1. místo (50,48 %), osoby nad 46 let věku 2. místo (38,310 %)

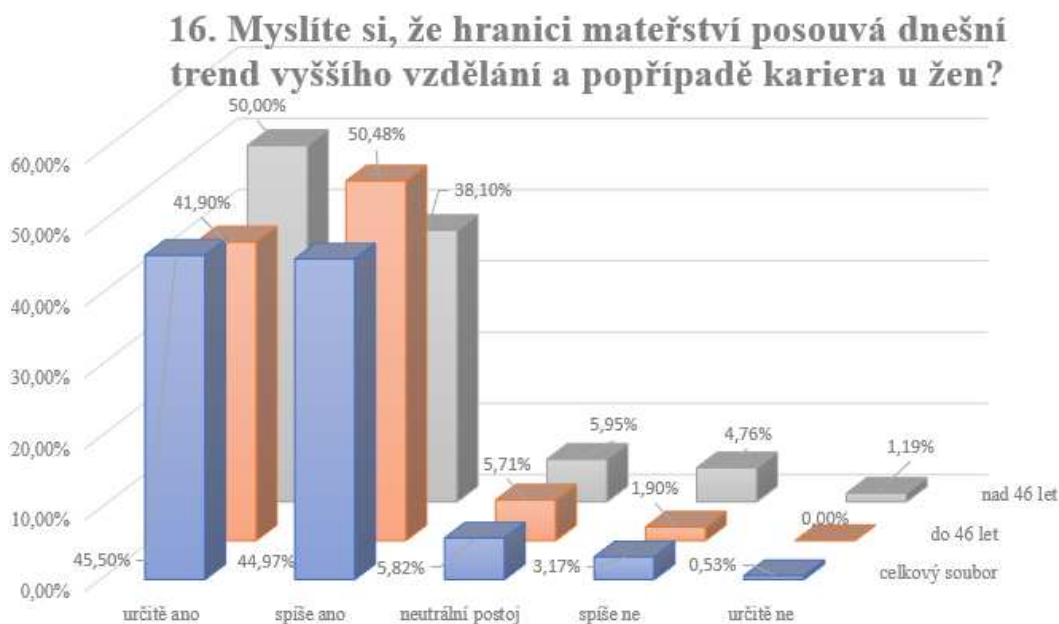
neutrální postoj – osoby do 46 let 3. místo (5,71 %), osoby nad 46 let věku 3. místo (5,95 %)

spíše ne – osoby do 46 let 4. místo (1,90 %), osoby nad 46 let věku 4. místo (4,76 %)

určitě ne – osoby do 46 let 5. místo (0 %), osoby nad 46 let věku 5. místo (1,19 %)

Shoda mezi osoby do 46 let a osoby nad 46 let věku existuje na 3.-5. pořadích, existuje rozdíl v pořadí na prvním a druhém místě.

Graf 14 – Posun hranice mateřství – otázka 16 – věk



Zdroj: vlastní

Na otázku **17. Ideální počet dětí?** (viz graf P 22 v příloze II), byly následující odpovědi:
 žádné – osoby do 46 let 5. místo (0,95 %), osoby nad 46 let 5. místo (0 %)

jedno – osoby do 46 let 4. místo (1,90 %), osoby nad 46 let 4. -5. místo (0 %)

dvě – osoby do 46 let 1. místo (83,81 %), osoby nad 46 let 1. místo (73,81 %)

tři – osoby do 46 let 2. místo (9,52 %), osoby nad 46 let 2. místo (21,43 %)

více než tři – osoby do 46 let 3. místo (3,51 %), osoby nad 46 let 3. místo (4,76 %).

Neexistuje rozdíl v pořadí mezi osobami do do 46 let a osobami nad 46 let, ale je zajímavé zjištění, že 3 děti chce pouze 9,52 % osob do 46 let, ale 21,43 % osob nad 46 let.

Na otázku **18. Je pro Vás důležité, jestli dítě vychovává klasický pár otec-matka?** (viz graf P23 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 1. místo (38,10 %), osoby nad 46 let 1. místo (58,83 %)

spíše ano – osoby do 46 let 2. místo (20,95 %), osoby nad 46 let 2. místo (23,81 %)

neutrální postoj – osoby do 46 let 3. místo (20 %), osoby nad 46 let 3. místo (11,90 %)

spíše ne – osoby do 46 let 4.- 5. místo (10,48 %), osoby nad 46 let 4. místo (3,57 %)

určitě ne – osoby do 46 let 4.- 5. místo (10,48 %), osoby nad 46 let 5. místo (2,38 %)

Neexistuje rozdíl v pořadí mezi osobami do do 46 let a osobami nad 46 let, ale je zajímavé zjištění, že odpověď určitě ano uvedlo pouze 38,10 % osob do 46 let, ale 58,33 % osob nad 46 let.

Na otázku **19. Měli by homosexuální páry adoptovat děti ?** (viz graf P24 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 2. místo (27,62 %), osoby nad 46 let 5. místo (7,14 %)

spíše ano – osoby do 46 let 3. místo (16,19 %), osoby nad 46 let 4. místo (13,10 %)

neutrální postoj – osoby do 46 let 1. místo (34,29 %), osoby nad 46 let 1. místo (34,52 %)

spíše ne – osoby do 46 let 4. místo (14,29 %), osoby nad 46 let 2. místo (29,76 %)

určitě ne – osoby do 46 let 5. místo (7,62 %), osoby nad 46 let 3. místo (15,48 %)

Shoda mezi osoby do 46 let a osoby nad 46 let existuje pouze na 1. pořadí, existuje významný rozdíl u odpovědi určitě ano a určitě ne v podílu osob do 46 let a osoby nad 46 let.

Na otázku **20. Myslíte si, že homosexuální pár dokáže dítěti nahradit "klasické" rodinné prostředí?** (viz následující graf 15), byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 1. místo (35,24 %), osoby nad 46 let 5. místo (8,33 %)

spíše ano – osoby do 46 let 3. místo (19,05 %), osoby nad 46 let 3. místo (21,43 %)

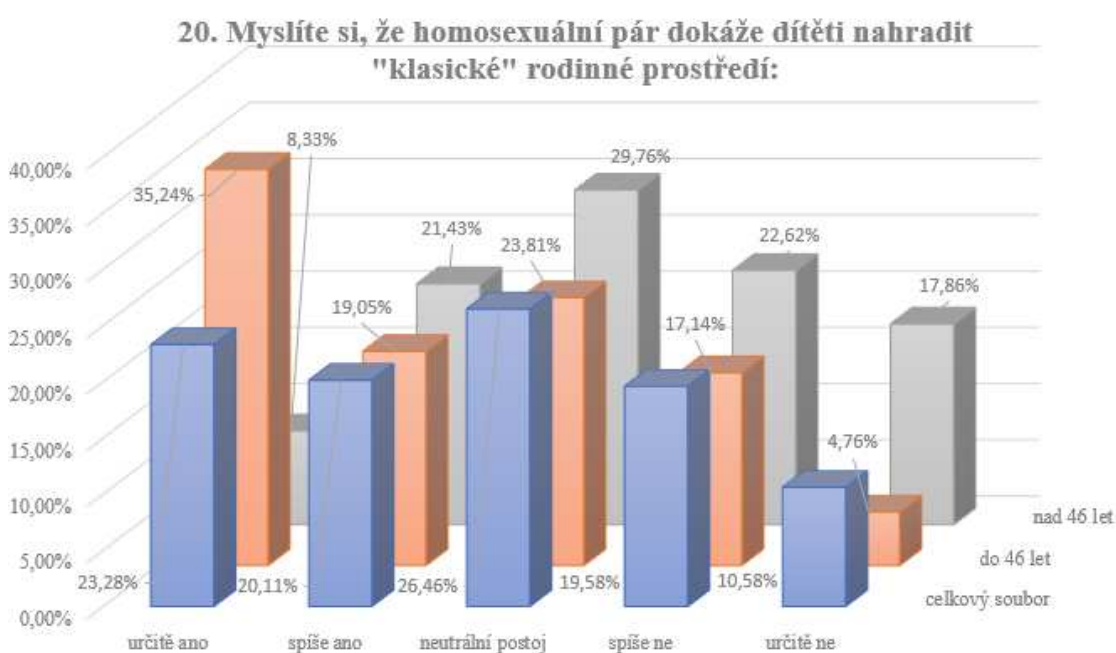
neutrální postoj – osoby do 46 let 2. místo (23,81 %), osoby nad 46 let 1. místo (29,76 %)

spíše ne – osoby do 46 let 4. místo (17,14 %), osoby nad 46 let 2. místo (22,62 %)

určitě ne – osoby do 46 let 5. místo (4,76 %), osoby nad 46 let 4. místo (17,86 %)

Shoda mezi osoby do 46 let a osoby nad 46 let existuje pouze na 3. pořadí, existuje významný rozdíl u odpovědi určitě ano a určitě ne v podílu odpovídajících mezi osoby do 46 let a osoby nad 46 let.

Graf 15 – Schopnost homosexuálního páru nahradit dítěti rodinu – otázka 20 – věk



Zdroj: vlastní

Na otázku **21. *Myslíte si, že dvě matky dokážou vychovat dítě lépe než dva otcové?*** (viz graf P 25 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 5. místo (1,90 %), osoby nad 46 let 5. místo (2,38 %)

spíše ano – osoby do 46 let 4. místo (9,52 %), osoby nad 46 let 2. místo (26,19 %)

neutrální postoj – osoby do 46 let 1. místo (54,29 %), osoby nad 46 let 1. místo (57,14 %)

spíše ne – osoby do 46 let 2. místo (19,05 %), osoby nad 46 let 4. místo (5,95 %)

určitě ne – osoby do 46 let 3. místo (15,24 %), osoby nad 46 let 3. místo (8,33 %)

Shoda mezi osoby do 46 let a osoby nad 46 let existuje na 1., 3. a 5. pořadí, pouze pořadí na 2. a 4. pořadí je u osob do 46 let a osob nad 46 let opačné.

Na otázku **22. *Rodina je nejstarší a základní jednotka společnosti: zakroužkujte 3 odpovědi, které podle Vás nejvíce vystihují rodinu?*** (viz graf P 26 v příloze II), byly odpovědi:

klasické pojetí rodiny – matka + otec + děti- osoby do 46 let – 1.-2. místo (59), osoby nad 46 let 1. místo (68)

partnerský vztah mezi 2 lidmi (i stejného pohlaví) – osoby do 46 let – 9. místo (13), osoby nad 46 let 10. místo (3)

láska- osoby do 46 let -1.- 2. místo (59), osoby nad 46 let 5. místo (23)

společná výchova dětí- osoby do 46 let 4. místo (38), osoby nad 46 let 2. místo (28)

společné bydlení – domov- osoby do 46 let – 3. místo (44), osoby nad 46 let 3. místo (26)

péče o členy rodiny (dětí, prarodiče) – osoby do 46 let 5. místo (29), osoby nad 46 let 4. místo (25)

finanční jistota- osoby do 46 let 10. místo (43), osoby nad 46 let 8.-9. místo (8)

pocit bezpečí – osoby do 46 let 5. místo (34), osoby nad 46 let 8.-9. místo (8)

vzájemná pomoc mezi partnery- osoby do 46 let 7. místo (27), osoby nad 46 let 6. místo (14)

odpovědnost- osoby do 46 let 8. místo (15), osoby nad 46 let 7. místo (21).

První a třetí pořadí jsou shodné, všechna ostatní pořadí se liší.

Na otázku **23. *Seřad'te základní funkce rodiny podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4- nejméně důležitá)?*** (viz následující graf 16), byly následující odpovědi:

výchovná – osoby do 46 let 4. místo (3,283), osoby nad 46 let 4. místo (3,380)

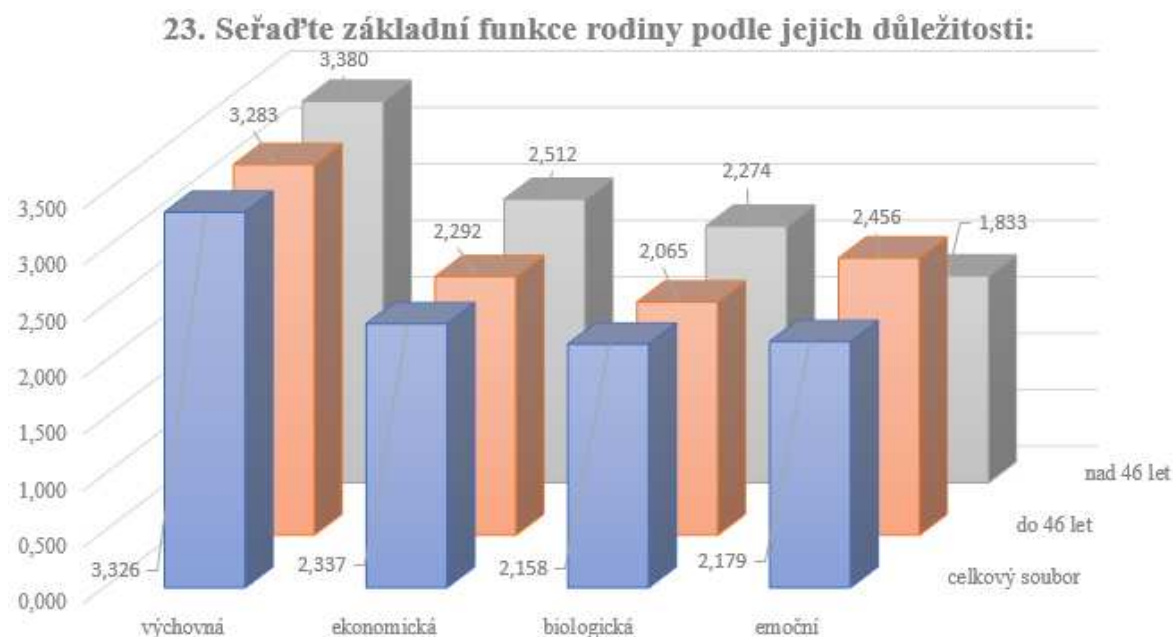
ekonomická – osoby do 46 let 2. místo (2,292), osoby nad 46 let 3. místo (2,512)

biologická – osoby do 46 let 1. místo (2,065), osoby nad 46 let 2. místo (2,274)

emoční – osoby do 46 let 3. místo (1,815), osoby nad 46 let 1. místo (1,833).

Shoda mezi osoby do 46 let a osoby nad 46 let existuje pouze na 4. místě, ostatní pořadí se liší. Osoby do 46 let staví na první místo v důležitosti biologickou funkci rodiny, která je u osob nad 46 let na druhém místě. Jako nejdůležitější vidí osoby nad 46 let emoční funkci rodiny, kterou osoby do 46 let zařadili až na místo třetí.

Graf 16 – Funkce rodiny podle důležitosti – otázka 23 – věk



Zdroj: vlastní

Na otázku 24. *Myslíte si, že nejčastější typ rodiny v ČR je tzv. nukleární (dvougenerační) rodina – tzn. že ve společné domácnosti žije pouze manžel, manželka a jejich děti?* (viz graf P27 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 2. místo (20 %), osoby nad 46 let 2. místo (30,95 %)

spíše ano – osoby do 46 let 1. místo (66,67 %), osoby nad 46 let 1. místo (57,14 %)

neutrální postoj – osoby do 46 let 3. místo (7,62 %), osoby nad 46 let 4. místo (4,76 %)

spíše ne – osoby do 46 let 4. místo (5,71 %), osoby nad 46 let 3. místo (7,14 %)

určitě ne – osoby do 46 let 5. místo (0 %), osoby nad 46 let 5. místo (0 %)

Shoda mezi osoby do 46 let a osoby nad 46 let existuje na 1., 2. a 5. pořadí, pouze pořadí na 3. a 4. pořadí je u osoby do 46 let a osoby nad 46 let opačné.

Na otázku **25. Seřad'te oblasti podpory rodin s dětmi podle jejich důležitosti?** (viz následující graf 17), byly následující odpovědi:

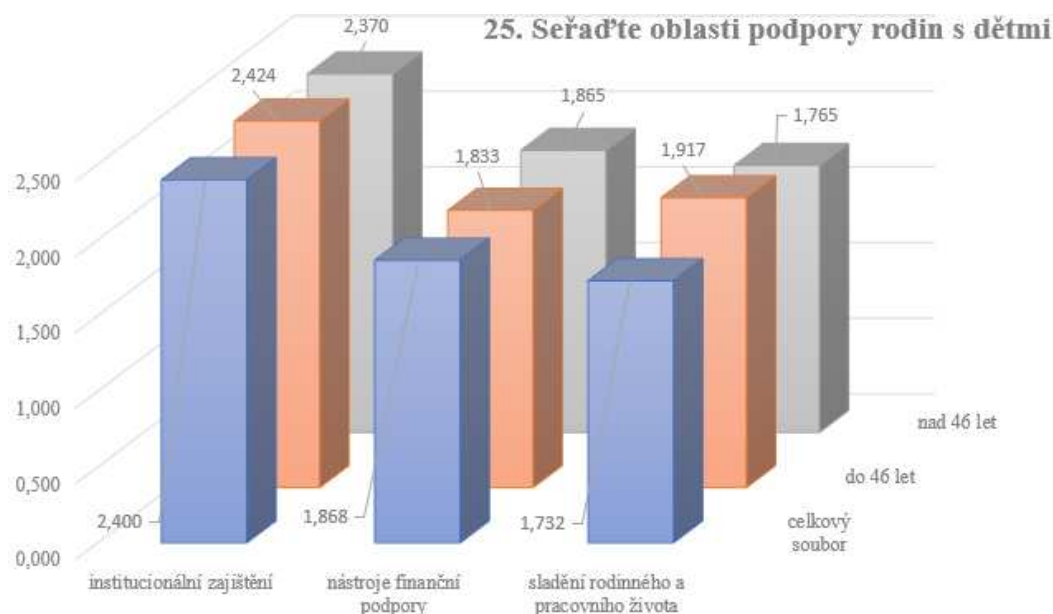
institucionální zajištění (dostatek škol a školek, poradenské služby) – osoby do 46 let 3. místo (2,424), osoby nad 46 let 3. místo (2,370)

nástroje finanční podpory (příspěvky na děti, porodné, rodičovský příspěvek, slevy na dani – osoby do 46 let 1. místo (1,833), osoby nad 46 let 2. místo (1,865)

sladění rodinného a pracovního života (podpora zkrácených úvazků, možnost brzkého návratu do práce apod.) – osoby do 46 let 2. místo (1,917), osoby nad 46 let 1. místo (1,765).

Shoda mezi osobami do 46 let a osobami nad 46 let existuje pouze na 3. místě, osoby do 46 let považují nástroje finanční podpory za důležitější než sladění rodinného a pracovního života, osoby nad 46 let to vidí naopak.

Graf 17 – Oblasti podpory rodin s dětmi – otázka 25 – věk



Zdroj: vlastní

Na otázku **26. Vámi preferovaná možnost po narození dítěte?** (viz graf P 28 v příloze II), byly následující odpovědi:

rychlý návrat do práce formou plného úvazku – osoby do 46 let 3. místo (10,48 %), osoby nad 46 let 3. místo (4,76 %).

rychlý návrat do práce formou zkráceného úvazku – osoby do 46 let 2. místo (37,14 %), osoby nad 46 let 2. místo (19,05 %).

setrvání doma s dítětem po co nejdélší dobu – osoby do 46 let 1. místo (52,38 %), osoby nad 46 let 1. místo (76,19 %).

Shoda mezi osobami do 46 let a osobami nad 46 let existuje na všech pořadích.

Na otázku 27. *Seřad'te přímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4- nejméně důležité)?* (viz následující graf 18), byly následující odpovědi:

peněžítá pomoc v mateřství – osoby do 46 let 4. místo (3,567), osoby nad 46 let 4. místo (3,500)

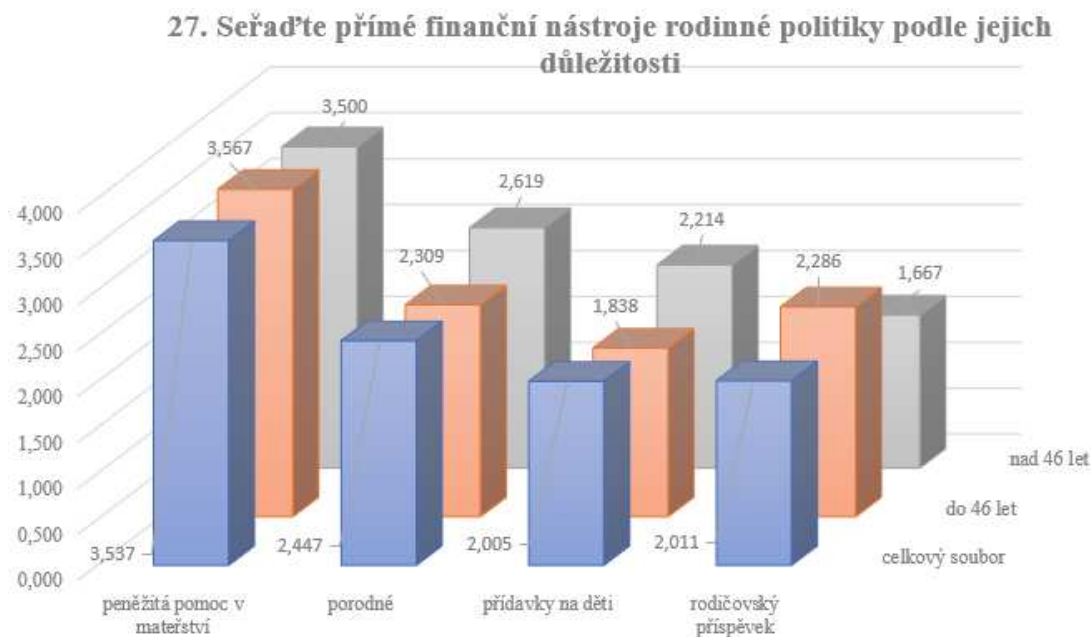
porodné – osoby do 46 let 3. místo (2,309), osoby nad 46 let 3. místo (2,619)

přídavky na děti – osoby do 46 let 1. místo (1,838), osoby nad 46 let 2. místo (2,214)

rodičovský příspěvek – osoby do 46 let 2. místo (2,286), osoby nad 46 let 1. místo (1,667).

Shoda mezi osoby do 46 let a ženami existuje na 3. a 4. místě, jinak osoby do 46 let považují přídavky na děti za důležitější než rodičovský příspěvek, osoby nad 46 let to vidí opačně.

Graf 18 – Přímé finanční nástroje rodinné politiky– otázka 27 – věk



Zdroj: vlastní

Na otázku 28. *Seřad'te nepřímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti?* (viz graf P29 v příloze II), byly následující odpovědi:

daňové zvýhodnění na vyživované dítě – osoby do 46 let 3. místo (2,949), osoby nad 46 let 3. místo (2,788)

sleva na dani za umístění dítěte v předškolním zařízení – osoby do 46 let 2. místo (1,820), osoby nad 46 let 2. místo (1,750)

sleva na manžela/manželku – osoby do 46 let 1. místo (1,458), osoby nad 46 let 1. místo (1,337).

Shoda mezi osoby do 46 let o soby nad 46 let existuje na všech pořadích.

Na otázku **29. Důležitější typ rodinné politiky je?** (viz graf P 30 v příloze II), byly následující odpovědi:

přímá finanční podpora (příspěvky a přídavky) – osoby do 46 let 1. místo (58,00 %), osoby nad 46 let 1. místo (63,10 %)

nepřímá finanční podpora (slevy na dani) – osoby do 46 let 2. místo (41,90 %), osoby nad 46 let 2. místo (36,90 %).

Shoda mezi osobami do 46 let a osobami nad 46 let existuje na všech pořadích.

Na otázku **30. Souhlasíte s tím, že se stát stará o rodinu s dětmi dostatečně?** (viz graf P 31 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – osoby do 46 let 5. místo (5,71 %), osoby nad 46 let 4. místo (8,33 %)

spíše ano – osoby do 46 let 1. místo (31,43 %), osoby nad 46 let 1. místo (31,14 %)

neutrální postoj – osoby do 46 let 2. místo (29,52 %), osoby nad 46 let 2. místo (28,57 %)

spíše ne – osoby do 46 let 3. místo (23,81 %), osoby nad 46 let 3. místo (25,00 %)

určitě ne – osoby do 46 let 4. místo (9,52 %), osoby nad 46 let 5. místo (5,95 %).

Shoda mezi osobami do 46 let a osobami nad 46 let existuje na prvních třech pořadích, pouze pořadí na 4. a 5. pořadí je u osob do 46 let a osob nad 46 let opačné.

Naprostá shoda v pořadí všech odpovědí při vyhodnocení z pohledu příslušnosti respondentů k sociální skupině rozlišené dle věku – mladší a starší než 46 let, existuje pouze u 5 otázek – 17, 18, 26, 28 a 29. Velmi významný rozdíl v pořadí již na prvním místě se objevuje u 7 otázek – 13, 14, 16, 20, 23, 25 a 27. Významný rozdíl v pořadí na druhém místě se objevuje u 7 otázek – 9, 11, 12, 15, 19, 21 a 22. Méně významný rozdíl v pořadí na třetím a dalších místech pořadí existuje u 3 otázek – 10, 24 a 30. Naprostá shoda existuje u 5 otázek z 22, dalších 17 odpovědí vykazuje odlišnost odpovědí.

Na základě vyhodnocení otázek můžeme odpovědět na druhou dílčí výzkumnou otázku **DVO 2: Příslušnost respondentů k sociální skupině rozlišené dle věku – mladší a starší než 46 let, ovlivňuje názory na rodinu a rodinnou politiku ČR.**

4.2.3 Vyhodnocení části odborné dotazníku dle bydliště

Šetření se účastnilo celkem 189 respondentů, z toho z města pocházelo 68,78 % a z vesnice 31,22 % respondentů. Odpovědi na otázku se vyhodnocovaly jak v celkovém souboru, tak zvlášť u města a vesnice formou grafů. Vyhodnoceny formou grafu byly vyhodnoceny všechny odpovědi, pro přehlednost jsou ve vlastní práci pouze grafy u odpovědí, které vykazují velmi významný rozdíl v pořadí tj. již na prvním místě. Grafy u ostatních otázek byly umístěny do příloh a otázky byly vyhodnoceny pouze slovně.

Na otázku **9. Jaký je podle Vás ideální partnerský život?** (viz graf P 32 v příloze II) byla nejčastější odpovědí města (63,85 %) i vesnice (71,19 %) – nejprve si vyzkoušet společné bydlení a později se vzít, Odpověď – uzavření manželství bez předchozího společného bydlení uvedlo město (21,54%) na druhém místě, zatímco vesnice (6,78 %) ji uvedlo až na třetím místě. Odpověď -společný život bez sňatku, je pro město (9,23 %) na třetím místě, zatímco vesnice (15,25 %) ji uvedla už na místě druhém. Odpověď – mít partnera a nebydlet s ním v jedné domácnosti, je pro město (3,85 %) na čtvrtém místě, pro vesnici (3,39 %) na děleném 4. -5. místě. Odpověď – žít bez partnera, je pro město (0 %) na šestém místě, pro vesnici (3,39 %) na děleném 4. -5. místě. Odpověď – registrované partnerství, je pro město (1,54 %) na pátém místě, pro vesnici (0 %) na šestém místě.

Na otázku **10. Jaké věkové rozpětí považujete za ideální pro uzavření manželství?** (viz graf P 33 v příloze II) bylo nejčastější odpovědí města (73,08 %) i vesnice (61,02 %) věkové rozpětí 24-29 let. Na druhém místě město (20,77 %) i vesnice (23,73 %) uvedly věkové rozpětí 30-35 let. U ostatních odpovědí se pořadí liší:

dříve než před 18 rokem– město 6. místo (0 %), vesnice 5.-6.místo (1,69 %)

18-23 let – město 4. místo (3,08 %), vesnice 4. místo (5,08 %)

36-41 let– město 4.- 5. místo (2,47 %), vesnice 3. místo (6,78 %)

později než ve 42 letech– město 4.- 5. místo (3,7 %), vesnice 5.- 6. místo (0 %).

Na otázku **11. Schvalujete, když spolu partneři žijí, aniž by uzavřeli manželství?** (viz graf P 34 v příloze II) byly následující odpovědi:

určitě ano – město 1. místo (40 %), vesnice 1. místo (59,32 %)

spíše ano – město 3. místo (20,77 %), vesnice 2. místo (23,73 %)

neutrální postoj – město 2. místo (25,38 %), vesnice 3. místo (15,25 %)

spíše ne – město 4. místo (10,77 %), vesnice 5. místo (0 %)

určitě ne – město 5. místo (3,08 %), vesnice 4. místo (1,69 %).

Shoda mezi skupinami město a vesnice existuje na prvních třech místech, liší se v pořadí na 4. a 5. místě.

Na otázku **12. *Myslíte si, že partnerský vztah v manželství je kvalitnější než u nesezdaného soužití?*** (viz graf P 35 v příloze II) byly následující odpovědi:

určitě ano – město 3. místo (14,62 %), vesnice 4. místo (8,47 %)

spíše ano – město 2. místo (15,38 %), vesnice 3. místo (11,86 %)

neutrální postoj – město 1. místo (50 %), vesnice 1. místo (50,85 %)

spíše ne – město 4. místo (11,54 %), vesnice 5. místo (5,08 %)

určitě ne – město 5. místo (8,46 %), vesnice 2. místo (23,73 %).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje pouze na 1. místě, ostatní pořadí se liší, největší rozdíl je u odpovědi určitě ne.

Na otázku **13. *Z jakých důvodů si myslíte, že lidé neuzavírají manželství? (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 5 – nejméně důležitá)?***, (viz graf P 36 v příloze II) byly následující odpovědi:

neplánují děti – město 3. místo (3,123), vesnice 3. místo (3,000)

chtějí nejprve vztah na zkoušku – město 5. místo (3,492), vesnice 5. místo (3,542)

snadnější rozchod než rozvod v případě manželství – město 4. místo (3,292), vesnice 4. místo (3,62)

svobodnější rozhodování – město 2. místo (2,715), vesnice 2. místo (2,746)

nechtějí se vázat – město 1. místo (2,377), vesnice 1. místo (2,424).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na všech pořadích.

Na otázku **14. *Mělo by se dítě podle Vás narodit do manželství?*** (viz následující graf 19) byly následující odpovědi:

určitě ano – město 3. místo (20,77 %), vesnice 3. místo (10,17 %)

spíše ano – město 1. místo (42,31 %), vesnice 2. místo (25,42 %)

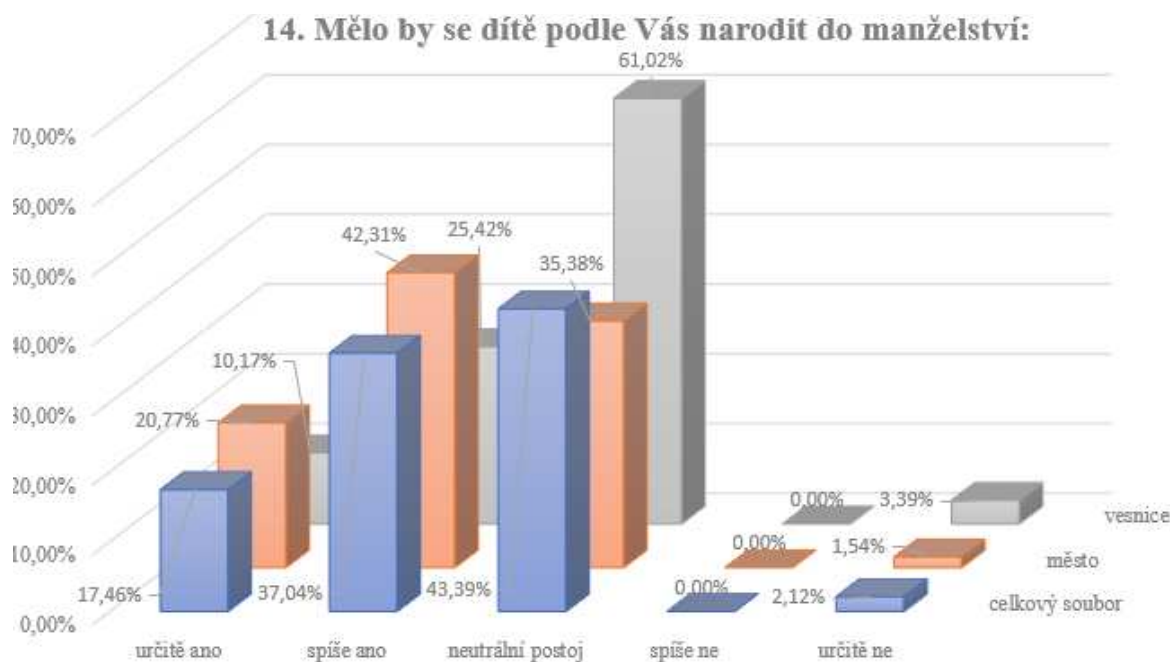
neutrální postoj – město 2. místo (35,38 %), vesnice 1. místo (61,02 %)

spíše ne – město 5. místo (0 %), vesnice 5. místo (0 %)

určitě ne – město 4. místo (1,54 %), vesnice 4. místo (3,39 %)

Liší se pořadí již na prvním místě, město dává přednost odpovědi spíše ano, zatímco vesnice dává přednost neutrálnímu postoji. Shoda mezi městem a vesnicí existuje na všech zbývajících pořadích. Odpověď určitě nebo spíše ano použilo město ve 63,08 %, zatímco vesnice pouze ve 35,59 % odpovědí.

Graf 19 – Narození dítěte do manželství – otázka 14 – bydliště



Zdroj: vlastní

Na otázku **15. Jaké věkové rozpětí matky považujete za ideální pro její první dítě?** (viz graf P 37 v příloze II) bylo nejčastější odpovědí město (83,08 %) i vesnice věku (84,75 %) věkové rozpětí 24-29 let. Na druhém místě město (8,46 %) uvedly věkové rozpětí 18-23 let, u vesnice bylo toto rozpětí na třetím místě (4,69 %). Na třetím místě uvedly město (7,69 %) věkové rozpětí 30-35 let, u vesnice bylo toto rozpětí na již na druhém místě (13,56 %). Ostatní odpovědi – dříve než před 18 rokem, 36-41 let, později než ve 42 letech – vesnice nepoužila vůbec, město 0,77 % odpovědělo rozpětím 36-41 let.

Na otázku **16. Myslíte si, že hranici mateřství posouvá dnešní trend vyššího vzdělání a popřípadě kariéra u žen?** (viz následující graf 20) byly následující odpovědi:

určitě ano – město 1. místo (48,46 %), vesnice 2. místo (38,98 %)

spíše ano – město 2. místo (42,31 %), vesnice 1. místo (50,85 %)

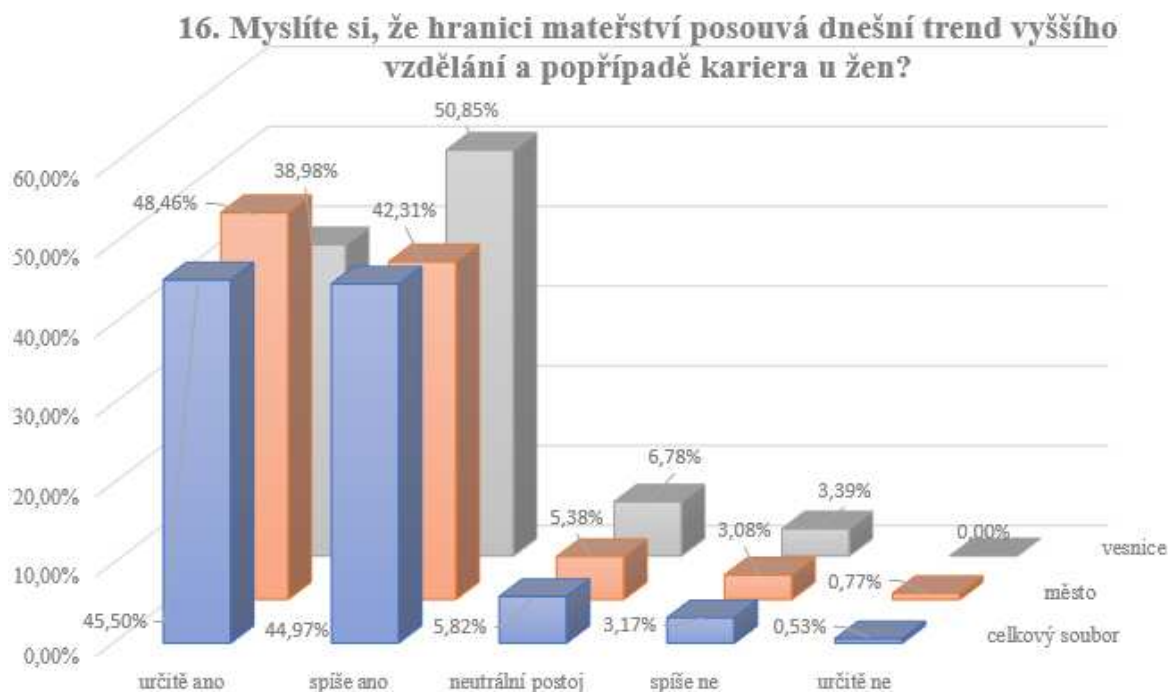
neutrální postoj – město 3. místo (5,38 %), vesnice 3. místo (6,78 %)

spíše ne – město 4. místo (3,08 %), vesnice 4. místo (3,39 %)

určitě ne – město 5. místo (0,77 %), vesnice 5. místo (0 %)

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na 3.-5. pořadích, existuje rozdíl v pořadí na prvním a druhém místě, město upřednostňuje odpověď určitě ano před spíše ano, vesnice to vidí opačně.

Graf 20 – Posun hranice mateřství – otázka 16 – bydliště



Zdroj: vlastní

Na otázku 17. *Ideální počet dětí?* (viz graf P 38 v příloze II), byly následující odpovědi:

žádné – město 4.-5. místo (0,77 %), vesnice 5. místo (0 %)

jedno – město 4.-5. místo (0,77 %), vesnice 4. místo (1,69 %)

dvě – město 1. místo (75,38 %), vesnice 1. místo (88,14 %)

tři – město 2. místo (18,46 %), vesnice 2. místo (6,78 %)

více než tři – muži 3. místo (4,62 %), vesnice 3. místo (3,39 %).

Neexistuje rozdíl v pořadí mezi odpověďmi obyvatel města a vesnice, ale je zajímavé zjištění, že 3 dětí chce 18,46 % respondentů z města, ale pouze 6,78 % z vesnice.

Na otázku 18. *Je pro Vás důležité, jestli dítě vychovává klasický pár otec-matka?* (viz graf P 39 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – město 1. místo (53,08 %), vesnice 1. místo (33,90 %)

spíše ano – město 2. místo (18,46 %), vesnice 2. místo (30,51 %)

neutrální postoj – město 3. místo (14,62 %), vesnice 3. místo (20,34 %)

spíše ne – město 4. místo (7,69 %), vesnice 5. místo (6,78 %)

určitě ne – město 5. místo (6,15 %), vesnice 4. místo (8,47 %)

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na prvních třech pořadích, na čtvrtém a pátém umístění je pořadí opačné. Existuje zajímavý rozdíl u odpovědi určitě ano v podílu odpovídajících mezi městem a vesnicí.

Na otázku **19. *Měli by homosexuální páry adoptovat děti ?*** (viz graf P 40 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – město 3. místo (17,69 %), vesnice 3. místo (20,34 %)
spíše ano – město 4. místo (13,85 %), vesnice 4. místo (16,95 %)
neutrální postoj – město 1. místo (34,62 %), vesnice 1. místo (33,90 %)
spíše ne – město 2. místo (20,77 %), vesnice 2. místo (22,03 %)
určitě ne – město 5. místo (13,08 %), vesnice 5. místo (6,75 %)

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na všech pořadích.

Na otázku **20. *Myslíte si, že homosexuální pár dokáže dítěti nahradit "klasické" rodinné prostředí?*** (viz graf P 41 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – město 2. místo (23,85 %), vesnice 3.-4. místo (22,03 %)
spíše ano – město 3. místo (19,23 %), vesnice 3.- 4. místo (22,03 %)
neutrální postoj – město 1. místo (26,92 %), vesnice 1.- 2. místo (25,42 %)
spíše ne – město 4. místo (16,92 %), vesnice 1.- 2. místo (25,42 %)
určitě ne – město 5. místo (13,08 %), vesnice 5. místo (5,08 %).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje u otázky 20 pouze na 1. a 5. pořadí, existuje významný rozdíl u odpovědi spíše ne a určitě ne v podílu odpovídajících mezi městem a vesnicí.

Na otázku **21. *Myslíte si, že dvě matky dokážou vychovat dítě lépe než dva otcové?*** (viz graf P 42 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – město 5. místo (2,31 %), vesnice 5. místo (1,69 %)
spíše ano – město 2. místo (17,69 %), vesnice 2. místo (15,25 %)
neutrální postoj – město 1. místo (51,54 %), vesnice 1. místo (64,41 %)
spíše ne – město 4. místo (13,85 %), vesnice 3. místo (11,86 %)
určitě ne – město 3. místo (14,62 %), vesnice 4. místo (6,78 %).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na 1., 2. a 5. pořadí, pouze pořadí na 3. a 4. pořadí je u město a vesnice opačné.

Na otázku **22. Rodina je nejstarší a základní jednotka společnosti: zakroužkujte 3 odpovědi, které podle Vás nejvíce vystihují rodinu?** (viz graf P 43 v příloze II), byly odpovědi:

klasické pojetí rodiny – matka + otec + děti- město – 1. místo (94), vesnice 1. místo (33)

partnerský vztah mezi 2 lidmi (i stejného pohlaví) – město – 9. místo (10), vesnice 8. místo (6)

láska- město – 2. místo (54), vesnice 2. místo (28)

společná výchova dětí- město – 3. místo (48), vesnice 4. místo (18)

společné bydlení – domov- město – 4. místo (44), vesnice 3. místo (26)

péče o členy rodiny (děti, prarodiče) – město – 5. místo (38), vesnice 5.- 6. místo (16)

finanční jistota- město – 10. místo (8), vesnice 9.- 10. místo (4)

pocit bezpečí – město – 7. místo (27), vesnice 5.- 6. místo (16)

vzájemná pomoc mezi partnery- město – 6. místo (30), vesnice 7. místo (11)

odpovědnost- město – 8. místo (24), vesnice 9.-10. místo (4).

První dvě pořadí a 5. a 10. pořadí jsou shodné, liší se ostatní pořadí.

Na otázku **23. Seřad'te základní funkce rodiny podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4- nejméně důležitá)?** (viz následující graf 21), byly následující odpovědi:

výchovná – město 4. místo (3,331), vesnice 4. místo (3,322)

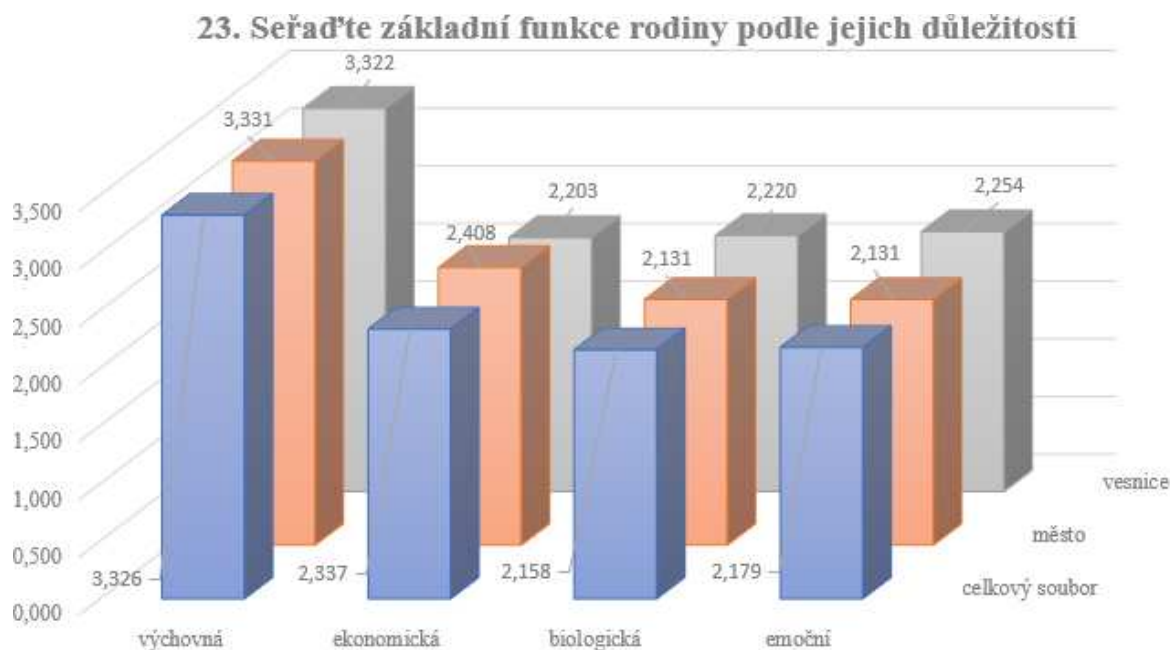
ekonomická – město 3. místo (2,408), vesnice 1. místo (2,203)

biologická – město 1.- 2. místo (2,131), vesnice 2. místo (2,220)

emoční – město 1.- 2. místo (2,131), vesnice 3. místo (2,254).

Shoda mezi město a vesnice existuje pouze na 4. místě, ostatní pořadí se liší. Město staví na první dělené místo v důležitosti emoční funkci rodiny, která je u vesnice až na třetím místě. Jako nejdůležitější vidí vesnice ekonomickou funkci rodiny, kterou město zařadilo na místo třetí.

Graf 21 – Funkce rodiny podle důležitosti – otázka 23 – bydliště



Zdroj: vlastní

Na otázku 24. *Myslíte si, že nejčastější typ rodiny v ČR je tzv. nukleární (dvougenerační) rodina – tzn. že ve společné domácnosti žije pouze manžel, manželka a jejich děti?* (viz graf P44 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – město 2. místo (24,62 %), vesnice 2. místo (25,42 %)

spíše ano – město 1. místo (66,92 %), vesnice 1. místo (52,54 %)

neutrální postoj – město 3. místo (4,62 %), vesnice 4. místo (10,17 %)

spíše ne – město 4. místo (3,85 %), vesnice 3. místo (11,86 %)

určitě ne – město 5. místo (0 %), vesnice 5. místo (0 %).

Shoda mezi město a vesnice u otázky 24 existuje na 1., 2. a 5. pořadí, pouze pořadí na 3. a 4. pořadí je u města a vesnice opačné.

Na otázku **25. Seřad'te oblasti podpory rodin s dětmi podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 3- nejméně důležitá)?** (viz graf P 45 v příloze II), byly následující odpovědi:

institucionální zajištění (dostatek škol a školek, poradenské služby) – město 3. místo (2,423), vesnice 3. místo (2,339)

nástroje finanční podpory (příspěvky na děti, porodné, rodičovský příspěvek, slevy na dani – město 2. místo (1,854), vesnice 2. místo (1,898)

sladění rodinného a pracovního života (podpora zkrácených úvazků, možnost brzkého návratu do práce apod.) – město 1. místo (1,723), vesnice 1 místo (1,763).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na všech třech pořadích.

Na otázku **26. Vámi preferovaná možnost po narození dítěte?** (viz graf P 46 v příloze II), byly následující odpovědi:

rychlý návrat do práce formou plného úvazku – město 3. místo (9,23 %), vesnice 3. místo (5,08 %)

rychlý návrat do práce formou zkráceného úvazku – město 2. místo (25,28 %), vesnice 2. místo (37,29 %)

setrvání doma s dítětem po co nejdelší dobu – město 1. místo (65,38 %), vesnice 1. místo (57,63 %).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na všech pořadích.

Na otázku **27. Seřad'te přímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4- nejméně důležitý)?** (viz graf P 47 v příloze II), byly následující odpovědi:

peněžitá pomoc v mateřství – město 4. místo (3,608), vesnice 4. místo (3,373)

porodné – město 3. místo (2,515), vesnice 3. místo (2,322)

přídavky na děti – město 1.- 2. místo (1,938), vesnice 1. místo (2,136)

rodičovský příspěvek – město 1.-2. místo (1,938), vesnice 2. místo (2,169).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na všech pořadích.

Na otázku **28. Seřad'te nepřímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 3- nejméně důležitý)?** (viz graf P48 v příloze II), byly následující odpovědi:

daňové zvýhodnění na vyživované dítě – město 3. místo (2,862), vesnice 3. místo (2,814)
sleva na dani za umístění dítěte v předškolním zařízení – město 2. místo (1,785), vesnice 2. místo (1,814)

sleva na manžela/manželku – město 1. místo (1,354), vesnice 1. místo (1,373).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na všech pořadích.

Na otázku **29. Důležitější typ rodinné politiky je?** (viz graf P 49 v příloze II), byly následující odpovědi:

přímá finanční podpora (příspěvky a přídavky) – město 1. místo (59,23 %), vesnice 1. místo (62,71 %)

nepřímá finanční podpora (slevy na dani) – město 2. místo (40,77 %), vesnice 2. místo (37,29 %).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje na všech pořadích.

Na otázku **30. Souhlasíte s tím, že se stát stará o rodinu s dětmi dostatečně?** (viz graf P 50 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – město 4. místo (9,23 %), vesnice 5. místo (1,69 %)

spíše ano – město 1.- 2. místo (30,77 %), vesnice 1. místo (33,90 %)

neutrální postoj – město 1.- 2. místo (30,77 %), vesnice 3. místo (25,42 %)

spíše ne – město 3.místo (21,54 %), vesnice 2. místo (30,51 %)

určitě ne – město 5. místo (3,70 %), vesnice 4. místo (8,47 %).

Shoda mezi městem a vesnicí existuje pouze na 1. pořadí, ostatní pořadí je odlišné.

Naprostá shoda v pořadí všech odpovědí při vyhodnocení z pohledu bydliště respondentů (město/vesnice) existuje pouze u 8 otázek – 13, 17, 19, 25, 26, 27, 28 a 29. Velmi významný rozdíl v pořadí již na prvním místě se objevuje u 3 otázek – 14, 16 a 23. Významný rozdíl v pořadí na druhém místě se objevuje u 6 otázek – 9, 11, 12, 15, 20 a 30. Méně významný rozdíl v pořadí na třetím a dalších místech pořadí existuje u 5 otázek – 10, 18, 21, 22 a 24.

Naprostá shoda existuje u 8 otázek z 22, dalších 14 odpovědí vykazuje odlišnost odpovědí.

Na základě vyhodnocení otázek můžeme odpovědět na třetí dílčí výzkumnou otázku **DVO 3: Názory na rodinu a rodinnou politiku ČR ovlivňuje bydliště (město/vesnice) respondenta.**

4.2.4 Vyhodnocení části odborné dotazníku podle víry

Šetření se účastnilo celkem 189 respondentů, které jsme rozdělili soubor na respondenty bez vyznání – ateistů, kterých bylo 57,14 % a na osoby věřící, kterých bylo 42,86 % z celkového souboru.

Odpovědi na otázku se vyhodnocovaly jak v celkovém souboru, tak zvlášť u respondentů bez vyznání a věřících formou grafů. Vyhodnoceny formou grafu byly vyhodnoceny všechny odpovědi, pro přehlednost jsou ve vlastní práci pouze grafy u odpovědí, které vykazují velmi významný rozdíl v pořadí tj. již na prvním místě. Grafy u ostatních otázek byly umístěny do příloh a otázky byly vyhodnoceny pouze slovně.

Na otázku **9. Jaký je podle Vás ideální partnerský život?** (viz graf P 51 v příloze II) byla nejčastější odpovědí skupiny bez vyznání (74,07 %) i věřících (55,56 %) – nejprve si vyzkoušet společné bydlení a později se vzít, Odpověď – uzavření manželství bez předchozího společného bydlení uvedla skupina bez vyznání (8,33%) na třetím místě, zatímco věřící (28,40 %) ji uvedlo už na druhém místě. Odpověď -společný život bez sňatku, je u skupiny bez vyznání (13,89 %) na druhém místě, zatímco věřící (7,41 %) ji uvedla až na místě třetím. Odpověď – mít partnera a nebydlet s ním v jedné domácnosti, je pro skupinu bez vyznání (1,85 %) i pro věřící (6,17 %) na čtvrtém místě. Odpovědi – žít bez partnera registrované partnerství, jsou pro skupinu bez vyznání (0,93 %) společně i pro věřící (1,23 %) na děleném 5. -6. místě.

Na otázku **10. Jaké věkové rozpětí považujete za ideální pro uzavření manželství?** (viz graf P 52 v příloze II) bylo nejčastější odpovědí skupiny bez vyznání (59,26 %) i věřících (76,85 %) věkové rozpětí 24-29 let. Na druhém místě skupina bez vyznání (27,16 %) i věřící (17,59 %) uvedly věkové rozpětí 30-35 let. U ostatních odpovědí se pořadí liší:
dříve než před 18 rokem– bez vyznání 6. místo (0 %), věřící 4.-5.místo (0,93 %)
18-23 let – bez vyznání 3. místo (3,08 %), věřící 4.-5.místo (0,93 %)
36-41 let– bez vyznání 5. místo (2,47 %), věřící 3. místo (3,70 %)
později než ve 42 letech– bez vyznání 4. místo (3,7 %), věřící 6. místo (0 %).

Na otázku 11. *Schvalujete, když spolu partneři žijí, aniž by uzavřeli manželství?* (viz graf P 53 v příloze II) byly následující odpovědi:

určitě ano – bez vyznání 1. místo (54,63 %), věřící 1. místo (34,57 %)

spíše ano – bez vyznání 3. místo (19,44 %), věřící 2. místo (24,69 %)

neutrální postoj – bez vyznání 2. místo (21,30 %), věřící 3. místo (23,46 %)

spíše ne – bez vyznání 4. místo (4,63 %), věřící 4. místo (11,11 %)

určitě ne – bez vyznání 5. místo (0 %), věřící 5. místo (6,17 %).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje na prvním a 4. -5. pořadí, liší se v pořadí na 2. a 3. místě.

Na otázku 12. *Myslíte si, že partnerský vztah v manželství je kvalitnější než u nesezdaného soužití?* (viz graf P 54v příloze II) byly následující odpovědi:

určitě ano – bez vyznání 5. místo (9,26 %), věřící 3. místo (17,28 %)

spíše ano – bez vyznání 3. místo (11,11 %), věřící 2. místo (18,52 %)

neutrální postoj – bez vyznání 1. místo (50,93 %), věřící 1. místo (49,38 %)

spíše ne – bez vyznání 4. místo (10,19 %), věřící 4. místo (8,64 %)

určitě ne – bez vyznání 2. místo (18,52 %), věřící 5. místo (6,17 %).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje pouze na 1. a 4.místě, ostatní pořadí se liší, největší rozdíl je u odpovědí určitě ano a určitě ne.

Na otázku 13. *Z jakých důvodů si myslíte, že lidé neuzavírají manželství? (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 5- nejméně důležitá)?*, (viz následující graf 22) byly následující odpovědi:

neplánují děti – bez vyznání 3. místo (3,046), věřící 2. místo (3,111)

chtějí nejprve vztah na zkoušku – bez vyznání 5. místo (3,481), věřící 5. místo (3,537)

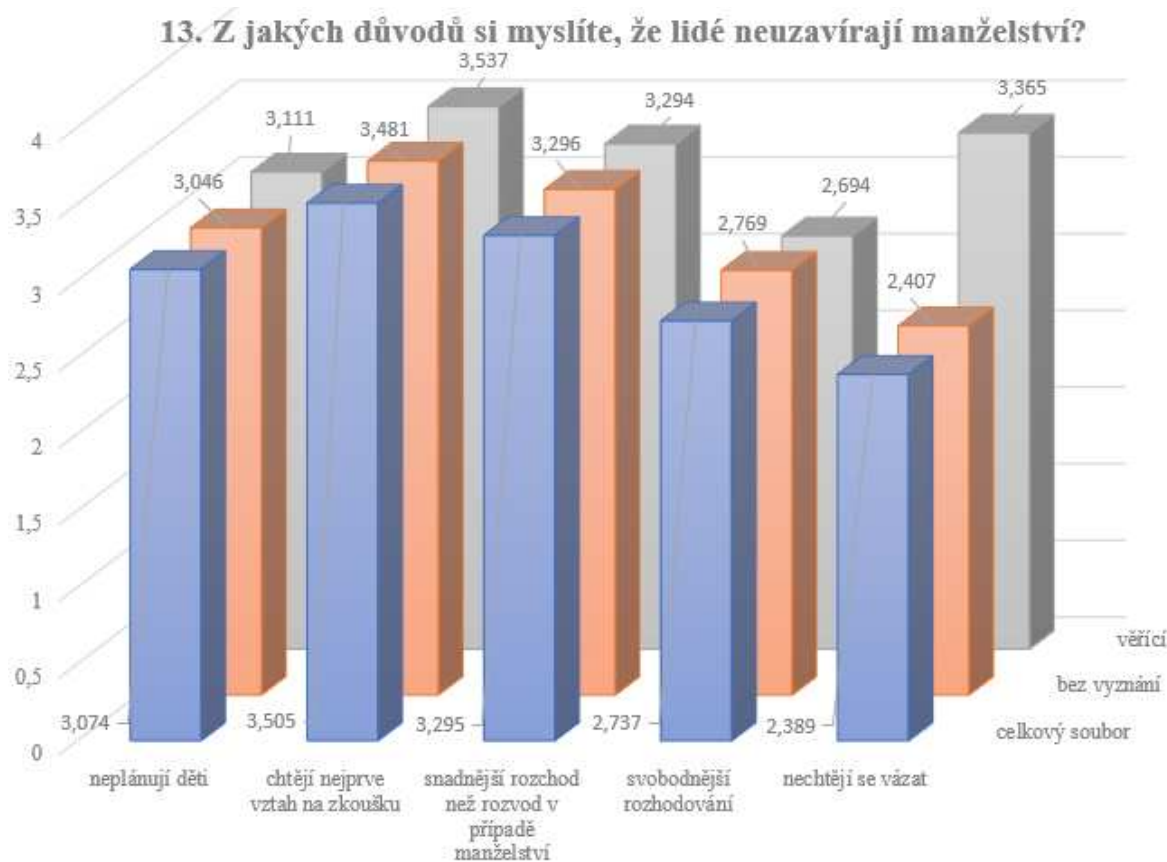
snadnější rozchod než rozvod v případě manželství – bez vyznání 4. místo (3,296), věřící 3. místo (3,294)

svobodnější rozhodování – bez vyznání 2. místo (2,769), věřící 1. místo (2,694)

nechtějí se vázat – bez vyznání 1. místo (2,407), věřící 4. místo (3,365).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje pouze na 5. pořadí. Za nejdůležitější důvod k neuzavírání manželství považuje skupina bez vyznání – nechtějí se vázat, u věřících je to svobodnější rozhodování.

Graf 22 – Důvody k neuzavírání manželství – otázka 13 – víra



Zdroj: vlastní

Na otázku 14. *Mělo by se dítě podle Vás narodit do manželství?* (viz následující graf 23) byly následující odpovědi:

určitě ano – bez vyznání 3. místo (9,26 %), věřící 3. místo (28,04 %)

spíše ano – bez vyznání 2. místo (36,11 %), věřící 1. místo (38,27 %)

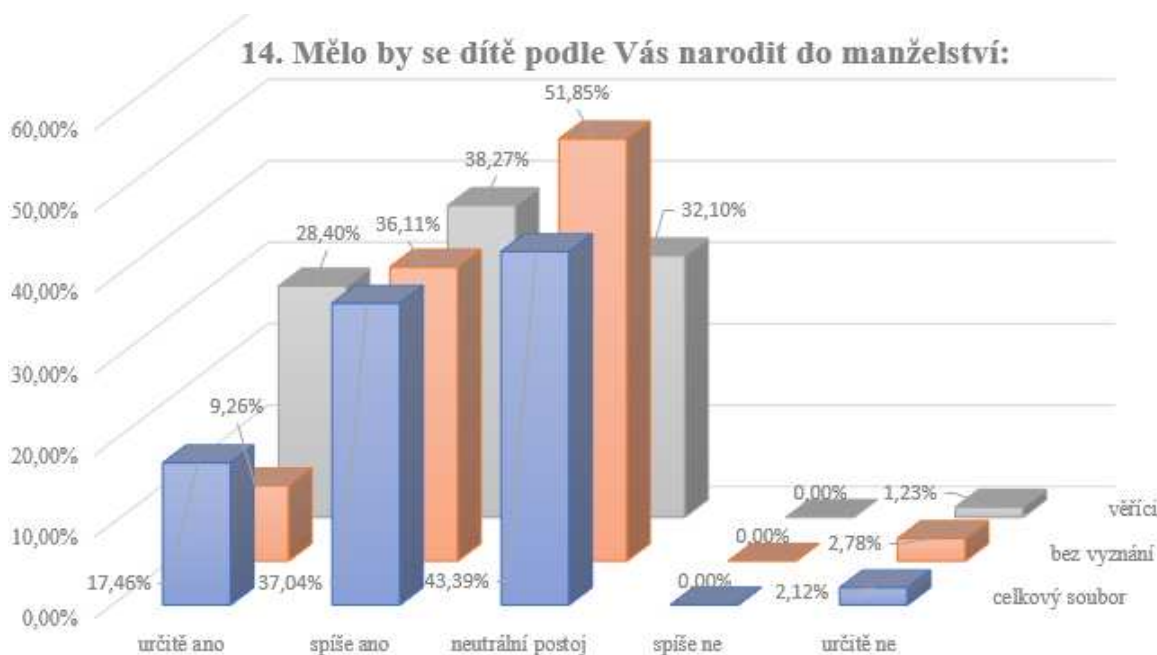
neutrální postoj – bez vyznání 1. místo (51,85 %), věřící 2. místo (32,10 %)

spíše ne – bez vyznání 5. místo (0 %), věřící 5. místo (0 %)

určitě ne – bez vyznání 4. místo (2,78 %), věřící 4. místo (1,23 %).

Liší se pořadí již na prvním místě, skupina bez vyznání dává přednost odpovědi neutrálnímu postoj, zatímco věřící dávají přednost spíše ano. Shoda mezi bez vyznání a věřícími existuje na všech zbývajících pořadích. Zajímavé je i, že odpověď určitě ano použila skupina bez vyznání pouze v 9,26 %, zatímco věřící ve 28,40 % odpovědí.

Graf 23– Narození dítěte do manželství – otázka 14 – víra



Zdroj: vlastní

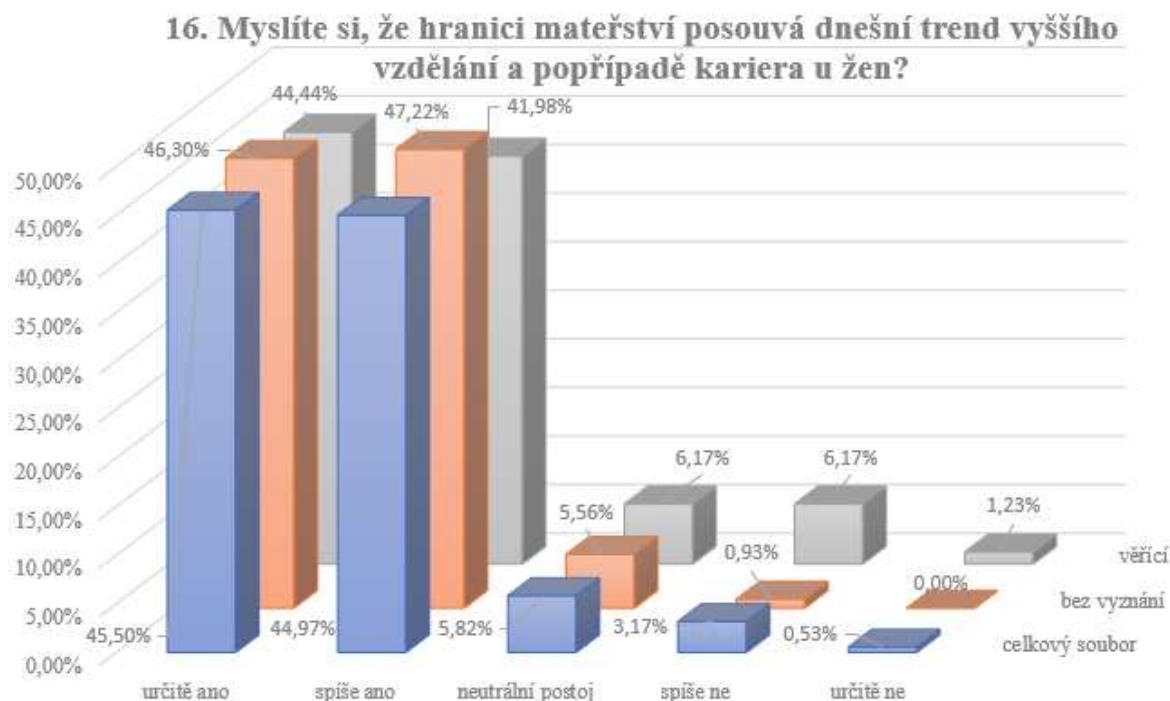
Na otázku **15. Jaké věkové rozpětí matky považujete za ideální pro její první dítě?** (viz graf P 55 v příloze II) bylo nejčastější odpovědi skupiny bez vyznání (80,56 %) i věřících (87,65 %) věkové rozpětí 24-29 let. Na druhém místě skupina bez vyznání (12,04 %) uvedla věkové rozpětí 30-35 let, u věřících bylo toto rozpětí na děleném 2.-3. místě (6,17 %). Na třetím místě uvedla skupina bez vyznání (6,48 %) věkové rozpětí 18 - 23 let, u věřící bylo toto rozpětí na děleném 2.-3. místě (6,17 %). Ostatní odpovědi – dříve než před 18 rokem, 36-41 let, později než ve 42 letech – věřící nepoužili vůbec, ze skupiny bez vyznání 0,93 % odpovědělo rozpětím 36-41 let.

Na otázku **16. Myslíte si, že hranici mateřství posouvá dnešní trend vyššího vzdělání a popřípadě kariéra u žen?** (viz následující graf 24) byly následující odpovědi:

- určitě ano – skupina bez vyznání 2. místo (46,30 %), věřící 1. místo (44,44 %)
- spíše ano – skupina bez vyznání 1. místo (47,22 %), věřící 2. místo (50,85 %)
- neutrální postoj – skupina bez vyznání 3. místo (5,56 %), věřící 3.- 4. místo (6,17 %)
- spíše ne – skupina bez vyznání 4. místo (0,93 %), věřící 3.- 4. místo (6,17 %)
- určitě ne – skupina bez vyznání 5. místo (0 %), věřící 5. místo (1,23 %)

Shoda mezi skupina bez vyznání věřící existuje na 3.-5. pořadích, existuje rozdíl v pořadí na prvním a druhém místě, skupina bez vyznání upřednostňuje odpověď spíše ano před určitě ano, věřící to vidí opačně.

Graf 24 – Posun hranice mateřství – otázka 16 – víra



Zdroj: vlastní

Na otázku **17. Ideální počet dětí?** (viz graf P 56 v příloze II), byly následující odpovědi:

žádné – skupina bez vyznání 3.-5. místo (0,93 %), věřící 5. místo (0 %)

jedno – skupina bez vyznání 3.-5. místo (0,93 %), věřící 4. místo (1,23 %)

dvě – skupina bez vyznání 1. místo (84,26 %), věřící 1. místo (72,84 %)

tři – skupina bez vyznání 2. místo (12,96 %), věřící 2. místo (17,28 %)

více než tři – skupina bez vyznání 3.-5. místo (0,93 %), věřící 3. místo (8,64 %).

Neexistuje rozdíl v pořadí mezi odpověďmi obyvatel skupinou bez vyznání a věřícími, ale je zajímavé zjištění, že 3 dětí chce 8,64 % věřících, ale pouze 0,93 % respondentů bez vyznání.

Na otázku **18. Je pro Vás důležité, jestli dítě vychovává klasický pár otec-matka?** (viz graf P 57 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – skupina bez vyznání 1. místo (37,96 %), věřící 1. místo (59,26 %)

spíše ano – skupina bez vyznání 3. místo (21,30 %), věřící 2. místo (23,46 %)

neutrální postoj – skupina bez vyznání 2. místo (22,22 %), věřící 3. místo (8,64 %)

spíše ne – skupina bez vyznání 4. místo (10,19 %), věřící 5. místo (3,70 %)

určitě ne – skupina bez vyznání 5. místo (8,33 %), věřící 4. místo (4,94 %).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje pouze na prvním pořadí, ostatní umístění se liší. Existuje zajímavý rozdíl i u prvního pořadí – odpovědi určitě ano v podílu odpovídajících mezi skupinou bez vyznání (37,96 %) a věřícími (59,26 %).

Na otázku **19. *Měli by homosexuální páry adoptovat děti?*** (viz graf P 58 v příloze II), byly následující odpovědi:

- určitě ano – skupina bez vyznání 2. místo (21,30 %), věřící 4. místo (14,81 %)
- spíše ano – skupina bez vyznání 4. místo (18,52 %), věřící 5. místo (9,88 %)
- neutrální postoj – skupina bez vyznání 1. místo (36,11 %), věřící 1. místo (32,10 %)
- spíše ne – skupina bez vyznání 3.místo (19,44 %), věřící 2. místo (23,46 %)
- určitě ne – skupina bez vyznání 5. místo (4,63 %), věřící 3. místo (19,75 %).

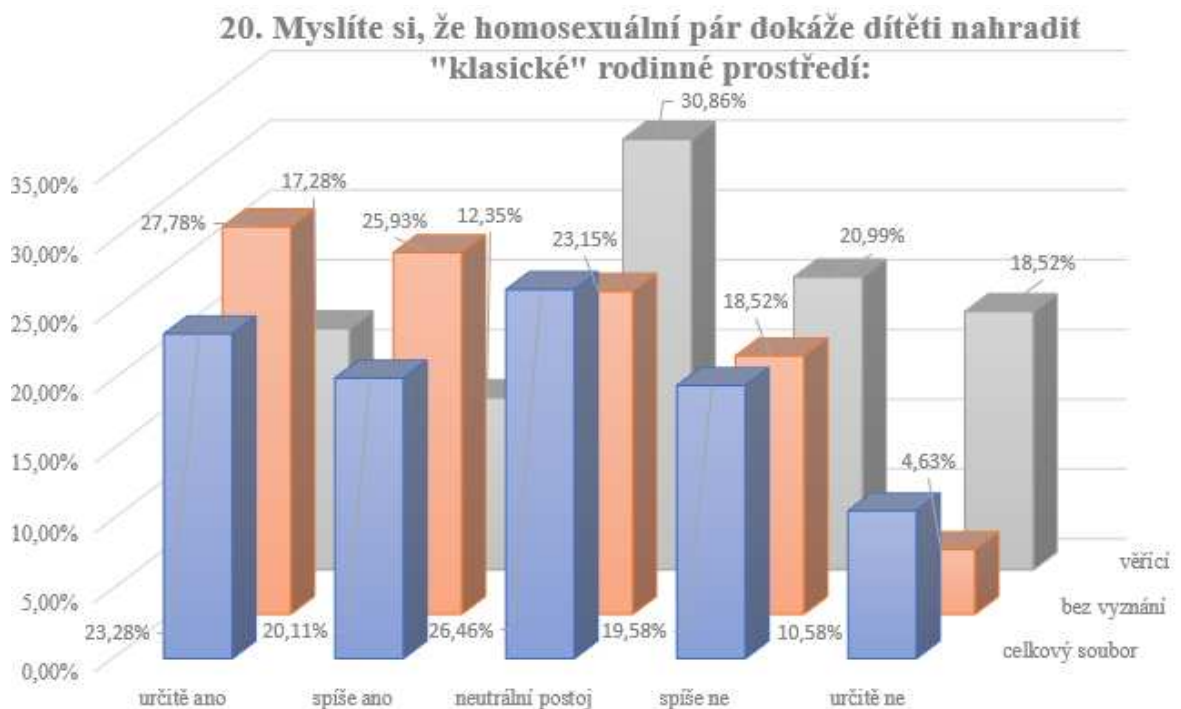
Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřící existuje pouze na prvním pořadí, ostatní umístění se liší. Existuje zajímavý rozdíl u odpovědi určitě ne v podílu odpovídajících mezi skupinou bez vyznání (4,63 %) a věřícími (19,75 %).

Na otázku **20. *Myslíte si, že homosexuální pár dokáže dítěti nahradit "klasické" rodinné prostředí?*** (viz následující graf 25), byly následující odpovědi:

- určitě ano – skupina bez vyznání 1. místo (27,78 %), věřící 4. místo (17,28 %)
- spíše ano – skupina bez vyznání 2. místo (25,93 %), věřící 5. místo (12,35 %)
- neutrální postoj – skupina bez vyznání 3. místo (23,15 %), věřící 1. místo (30,86 %)
- spíše ne – skupina bez vyznání 4.místo (18,52 %), věřící 2. místo (20,99 %)
- určitě ne – skupina bez vyznání 5. místo (4,63 %), věřící 3. místo (18,52 %).

Neexistuje shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími v žádném pořadí, skupina bez vyznání upřednostňuje odpovědi určitě a spíše ano, zatímco věřící odpovědi spíše ne a určitě ne.

Graf 25 – Schopnost homosexuálního páru nahradit dítěti rodinu – otázka 20 – víra



Zdroj: vlastní

Na otázku 21. *Myslíte si, že dvě matky dokážou vychovat dítě lépe než dva otcové?* (viz graf P 59 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – skupina bez vyznání 5. místo (2,78 %), věřící 5. místo (1,23 %)

spíše ano – skupina bez vyznání 2. místo (17,59 %), věřící 2. místo (16,05 %)

neutrální postoj – skupina bez vyznání 1. místo (53,70 %), věřící 1. místo (58,02 %)

spíše ne – skupina bez vyznání 3.místo (14,81 %), věřící 4. místo (11,11 %)

určitě ne – skupina bez vyznání 4. místo (11,11 %), věřící 3. místo (13,58 %).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje na 1., 2. a 5. pořadí, pouze pořadí na 3. a 4. pořadí je u skupiny bez vyznání a věřícími opačné.

Na otázku **22. Rodina je nejstarší a základní jednotka společnosti: zakroužkujte 3 odpovědi, které podle Vás nejvíce vystihují rodinu?** (viz graf P 60 v příloze II), byly odpovědi:

klasické pojetí rodiny – matka + otec + děti- skupina bez vyznání – 1. místo (64), věřící 1. místo (63)

partnerský vztah mezi 2 lidmi (i stejného pohlaví) – skupina bez vyznání – 9. místo (11), věřící 10. místo (5)

láska- skupina bez vyznání – 2. místo (51), věřící 2.-3. místo (31)

společná výchova dětí- skupina bez vyznání – 4. místo (38), věřící 4. místo (28)

společné bydlení – domov- skupina bez vyznání – 3. místo (39), věřící 2. – 3. místo (31)

péče o členy rodiny (děti, prarodiče) – bez vyznání – 5. místo (32), věřící 5. místo (22)

finanční jistota- skupina bez vyznání – 10. místo (6), věřící 9. místo (6)

pocit bezpečí – skupina bez vyznání – 7. místo (27), věřící 6.- 7. místo (16)

vzájemná pomoc mezi partnery- skupina bez vyznání – 6. místo (28), věřící 8. místo (13)

odpovědnost- skupina bez vyznání – 8. místo (12), věřící 6.- 7. místo (16).

První pět pořadí jsou shodné, liší se ostatní pořadí.

Na otázku **23. Seřad'te základní funkce rodiny podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4- nejméně důležitá)?** (viz následující graf 26), byly následující odpovědi:

výchovná – skupina bez vyznání 4. místo (3,259), věřící 4. místo (3,415)

ekonomická – skupina bez vyznání 2. místo (2,287), věřící 3. místo (2,404)

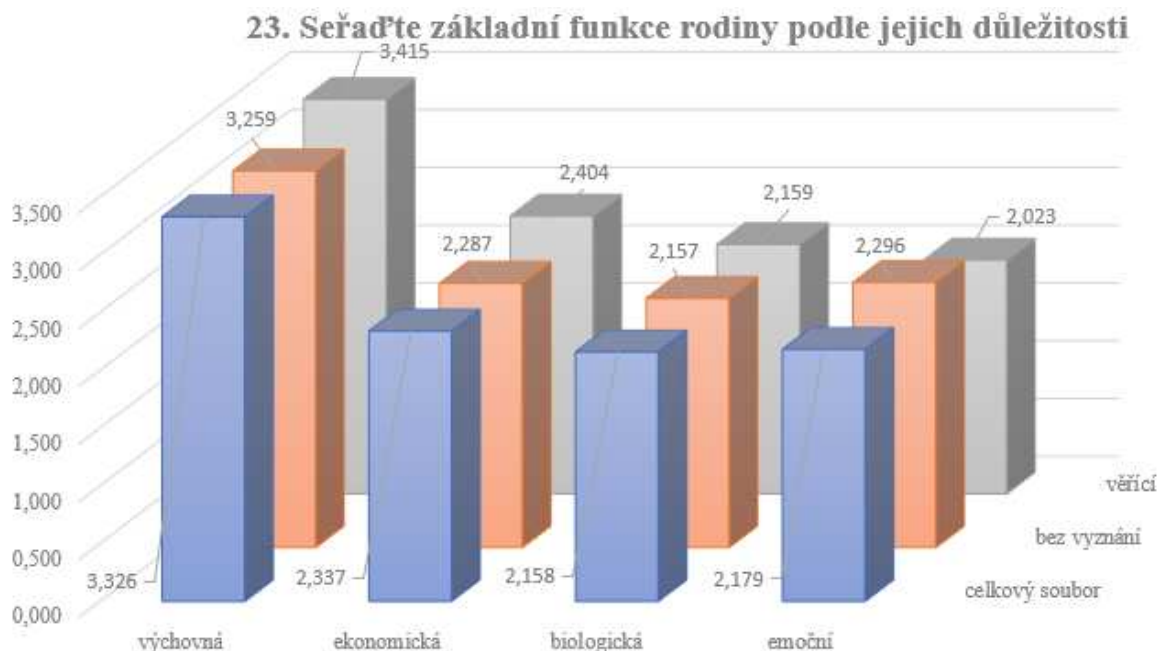
biologická – skupina bez vyznání 1. místo (2,157), věřící 2. místo (2,159)

emoční – skupina bez vyznání 3. místo (2,296), věřící 1. místo (2,023).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřící existuje pouze na 4. místě, ostatní pořadí se liší.

Skupina bez vyznání staví na první místo v důležitosti biologickou emoční funkci rodiny, která je u věřících na druhém místě. Jako nejdůležitější vidí věřící emoční funkci rodiny, kterou skupina bez vyznání zařadilo na místo třetí.

Graf 26 – Funkce rodiny podle důležitosti – otázka 23 – víra



Zdroj: vlastní

Na otázku 24. *Myslíte si, že nejčastější typ rodiny v ČR je tzv. nukleární (dvougenerační) rodina – tzn. že ve společné domácnosti žije pouze manžel, manželka a jejich děti?* (viz graf P 61 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – skupina bez vyznání 2. místo (20,37 %), věřící 2. místo (30,86 %)

spíše ano – skupina bez vyznání 1. místo (65,74 %), věřící 1. místo (58,02 %)

neutrální postoj – skupina bez vyznání 3. místo (7,41 %), věřící 4. místo (4,94 %)

spíše ne – skupina bez vyznání 4. místo (6,48 %), věřící 3. místo (6,17 %)

určitě ne – skupina bez vyznání 5. místo (0 %), věřící 5. místo (0 %).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími u otázky 24 existuje na 1., 2. a 5. pořadí, pouze pořadí na 3. a 4. pořadí je u skupiny bez vyznání a věřícími opačné.

Na otázku **25. Seřad'te oblasti podpory rodin s dětmi podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 3 -nejméně důležitá)?** (viz graf P 62 v příloze II), byly následující odpovědi:

institucionální zajištění (dostatek škol a školek, poradenské služby) – skupina bez vyznání 3. místo (2,389), věřící 3. místo (2,415)

nástroje finanční podpory (příspěvky na děti, porodné, rodičovský příspěvek, slevy na dani – skupina bez vyznání 2. místo (1,861), věřící 2. místo (1,877)

sladění rodinného a pracovního života (podpora zkrácených úvazků, možnost brzkého návratu do práce apod.) – skupina bez vyznání 1. místo (1,750), věřící 1 místo (1,708).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje na všech třech pořadích.

Na otázku **26. Vámi preferovaná možnost po narození dítěte?** (viz graf P 63 v příloze II), byly následující odpovědi:

rychlý návrat do práce formou plného úvazku – skupina bez vyznání 3. místo (10,19 %), věřící 3. místo (4,94 %)

rychlý návrat do práce formou zkráceného úvazku – skupina bez vyznání 2. místo (32,41 %), věřící 2. místo (24,69 %)

setrvání doma s dítětem po co nejdělsí dobu – skupina bez vyznání 1. místo (57,34 %), věřící 1. místo (70,37 %).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje na všech pořadích.

Na otázku **27. Seřad'te přímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4- nejméně důležitý)?** (viz následující graf 27), byly následující odpovědi:

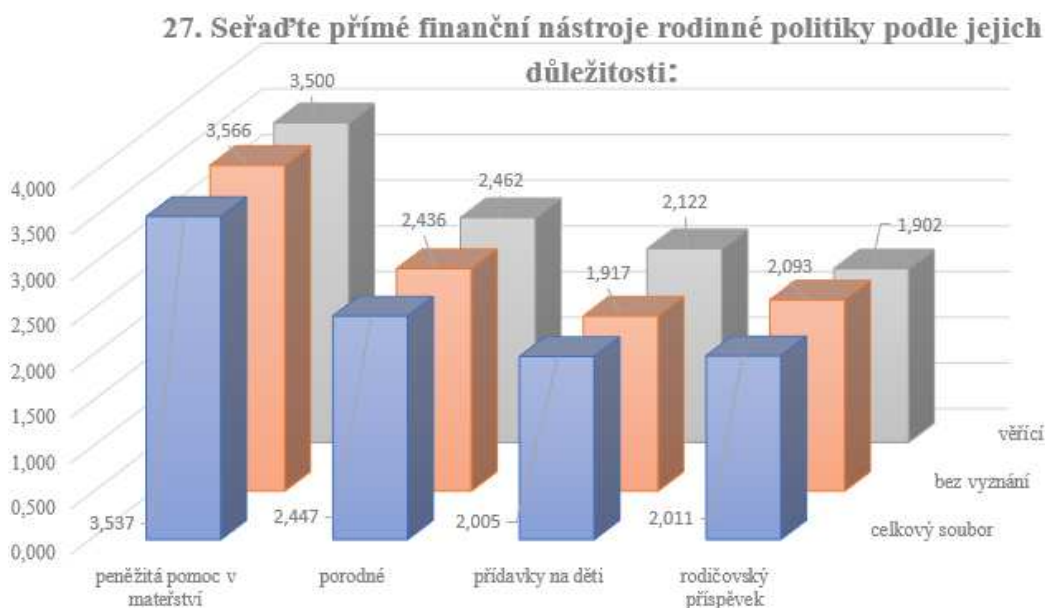
peněžitá pomoc v mateřství – skupina bez vyznání 4. místo (3,566), věřící 4. místo (3,500)

porodné – skupina bez vyznání 3. místo (2,436), věřící 3. místo (2,462)

přídavky na děti – skupina bez vyznání 1. místo (1,917), věřící 2. místo (2,122)

rodičovský příspěvek – skupina bez vyznání 2. místo (2,093), věřící 1. místo (1,902).

Skupina bez vyznání staví na první místo v důležitosti přídavky na děti, která je u věřících na druhém místě. Na prvním místě je u věřících rodičovský příspěvek, u skupiny bez vyznání na místě druhém.

Graf 27 – Přímé finanční nástroje rodinné politiky – otázka 27 – víra

Zdroj: vlastní

Na otázku **28. Seřad'te nepřímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 3 -nejméně důležitý)?** (viz graf P 64 v příloze II), byly následující odpovědi:

daňové zvýhodnění na vyživované dítě – skupina bez vyznání 3. místo (2,880), věřící 3. místo (2,791)

sleva na dani za umístění dítěte v předškolním zařízení – skupina bez vyznání 2. místo (1,824), věřící 2. místo (1,742)

sleva na manžela/manželku – skupina bez vyznání 1. místo (1,296), věřící 1. místo (1,464). Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje na všech pořadích.

Na otázku **29. Důležitější typ rodinné politiky je?** (viz graf P 65 v příloze II), byly následující odpovědi:

přímá finanční podpora (příspěvky a přidavky) – skupina bez vyznání 1. místo (61,11 %), věřící 1. místo (59,26 %)

nepřímá finanční podpora (slevy na dani) – skupina bez vyznání 2. místo (38,86 %), věřící 2. místo (40,74 %).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje na všech pořadích.

Na otázku **30. *Souhlasíte s tím, že se stát stará o rodinu s dětmi dostatečně?*** (viz graf P 66 v příloze II), byly následující odpovědi:

určitě ano – skupina bez vyznání 5. místo (6,48 %), věřící 4. – 5. místo (7,41 %)

spíše ano – skupina bez vyznání 1. místo (31,48 %), věřící 1. místo (32,10 %)

neutrální postoj – skupina bez vyznání 2. místo (27,78 %), věřící 2. místo (30,86 %)

spíše ne – skupina bez vyznání 3. místo (25,93 %), věřící 3. místo (22,22 %)

určitě ne – skupina bez vyznání 4. místo (8,33 %), věřící 4. – 5. místo (7,41 %).

Shoda mezi skupinou bez vyznání a věřícími existuje pouze na 1. pořadí.

Naprostá shoda v pořadí všech odpovědí při vyhodnocení z pohledu skutečnost, zda respondent patří mezi ateisty (bez vyznání) nebo věřící existuje pouze u 6 otázek – 15, 25, 26, 28, 29 a 30. Velmi významný rozdíl v pořadí již na prvním místě se objevuje u 6 otázek 13, 14, 16, 20, 23 a 27. Významný rozdíl v pořadí na druhém místě se objevuje u 5 otázek – 9, 11, 12, 18 a 19. Méně významný rozdíl v pořadí na třetím a dalších místech pořadí existuje u 5 otázek – 10, 18, 21, 22 a 24. Naprostá shoda existuje u 6 otázek z 22, dalších 16 odpovědí vykazuje odlišnost odpovědí.

Na základě vyhodnocení otázek můžeme odpovědět na čtvrtou dílčí výzkumnou otázku **DVO 4: *Skutečnost, zda respondent patří mezi ateisty nebo věřící, ovlivňuje názory na rodinu a rodinnou politiku ČR.***

4.3 Shrnutí výzkumu

Na začátku této kapitoly si nejdříve shrneme nejčastější odpověď v celkovém souboru respondentů na odborné otázky 9–22.

9. Jaký je podle Vás ideální partnerský život: nejprve si vyzkoušet společné bydlení a později se vzít.

10. Jaké věkové rozpětí považujete za ideální pro uzavření manželství: 24-29 let.

11. Schvalujete, když spolu partneři žijí, aniž by uzavřeli manželství: určitě ano.

12. Myslíte si, že partnerský vztah v manželství je kvalitnější než u nesezdaného soužití: neutrální postoj.

13. Z jakých důvodů si myslíte, že lidé neuzavírají manželství: nechtějí se vázat.

14. Mělo by se dítě podle Vás narodit do manželství: neutrální postoj.

15. Jaké věkové rozpětí matky považujete za ideální pro její první dítě: 24-29 let.

16. Myslíte si, že hranici mateřství posouvá dnešní trend vyššího vzdělání a popřípadě kariéra u žen: určitě ano.

17. Ideální počet dětí: dvě.

18. Je pro Vás důležité, jestli dítě vychovává klasický pár otec-matka: určitě ano.

19. Měli by homosexuální páry adoptovat děti: neutrální postoj.

20. Myslíte si, že homosexuální pár dokáže dítěti nahradit "klasické" rodinné prostředí: neutrální postoj.

21. Myslíte si, že dvě matky dokážou vychovat dítě lépe než dva otcové: neutrální postoj.

22. Rodina je nejstarší a základní jednotka společnosti – 3 odpovědí, která nejvíce vystihují rodinu: klasické pojetí rodiny – matka + otec + děti; láska; společné bydlení – domov.

23. Nejdůležitější základní funkce rodiny: biologická.

24. Myslíte si, že nejčastější typ rodiny v ČR je tzv. nukleární (dvougenerační) rodina – tzn. že ve společné domácnosti žije pouze manžel, manželka a jejich děti: spíše ano.

25. Nejdůležitější oblast podpory rodin s dětmi: sladění rodinného a pracovního života (podpora zkrácených úvazků, možnost brzkého návratu do práce apod.)

26. Vámi preferovaná možnost po narození dítěte: setrvání doma s dítětem po co nejdelší dobu.

27. Nejdůležitější přímé finanční nástroje rodinné politiky: přídatky na děti.

28. Nejdůležitější nepřímý finanční nástroje rodinné politiky: sleva na manžela/manželku.

29. Důležitější typ rodinné politiky je: přímá finanční podpora (příspěvky a přídatky).

30. Souhlasíte s tím, že se stát stará o rodinu s dětmi dostatečně: spíše ano.

Za ideální partnerský život považují respondenti v našem výzkumu variantu – nejprve si vyzkoušet společné bydlení a později se vzít, což částečně koresponduje s výsledky výzkumu Rodina 2019 (viz VÚPSV, 2020), kde respondenti uvedli, že by chtěli žít v jednom manželství po celý život. Hlavním důvodem pro neuzavírání manželství je, že se nechtějí vázat. Za ideální věk pro uzavření manželství považují převážná část našich respondentů věkové rozpětí 24-29 let, toto rozpětí považují za ideální i pro narození jejich prvního dítěte (83,62 %), zatímco ve výzkumu z roku 2020 to byla pouze 1/2 respondentů (53 %); (CVVM, 2020). Hranici mateřství určitě posouvá dnešní trend vyššího vzdělání a popřípadě kariéra u žen. Ideální počet dětí jsou dvě pro 4/5 našich respondentů (79.37 %), výzkum z roku 2020 uvádí také 2 děti ale uvádí ji menší podíl (66 %) (CVVM, 2020). Je nesmírně důležité, aby dítě vychovával klasický pár otec-matka. Právě klasické pojetí rodiny – matka + otec + děti společně s láskou vidí respondenti jako pojmy, které nejlépe vystihují rodinu. Respondenti schvalují, aby spolu partneři žili, aniž by uzavřeli manželství. Zastávají neutrální názor, zda je partnerský vztah v manželství kvalitnější než u nesezdaného soužití, zda se dítě má narodit do manželství, jestli by měly homosexuální páry adoptovat děti a nahradit jim tak klasické rodinné prostředí nebo jestli by dvě matky dokázaly vychovat dítě lépe než dva otcové. Za nejčastější typ rodiny v ČR považují nukleární rodinu, jejichž nejdůležitější funkcí je ta biologická. Nejdůležitější oblastí podpory rodin je podle respondentů sladění rodinného a pracovního života. Nejpreferovanější možností po narození dítěte je setrvání doma po co nejdélší dobu. Nejdůležitější přímým finančním nástrojem RP jsou přídavky na děti, nepřímým sleva na manžela/manželku a za důležitější typ RP je považována přímá finanční podpora. Určitou míru souhlasu s tím, že se stát stará o rodinu s dětmi dostatečně, vyjádřily v našem výzkumu necelé 2/5 respondentů (38,63 %), zatímco v průzkumu z 2019 to byly téměř 3/5 respondentů (56 %). (CVVM,2019). Výzkum CVVM v roce 2020 ukázal, že příslušnost k určité sociální skupině ovlivňuje názory respondentů. Jedním z vlivů je věk, zejména lidé ve věku nad 60 let častěji nesouhlasili s výroky typu, že soužití lidí, kteří neplánují sňatek, je v pořádku, že pokud žijí rodiče společně s dětmi v jedné domácnosti, tak nemusí být manželé a že manželství je zbytečná instituce. Rozdíly lze nalézt i mezi muži a ženami. Ženy byly např. tolerantnější v otázce, zda pár stejného pohlaví může dítě vychovat stejně dobře jako pár muž – žena. Rozdíly mezi respondenty také ovlivňuje příslušnost k víře. Věřící obecně častěji souhlasili s výroky podporujícími uzavírání manželství. a naopak více odmítali soužití partnerů a výchovu dětí bez uzavřeného manželství. Vliv bydliště bohužel výzkum nezkoumal (CVVM, 2020).

Pro přehlednost uvádíme v následující tabulce 3 vyhodnocení výzkumu ze všech 4 hledisek – sledovaných sociálních skupin (muži/ženy, osoby do 46 let věku/nad 46 let věku, město/vesnice, bez vyznání/ věřící)

Tabulka 3 – Rekapitulace výzkumu z pohledu všech hledisek

Číslo otázky	Otázka	Typ otázky	Počet variant odpověď	Hledisko			
				gender	věk	bydliště	víra
9	Představa ideálního partnerského života	výběr 1 možnosti	6	2	2	2	2
10	Představa ideálního věku pro uzavření manželství	výběr 1 možnosti	6	3	3	3	3
11	Společné soužití bez uzavření manželství	škálová	5	2	2	2	2
12	Kvalita vztahu v manželství a mimo něho	škálová	5	2	2	2	2
13	Důvody k neuzavírání manželství	seřazení	5	3	1	0	1
14	Narození dítěte do manželství	škálová	5	0	1	1	1
15	Věkové rozpětí matky u prvního dítěte	výběr 1 možnosti	6	0	2	2	0
16	Posun hranice mateřství	škálová	5	1	1	1	1
17	Ideální počet dětí	výběr 1 možnosti	5	0	0	0	2
18	Důležitost výchovy klasickým párem	škálová	5	2	0	3	3
19	Možnost adopce homosexuálním párem	škálová	5	2	2	0	2
20	Schopnost homosexuálního páru nahradit dítěti rodinu	škálová	5	1	1	2	1
21	Výchova dítěte 2 matkami nebo 2 otci	škálová	5	3	2	3	3
22	Definice rodiny pomocí 3 pojmů	výběr 3 možností	10	0	2	3	3
23	Funkce rodiny podle důležitosti	seřazení	4	1	1	1	1
24	Nukleární rodina jako nejčastější typ rodiny	škálová	5	3	3	3	3
25	Oblasti podpory rodin s dětmi	seřazení	3	1	1	0	0
26	Preferovaná možnost po narození dítěte	výběr 1 možnosti	3	0	0	0	0
27	Přímé finanční nástroje rodinné politiky	seřazení	4	1	1	0	1
28	Nepřímé finanční nástroje rodinné politiky	seřazení	3	0	0	0	0
29	Důležitější typ rodinné politiky	výběr 1 možnosti	2	0	0	0	0
30	Stará se stát o rodinu s dětmi dostatečně?	škálová	5	1	3	2	0
Legenda:				Počet odpovědí daného typu			
0	shoda na všech pořadích		0	7	5	8	6
1	velmi významný rozdíl - rozdílná odpověď na 1. pořadí		1	6	7	3	6
2	významný rozdíl - rozdílná odpověď na 2. pořadí		2	5	7	6	5
3	méně významný rozdíl - rozdílná odpověď na 3. a dalších pořadích		3	4	3	5	5

Zdroj: vlastní

Z tabulky je patrné, že shodu na všech pořadích nezávisle na příslušnosti k určité sociální skupině mají pouze následující 3 otázky z celkového počtu 22 odborných otázek na téma Rodina a rodinná politika ČR:

Otázka 26. Preferovanou možností po narození dítěte je setrvání doma s dítětem po co nejdelší dobu.

Otázku 28. Nejdůležitějším nepřímým finančním nástrojem rodinné politiky je sleva na manžela/manželku.

Otázku 29. Důležitějším typem rodinné politiky je přímá finanční podpora (příspěvky a přídavky).

Největší rozdíly u odpovědí z pohledu genderového hlediska byly u následujících odpovědí: Otázka 20. To, že určitě ano homosexuální pár dokáže dítěti nahradit "klasické" rodinné prostředí si myslí pouze 8,46 % mužů, ale 34,26 % žen. Zatímco odpovědi určitě ne odpovědělo 19,75 % mužů, ale pouze 3,70 % žen.

Otázka 23. Za nejdůležitější základní funkci rodiny staví muži na první místo v důležitosti emoční funkci rodiny, která je u žen až na třetím místě. Jako nejdůležitější vidí ženy biologickou funkci rodiny, kterou muži zařadili na místo druhé.

Největší rozdíly u odpovědí z pohledu věku byly u následujících odpovědí:

Otázka 13. Za nejdůležitější důvod, proč lidé neuzavírají manželství považují osoby do 46 let skutečnost, že neplánují děti – u osob nad 46 let je tento důvod nejméně důležitý. Osoby nad 46 let věku považují za nejdůležitější důvod, že se lidé nechťejí vázat.

Otázka 20. To, že určitě homosexuální pár dokáže dítěti nahradit "klasické" rodinné prostředí si myslí pouze 8,33 % osob nad 46 let, ale 35,24 % osob do 46 let.

Největší rozdíly u odpovědí z pohledu bydliště byly u následujících odpovědí:

Otázka 23. Za nejdůležitější základní funkci rodiny staví obyvatelé vesnice na první místo v důležitosti ekonomickou funkci rodiny, která je u obyvatel měst až na třetím místě. Jako nejdůležitější vidí obyvatelé měst společně biologickou a emoční funkci rodiny.

Největší rozdíly u odpovědí z pohledu víry byly u následujících odpovědí:

Otázka 13. Za nejdůležitější důvod, proč lidé neuzavírají manželství považují osoby bez vyznání skutečnost, že se lidé nechťejí vázat – u věřících je tento důvod až na čtvrtém místě v pořadí důležitosti. Věřící považují za nejdůležitější důvod, že lidé chtějí svobodnější rozhodování.

Otázka 20. To, že určitě homosexuální pár nedokáže dítěti nahradit "klasické" rodinné prostředí si myslí pouze 4,63 % osob bez vyznání, ale 18,52 % věřících. Skupina bez vyznání upřednostňuje odpovědi určitě a spíše ano, zatímco věřící odpovědi spíše ne a určitě ne.

Největší rozdíly v odpovědích vykazují skupiny sestavené na základě věku. Druhým hlediskem v pořadí, které ovlivňuje odpovědi, je skutečnost, zda je respondent věřící. Třetím hlediskem v pořadí, které ovlivňuje odpovědi, je skutečnost, zda je respondent muž či žena. Nejméně ovlivňuje odpovědi místo bydliště. Všechny 4 hlediska – příslušnost k dané sociální skupině – ovlivňují určitou měrou názory na rodinu a rodinnou politiku ČR.

ZÁVĚR

Rodina je tím nejpřirozenějším prostředím, v němž vzniká a v němž se také naplňuje úcta k člověku a kde si jedinec osvojuje základní hodnotové a etické normy a vzorce chování. Rodina je v tomto svém poslání nenahraditelná. Náhradní řešení se hledají jen těžko a jsou vždy obtížnější, méně dokonalá ve svém efektu a náročnější na ekonomické a lidské zdroje. Za nejdůležitější stavební jednotkou každé společnosti je tedy nesporně považována rodina. Její role a funkce rodiny má neoddiskutovatelný význam při tvorbě základních sociálních vztahů a vazeb, ale je zároveň si potřeba uvědomit, že v průběhu času se jak její role, funkce i vnímání vlastního pojmu rodina se mohou měnit v závislosti na stupně vývoje dané společnosti, zažitých tradicích, aktuální politické situaci. Stejně tak může názory na rodinu ovlivňovat příslušnost ke konkrétní sociální skupině. Praktická část se věnuje výzkumu s cílem zjistit, jak současná společnost vnímá rodinu a rodinnou politiku ČR, jaký má názor na jednotlivé typy rodiny a možnost výchovy dětí v těchto typech nebo zda považuje státní podporu rodin za adekvátní. Výzkum probíhal formou dotazníkového šetření šířeného díky epidemiologické situaci výhradně elektronickou formou. Výzkumný vzorek byl vybrán záměrným výběrem, aby byla zachována heterogenost skupiny a bylo tak možné dosáhnout relevantních výsledků mapujících situaci v celé společnosti zohledňujících příslušnost k vybraným sociálním skupinám, které byly vybrány na základě následujících kritérií – genderové hledisko, věk, bydliště a náboženská příslušnost respondenta. Získané výsledky byly poté interpretovány a došlo k odpovědi na hlavní a dílčí výzkumné otázky:

HVO: Příslušnost ke konkrétní sociální skupině ovlivňuje její názory na rodinu a rodinnou politiku ČR.

První dílčí výzkumná otázka DVO 1: Genderové hledisko ovlivňuje názory na rodinu a rodinnou politiku ČR.

Druhá dílčí výzkumná otázka DVO 2: Názory na rodinu a rodinnou politiku ČR ovlivňuje příslušnost respondentů k sociální skupině rozlišené dle věku – mladší a starší než 46 let.

Třetí dílčí výzkumná otázka DVO 3: Názory na rodinu a rodinnou politiku ČR ovlivňuje bydliště (město/vesnice) respondenta.

Čtvrtá dílčí výzkumná otázka DVO 4: Názory na rodinu a rodinnou politiku ČR ovlivňuje skutečnost, zda respondent patří mezi ateisty (osoby bez vyznání) nebo věřící.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARMSTRONG, Michael a Stephen TAYLOR. *Řízení lidských zdrojů: moderní pojetí a postupy*. Praha: Grada, 2015. 920 s. ISBN 978-80-247-5258-7.

BECK, Ulrich. *Riziková společnost: Na cestě k jiné moderně*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2018. 431 s. ISBN 978-80-7419-267-8.

FUČÍK, Petr, Beatrice Elena CHROMKOVÁ MANEA a Ladislav RABUŠIC. *K problému deinstitucionalizace manželství*. In Rabušic, L., Kusá, Z. Chromková Manea, B., Strapcová, K. Odděleně spolu?: Česko a Slovensko optikou vývoje hodnot po roce 1991. Bratislava: Slovart, 2019. s. 33-60. ISBN 978-80-556-4590-2.

GIDDENS, Anthony. *Unikající svět: jak globalizace mění náš život*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 135 s. ISBN 80-85850-91-5.

HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*, Praha: Portál, 2017. 373 s. ISBN 978-80-262-1192-1.

HRUŠÁKOVÁ, Milana, Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo*, Praha: C. H. Beck, 2017. 400 s. ISBN: 978-80-7400-644-9.

HÖHNE, Sylva a kol. *Rodina a zaměstnání s ohledem na rodinný cyklus*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2010. 108 s. ISBN 978-80-7416-059-2

CHERLIN, Andrew J. *Degrees of Change: An Assessment of the Deinstitucionalization of Marriage Thesis*. *Journal of Marriage and Family*, 82(1): 62 – 80, 2020.

JANOUSHKOVÁ, Klára a Lucie JARKOVSKÁ. *Otec v domácnosti: sebereflexe a reakce okolí*. IVRIS Working Papers. Brno: FSS MU, 2008, č. 1. s. 29-34. ISSN 1803-0343.

KRAUS, Blahoslav. *Společnost, rodina a sociální deviace*. Hradec Králové: Gaudemus, 2014 a. 158 s. ISBN 978-80-7435-411-3.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2014 b. 216 s. ISBN 978-80-262-0643-9.

KRAUS, Blahoslav a Věra POLAČKOVÁ. *Člověk – prostředí – výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.

KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*. Praha: ASPI, 2005. 568 s. ISBN: 80-7357-050 5.

LANGMAIER, Josef a Zdeněk MATĚJČEK, *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2011. 577 s. ISBN: 978-80-246-1983-5.

MATĚJČEK, Zdeněk a Zdeněk DYTRYCH. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada, 2005. 128 s. ISBN: 80-247-0332-7

MATĚJKOVÁ, Barbora a Jana PALONCYOVÁ, *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích: s ohledem na situaci v České republice*. Brno: Masarykova univerzita. 2005. 79 s. ISBN: 978-80-210-3630-7.

MITCHELL, Eva. *Finanční podpora rodin s dětmi v České republice v evropském kontextu*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2010, 107 s., ISBN 978-80-86729-54-1

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 250 s. ISBN 978-80-86429-05-2.

NEŠPOR, Zdeněk. *Sociologická encyklopedie*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2017. 186 s. ISBN 978-80-7330-308-2.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník. Nové, rozšířené a aktualizované vydání*, Praha: Portál, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

PŘADKA, Milan, Dana KNOTOVÁ a Jarmila FALTÝSKOVÁ. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: MU, 2004. 45 s. ISBN 80-210-3469-6.

RABUŠIC, Ladislav a Beatrice CHROMKOVÁ MANEA. *Hodnoty a postoje v České republice 1991–2017*. Brno: MU, 2018. 314 s. ISBN: 978-80-210-8804-7

SEKOT, Aleš. *Sociologické problémy společnosti*. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008. 85 s. ISBN 978-80-87001-11-0.

SINGLY, De Fracchois. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál, 1999. 128 s. ISBN 80-7178-249-1.

SIROVÁTKA, Tomáš a Ondřej HORA. *Rodina, děti a zaměstnání v české společnosti*. Brno/Boskovice: František Šalé – Albert, 2008. 328 s. ISBN 978-80-7326-140-5.

SKOPALOVÁ, Jitka. *Rodinná problematika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. 56 s. ISBN 978-80-244-4037-8.

SOBOTKOVÁ, Irena. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2012. 224 s. ISBN 978-80-262-0217-2.

ŠRAJER, Jindřich a Libor MUSIL. *Etické kontexty sociální práce s rodinou*, České Budějovice: Albert, 2008. 150 s. ISBN 978-80-7326-145-0

TOMÁNEK, Pavol. *Základy andragogiky a rodinnej výchovy pre sociálnych pracovníkov*. Brno: Tribun EU, 2013. 210 s. ISBN: 978-80-263-0301-5.

VESELÁ, Renata, Karel SCHELLE, Milana HRUŠÁKOVÁ, Jaroslav PADRNOS a Dagmar ŠTEFANCOVÁ. *Rodina a rodinné právo (historie, současnost a perspektivy)*. / Veselá Renata a kol. Praha: Eurolex Bohemia, 2003. 262 s. ISBN 80-86432-48-3.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

CNAF: Caisse nationale d'allocations familiales. *Family policy in the 28 EU Member States*. [online]. 2017. [cit. 22-04-01]. Dostupné z: https://www.caf.fr/sites/default/files/cnaf/Documents/international/fiches%20pays/Compil%20fiches%20pays%20pays%20UE_avril2017_English_VF.pdf

CVVM. *Názory občanů na vybraná opatření v rodinné politice – únor 2019*. [online]. 2019. [cit. 22-04-01]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4881/f9/es190318.pdf

CVVM. *Postoje českých občanů k partnerství, manželství a rodičovství – únor 2020.*

[online]. 2020. [cit. 22-04-01]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a5175/f9/ov20325.pdf

Klímová Chaloupková, Jana. „Rozdělení domácí práce a hodnocení jeho spravedlnosti v České republice: existují rozdíly mezi manželskými a nesezdanými páry?“ Sociologický časopis/ Czech Sociological Review 54 (4): 593-624. [online]. 2018. [cit. 22-03-01].

Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/publikace/rozdeleni-domaci-prace-hodnoceni-jeho-spravedlnosti-v-ceske-republice-existuji-rozdily>

KRPJMK2020+; *Koncepce rodinné politiky pro všechny generace 2020-2030.* 2020

[online]. Jihomoravský kraj. [cit. 2021-09-19]. Dostupné z:

<https://www.rodinapolitika.cz/571-koncepce-rodinne-politiky-pro-vsechny-generace-2020-2030.html>

KUCHAŘOVÁ, Věra, Lucie VIDOVIČOVÁ, Jana BARVÍKOVÁ, Sylva HOHNE, Kristýna JANUROVÁ, Olga NEŠPOROVÁ a Jana PALONCYOVÁ. *Zpráva o rodině.*

Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017. 245 s. [online]. 2017. [cit. 2022-01-23].

Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/578124/Zprava_o_rodine.pdf/7e790f82-3a57-f621-09b5-80e52aa59c31

KUCHAŘOVÁ, Věra, Sylva HÖHNE, Olga NEŠPOROVÁ, Jana PALONCYOVÁ a Jana BARVÍKOVÁ. *Rodiny se třemi a více dětmi. Studie v rámci projektu Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů (2018-2022),* 2019, 149 s.. [online]. Praha: VÚPSV, [cit. 2021-

09-19]. ISBN 978-80-7416-344-9. Dostupné z:

https://katalog.vupsv.cz/Fulltext/vz_460.pdf

MPSV. *Koncepce rodinné politiky,* 2017. [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí

[cit. 2021-09-19]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Koncepce_rodinne_politiky.pdf/5d1efd93-3932-e2df-2da3-da30d5fa8253

MPSV. *Směrnice Work life balance 2019*. 2019 [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2021-09-19]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/smernice-work-life-balance>

MPSV. *Státní sociální podpora 2021*. 2021 [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2021-09-19]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/statni-socialni-podpora>

OECD. Better Policies for Better Lives. *Background brief on father's leave and its use*. [online]. 2016 a. [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/els/family/Backgrounder-fathers-use-of-leave.pdf>

OECD. Better Policies for Better Lives. *Policy brief: Where are the fathers?* [online]. 2016 b. [cit. 2022-02-02]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/policy-briefs/parental-leave-where-are-the-fathers.pdf>

OECD. Family Database. OECD – Social Policy Division – Directorate of Employment, Labor and Social Affairs. *Key characteristics of parental leave systems (PF2.1)* [online]. 2017, [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/els/family/PF2-2-Use-childbirth-leave.pdf>

OLIVETTI, Claudia a Barbara PETRONGOLO, *The economic consequences of family policies: Lessons from a century of legislation in High – Income countries*. National Bureau of Economic Research (NBER), Working Paper 23051, DOI 10.3386/w23051. [online]. 2017. [cit.2022-04-01]. Dostupné z: <https://www.nber.org/papers/w23051>

PALONCYOVÁ, Jana a Anna ŠTASTNÁ. *Sňatek a rozchod jako dva možné způsoby ukončení nesezdaného soužití*. Demografieč.3/2012 [online]. 2017. [cit.2022-04-01]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/17799563-Snatek-a-rozchod-jako-dva-mozne-zpusoby-ukonceni-nesezdaneho-souziti-1.html>

PALONCYOVÁ, Jana, Jana BARVÍNKOVÁ, Sylva HÖHNE, Věra KUCHAROVÁ a Olga NEŠPOROVÁ/PALONCYOVÁ a kol. *Rekonstruované rodiny, Studie v rámci projektu Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů (2018-2022)*, 2019 a. 161 s. [online]. Praha: VÚPSV, [cit. 2021-09-19]. ISBN 978-80-7416-345-6. Dostupné z: https://katalog.vupsv.cz/fulltext/vz_461.pdf

PETTS, J. Richard a Chris KNOESTER. *Paternity Leave and Parental Relationships: Variations by Gender and Mothers' Work Statuses*, Department of Sociology, Ball State University. [online]. 2019. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/328883393_Paternity_Leave_and_Parental_Relationships_Variations_by_Gender_and_Mothers%27_Work_Statuses

PFAU-EFFINGER, Birgit. *Gender cultures and the gender arrangement-a theoretical framework for cross-national gender research*. Innovation The European Journal of Social Science Research. [online]. 2014. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Birgit-Pfau-Effinger/publication/233310437_Gender_Cultures_and_the_Gender_Arrangement-A_theoretical_framework_for_cross-national_gender_research/links/0c960534d0dc6a016d000000/Gender-Cultures-and-the-Gender-Arrangement-A-theoretical-framework-for-cross-national-gender-research.pdf?origin=publication_detail

PLASOVÁ, Blanka. *Zaměstnavatelé a nerovnováha mezi prací a rodinou*. Disertační práce. Brno: MU, Fakulta sociálních studií, Katedra sociální politiky a sociální práce, 284 s. 2012. [online]. 2012. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/mmne6/disertace_Plasova.pdf

VÚPSV. *Zpráva o rodině 2020* [online]. 2012. [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/zprava-o-rodine-2020/?wpdmdl=8928&refresh=625eec9a1c8051650388122>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CNAFCaisse nationale d'allocations familiales = Národní pokladna rodinných přídatků
CVVMCentrum pro výzkum veřejného mínění
KRPJMK2020+ Koncepce rodinné politiky Jihomoravského kraje pro všechny generace na období 2020-2030
MDMateršská dovolená
MPSVMinisterstvo práce a sociálních věcí
OECDOrganisation for Economic Cooperation and Development = Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
RP Rodinná politika
VÚPSVVýzkumný ústav práce a sociálních věcí

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Strom problémů RP (KRPJMK 2020+, 2020, s. 12).....	25
Obr. 2: Schéma tří úrovní RP (KRPJMK 2020+,2020, s. 9).....	35

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Typologie RP (Matějková, Paloncyová, 2005, s. 14).....	27
Tabulka 2 – Přídavky na děti 2022 (MPSV,2021).....	31
Tabulka 3 – Rekapitulace výzkumu z pohledu všech hledisek (vlastní).....	89

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Věkové složení výzkumného souboru – otázka 2.....	42
Graf 2 – Dosažené vzdělání výzkumného souboru – otázka 4.....	43
Graf 3 – Náboženské vyznání výzkumného souboru – otázka 5.....	43
Graf 4 – Současný partnerský vztah respondentů – otázka 6.....	44
Graf 5 – Počet dětí respondentů– otázka 7.....	44
Graf 6 – Posun hranice mateřství – otázka 16 – gender.....	48
Graf 7 – Schopnost homosexuálního páru nahradit dítěti rodinu – otázka 20 – gender.....	49
Graf 8 – Funkce rodiny podle důležitosti – otázka 23 – gender.....	51
Graf 9 – Oblasti podpory rodin s dětmi – otázka 25 – gender.....	52
Graf 10 – Přímé finanční nástroje rodinné politiky– otázka 27 – gender.....	53
Graf 11 – Stará se stát o rodinu s dětmi dostatečně? – otázka 30 – gender.....	54
Graf 12 – Důvody k neuzavírání manželství – otázka 13 – věk.....	57
Graf 13 – Narození dítěte do manželství – otázka 14 – věk.....	58
Graf 14 – Posun hranice mateřství – otázka 16 – věk.....	59
Graf 15 – Schopnost homosexuálního páru nahradit dítěti rodinu – otázka 20 – věk.....	60
Graf 16 – Funkce rodiny podle důležitosti – otázka 23 – věk.....	62
Graf 17 – Oblasti podpory rodin s dětmi – otázka 25 – věk.....	63
Graf 18 – Přímé finanční nástroje rodinné politiky– otázka 27 – věk.....	64
Graf 19 – Narození dítěte do manželství – otázka 14 – bydliště.....	68
Graf 20 – Posun hranice mateřství – otázka 16 – bydliště.....	69
Graf 21 – Funkce rodiny podle důležitosti – otázka 23 – bydliště.....	72
Graf 22 – Důvody k neuzavírání manželství – otázka 13 – víra.....	77
Graf 23– Narození dítěte do manželství – otázka 14 – víra.....	78
Graf 24 – Posun hranice mateřství – otázka 16 – víra.....	79
Graf 25 – Schopnost homosexuálního páru nahradit dítěti rodinu – otázka 20 – víra.....	81
Graf 26 – Funkce rodiny podle důležitosti – otázka 23 – víra.....	82
Graf 27 – Přímé finanční nástroje rodinné politiky– otázka 27 – víra.....	86

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

Příloha P II: Grafy nepoužité ve vlastní práci

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

jmenuji se Hynek Dvořáček a jsem studentem Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Baťi ve Zlíně a rád bych Vás požádal o vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník se týká názoru současné společnosti na rodinu, adopci a rodinnou politiku, bude použit výhradně pro výzkum v praktické části mé magisterské práce na téma: Řešení rodinné politiky optikou současné společnosti. Dotazník je anonymní, proto Vás prosím o pravdivé vyplnění, které je důležité pro správné výsledky výzkumu. Pokud není uvedeno jinak, označte pouze jednu odpověď.

1. Jsem:

- a) muž
- b) žena

2. Zaškrtněte prosím Váš věk:

- a) méně než 18 let
- b) 18-25
- c) 26-35
- d) 36-45
- e) 46-55
- f) 56-65
- g) více než 65 let

3. Odkud pocházíte:

- a) z města
- b) z vesnice

4. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) vysokoškolské
- b) středoškolské (včetně učebních oborů s maturitou)
- c) vyučen
- d) základní

5. Vaše náboženské vyznání:

- a) křesťanské
- b) židovské
- c) muslimské
- d) buddhismus
- e) bez náboženského vyznání
- f) jiné, zde neuvedené

6. Váš současný partnerský vztah:

- a) ženatý/vdaná
- b) s přítelem/přítečkyní opačného pohlaví ve společné domácnosti
- c) registrované partnerství
- d) s přítelem/přítečkyní stejného pohlaví ve společné domácnosti
- e) rozvedený/á
- f) vdovec/vdova
- g) svobodný/á

7. Kolik máte děti:

- a) žádné
- b) jedno
- c) dvě
- d) tři
- e) více než tři

8. Jaká je Vaše sexuální orientace:

- a) heterosexuální (vztahy s opačným pohlavím)
- b) homosexuální (vztahy se stejným pohlavím)
- c) bisexuální (vztahy s oběma pohlavími)

9. Jaký je podle Vás ideální partnerský život:

- a) uzavření manželství bez předchozího společného bydlení
- b) nejprve si vyzkoušet společné bydlení a později se vzít
- c) společný život bez sňatku
- d) mít partnera a nebydlet s ním v jedné domácnosti
- e) registrované partnerství
- f) žít bez partnera

10. Jaké věkové rozpětí považujete za ideální pro uzavření manželství:

- a) dříve než před 18 rokem
- b) 18-23 let
- c) 24-29 let
- d) 30-35 let
- e) 36-41 let
- f) později než ve 42 letech

11. Schvalujete, když spolu partneři žijí, aniž by uzavřeli manželství?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) neutrální postoj
- d) spíše ne
- e) určitě ne

12. Myslíte si, že partnerský vztah v manželství je kvalitnější než u nesezdaného soužití:

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) neutrální postoj
- d) spíše ne
- e) určitě ne

13. Z jakých důvodů si myslíte, že lidé neuzavírají manželství? (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 5-nejméně důležitá):

- a) neplánují děti
- b) chtějí nejprve vztah na zkoušku
- c) snadnější rozchod než rozvod v případě manželství
- d) svobodnější rozhodování
- e) nechtějí se vázat

14. Mělo by se dítě podle Vás narodit do manželství:

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) neutrální postoj
- d) spíše ne
- e) určitě ne

15. Jaké věkové rozpětí matky považujete za ideální pro její první dítě:

- a) dříve než před 18 rokem
- b) 18-23 let
- c) 24-29 let
- d) 30-35 let
- e) 36-41 let
- f) později než ve 42 letech

16. Myslíte si, že hranici mateřství posouvá dnešní trend vyššího vzdělání a popřípadě kariéra u žen?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) neutrální postoj
- d) spíše ne
- e) určitě ne

17. Ideální počet dětí:

- a) žádné
- b) jedno
- c) dvě
- d) tři
- e) více než tři

18. Je pro Vás důležité, jestli dítě vychovává klasický pár otec-matka:

- f) určitě ano
- g) spíše ano
- h) neutrální postoj
- i) spíše ne
- j) určitě ne

19. Měli by homosexuální páry adoptovat děti:

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) neutrální postoj
- d) spíše ne
- e) určitě ne

20. Myslíte si, že homosexuální pár dokáže dítěti nahradit "klasické" rodinné prostředí:

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) neutrální postoj
- d) spíše ne
- e) určitě ne

21. Myslíte si, že dvě matky dokážou vychovat dítě lépe než dva otcové:

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) neutrální postoj
- d) spíše ne
- e) určitě ne

22. Rodina je nejstarší a základní jednotka společnosti. Zakroužkujte 3 odpovědi, která podle Vás nejvíce vystihují rodinu:

- a) klasické pojetí rodiny – matka + otec + děti
- b) partnerský vztah mezi 2 lidmi (i stejného pohlaví)
- c) láska
- d) společná výchova dětí
- e) společné bydlení – domov
- f) péče o členy rodiny (dětí, prarodiče)
- g) finanční jistota
- h) pocit bezpečí
- i) vzájemná pomoc mezi partnery
- j) odpovědnost

23. Seřad'te základní funkce rodiny podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4-nejméně důležitá):

- a) výchovná
- b) ekonomická
- c) biologická
- d) emoční

24. Myslíte si, že nejčastější typ rodiny v ČR je tzv. nukleární (dvougenerační) rodina – tzn. že ve společné domácnosti žije pouze manžel, manželka a jejich děti:

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) neutrální postoj
- d) spíše ne
- e) určitě ne

25. Seřad'te oblasti podpory rodin s dětmi podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 3-nejméně důležitá):

- a) institucionální zajištění (dostatek škol a školek, poradenské služby)
- b) nástroje finanční podpory (příspěvky na děti, porodné, rodičovský příspěvek, slevy na dani)
- c) sladění rodinného a pracovního života (podpora zkrácených úvazků, možnost brzkého návratu do práce apod.)

26. Vámi preferovaná možnost po narození dítěte:

- a) rychlý návrat do práce formou plného úvazku.
- b) rychlý návrat do práce formou zkráceného úvazku.
- c) setrvání doma s dítětem po co nejdelší dobu.

27. Seřad'te přímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 4-nejméně důležitý):

- a) peněžitá pomoc v mateřství
- b) porodné
- c) přídavky na děti
- d) rodičovský příspěvek

28. Seřad'te nepřímé finanční nástroje rodinné politiky podle jejich důležitosti (seřad'te podle důležitosti od 1- nejdůležitější do 3-nejméně důležitý):

- a) daňové zvýhodnění na vyživované dítě
- b) sleva na dani za umístění dítěte v předškolním zařízení
- c) sleva na manžela/manželku

29. Důležitější typ rodinné politiky je:

- a) přímá finanční podpora (příspěvky a přídavky)
- b) nepřímá finanční podpora (slevy na dani)

30. Souhlasíte s tím, že se stát stará o rodinu s dětmi dostatečně:

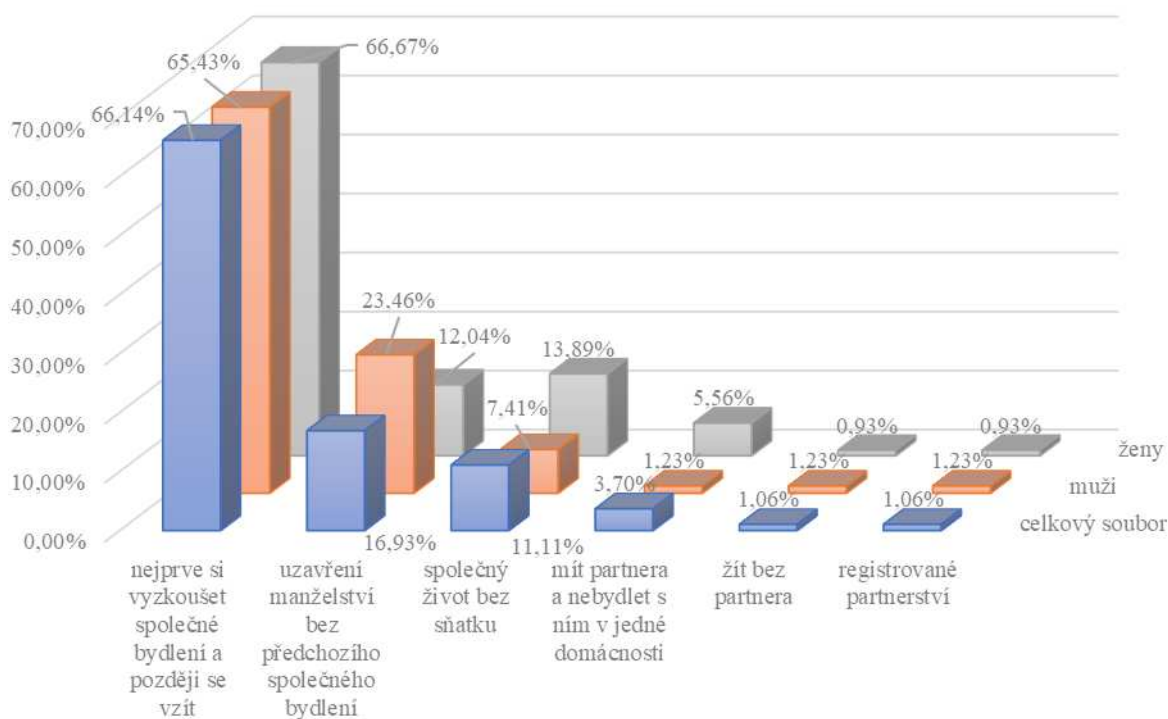
- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) neutrální postoj
- d) spíše ne
- e) určitě ne

Děkuji Vám za čas strávený vyplněním tohoto dotazníku.

PŘÍLOHA P II: GRAFY NEPOUŽITÉ VE VLASTNÍ PRÁCI

Graf P 1 – Představa ideálního partnerského života – otázka 9 – gender

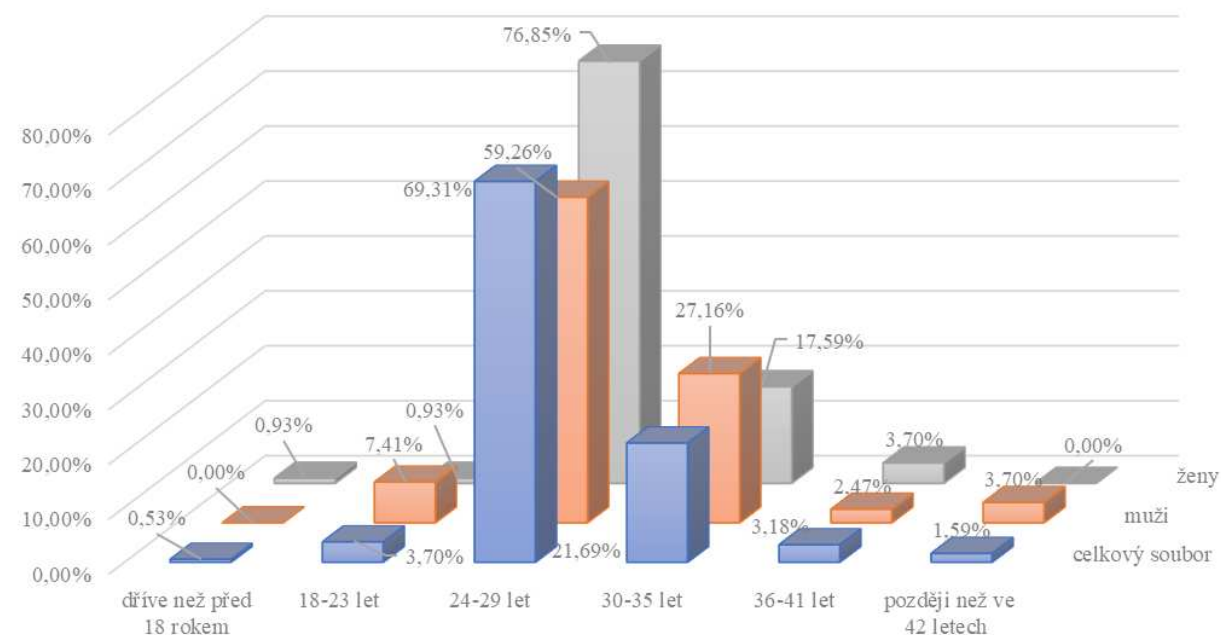
9. Jaký je podle Vás ideální partnerský život?



Zdroj: vlastní

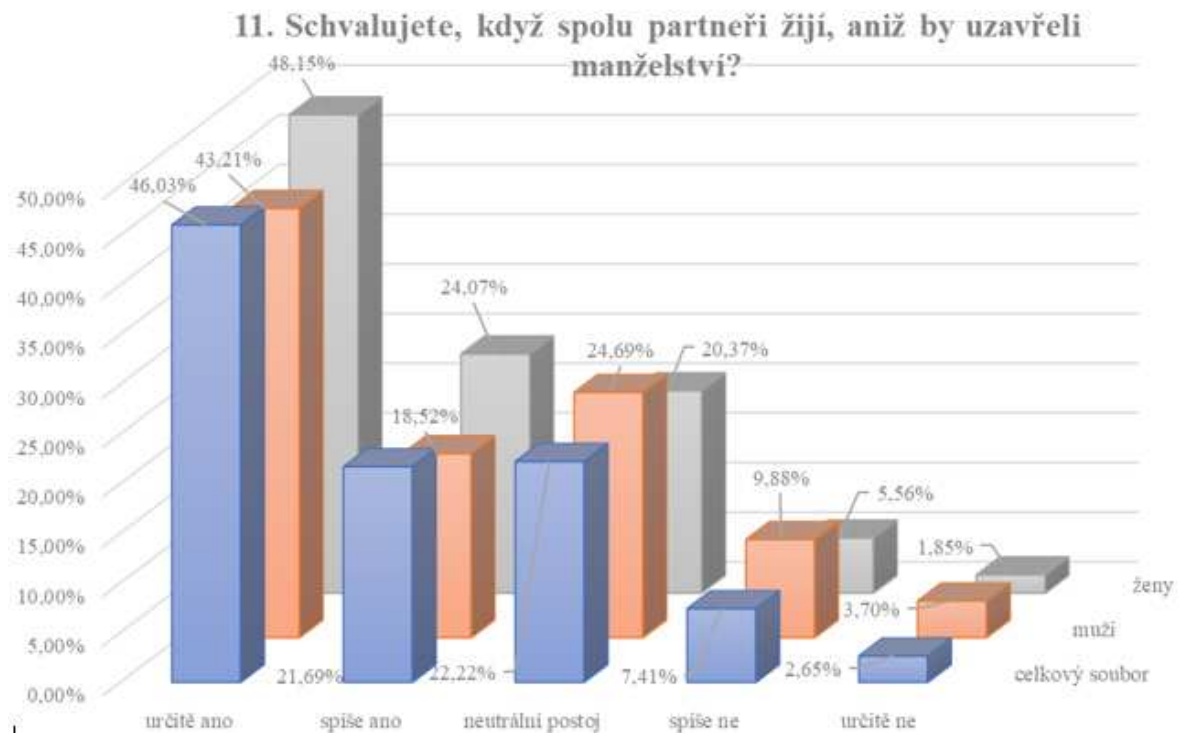
Graf P 2 – Představa ideálního věku pro uzavření manželství – otázka 10 – gender

10. Jaké věkové rozpětí považujete za ideální pro uzavření manželství:



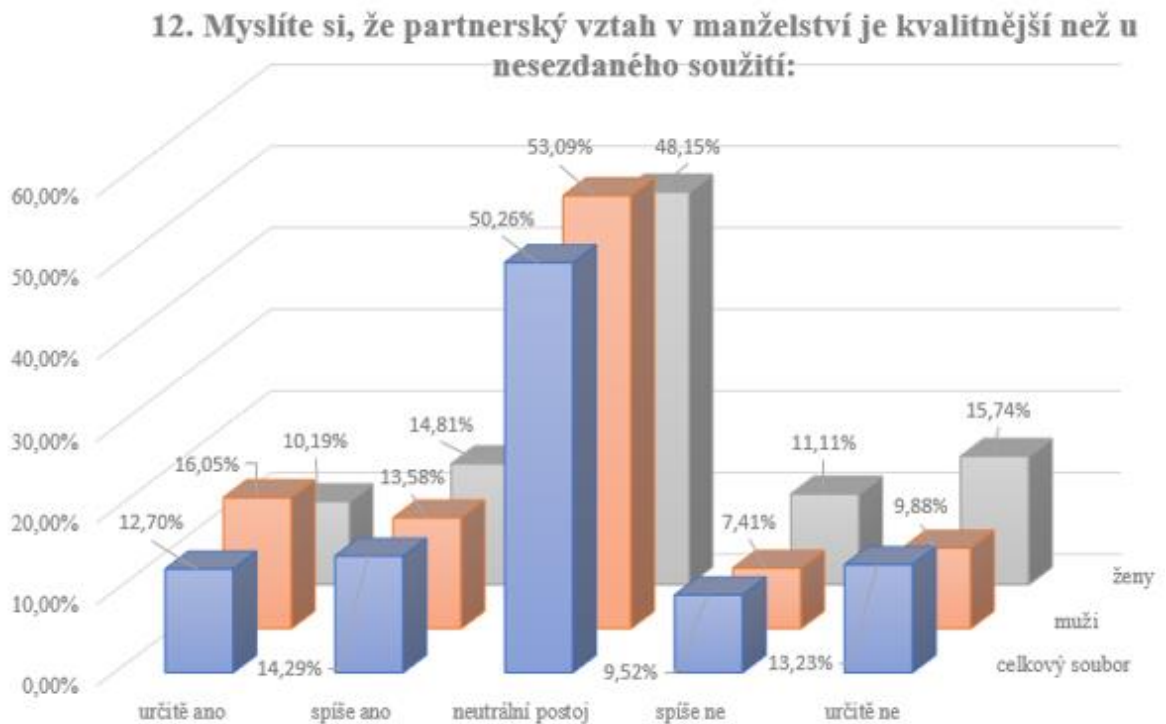
Zdroj: vlastní

Graf P 3 – Společné soužití bez uzavření manželství – otázka 11 – gender



Zdroj: vlastní

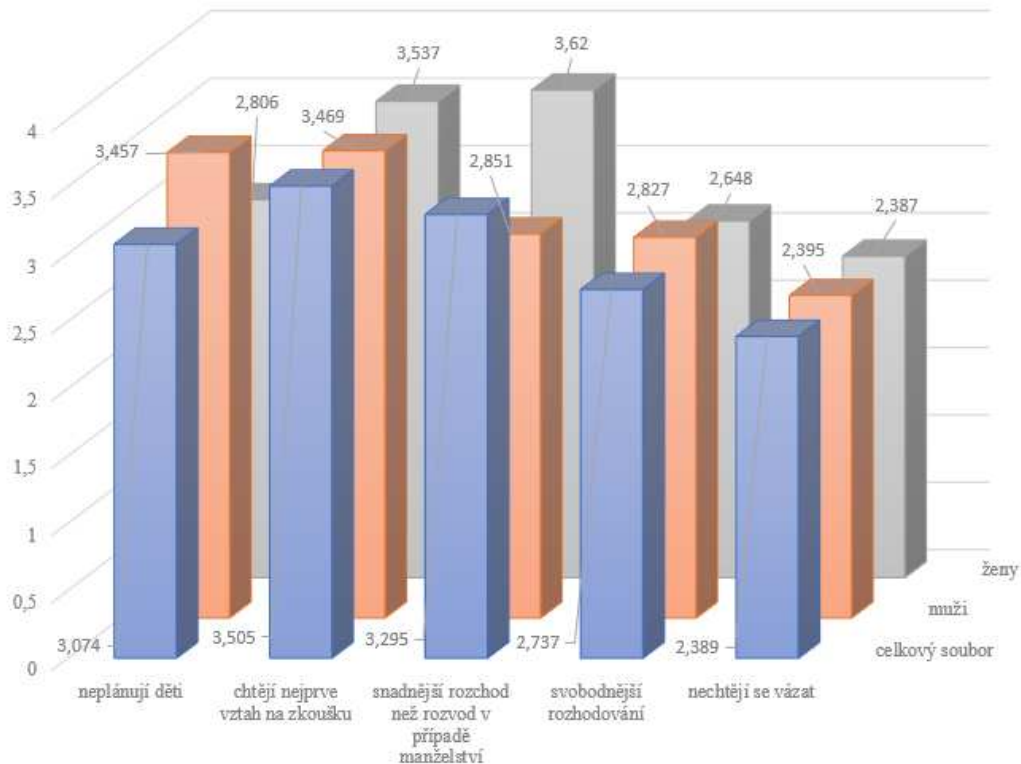
Graf P4 – Kvalita vztahu v manželství a mimo něho – otázka 12 – gender



Zdroj: vlastní

Graf P5 – Důvody k neuzavírání manželství – otázka 13 – gender

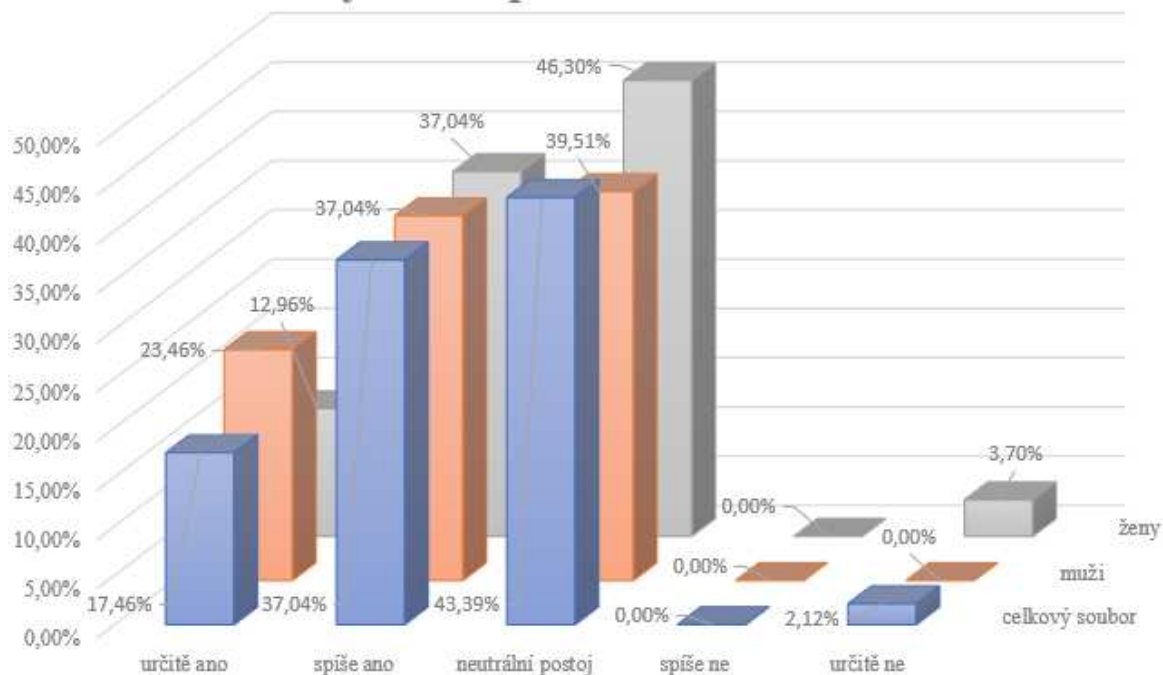
13. Z jakých důvodů si myslíte, že lidé neuzavírají manželství?



Zdroj: vlastní

Graf P6 – Narození dítěte do manželství – otázka 14 – gender

14. Mělo by se dítě podle Vás narodit do manželství:



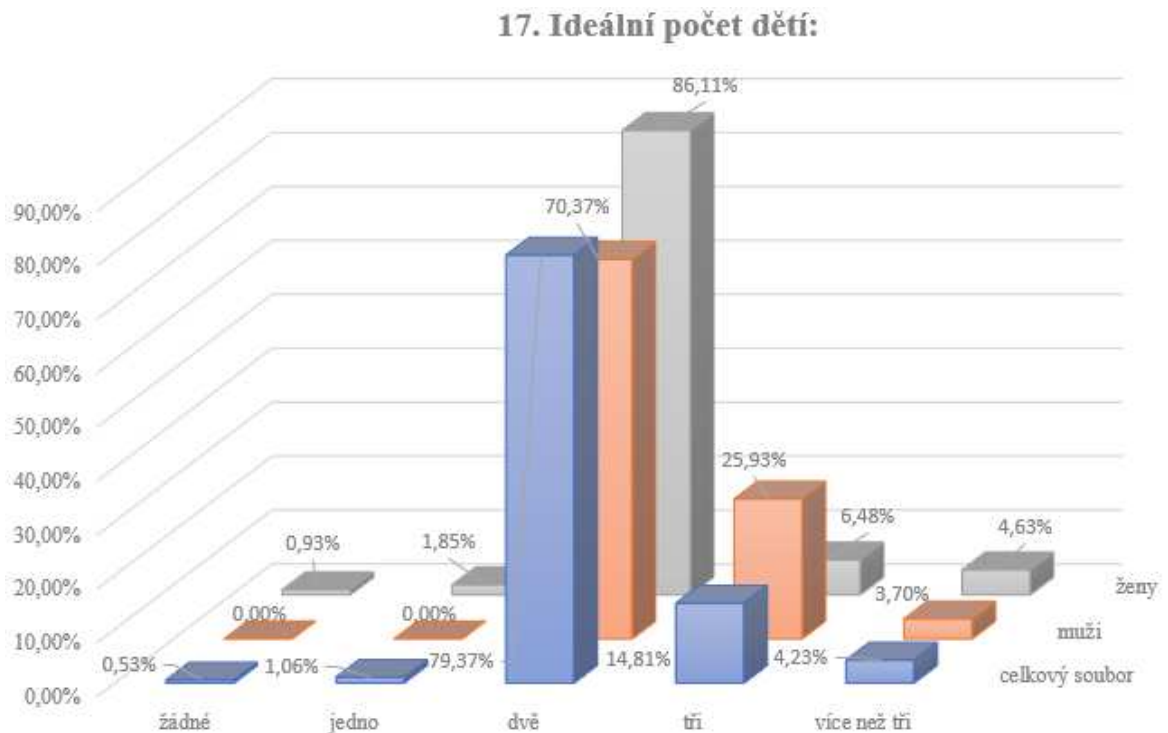
Zdroj: vlastní

Graf P7 – Věkové rozpětí matky u prvního dítěte – otázka 15 – gender



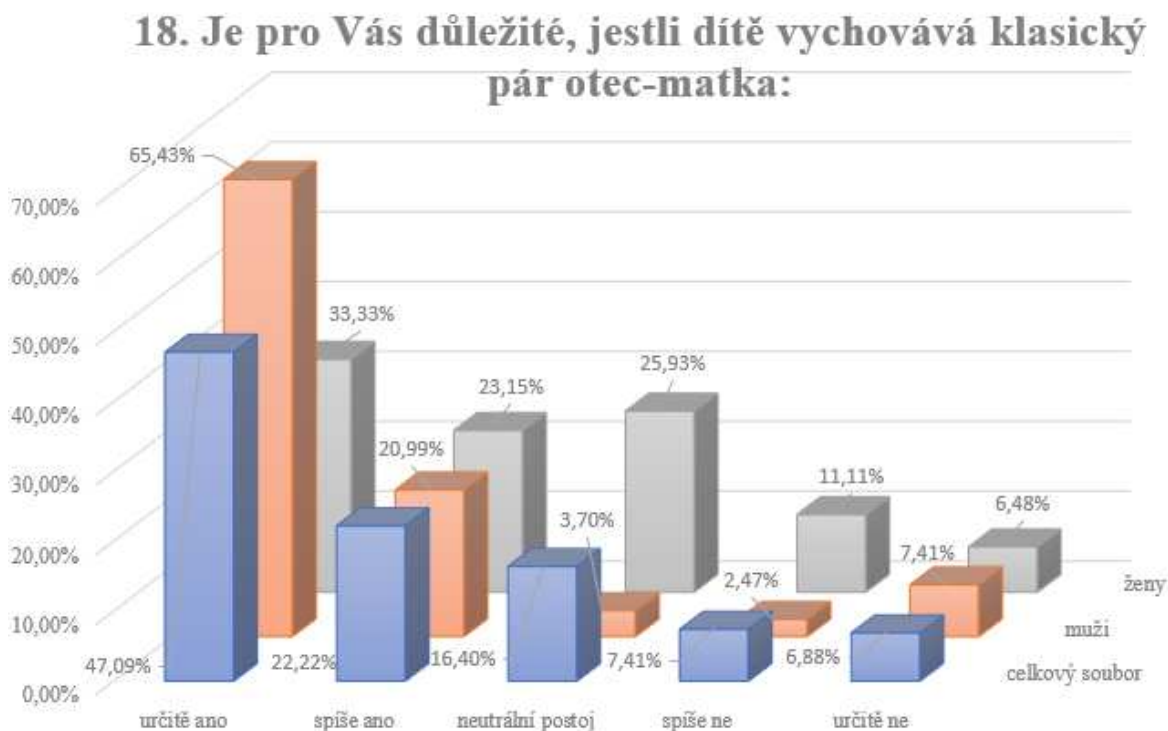
Zdroj: vlastní

Graf P8 – Ideální počet dětí – otázka 17 – gender



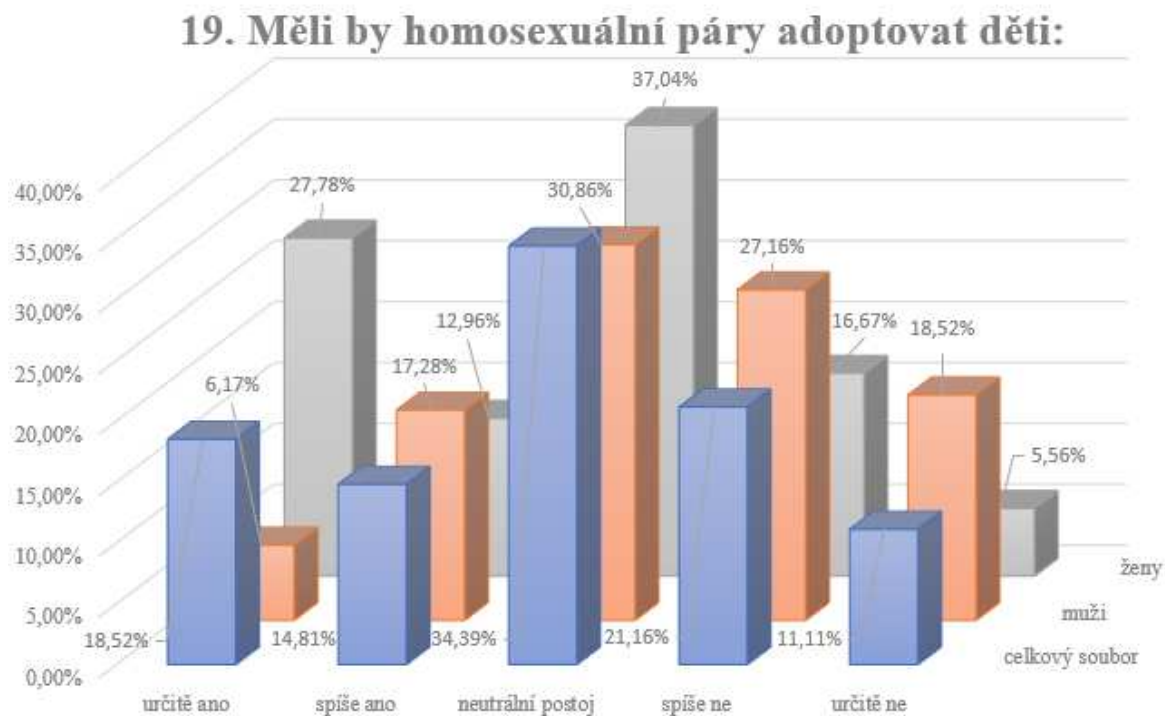
Zdroj: vlastní

Graf P9 – Důležitost výchovy klasickým párem – otázka 18 – gender



Zdroj: vlastní

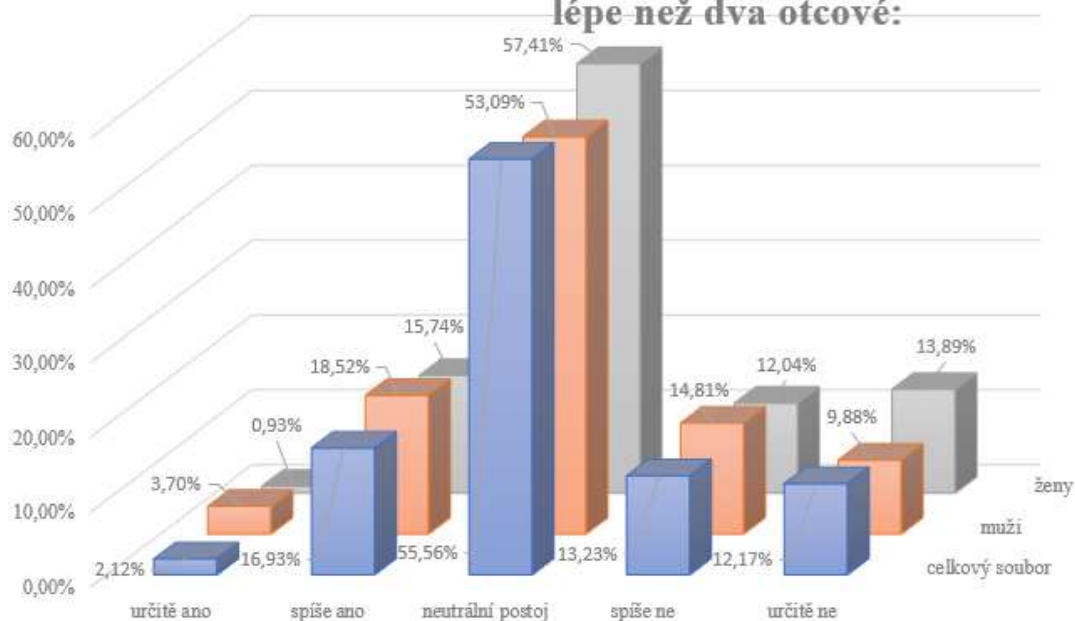
Graf P10 – Možnost adopce homosexuálním párem – otázka 19 – gender



Zdroj: vlastní

Graf P11 – Výchova dítěte 2 matkami nebo 2 otci – otázka 21 – gender

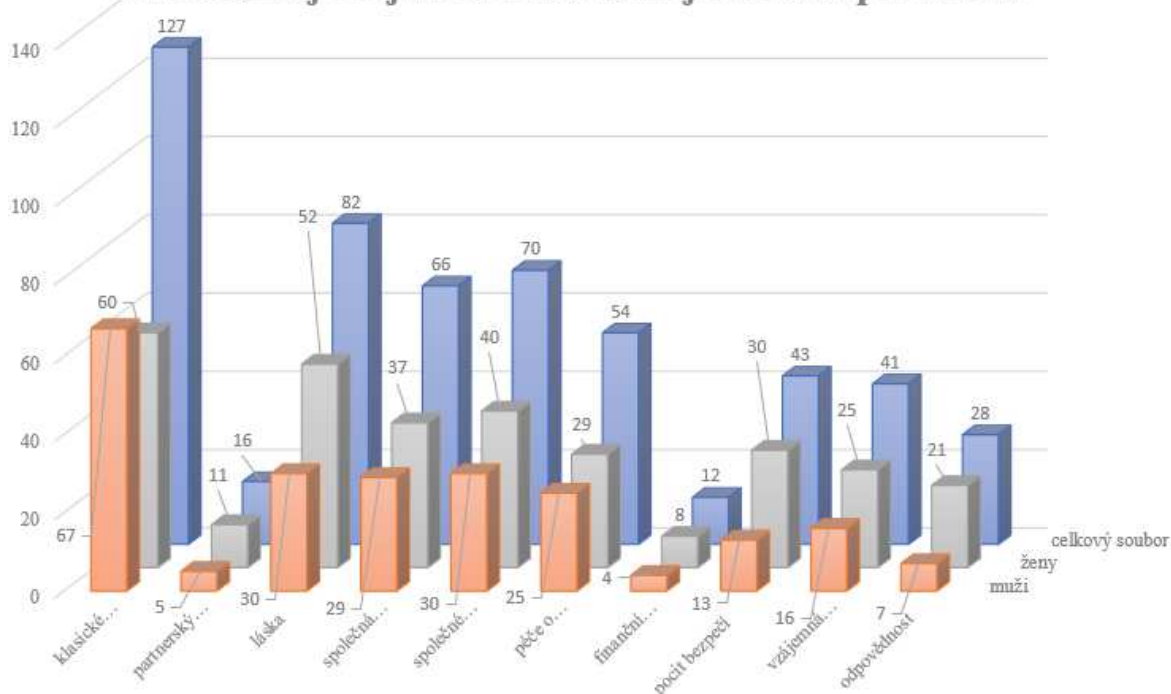
21. Myslíte si, že dvě matky dokážou vychovat dítě lépe než dva otcové:



Zdroj: vlastní

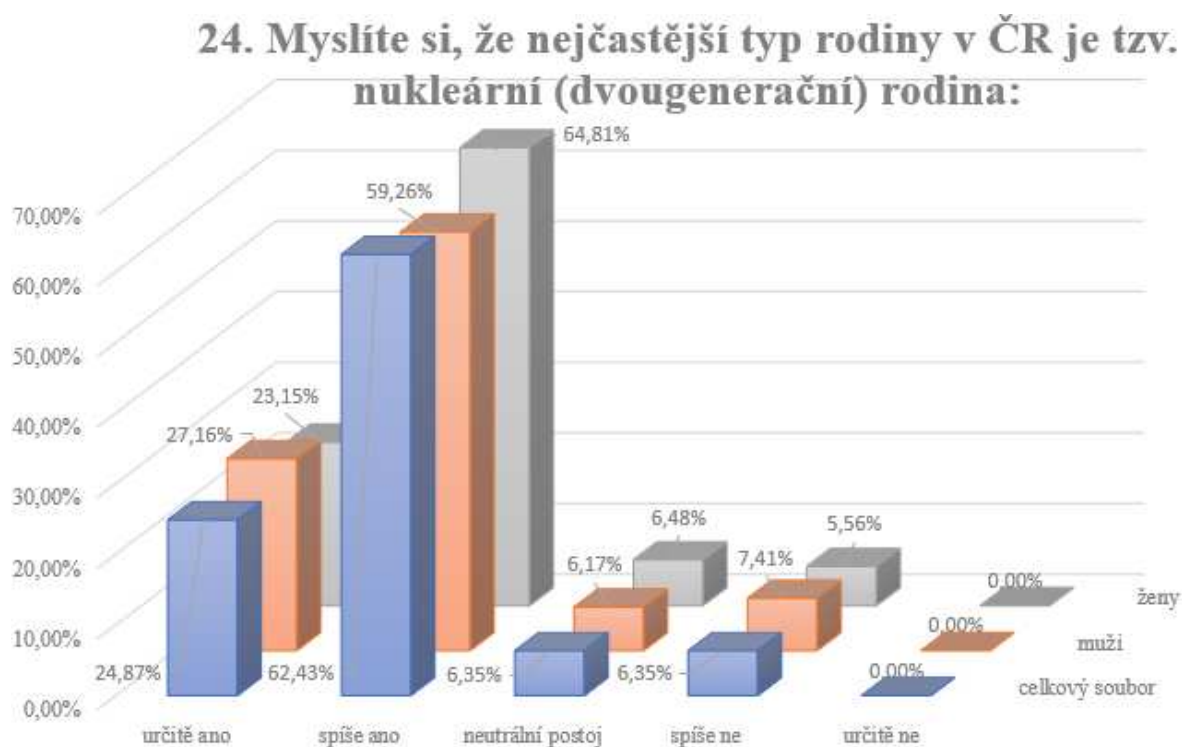
Graf P12 – Definice rodiny pomocí 3 pojmů – otázka 22 – gender

22. Rodina je nejstarší a základní jednotka společnosti.



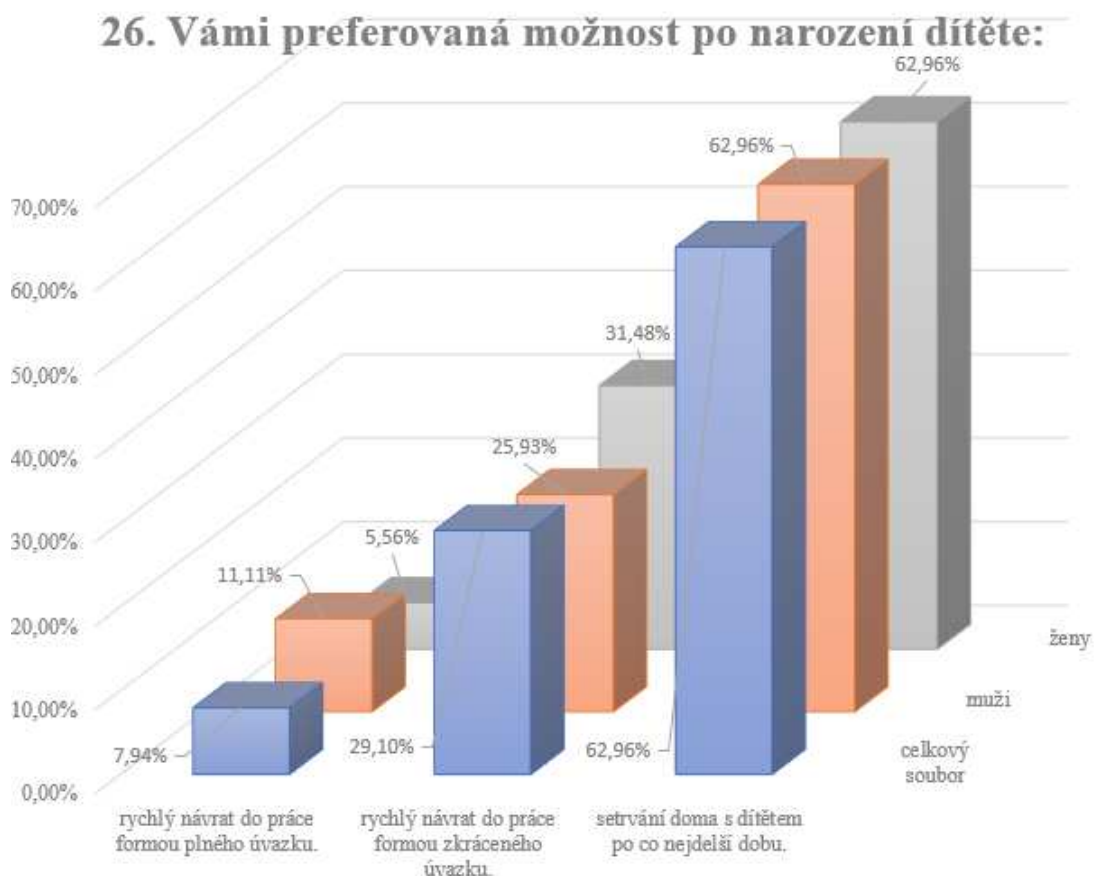
Zdroj: vlastní

Graf P13 – Nukleární rodina jako nejčastější typ rodiny – otázka 24 – gender



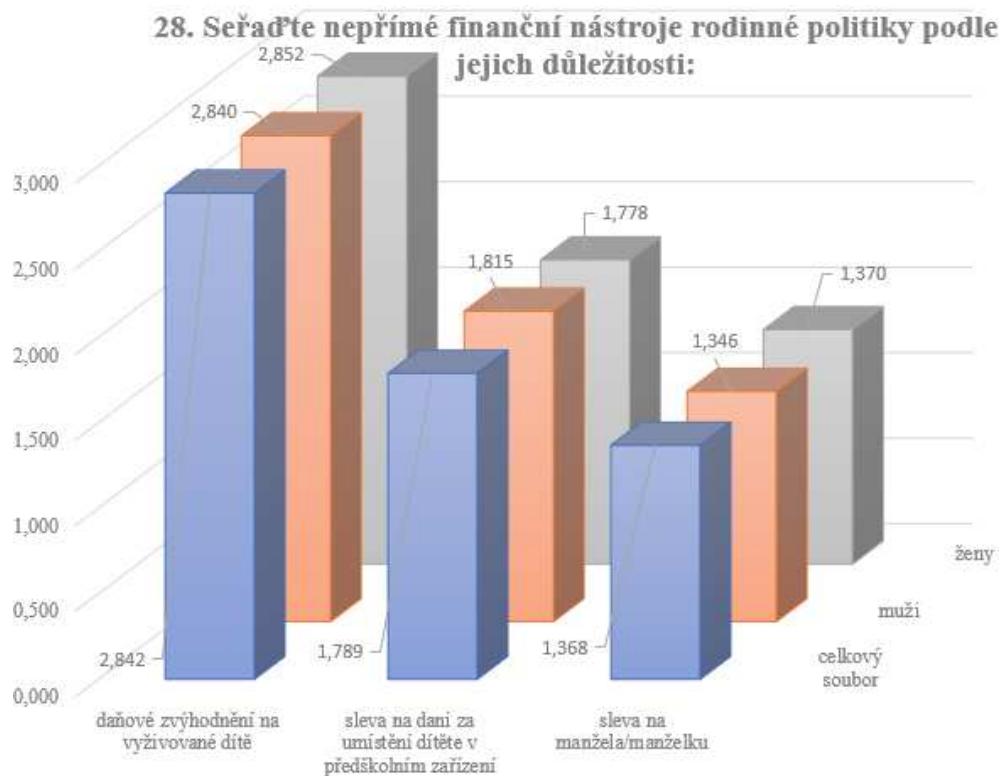
Zdroj: vlastní

Graf P14 – Preferovaná možnost po narození dítěte – otázka 26 – gender



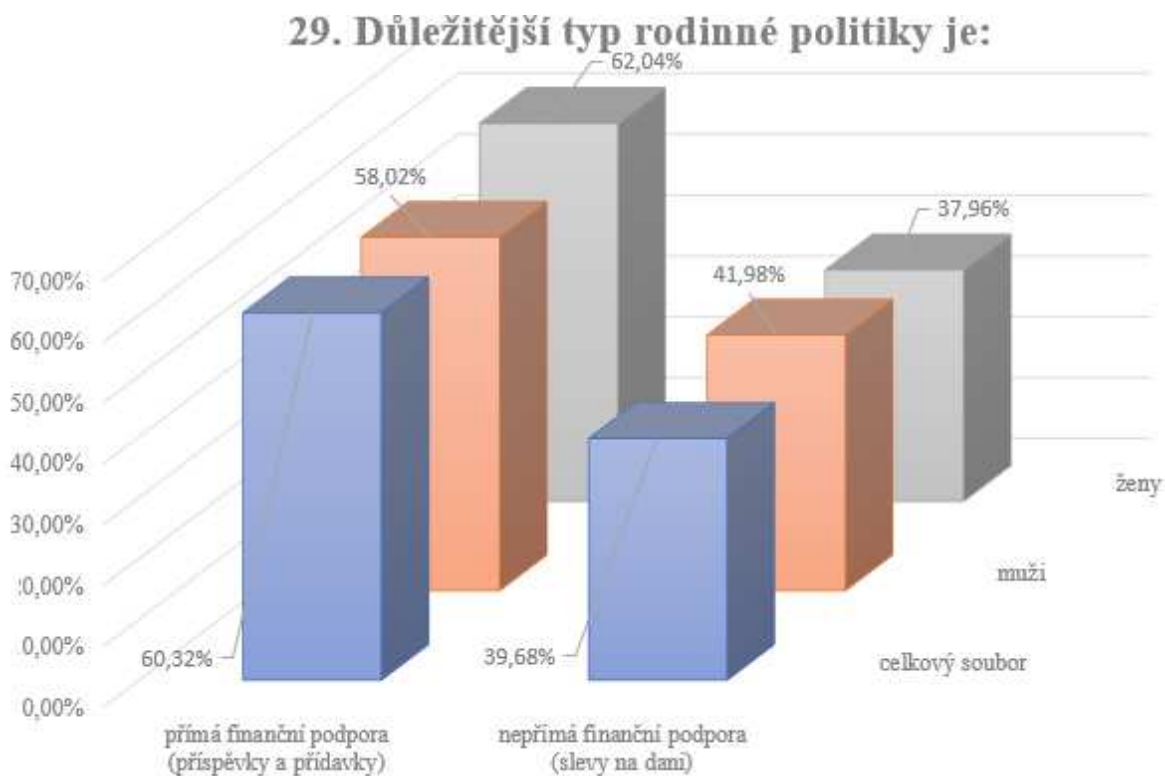
Zdroj: vlastní

Graf P15 – Nepřímé finanční nástroje rodinné politiky– otázka 28 – gender



Zdroj: vlastní

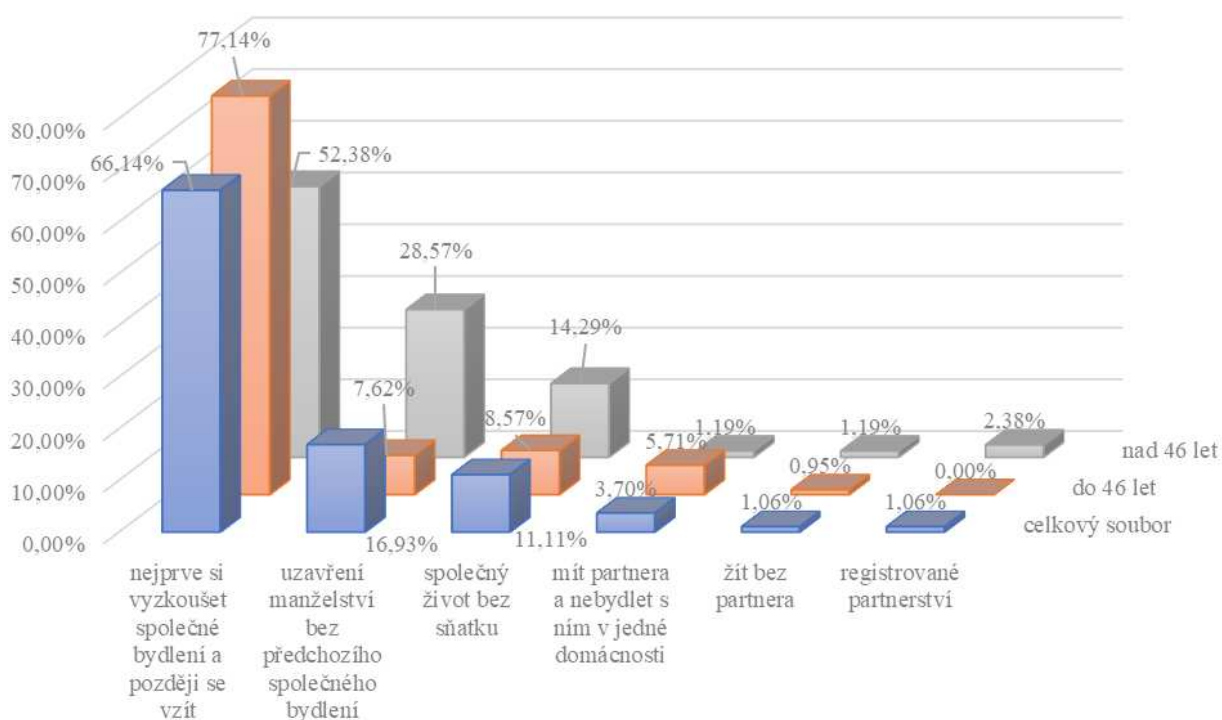
Graf P16 – Důležitější typ rodinné politiky– otázka 29 – gender



Zdroj: vlastní

Graf P17 – Představa ideálního partnerského života – otázka 9 – věk

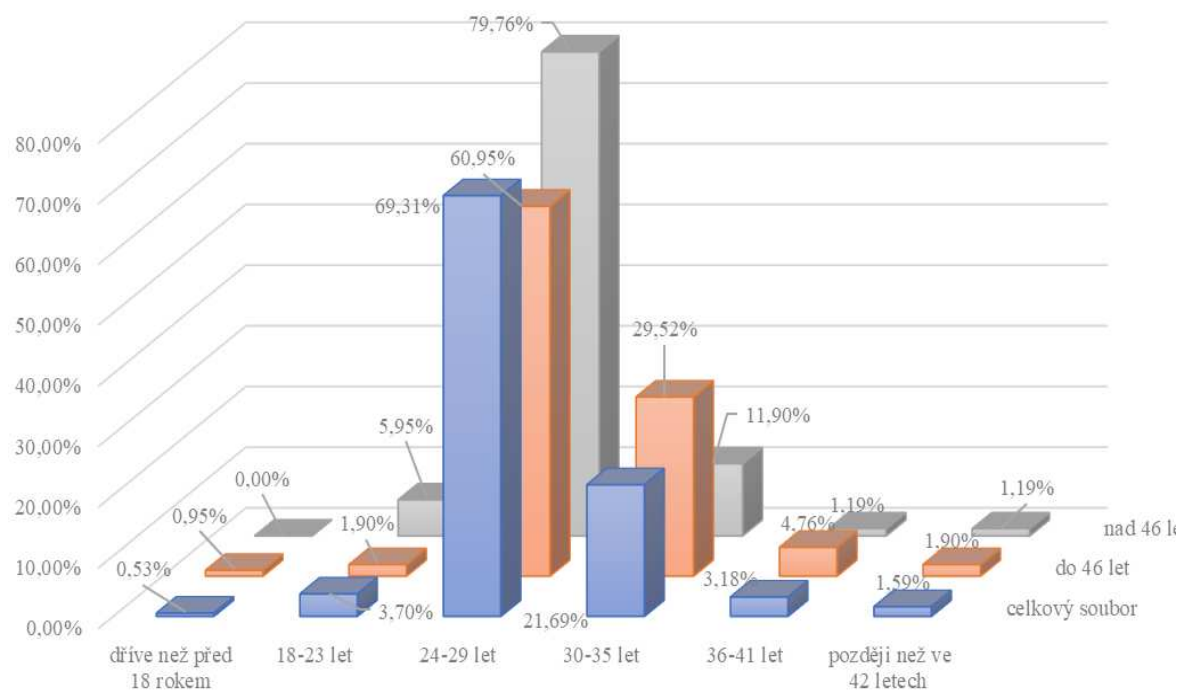
9. Jaký je podle Vás ideální partnerský život?



Zdroj: vlastní

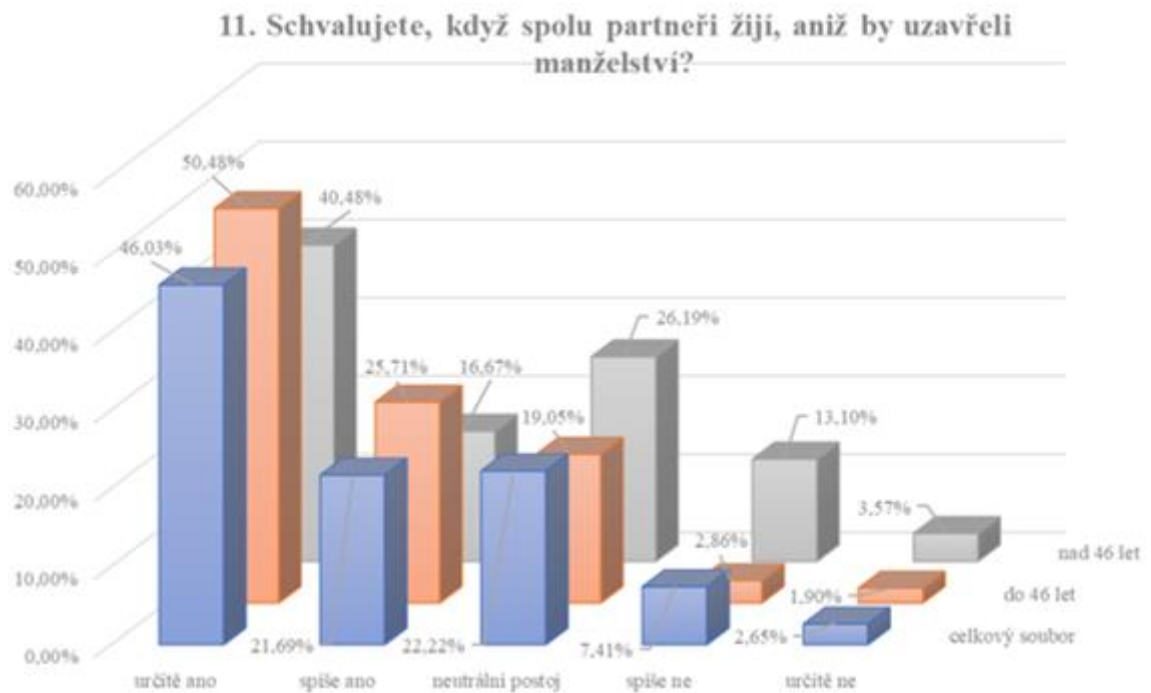
Graf P 18 – Představa ideálního věku pro uzavření manželství – otázka 10 – věk

10. Jaké věkové rozpětí považujete za ideální pro uzavření manželství:



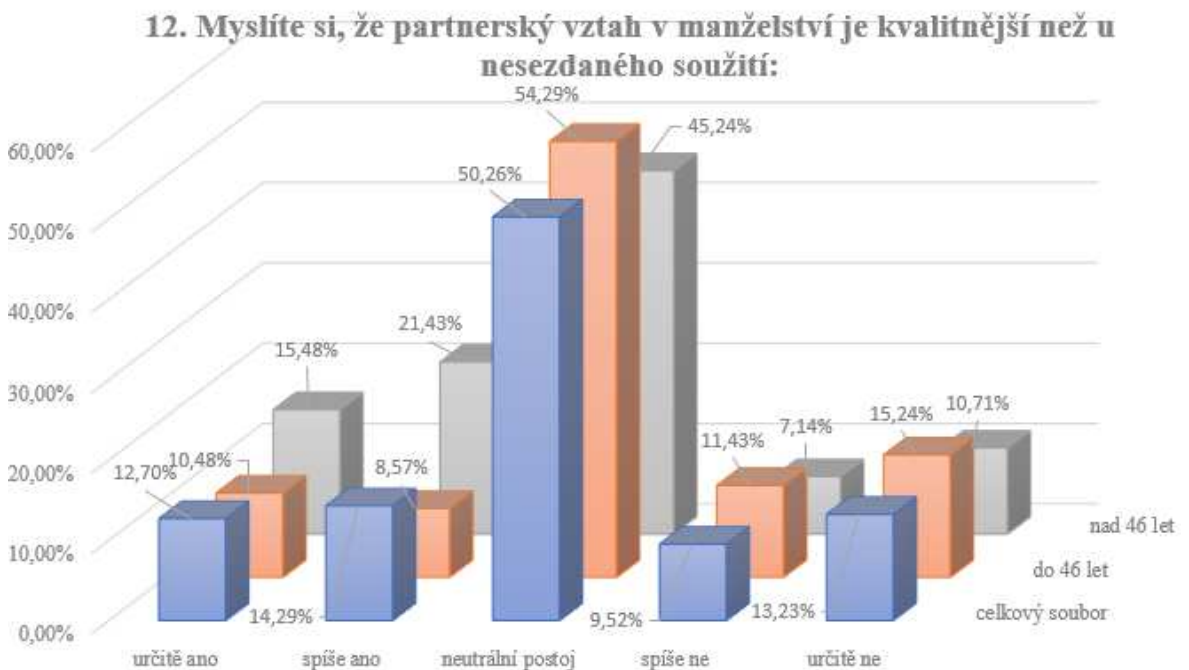
Zdroj: vlastní

Graf P 19 – Společné soužití bez uzavření manželství – otázka 11 – věk



Zdroj: vlastní

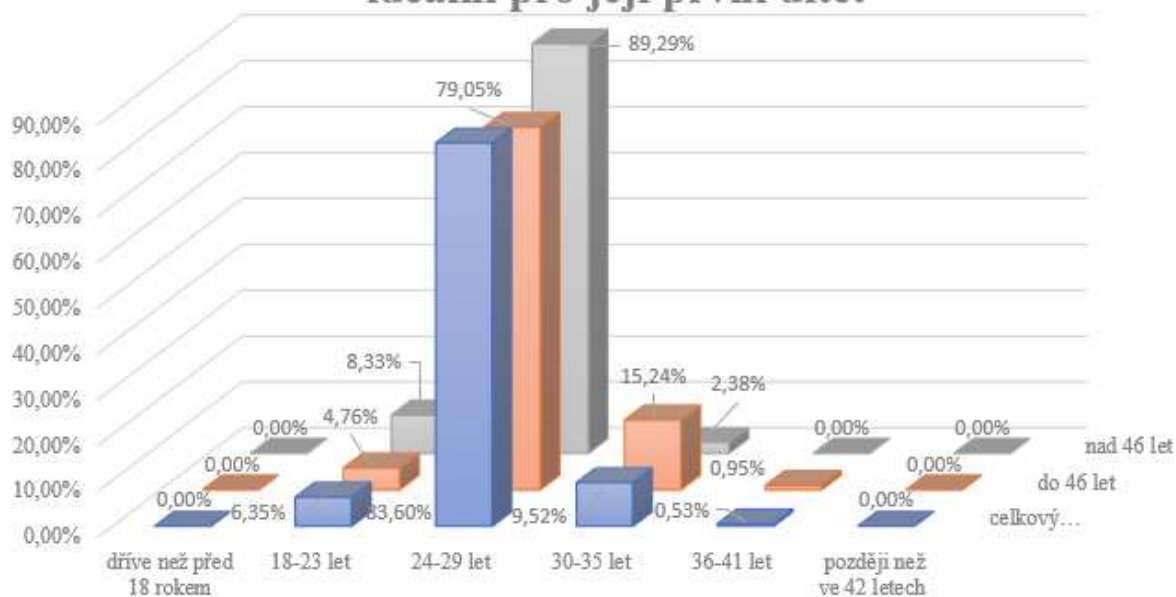
Graf P 20 – Kvalita vztahu v manželství a mimo něho – otázka 12 – věk



Zdroj: vlastní

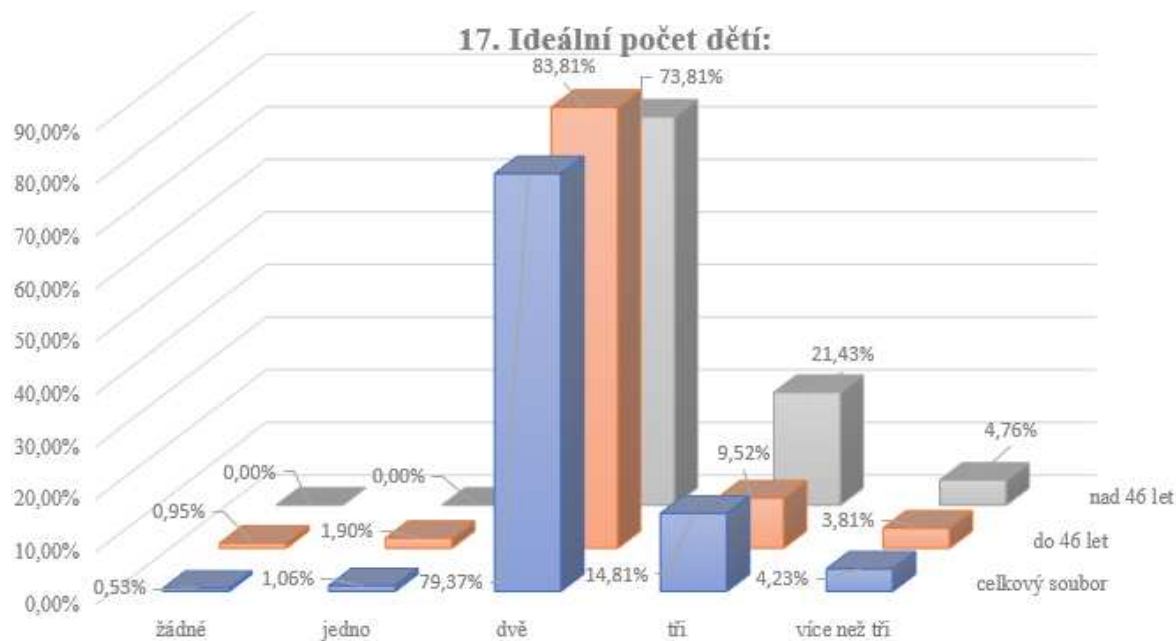
Graf P21 – Věkové rozpětí matky u prvního dítěte – otázka 15 – věk

15. Jaké věkové rozpětí matky považujete za ideální pro její první dítě:



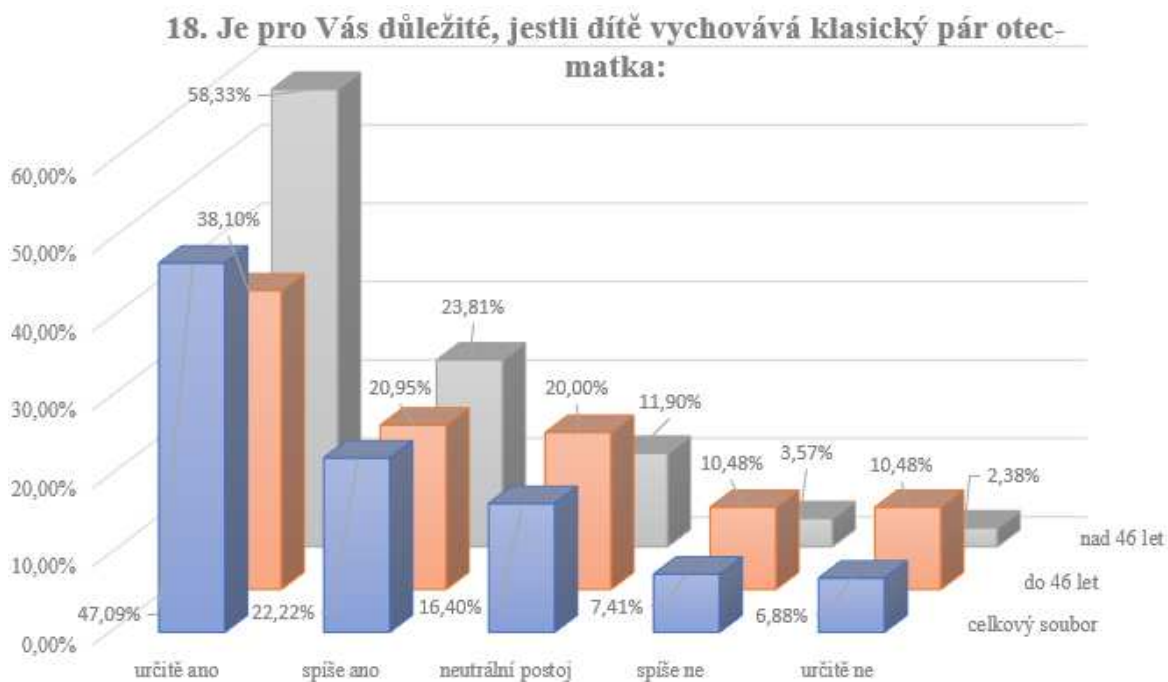
Zdroj: vlastní

Graf P22 – Ideální počet dětí – otázka 17 – věk



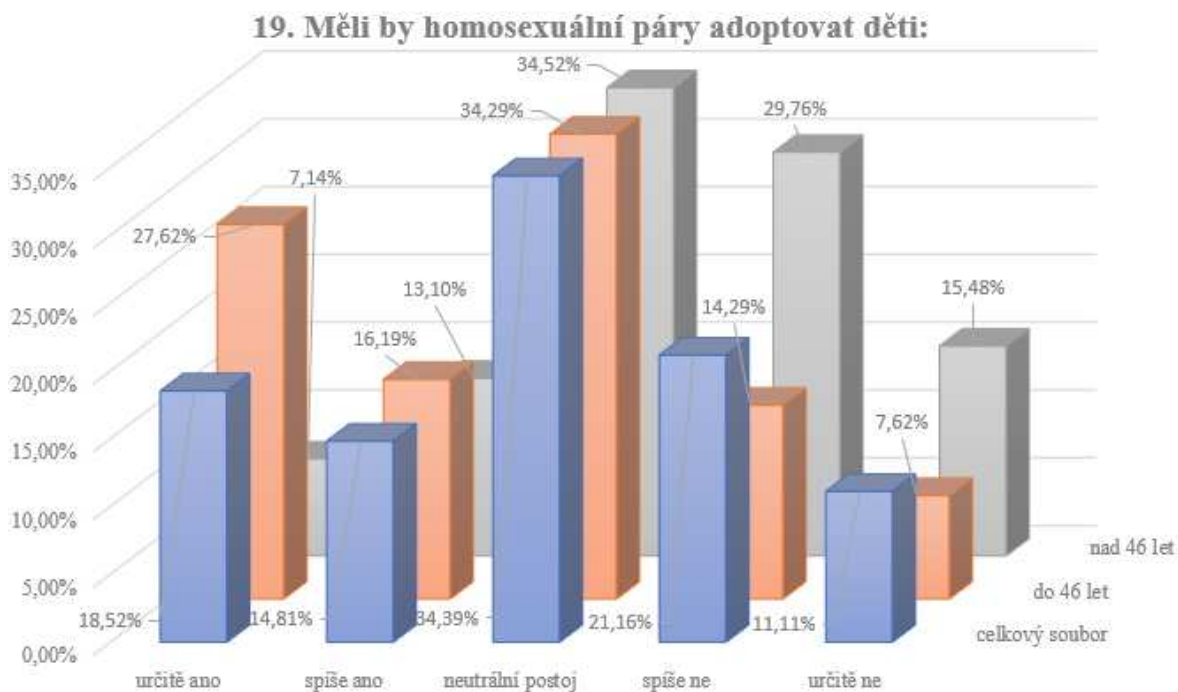
Zdroj: vlastní

Graf P23 – Důležitost výchovy klasickým párem – otázka 18 – věk



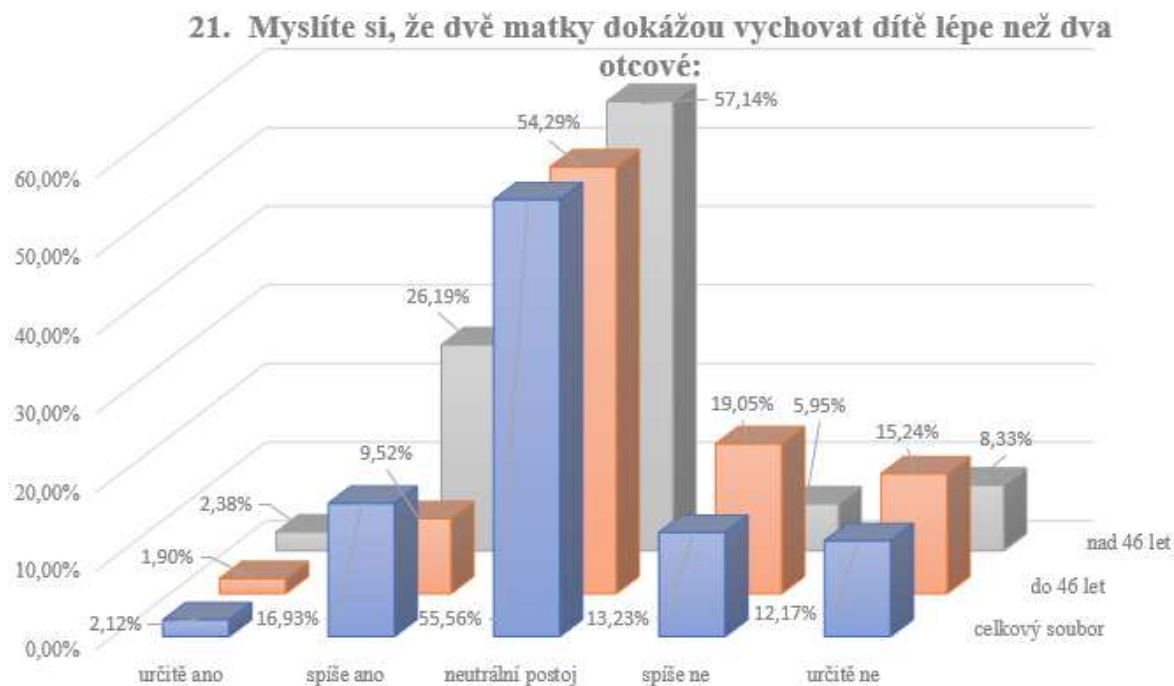
Zdroj: vlastní

Graf P24 – Možnost adopce homosexuálním párem – otázka 19 – věk



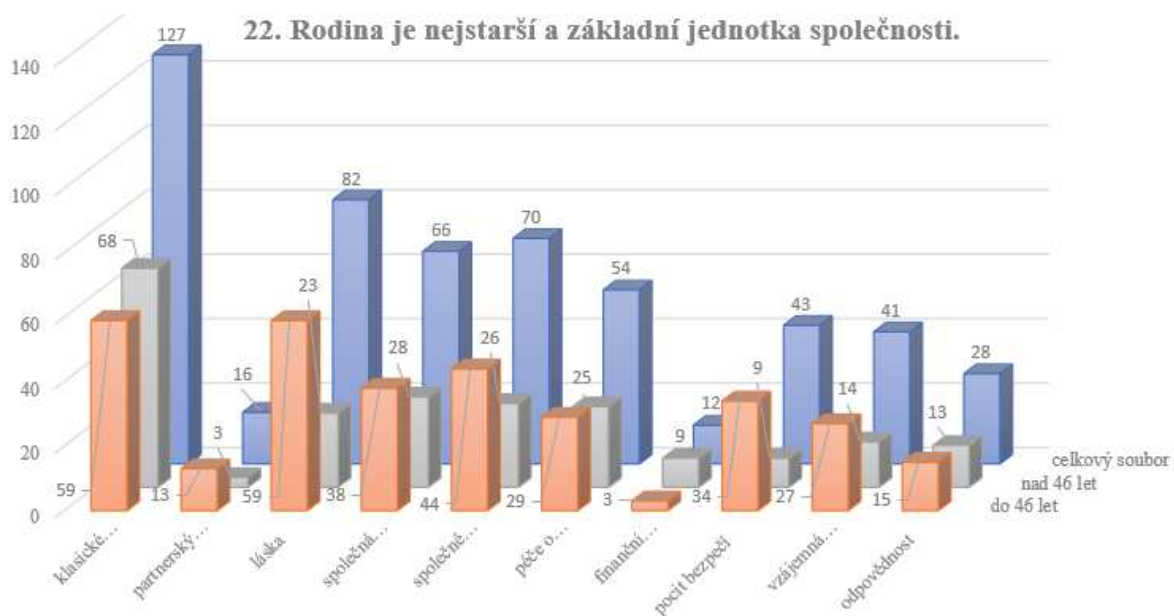
Zdroj: vlastní

Graf P25 – Výchova dítěte 2 matkami nebo 2 otci – otázka 21 – věk



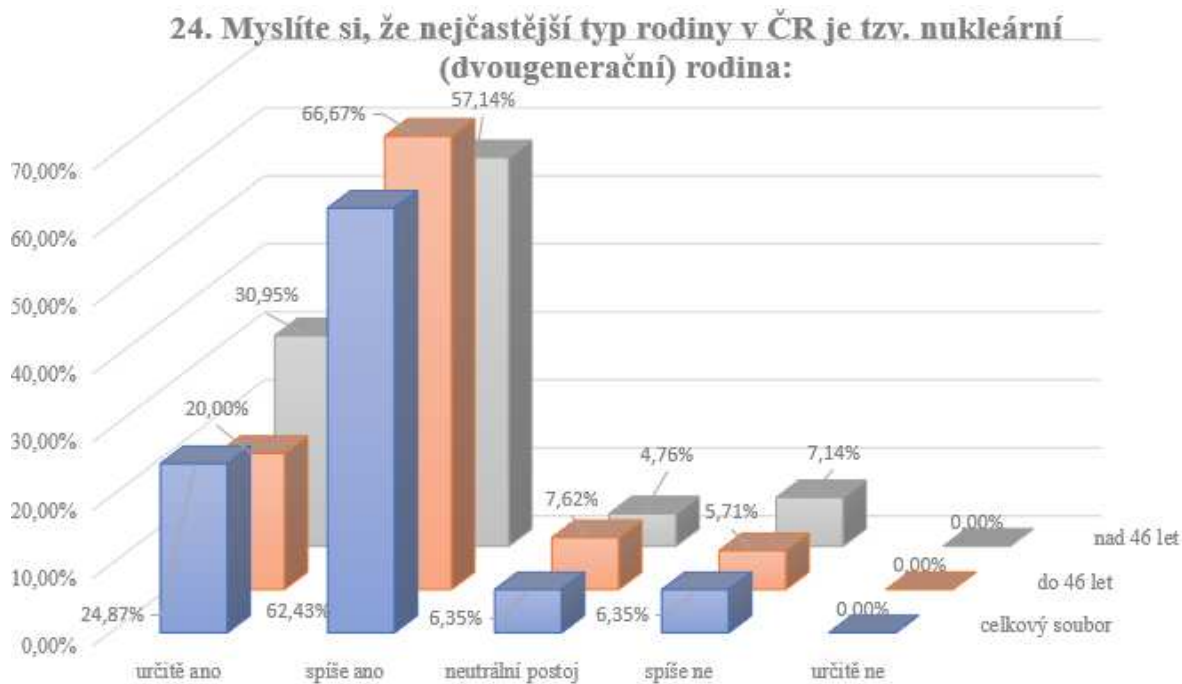
Zdroj: vlastní

Graf P 26 – Definice rodiny pomocí 3 pojmů – otázka 22 – věk



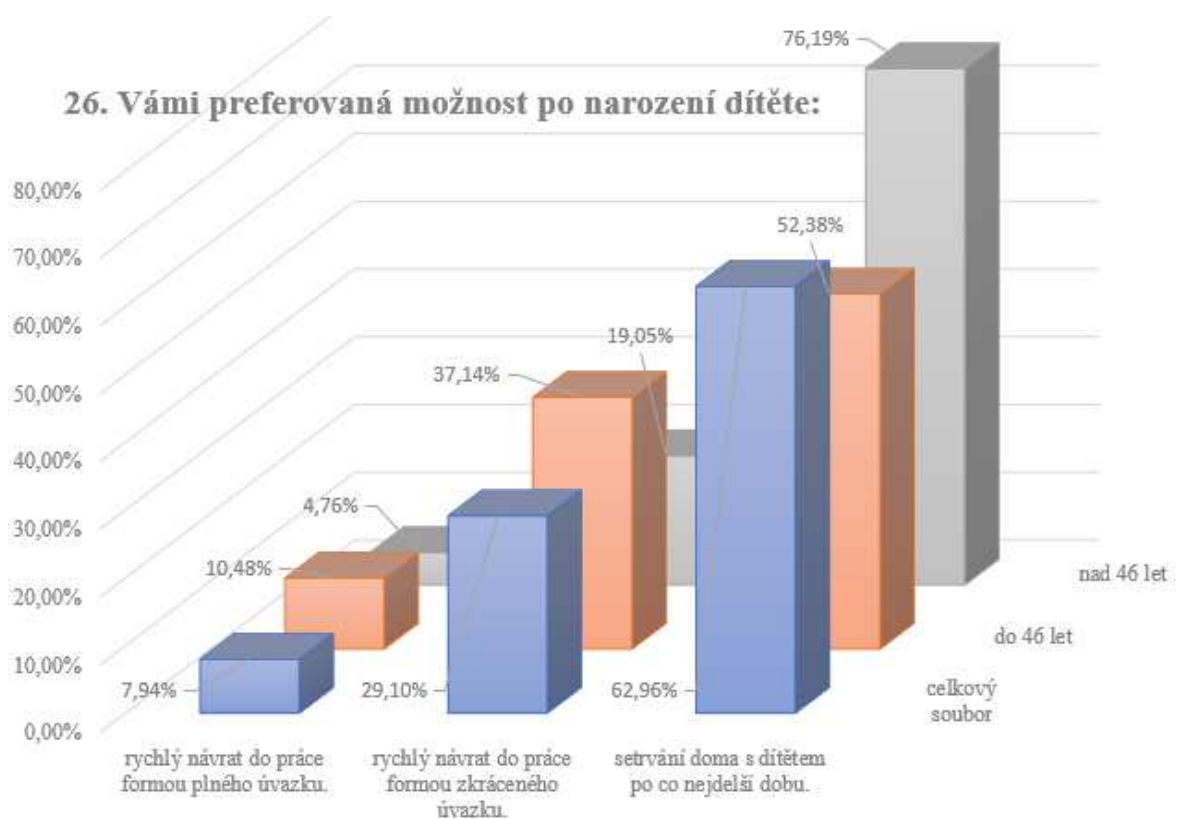
Zdroj: vlastní

Graf P 27 – Nukleární rodina jako nejčastější typ rodiny – otázka 24 – věk



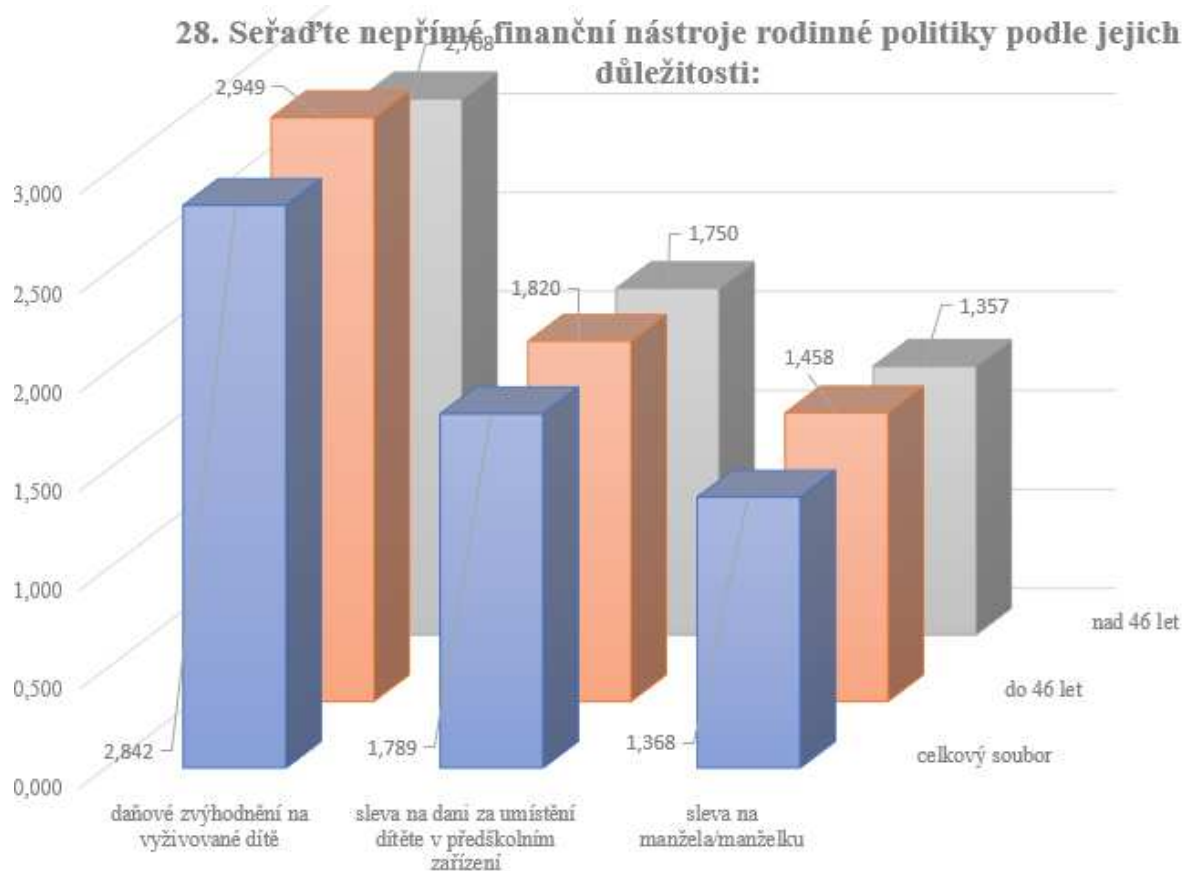
Zdroj: vlastní

Graf P28 – Preferovaná možnost po narození dítěte – otázka 26 – věk



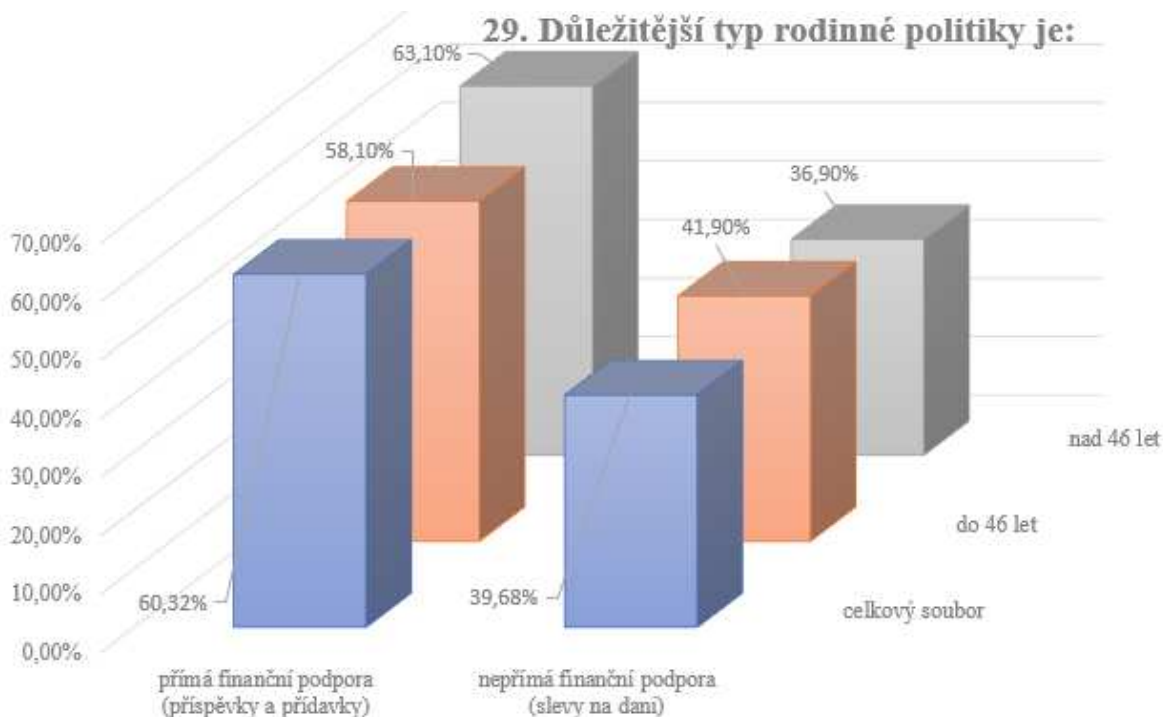
Zdroj: vlastní

Graf P 29 – Nepřímé finanční nástroje rodinné politiky– otázka 28 – věk



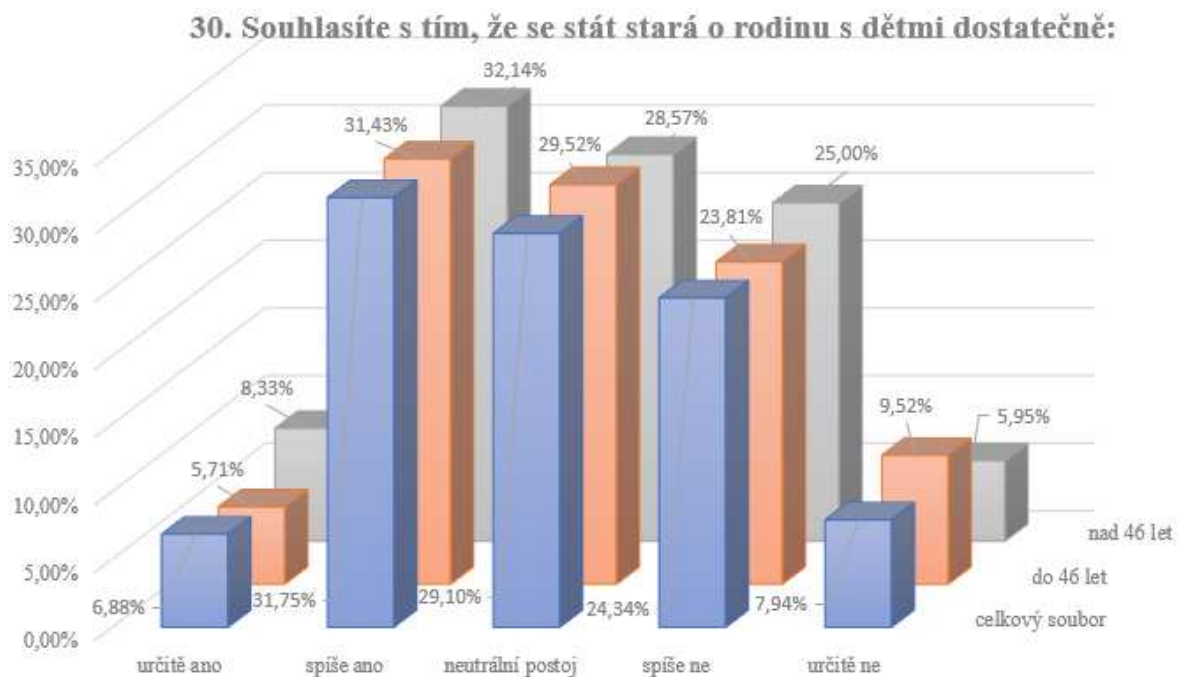
Zdroj: vlastní

Graf P 30 – Důležitější typ rodinné politiky– otázka 29 – věk



Zdroj: vlastní

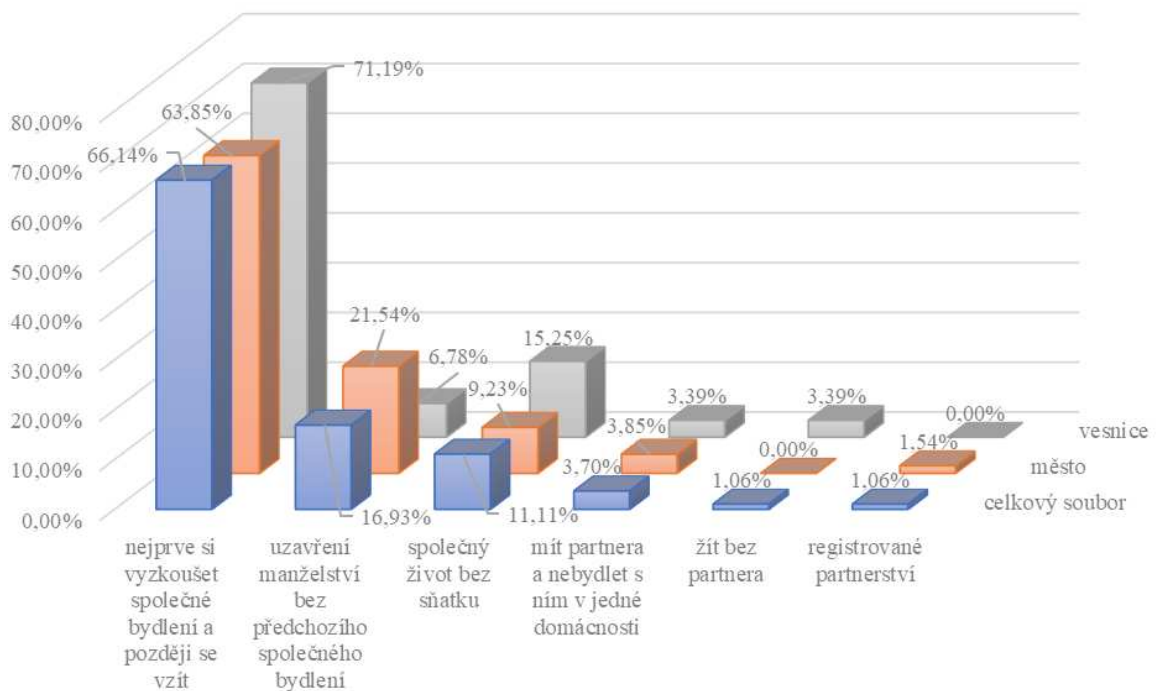
Graf P 31 – Stará se stát o rodinu s dětmi dostatečně? – otázka 30 – věk



Zdroj: vlastní

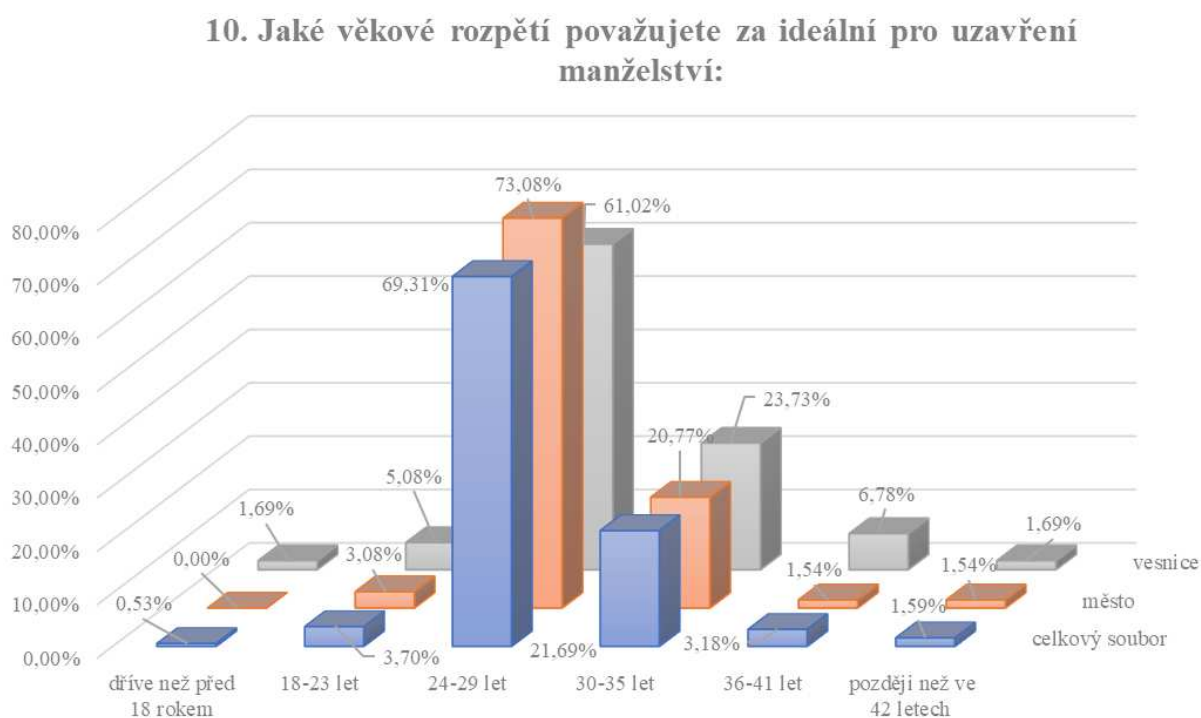
Graf P 32 – Představa ideálního partnerského života – otázka 9 – bydliště

9. Jaký je podle Vás ideální partnerský život?



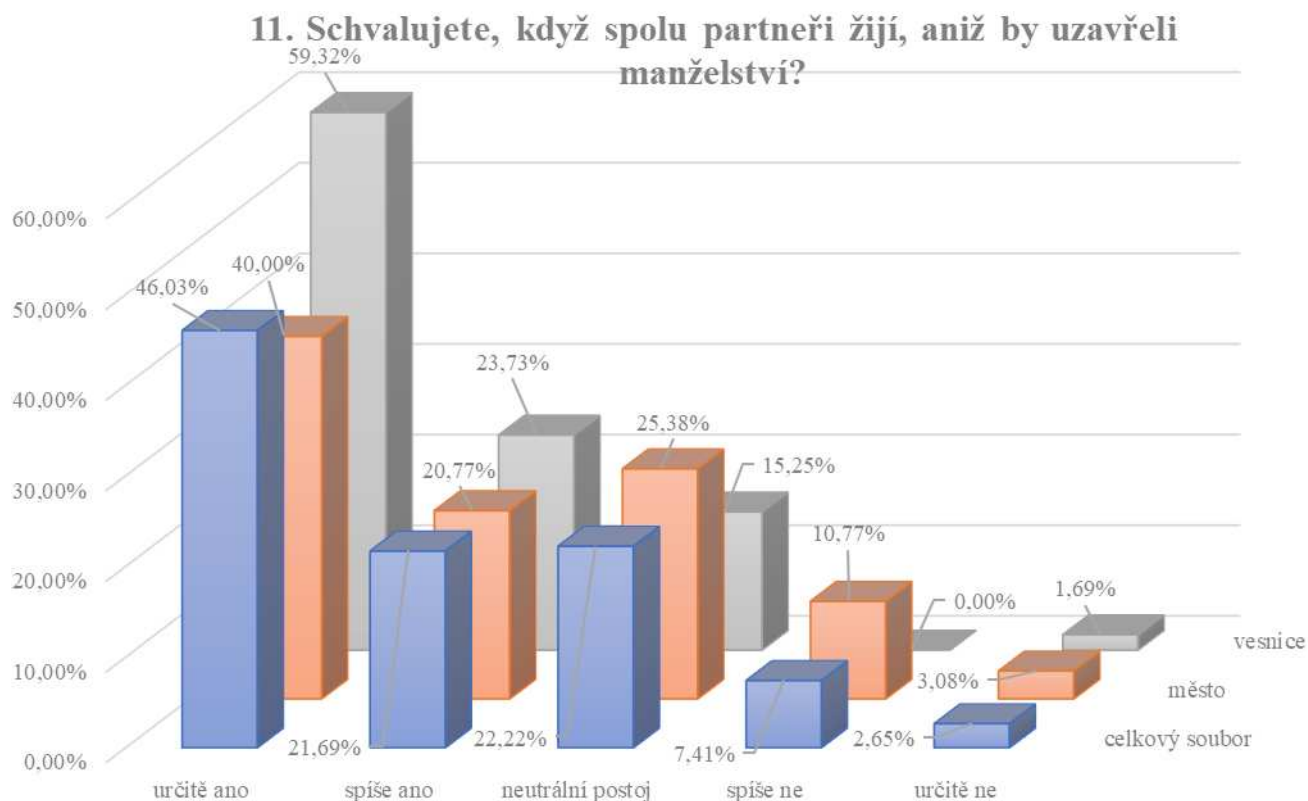
Zdroj: vlastní

Graf P 33 – Představa ideálního věku pro uzavření manželství – otázka 10 – bydliště



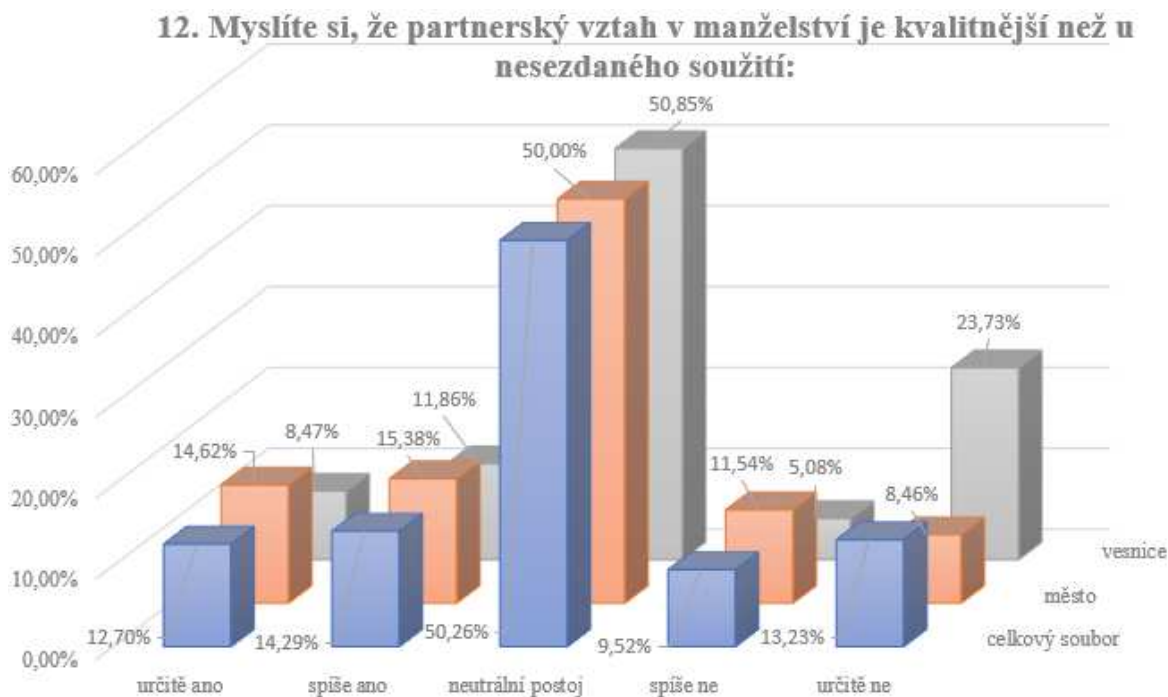
Zdroj: vlastní

Graf P 34 – Společné soužití bez uzavření manželství – otázka 11 – bydliště



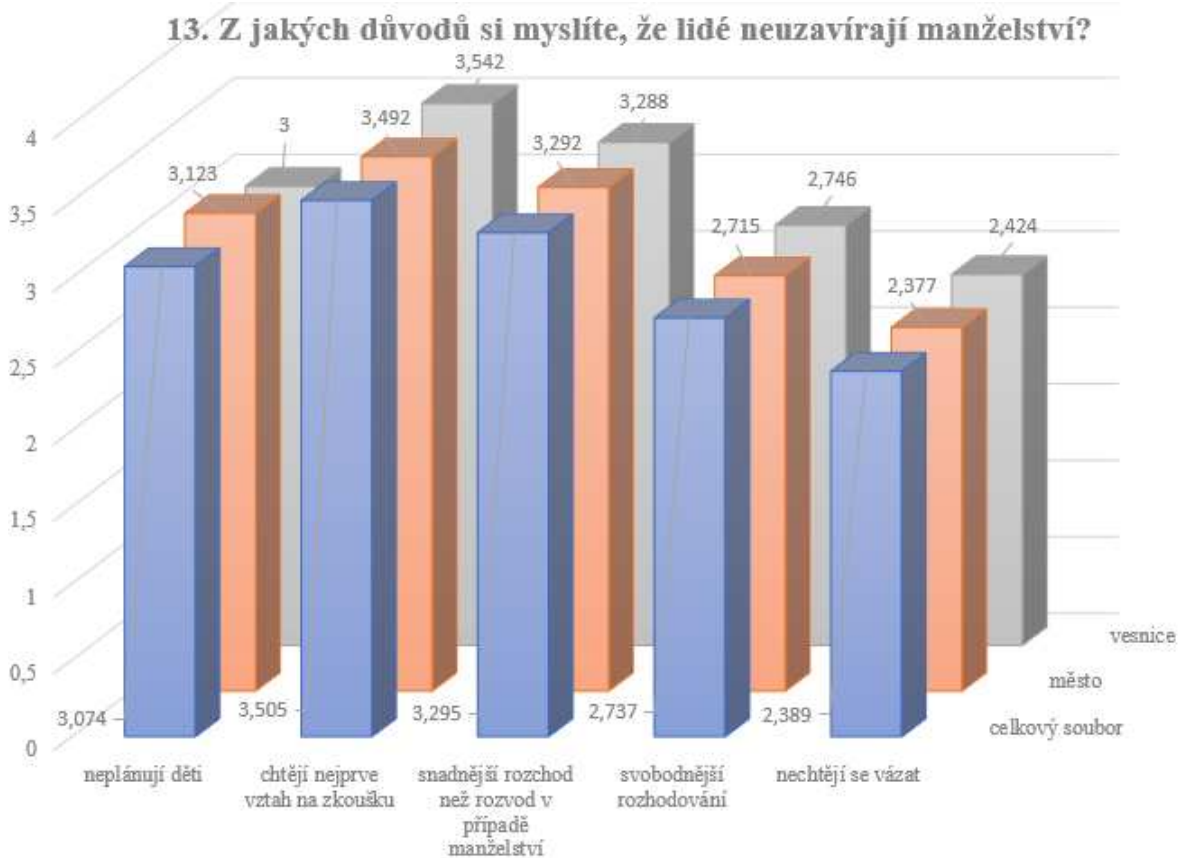
Zdroj: vlastní

Graf P 35 – Kvalita vztahu v manželství a mimo něho – otázka 12 – bydliště



Zdroj: vlastní

Graf P 36 – Důvody k neuzavírání manželství – otázka 13 – bydliště



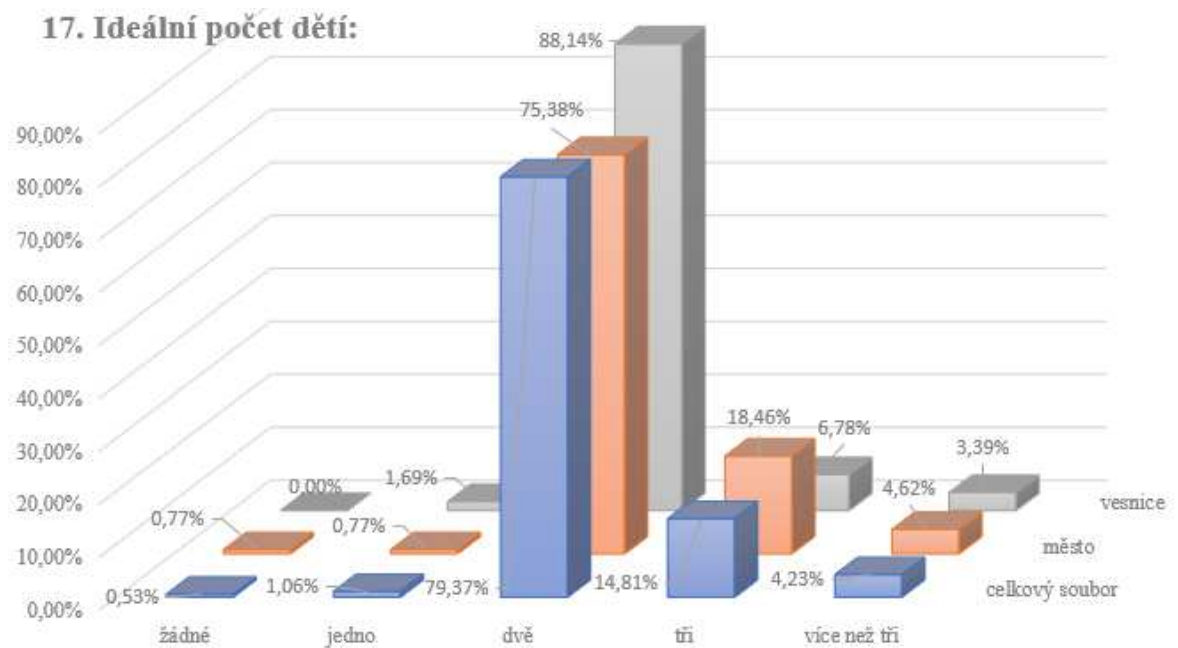
Zdroj: vlastní

Graf P 37 – Věkové rozpětí matky u prvního dítěte – otázka 15 – bydliště



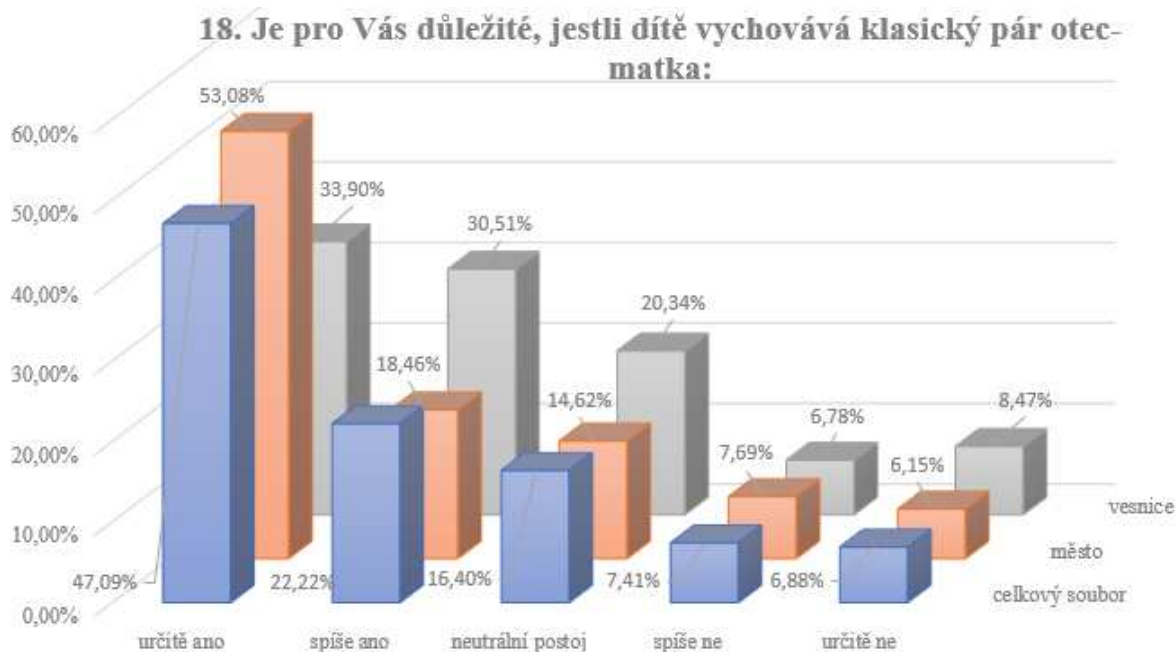
Zdroj: vlastní

Graf P 38 – Ideální počet dětí – otázka 17 – bydliště



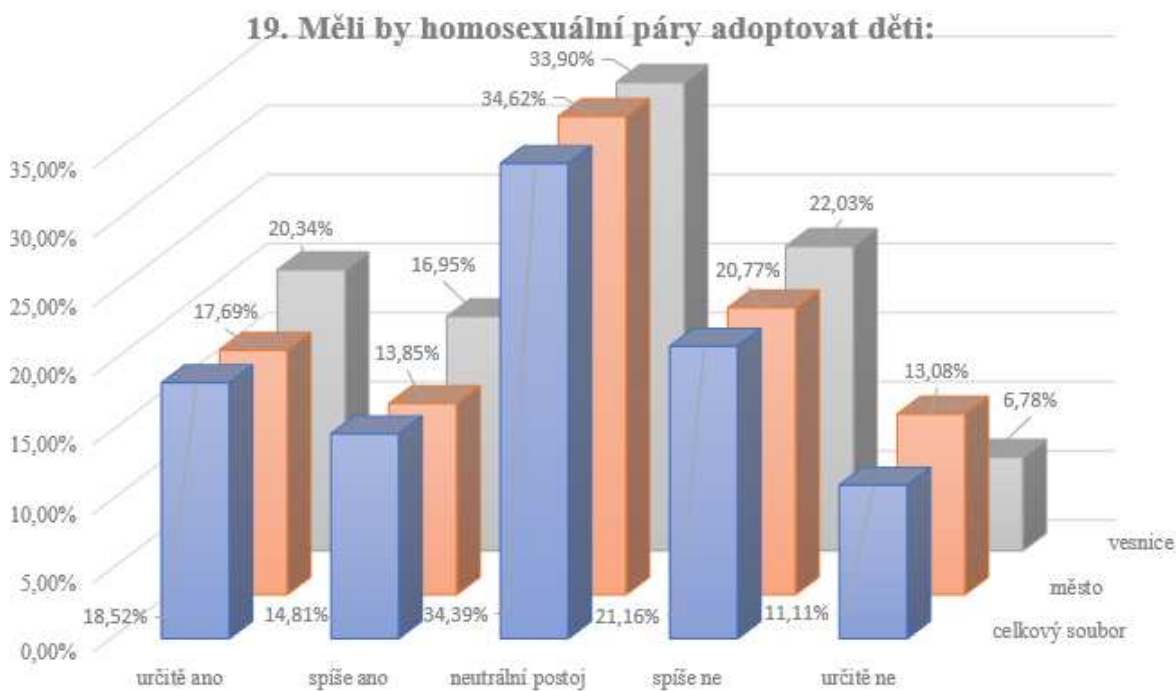
Zdroj: vlastní

Graf P 39 – Důležitost výchovy klasickým párem – otázka 18 – bydliště



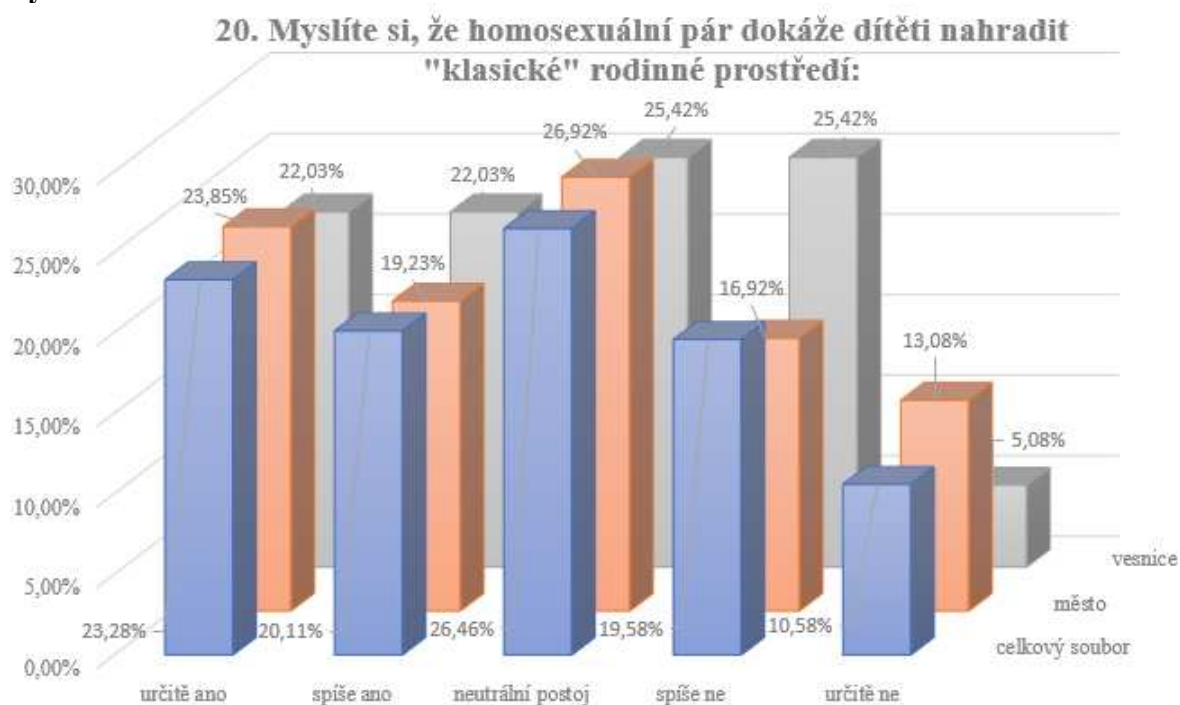
Zdroj: vlastní

Graf P40 – Možnost adopce homosexuálním párem – otázka 19 – bydliště



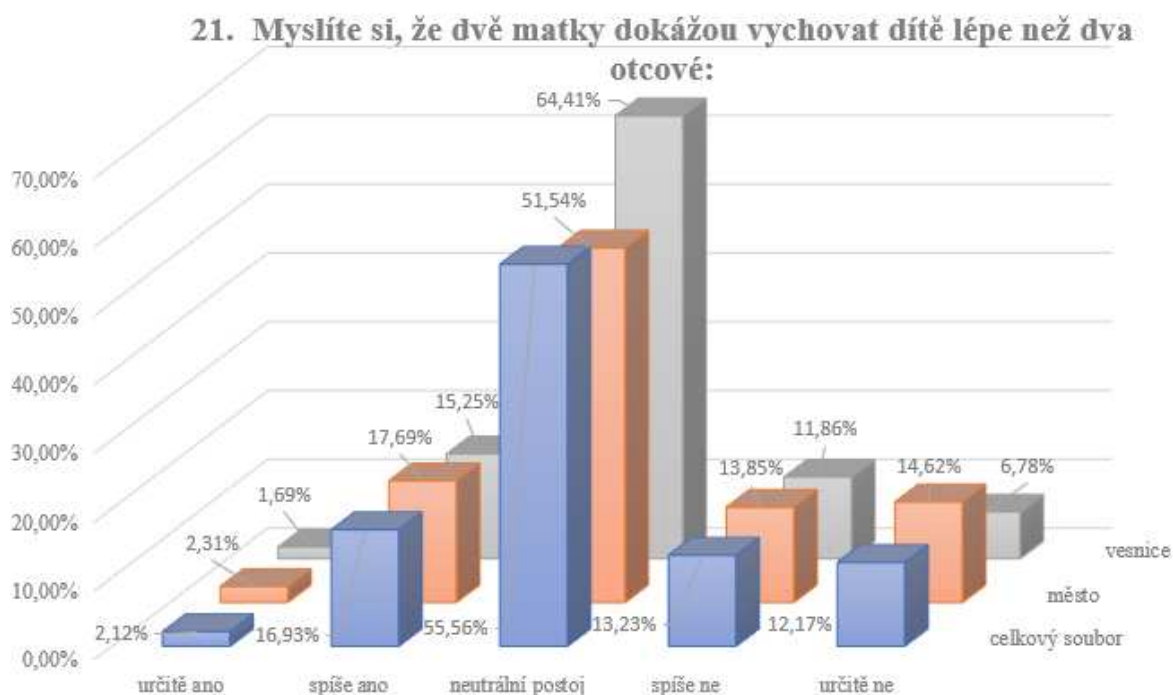
Zdroj: vlastní

Graf P 41 – Schopnost homosexuálního páru nahradit dítěti rodinu – otázka 20 – bydliště



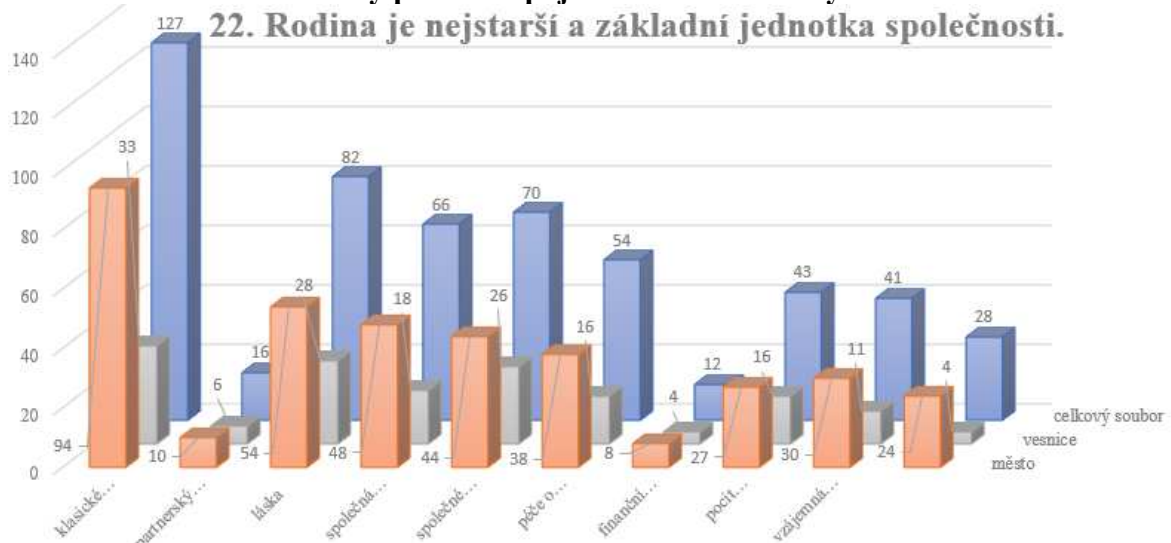
Zdroj: vlastní

Graf P 42 – Výchova dítěte 2 matkami nebo 2 otci – otázka 21 – bydliště



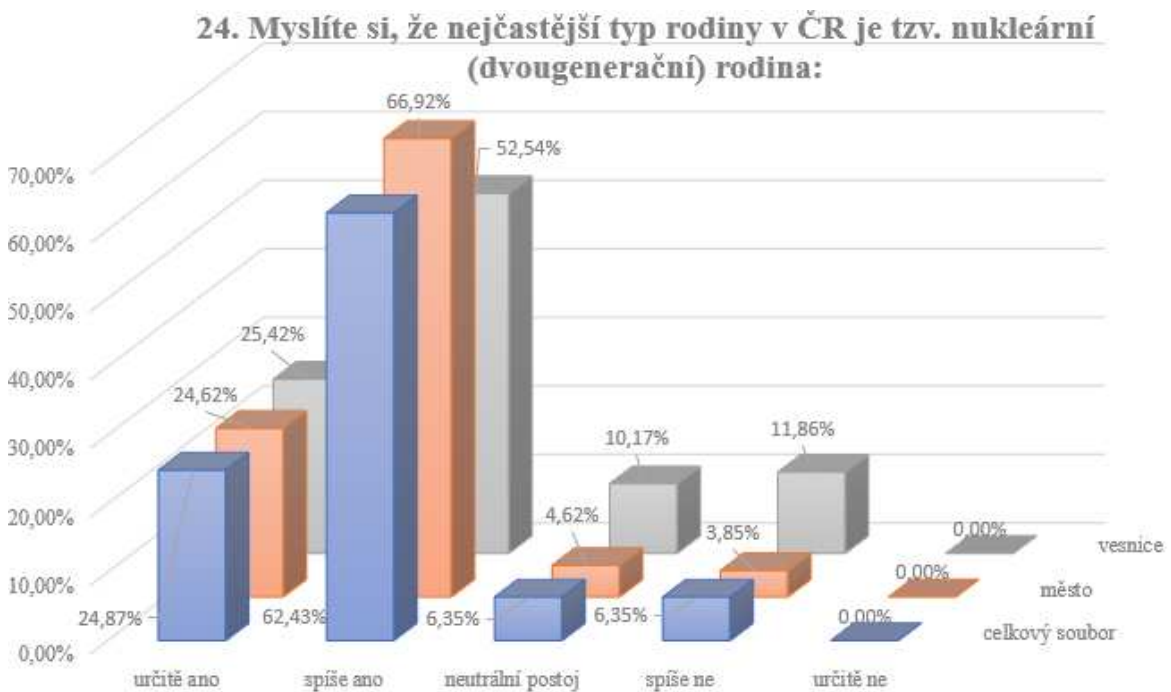
Zdroj: vlastní

Graf P 43 – Definice rodiny pomocí 3 pojmů – otázka 22 – bydliště



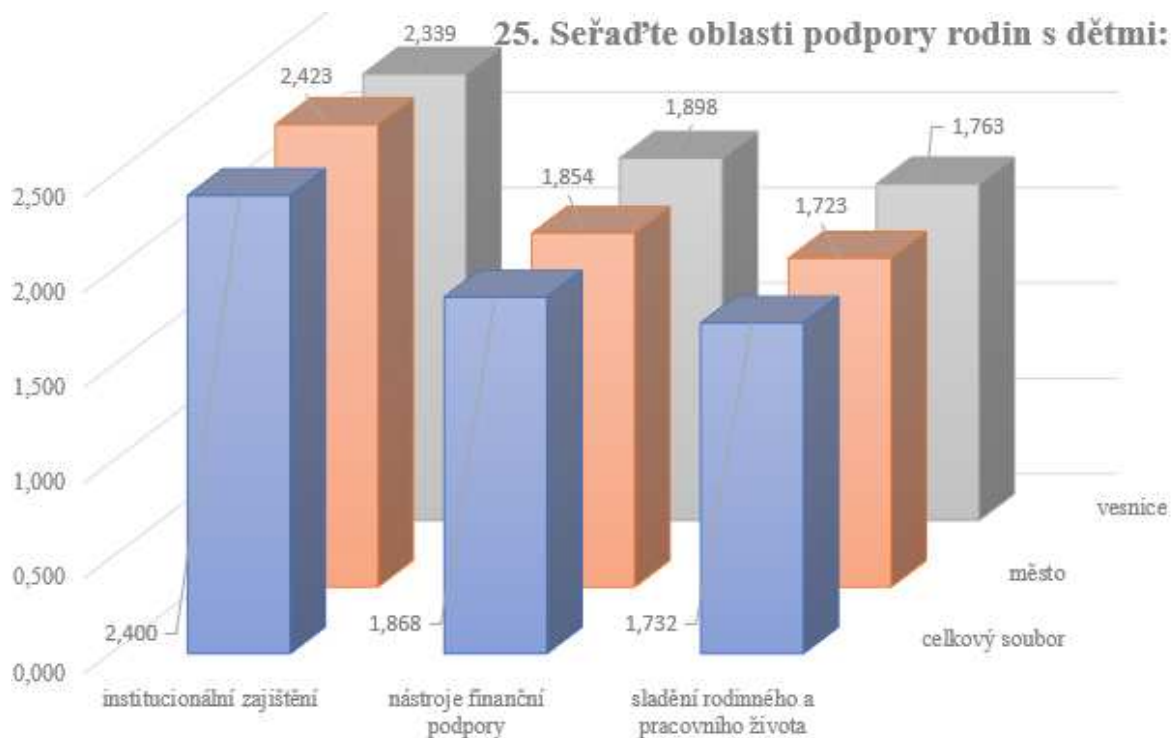
Zdroj: vlastní

Graf P 44 – Nukleární rodina jako nejčastější typ rodiny – otázka 24 – bydliště



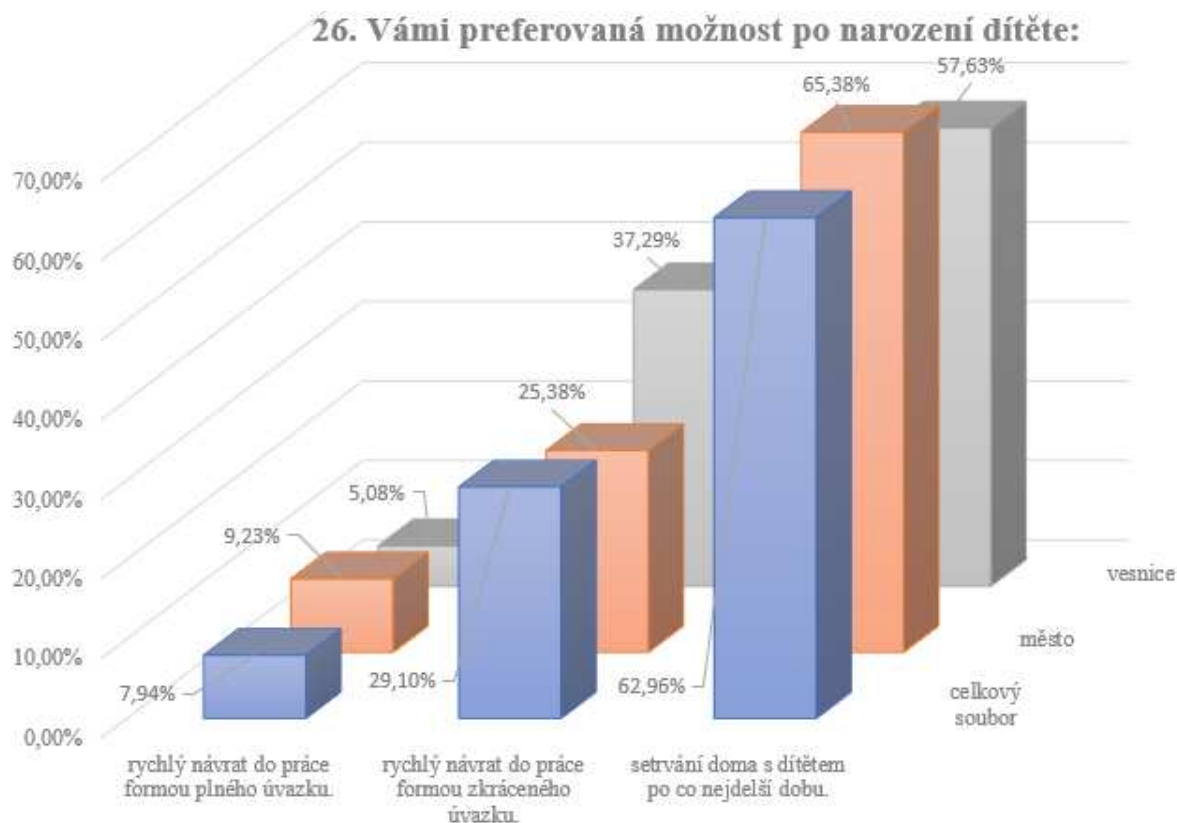
Zdroj: vlastní

Graf P 45 – Oblasti podpory rodin s dětmi – otázka 25 – bydliště



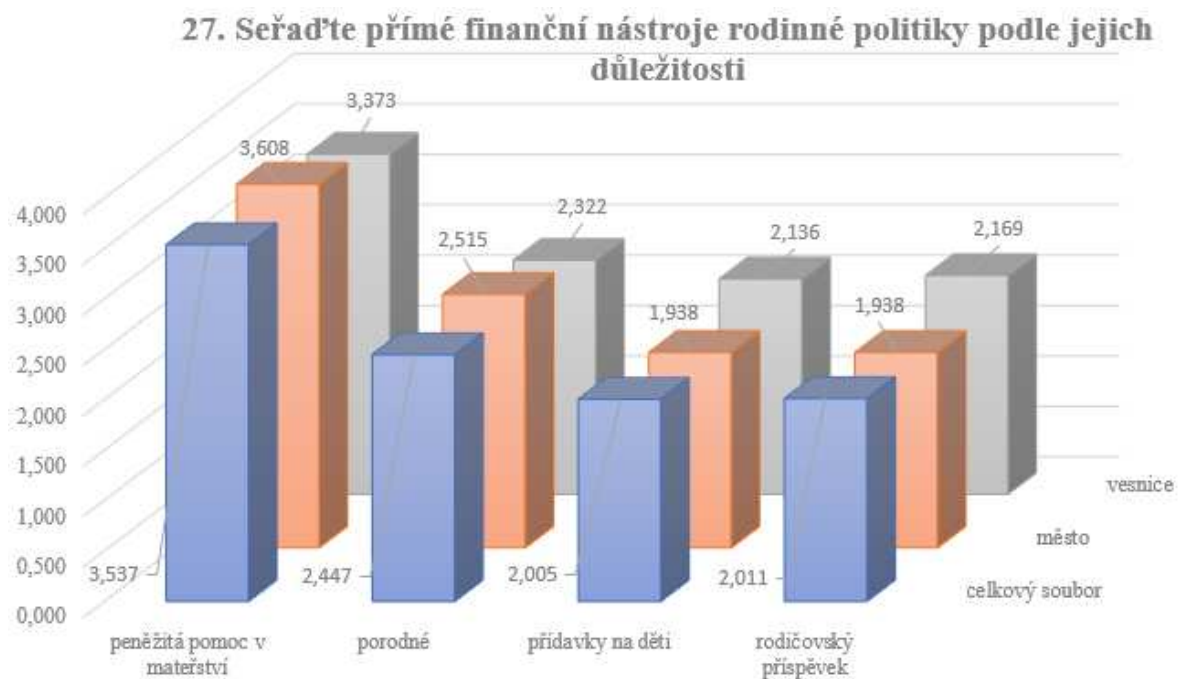
Zdroj: vlastní

Graf P 46 – Preferovaná možnost po narození dítěte – otázka 26 – bydliště



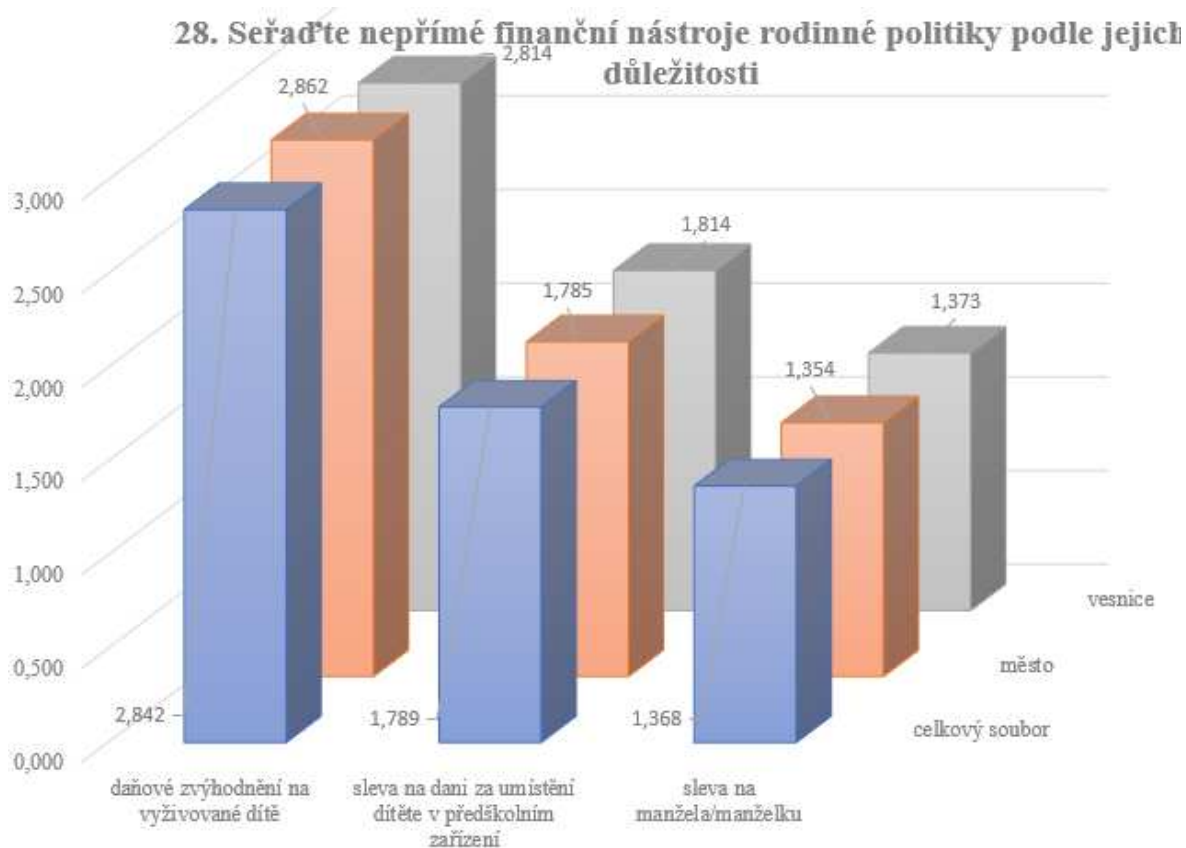
Zdroj: vlastní

Graf P 47 – Přímé finanční nástroje rodinné politiky– otázka 27 – bydliště



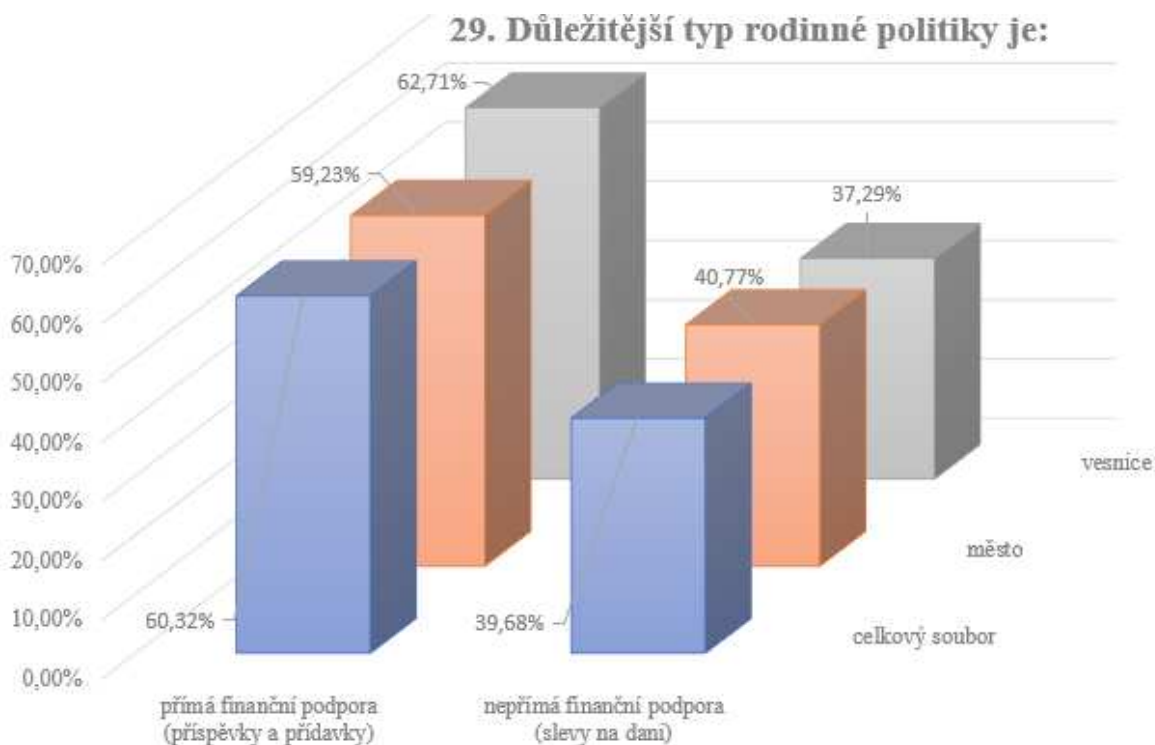
Zdroj: vlastní

Graf P 48 – Nepřímé finanční nástroje rodinné politiky– otázka 28 – bydliště



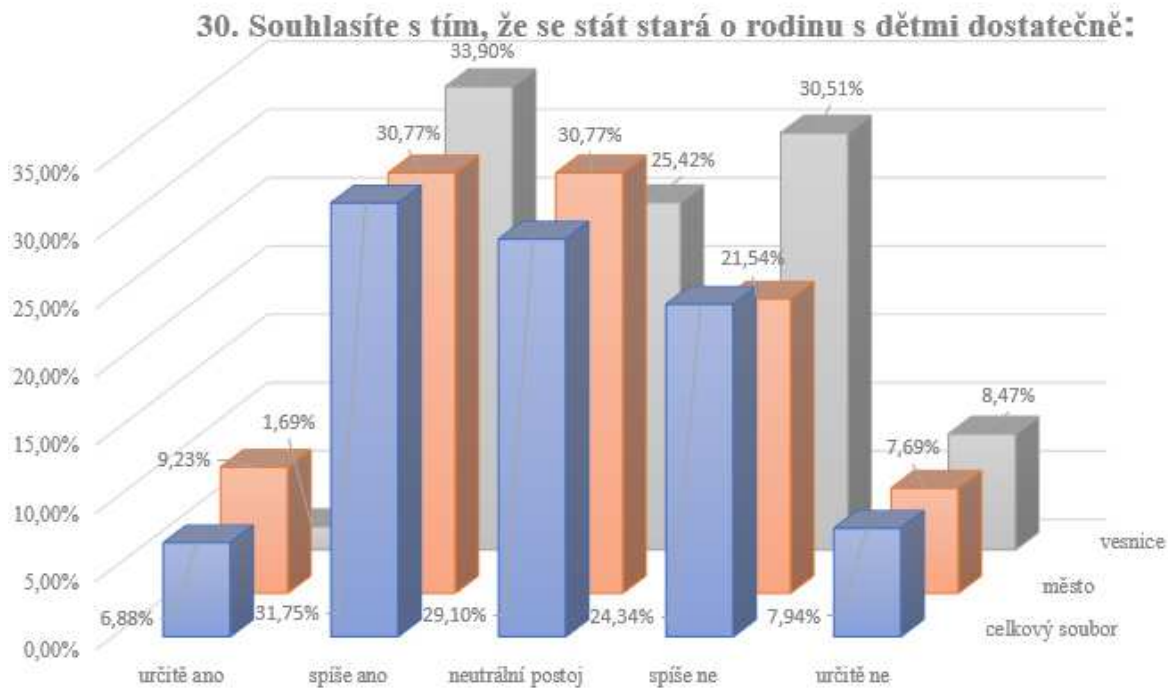
Zdroj: vlastní

Graf P 49 – Důležitější typ rodinné politiky– otázka 29 – bydliště



Zdroj: vlastní

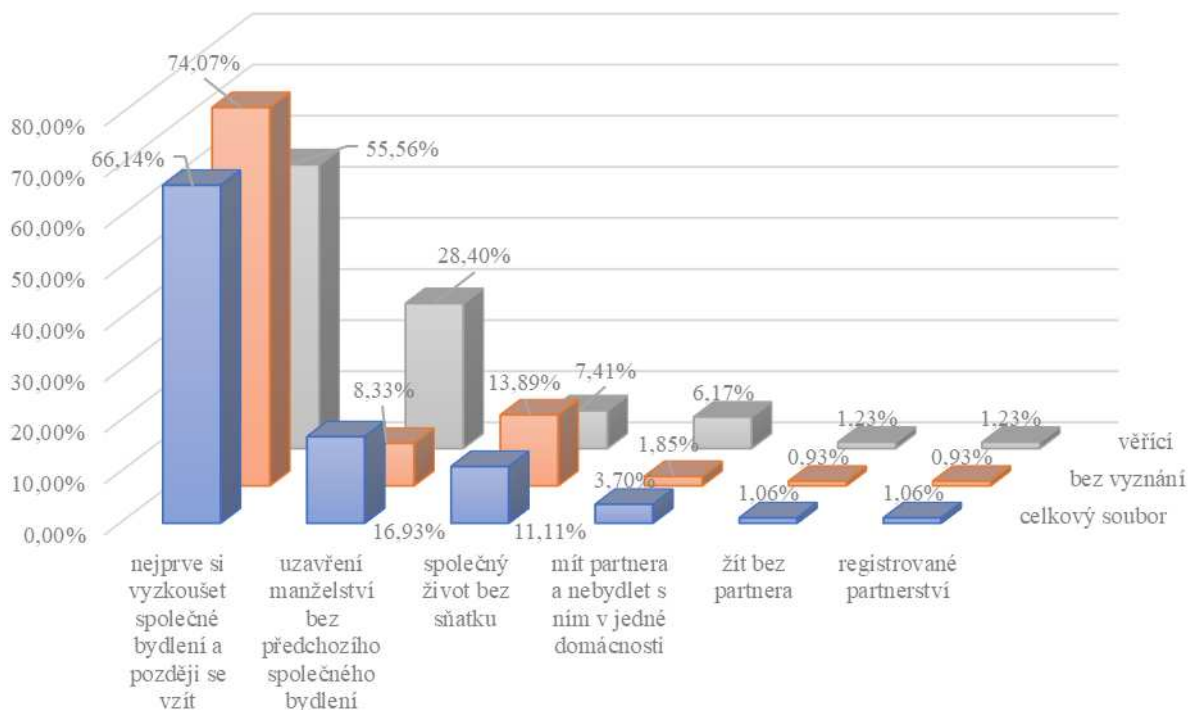
Graf P 50 – Stará se stát o rodinu s dětmi dostatečně? – otázka 30 – bydliště



Zdroj: vlastní

Graf P 51 – Představa ideálního partnerského života – otázka 9 – víra

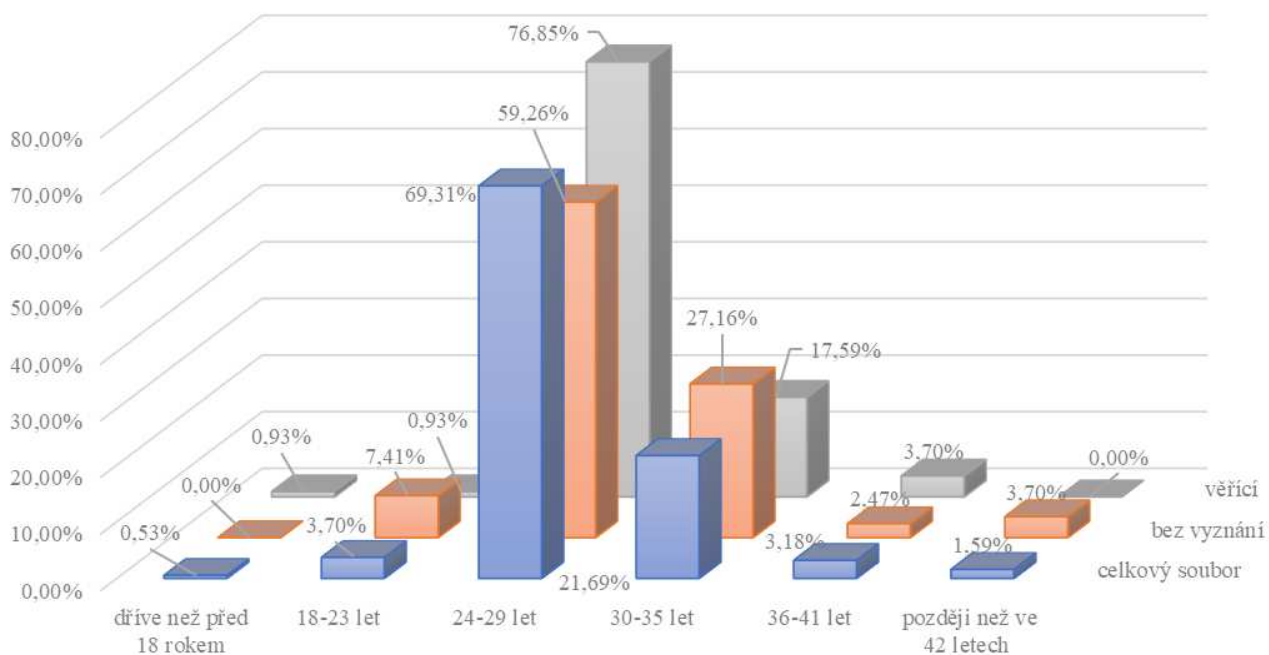
9. Jaký je podle Vás ideální partnerský život?



Zdroj: vlastní

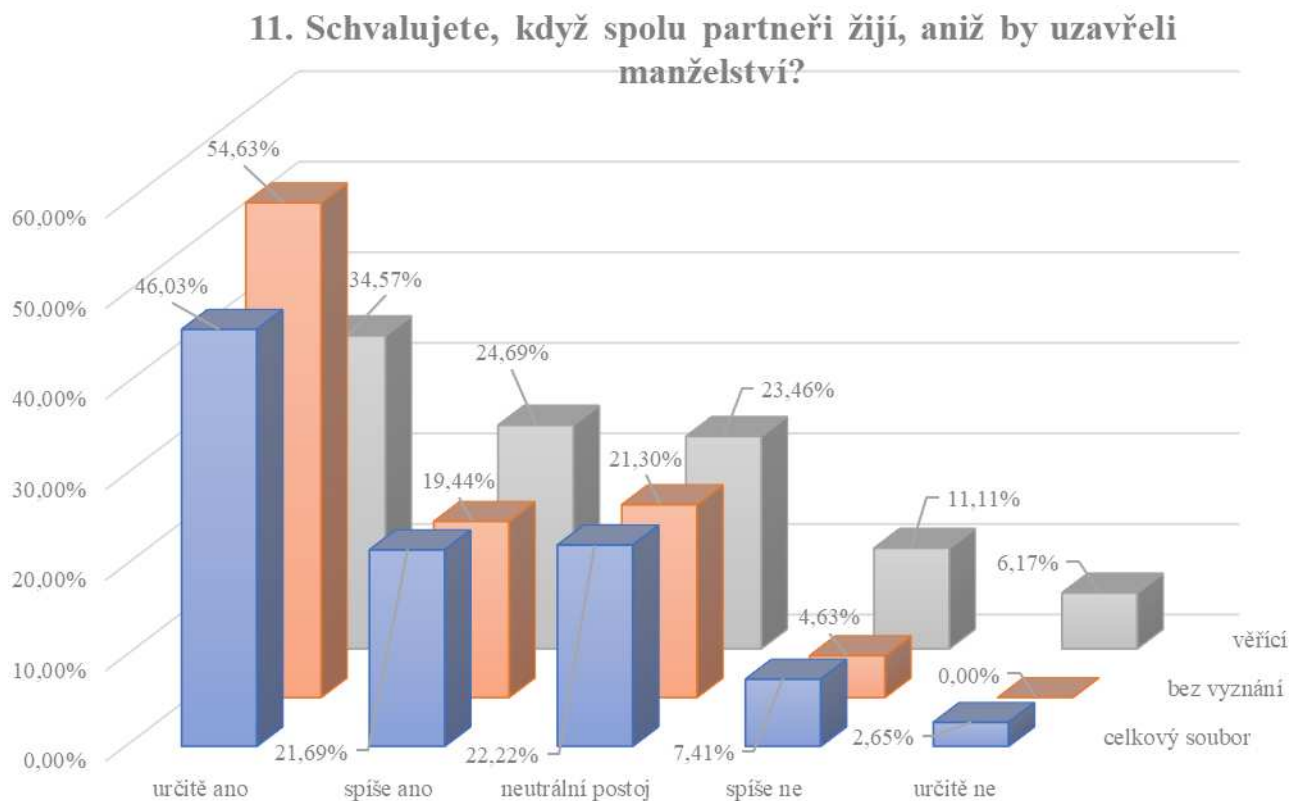
Graf P 52 – Představa ideálního věku pro uzavření manželství – otázka 10 – víra

10. Jaké věkové rozpětí považujete za ideální pro uzavření manželství:



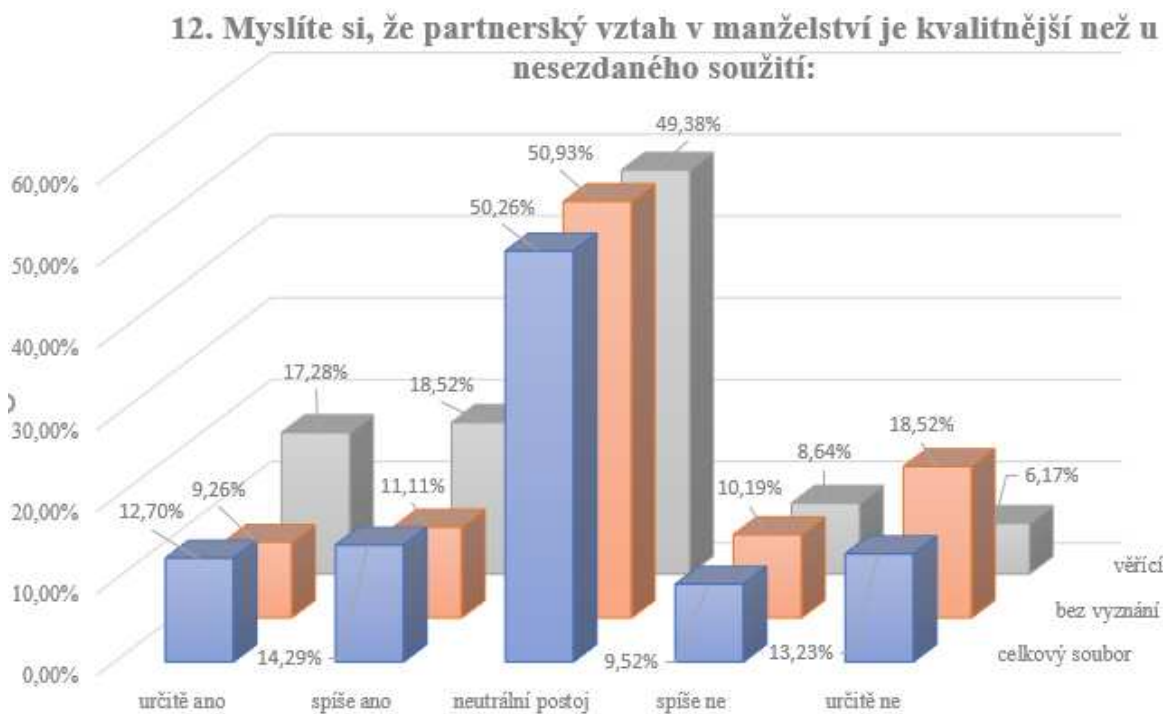
Zdroj: vlastní

Graf P 53 – Společné soužití bez uzavření manželství – otázka 11 – víra



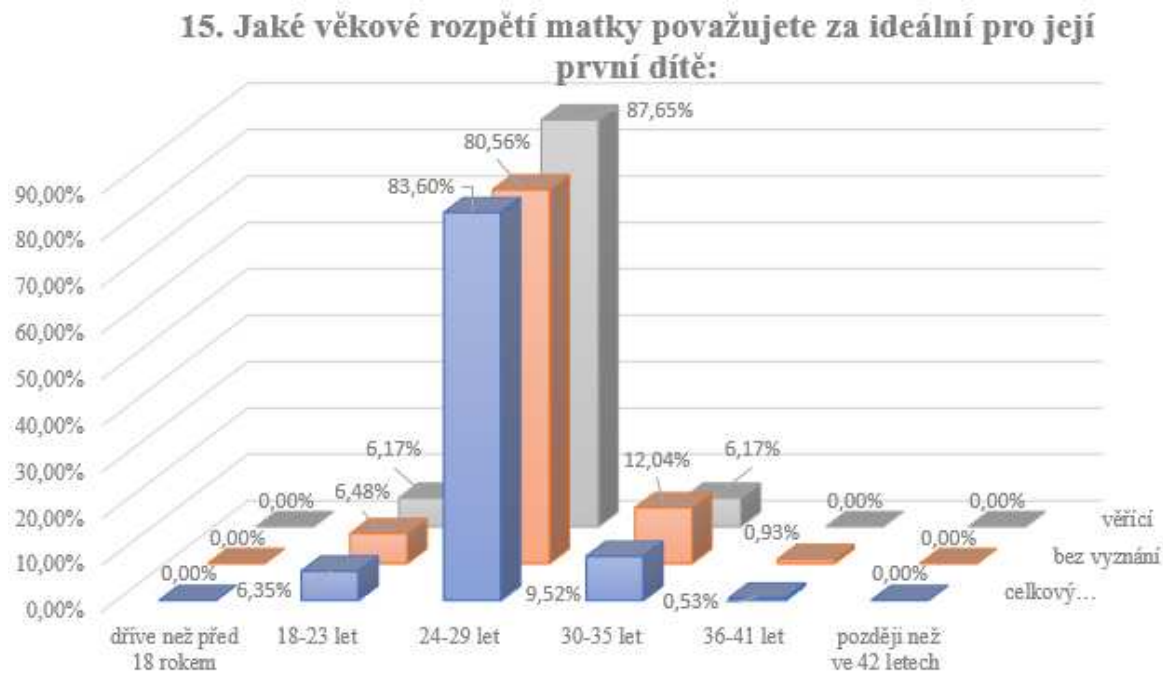
Zdroj: vlastní

Graf P 54 – Kvalita vztahu v manželství a mimo něho – otázka 12 – víra



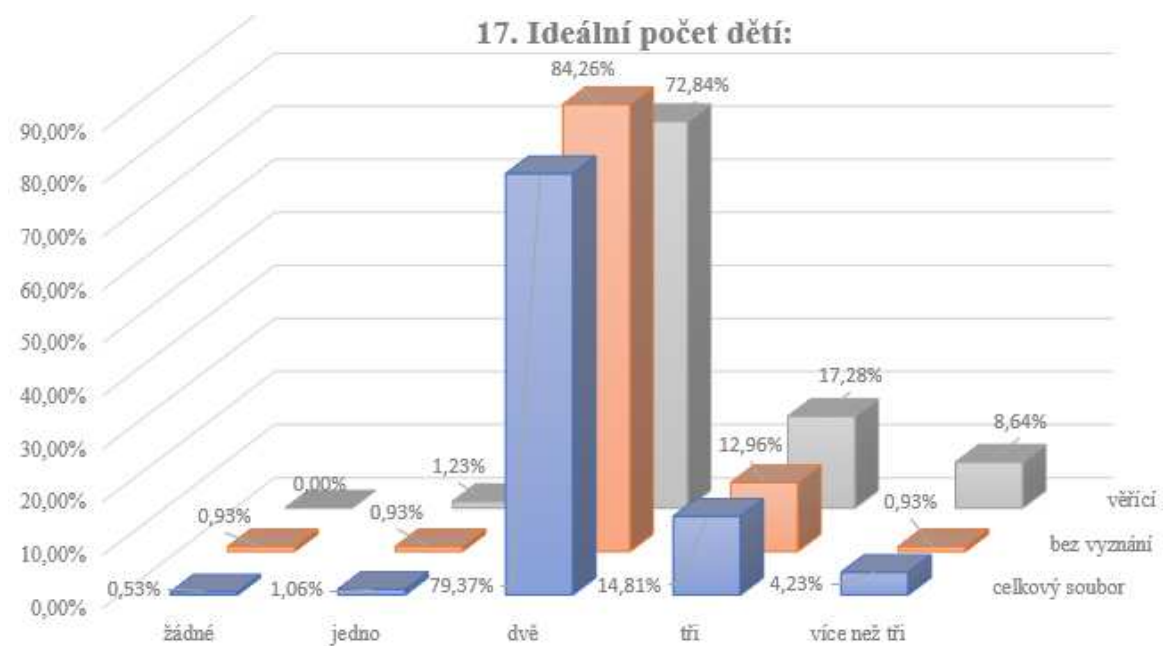
Zdroj: vlastní

Graf P 55 – Věkové rozpětí matky u prvního dítěte – otázka 15 – víra



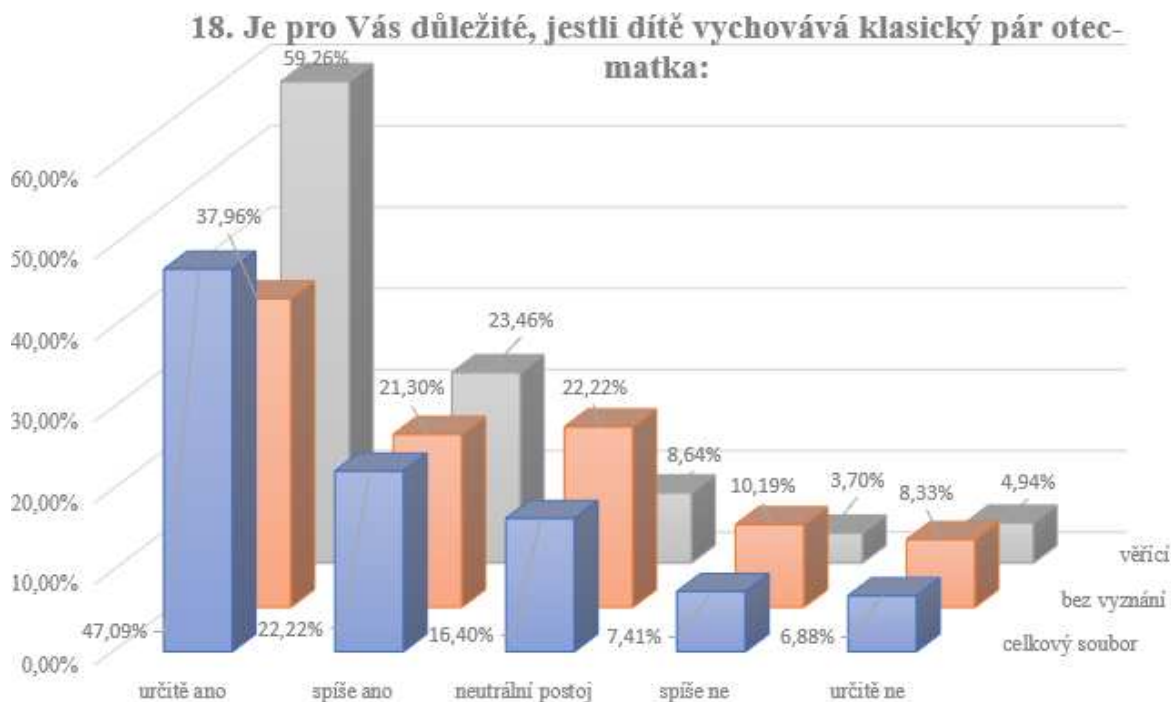
Zdroj: vlastní

Graf P 56 – Ideální počet dětí – otázka 17 – víra



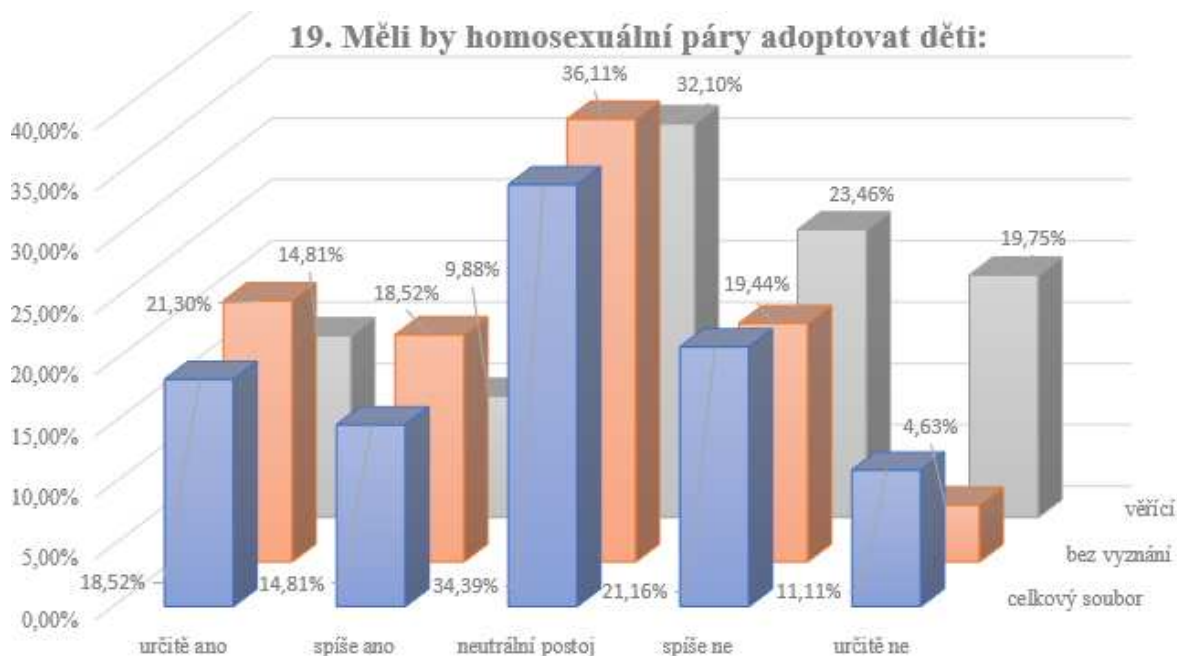
Zdroj: vlastní

Graf P 57 – Důležitost výchovy klasickým párem – otázka 18 – víra



Zdroj: vlastní

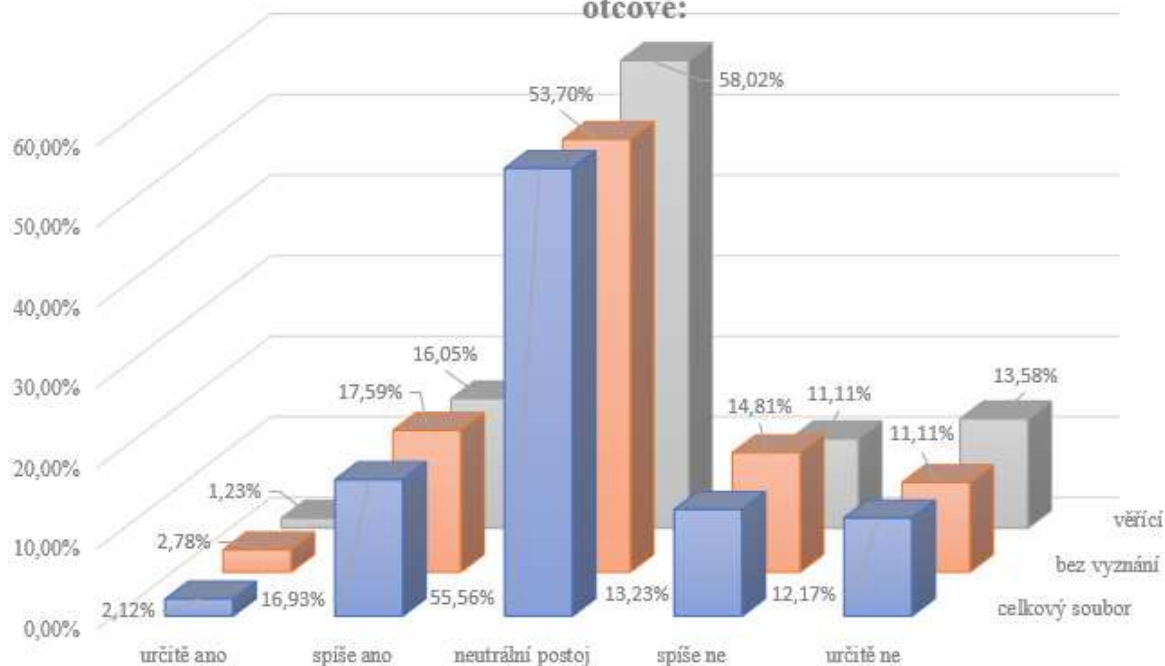
Graf P 58 – Možnost adopce homosexuálním párem – otázka 19 – víra



Zdroj: vlastní

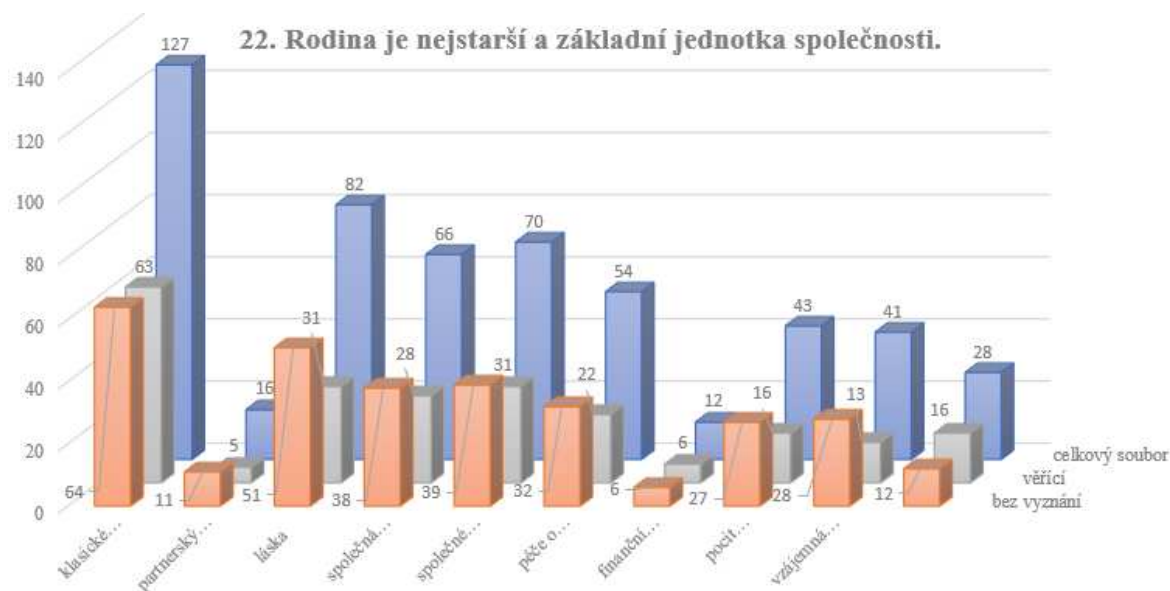
Graf P 59 – Výchova dítěte 2 matkami nebo 2 otci – otázka 21 – víra

21. Myslíte si, že dvě matky dokážou vychovat dítě lépe než dva otcové:



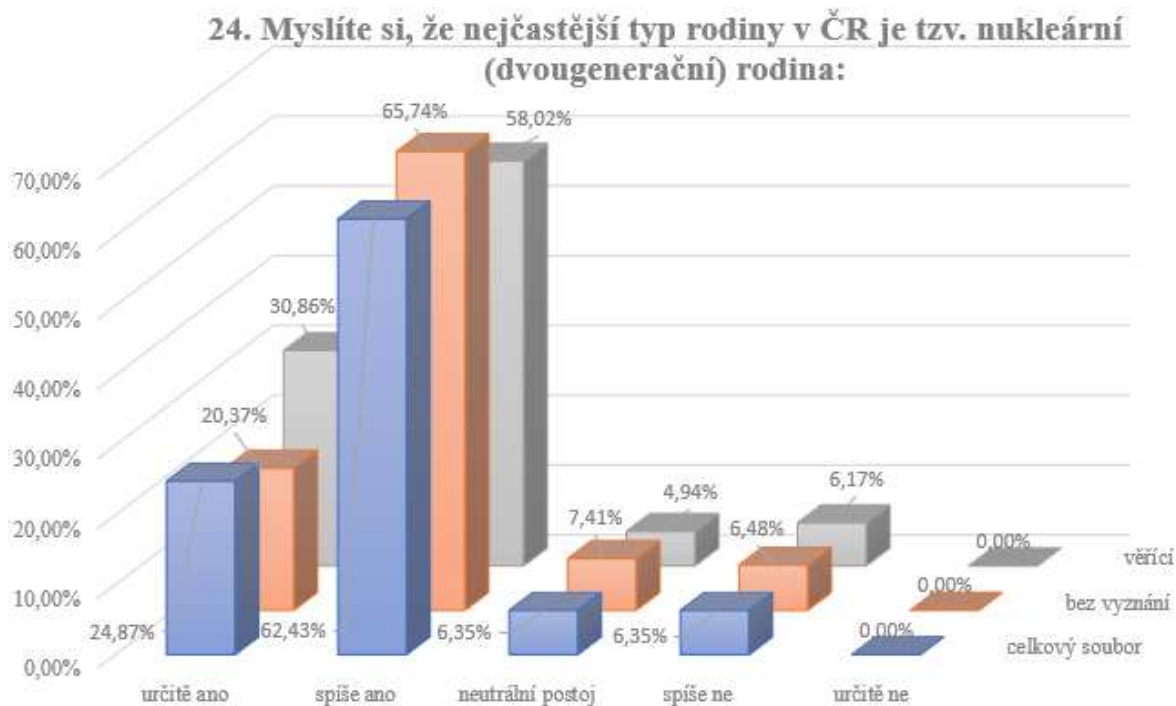
Zdroj: vlastní

Graf P 60 – Definice rodiny pomocí 3 pojmů – otázka 22 – víra



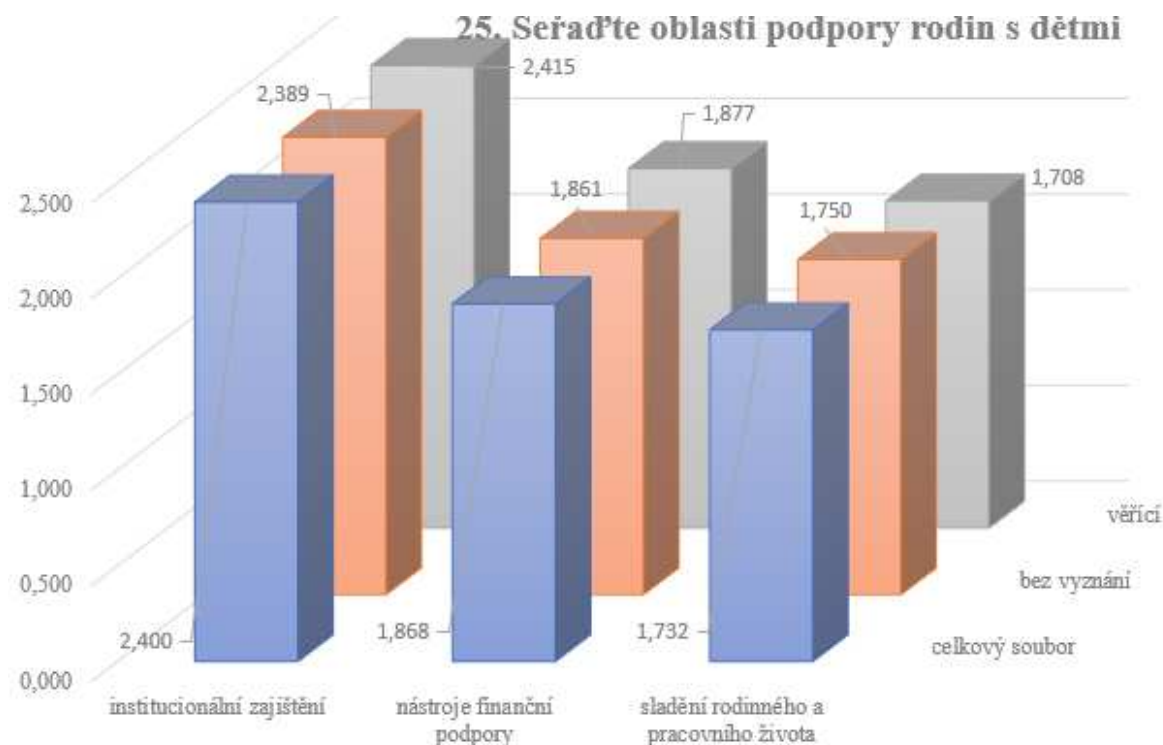
Zdroj: vlastní

Graf P 61 – Nukleární rodina jako nejčastější typ rodiny – otázka 24 – víra



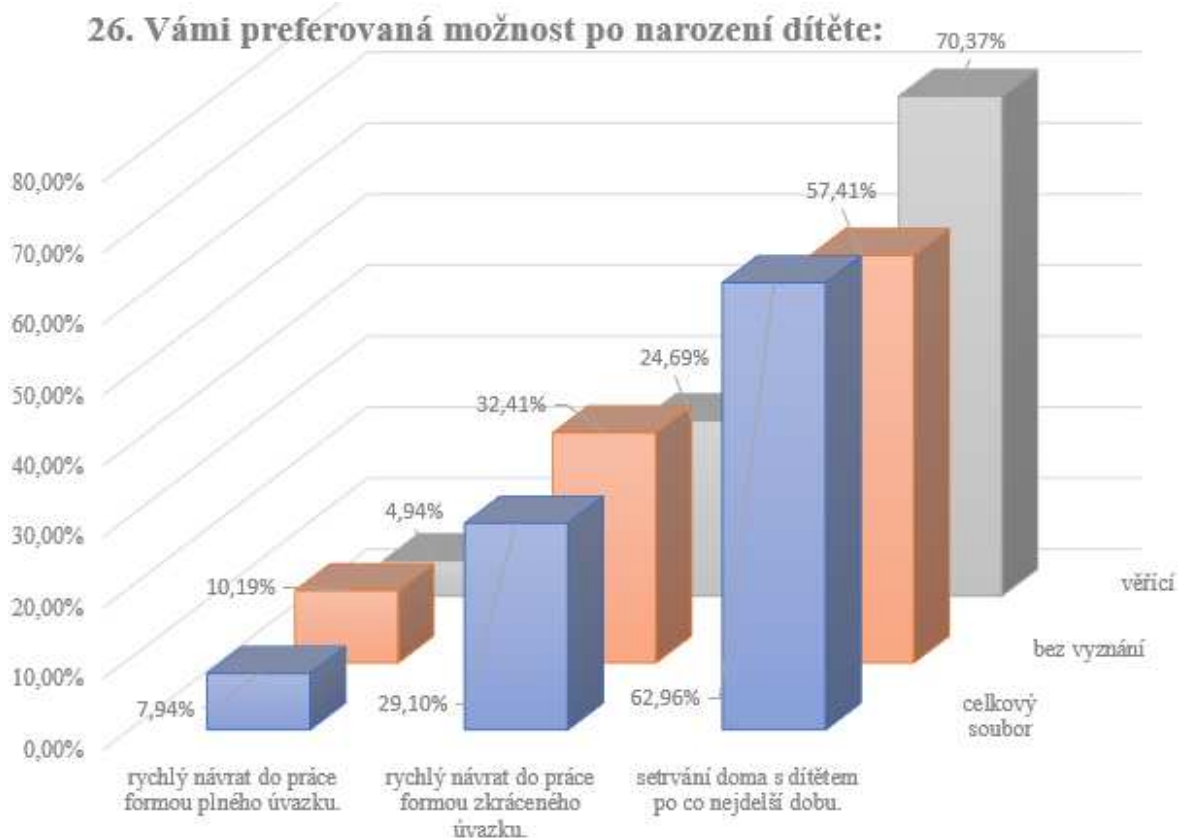
Zdroj: vlastní

Graf P 62 – Oblasti podpory rodin s dětmi – otázka 25 – víra



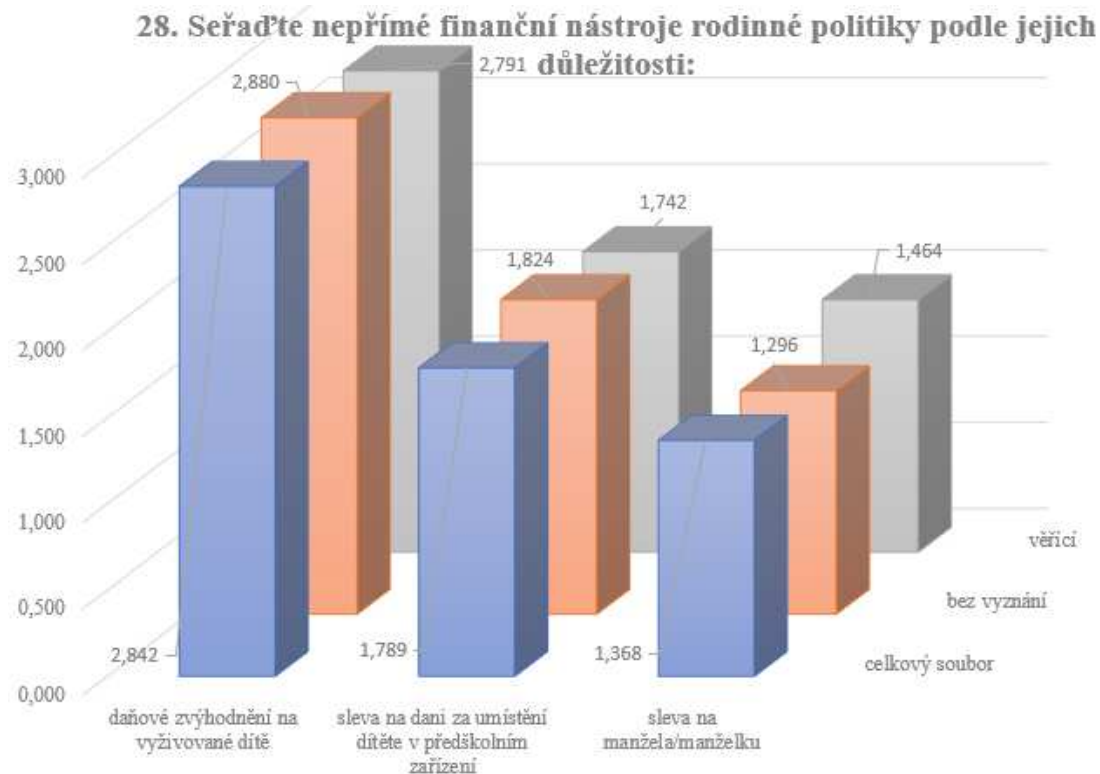
Zdroj: vlastní

Graf P 63 – Preferovaná možnost po narození dítěte – otázka 26 – víra



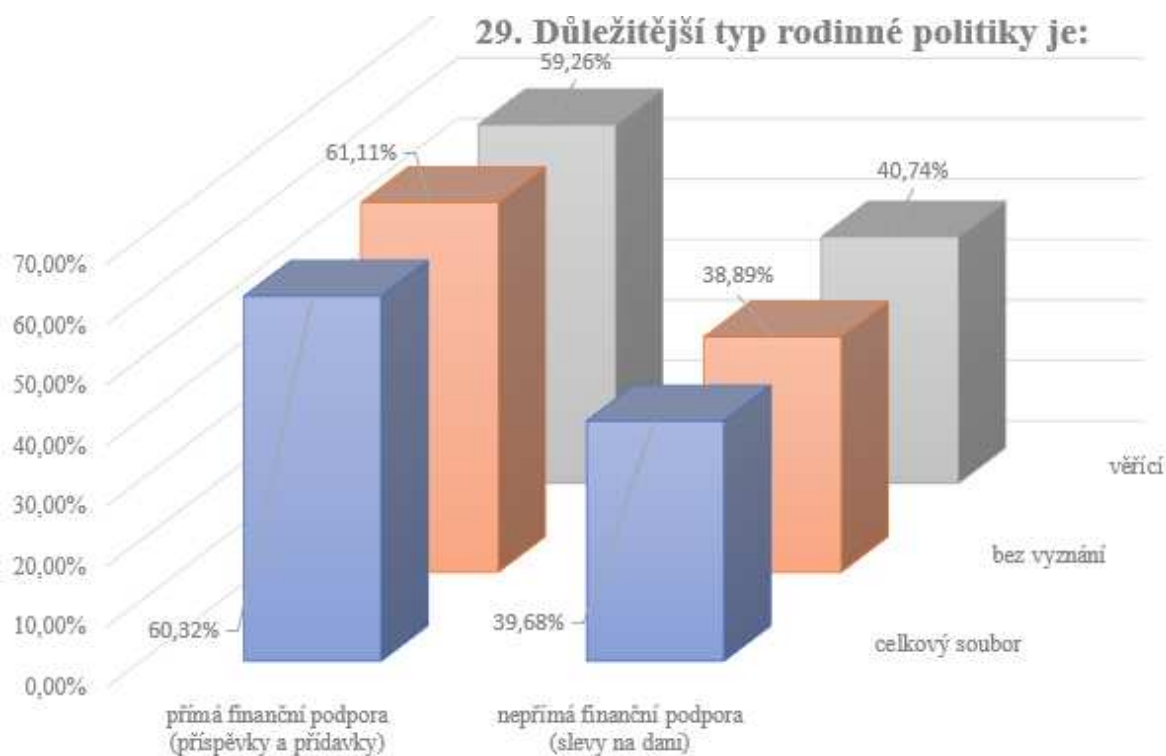
Zdroj: vlastní

Graf P 64 – Nepřímé finanční nástroje rodinné politiky – otázka 28 – víra



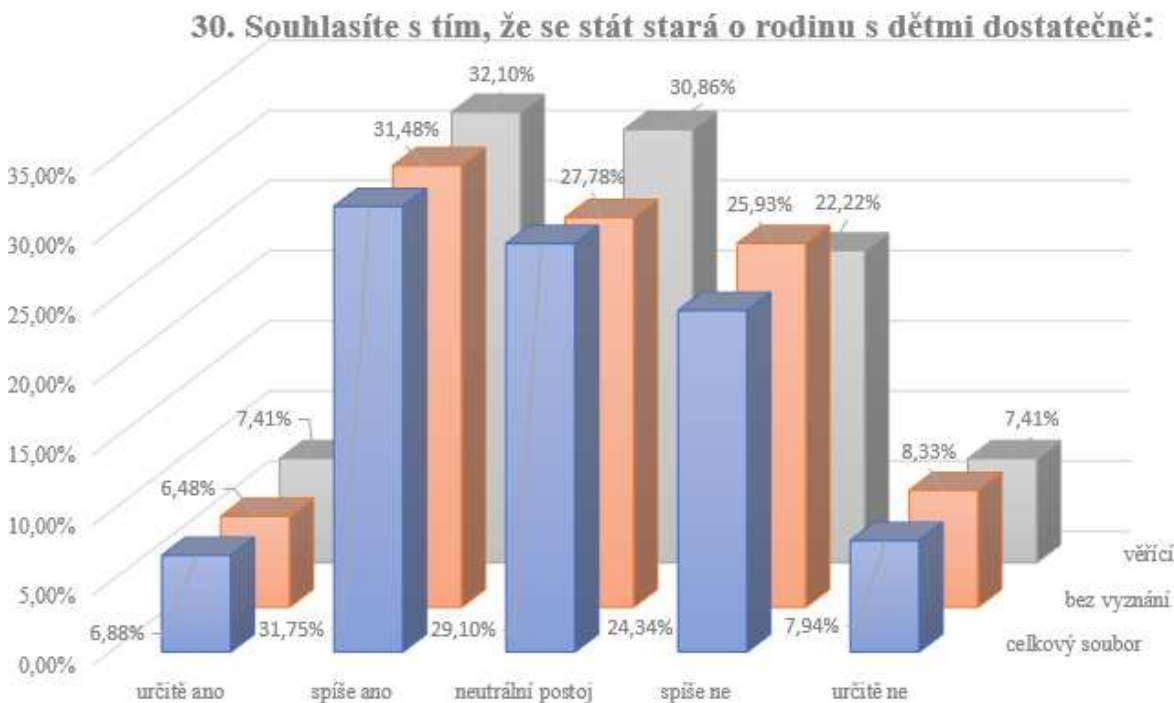
Zdroj: vlastní

Graf P 65 – Důležitější typ rodinné politiky– otázka 29 – víra



Zdroj: vlastní

Graf P 66 – Stará se stát o rodinu s dětmi dostatečně? – otázka 30 – víra



Zdroj: vlastní